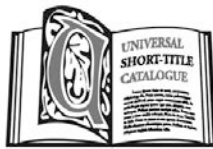

BIBLIOTECA
COMUNALE
DI TRENTO

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI
DI TRENTO
Dipartimento di Lettere e Filosofia

FONDAZIONE
CARITRO
CASSA DI RISPARMIO DI TRENTO E ROVERETO

OVIDIUS NASO PUBLIUS, *Fastorum lib. VI. Tristium lib. V. De Ponto lib. IV. Opus hac nostra editione a multis vindicatum mendis, & pristino restitutum splendori*, Trento, Giovanni Parone, [tra il 1681 e il 1728].

Esemplare digitalizzato:

Trento, Biblioteca comunale, TT I k 144

LINK: <https://bdt.bibcom.trento.it/285>

[BDT – BIBLIOTECA DIGITALE TARENTINA](#)

progetto STABAT – *Stampe antiche Biblioteca comunale di Trento*

COMUNE DI TRENTO

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* è un progetto concluso, cofinanziato dalla Fondazione Caritro (“Bando Archivi 2014”), dalla Biblioteca comunale di Trento e dal Dipartimento di Lettere e Filosofia dell’Università di Trento; gli altri partner del progetto sono la Soprintendenza per i beni storico-artistici, librari e archivistici della Provincia Autonoma di Trento e l’University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All’interno di Stabat sono state digitalizzate e descritte tutte le edizioni stampate in Trentino nei secoli XV-XVII che si conservano presso la Biblioteca e l’Archivio storico del Comune di Trento. Ogni digitalizzazione è accompagnata da una descrizione della stampa; tutto il materiale è liberamente consultabile sulla *Biblioteca Digitale Trentina* (<http://bdt.bibcom.trento.it/>).

In questo file le immagini hanno avuto in trattamento OCR e pertanto si possono fare ricerche testuali; le immagini presenti sul sito, dove si può trovare una descrizione completa dell’edizione, hanno invece una qualità maggiore.

Le immagini presenti nella *Biblioteca Digitale Trentina* sono rilasciate con licenza di Pubblico dominio, il presente PDF è distribuito con licenza Creative Commons Attribuzione – Non commerciale – Non opere derivate 3.0.

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* is a project that was successfully concluded thanks to the support of a group of partners, namely the Caritro Foundation (“Bando Archivi 2014”), Trent Civic Library, the Department of Humanities of the University of Trento, as well as the Superintendence for Architectural, Landscape, Historical, Artistic and Ethno-anthropological Heritage for the Province of Trento and the University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All the editions belonging to the Library and the Civic Historical Archive that were printed in Trentino during the XV-XVII centuries have been digitised and described. As a result, each digital copy is accompanied by a record with specific data regarding the printed book, and is freely available to be consulted on *Biblioteca Digitale Trentina* (<http://bdt.bibcom.trento.it/>).

The images belonging to this file are OCR-converted, hence the text of this edition can be electronically searched. The images available on the website, on the contrary, have a higher resolution and are accompanied by a complete description of the edition.

The images available on the *Biblioteca Digitale Trentina* are public domain files; this PDF is available under the Creative Commons Attribution – Non-commercial – No Derivative Works 3.0 License.

~~TT 2. l. 13~~

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

~~TT~~

k

199

TRENTO

K 275120

D 275096

5tcg

TT I k 144

OTTECA
UNALE
NTO

9

MUNALE

BIBLIOTECA COMUNALE
TRENTO

ex libris

PUBLII
OVIDII
NASONIS
FASTORUM LIB. VI.
TRISTIUM LIB. V.
DE PONTO LIB. IV.

Opus hac nostra Editione à multis vindicatum mendis, & pristino restitutum splendori.

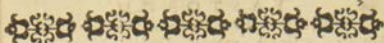

T R I D E N T I,

Ex Typographia Episcopali Joannis Paronj.
Superiorum Permissu, & Privilegio.

P U B L I I
O V I D I I
N A S O N I S
F A S T O R U M

L I B E R P R I M U S .
Ad Cæsarem Germanicum.

Empora cum causis Latium digesta per
annum,
Laplaque sub terras, orta que signa
canam.

Excipe pacato, Cæsar Germanice, vultu
Hoc opus, & timidæ dirige navis iter.
Officii que levem non averfatus honorem,
En tibi devoto, munere dexter ades.
Sacra recognosces annalibus eruta prisca,
Et quo sit merito quæque notata dies.
Invenies illic, & festa domestica vobis;
Sæpe tibi pater est, sæpe legendus avus.
Quæque ferunt illi pictos signantia fastos,
Tu quoque cum Druso præmia fratre feres.
Cæsaris arma canant alii; nos Cæsaris aras,
Et quoscunque sacris addidit ille dies.
Annue conanti per laudes ire tuorum,
Deque meo pavidos excute corde metus.
Da mihi te placidum: dederis in carmina vires:
Ingenium vultu statque, cadirque tuo.
Pagina iudicium docti subitura moveret
Principis, ut Clario missa legenda deo.
Quæ sit enim culti facundia sensimus oris,
Civica pro trepidis cum tulit arma reis.
Scimus & ad nostras cum se tulit impetus artes,

4 FASTORUM

Ingenii currant flumina quanta tui.
Si licet, & fas est, vates rege vatis habenas :
Auspice te felix totus ut annus eat.

Tempora digereret cum conditor urbis, in anno
Constituit menses quinque bis esse suo.

E

Scilicet arma magis, quam sidera, Romule noras :

Curaque finitimos vincere major erat.

Est tamen & ratio, Cæsar, quæ moverit illum,

Errorerique suum quo tueatur, haber.

Quod satis est, utero mattis dum prodeat infans ;

Hoc anno statuit temporis esse satis.

Per totidem menses à funere conjugis uxor

Sustinet in vidua tristitia signa domo.

Hoc igitur vidit trabeati cura Quirini,

Cum rudibus populis annua jura daret.

Martis erat primus mensis, Venerisque secundus :

Hæc generis princeps ; ipsius ille pater.

Tertius à senibus, juvenum de nomine quartus :

Quæ sequitur, numero turba notata fuit.

At Numa nec Janum, nec avitas præterit umbras :

Mensibus antiquis addidit ille duos.

Ne tamen ignores variorum jura dierum :

Non habet officium lucifer omnis idem.

Ille Nefastus erit, per quem tria verba silentur :

Fastus erit, per quem lege licebit agi.

Neu toto perstare die sua jura putaris :

Qui jam fastus erit, mane ne fastus erat.

Nam simul exta Deo data sunt, licet omnia fari,

Verbaque honoratus libera prætor habet.

Est quoque quo populam jus est includere septis :

Est quoque qui nono semper ab orbe redit.

Vendicat Aufonias Junonis cura Kalendas ;

Idibus alba Jovi grandior agna cadit.

Nonarum tutela deo caret, omnibus istis

(Ne fallare cave) proximus Ater erit.

Omen ab eventu est : illis nam Roma diebus

Marte sub adverso tristitia damna tulit.

Hæc mihi dicta semel, totis hærentia fastis,

Ne

Ne feriem rerum scindere cogar, erunt.
 Ecce tibi faustum, Germanice, nunciat annum;
 Inque meo primum carmine Janus adest.
 Jane biceps, anni tacite labentis origo,
 Solus de superis qui tua terga vides;
 Dexter ades ducibus: quorum securo labore
 Otia terra ferax, otia pontus habet.
 Dexter ades, patribusque tuis, populoque Quirini
 Et refera nutu candida templa iuo.
 Prospera lux oritur: linguisque, animisque favete,
 Nunc dicenda bona sunt bona verba die.
 Lite vacent aures, insanaque protinus absint
 Jurgia: differ opus livida turba tuum.
 Cernis odoratis ut luceat ignibus aether,
 Et sonet accensis spica Cilisia focis?
 Flamma nitore suo replorum verberat aurum;
 Et tremulum summa spargit in aede jubar.
 Vestibus intactis Tarpejas itur in arces:
 Et populus festo concolor ipse suo est.
 Jamque novi praecunt fasces, nova purpura fulget;
 Et nova conspicuum pondera sentit ebur.
 Colla rudes operum praebent ferienda juvenci,
 Quos aluit campis herba Falisca suis.
 Jupiter, arce sua totum cum spectet in orbem,
 Nil nisi Romanum, quod tucatur, habet.
 Salve festa dies: meliorque revertere semper,
 A populo rerum digna potente coli.
 Quem tamen esse deum dicam te Jane biformis?
 Nam tibi par nullum Graecia numen habet.
 Ede simul causam; cur de caelestibus unus,
 Sidque quod a tergo, sidque quod ante, vides.
 Hac ego cum sumptis agitarem mente tabellis;
 Lucidior visa est, quam fuit ante, domus.
 Tum sacer ancipiti mirandus imagine Janus
 Bina repente oculis obtulit ora meis.
 Extimui; sensique metu riguisse capillos,
 Et gelidum subito frigore pectus erat.
 Ille tenens baculum dextra; clavemque sinistra,
 A ; Edidit

Edidit hos nobis ore priore sonos.

Disce metu posito vates operose dierum

Quod petis : & voces percipe mente meas.

Me chaos antiqui (nam sum res prisca) vocabant,

Adspice quàm longi temporis acta canam.

I

Lucidus hic æer , & , quæ tria corpora restant ,

Ignis , aqua , & tellus , unus acervus erant ,

Ut semel hæc rerum secessit lite suarum ,

Inque novas abiit massa soluta domos ;

Altum flamma petit ; propior locus æera cepit :

Sederunt medio terra , fretumque loco.

Tunc ego qui fueram globus , & sine imagine moles ;

In faciem redii dignaque membra Deo.

Nunc quoque confusæ quoniam nota parva figuræ est ;

Ante quod est in me , postque videtur idem.

Accipe quæsitæ quæ causa sit altera formæ :

Hanc simul ut noris , officiumque meum.

Quidquid ubique vides cælum , mare , nubila , terras :

Omnia sunt nostrâ clausa , patentque manu.

Me penes est unum vasti custodia mundi :

Et jus vertendi cardinis omne meum est.

Cum libuit pacem placidis emittere testis ;

Libera perpetuas ambulat illa vias.

Sanguine lethifero totus miscbitur orbis ,

Ni teneant rigidæ condita bella seræ.

Præsideo foribus cæli cum miribus horis ,

It , redit officio Jupiter ipse meo.

Indè vocor Janus , cui cum Cereale sacerdos

Imponit libum , farraque mixta sali ;

Nomina ridebis , modo namque Patulcius idem ,

Et modo sacrificio Clusius ore vocor.

Scilicet alterno voluit rudis illa vetustas

Nomine diversas significare vices.

Vis mea narrata est : causam nunc disce figuræ ,

Jam tamen hanc aliqua tu quoque parte vides.

Omnis habet geminas hinc atque hinc janua frontes ,

E quibus hæc populum spectat : at illa Latem.

Utque sedens vester primi prope limina tecti

Jani-

Janitor, egressus, introitusque videt:
 Sic ego prospicio cœlestis janitor aulæ
 Eoas partes, Hesperiasque simul.
 Ora vides Hecates in tres vergentia partes,
 Servet ut internas compita secta vias.
 Et mihi, ne flexu cervicis tempora perdam;
 Cernere non moto corpore bina licet.
 Dixerat: & vultu, si plura requirere vellem,
 Difficilem mihi se non fore passus erat.
 Sumpsi animum, gratesque Deo non territus egi;
 Verbaque sum, spectans, pauca locutus, humum.
 Dic, age, frigoribus quare novus incipit annus,
 Qui melius per ver incipiendus erat?
 Omnia tunc florent: tunc est nova temporis ætas:
 Et nova de gravido palmitè gemma tumet.
 Et modò formatis opetitur frondibus arbor,
 Prodit & in summum seminis herba solum.
 Et tepidum volucres concentibus æra mulcent,
 Ludit & in pratis, luxuriatque pecus.
 Tum blandi soles, ignotaque prodit hirundo,
 Et luteum celsa sub trabe fingit opus.
 Tum patitur cultus ager, & renovatur aratro.
 Hæc anni novitas, jure, vocanda fuit.
 Quæsieram multis: non multis ille moratus,
 Contulit in versus sic sua verba duos.
 Bruma novi prima est, veterisque novissima Solis:
 Principium capiunt Phœbus, & annus idem.
 Postea mirabar, cur non sine litibus esset
 Prima dies: causam percipe Janus ait.
 Tempora commisi nascencia rebus agendis;
 Totus ab auspicio ne foret annus iners.
 Quisque suas artes ob idem delibat agendo:
 Nec plus, quàm solitum, testificatur opus,
 Mox ego, Cur, quamvis aliorum numina placem,
 Jane, tibi primum thura, merumque fero?
 Ut possis aditum per me, qui limina servo,
 Ad quoscunque voles, inquit habere Deos.
 At cur læta tuis dicuntur verba Kalendis?

Et damus alternas, accipimusque preces?
 Tum Deus incumbens baculo, quem dextra gerebat,
 Omnia principiis, inquit, inesse solent.
 Ad primam vocem timidas advertitis aures,
 Et primum visam consulit augur avem.
 B Templâ patent, auresque Deum; nec lingua caducas
 Concipit ulla preces; distaque pondus habent.

Desierat Janus, nec longa silentia feci,
 Sed terigi verbis ultima verba meis.
 Quid vult palma sibi, rugosaque carica, dixi,
 Et data sub niveo condita mella cado?
 Omen ait, causa est, ut res sapor ille sequatur.
 Et peragat captum dulcis ut annus iter.
 Dulcia cur dentur video; stipis adjice causam,
 Pars mihi de festo ne labet ulla tuo.

Risit, &, O quam te fallunt tua sæcula, dixit,
 Qui stipe mel sumpta dulcius esse putes.

Vix ego Saturno quenquam regnante videbam,
 Cujus non animo dulcia luera forent.

Tempore crevit amor, qui nunc est summus, habēdi:
 Vix ultra, quò jam progrediatur, habet.

Pluris opes nunc sunt, quam prisca temporis annis;
 Dum populus pauper, dum nova Roma fuit:

Dum caesa Martigenam capiebat parva Quiziaum,
 Et dabat exiguum fluminis ulva torum.

Jupiter angusta vix torus stabat in æde,
 Inque Jovis dextra fictile fulmen erat.

Frondebis ornabant, quæ nunc Capitolia gemmis:
 Pascebatque suas ipse senator oves.

Nec pudor, in stipula placidam cepisse quietem,
 Et sænum capiti supposuisse, fuit.

Jura dabat populis posito modo Consul aratro,
 Et levis argenti lamina crimen erat.

At postquam Fortuna loci caput extulit hujus,
 Et tetigit summo vertice Roma deos;

Creverunt & opes, & opum furiosa cupido:
 Et cum possideant plurima, plura petunt.

Quærere ut absument, ab sumpta requirere certant:

Atque

Atque ipsæ vitis sunt alimenta vices.
 Sic, quibus intumuit suffusa venter ab unda,
 Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.
 In pretio pretium nunc est, dat census honores,
 Census amicitias: pauper ubique jacet.
 Tu tamen auspiciis cur sit stipis utiles quæris,
 Curque juvent nostras æta vetusta manus.
 Æra dabant olim: melius nunc omen in auro est,
 Victaque concessit prisca moneta novæ.
 Nos quoque tēpla juvāt, quamvis antiqua probemus;
 Aurea, majestas convenit ista Deo.
 Laudamus veteres, sed nostris vivimur annis.
 Mos tamen est æque dignus uterque coli.
 Finierat monitus: placidis ita rursus, ut ante,
 Clavigerum verbis alloquor ipse Deum.
 Multa quidem didici; sed cur navalis in ære
 Altera signata est, altera forma biceps?
 Noscere me duplici posses in imagine, dixit;
 Ni verus ipsa dies extenuasset opus.
 Causa ratis superest: Thuscum rate venit in amnem
 Ante pererato falcifer orbe Deus.
 Hac ego Saturnum memini tellure receptum.
 Cœlitibus regnis ab Jove pulsus erat.
 Inde diu genti mansit Saturnia nomen:
 Dicta quoque est Latium terra, latente Deo.
 At bona posteritas puppim formavit in ære;
 Hospitis adventum testificata Dei.
 Ipse solum colui, cujus placidissima lævum
 Radit arenosi Tibridis unda lætus.
 Hic, ubi nunc Roma est, incædua sylva virebat:
 Tantaque res, paucis pascua bubus erat.
 Arx mea collis erat, quem cultrix nomine nostro
 Nuncupat, hæc ætas Janiculumque vocat.
 Tunc ego regnabam; pariens cum terra Deorum
 Effet, & humanis numina mixta locis.
 Nondum Justitiam facinus mortale fugarat.
 Ultima de superis illa reliquit humum.
 Proque metu populum sine vi pudor ipse regebat;

Nullus erat, justis reddere jura, labor.
 Nil mihi cum bello: pacem, postesque tuebar:
 Et clavem ostendens, Hæc, ait, arma gero.
 Præferat ora Deus: tunc sic ego nostra resolvi,
 Voce mea voces eliciente Dei.
 Cum tot sint Jani; cur stas sacratus in uno,
 Hic, ubi templa foris juncta duobus habes?
 Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam,
 Protinus Oeballi retulit arma Tati:
 Utque levis custos armillis capta, Sabinis
 Ad summæ tacios duxerat arcis iter.
 Inde, velut nunc est, per quem descenditis, inquit,
 Arduus in valles per fora clivus erat.
 Et jam configerant portam, Saturnia, cujus
 Dempserat oppositas invidiosa feras.
 Cum tanto veritus committere numine pugnam,
 Ipse meæ movi callidus artis opem.
 Oraque, qua pollens ope sum, fontana reclusi,
 Sumque repentinas ejaculatus aquas.
 Ante tamen madidis subjeci sulfura venis:
 Clauderet ut Tatio fervidus humor iter.
 Cujus ut utilitas pulsus percepta Sabinis;
 Quæ fuerat, tuto reddita forma loco est.
 Ara mihi posita est parvo conjuncta facello:
 Hæc adolet flammis cum strue farræ suis.
 At cur pace lates, motisque recluderis armis?
 Nec mora, quæsitæ reddita causa mihi est.
 Ut pateant populo reditus ad bella profecto,
 Tota patet demptâ janua nostra sera.
 Pace fores obdo: ne qua discedere possit:
 Cæsareoque diu numine clausus ero.
 Dixit: & artollens oculos diversa tuentes;
 Aspexit toto quidquid in orbe fuit.
 Pax erat, & vestri, Germanice, causa triumphii
 Tradiderat domitas jam tibi Rhenus aquas.
 Jane fac æternos, pacem, pacisque ministros,
 Neve suum præsta deferat autor opus.
 Quod tamen ex ipsis liquit mihi discere fastis:

Sciretque patris
 Aeneas Phœbo, N
 lulala, dividit
 Junctæ in parte
 Junctæque (sunt
 Q'vis verat & h
 Dicit: per
 Felices animi
 Inque hanc
 Credibile est,
 Aliter human
 Non venit, & v
 Officiumque s
 Nec levis ambiti
 Magna rursus
 Admovere oculis
 Escheræque
 Sic prius car
 Summaque Peli
 Non quoque sub
 Potensque
 Ego ubi non ad
 Sparlaque car
 Octi peditum
 Procepit occid
 Instarent Non
 Signa dabunt
 Quæstus vider
 Janus Armati
 Nominis esse pot
 Hostia cui t' d
 Qui calido str
 venter, aggr
 Pars, quæ non ve
 Nomen Aggr
 Pars pucat hoc
 Una sit ut po
 Anquæ præviso

Sacravere patres hac duo templa die.

Accepit Phæbo, Nymphaque Coronide natum

Insula, dividuâ quam premit amnis aqua.

Jupiter in parte est, cepit locus unus utrumque,

Junctaque sunt magno templa nepotis avo.

Quis vetat & stellas, ut quæque oriturq; caditq;

Dicere? promissi pars fuit illa mei.

Felices animæ, quibus hæc cognoscere primû,

Inque domos superas scandere, cura fuit.

Credibile est, illos pariter vitisq; jocisque

Altius humanis exseruisse caput.

Non venus, & vinum sublimia pectora fregit,

Officiumque fori, militiæve labor.

Nec levis ambitio, perfusaque gloria furo,

Magnarumve fames sollicitavit opum.

Admovere oculis distantia sidera nostris,

Ætheraque ingenio supposuere suo.

Sic petitur cælum: non, ut ferat Ossan Olympus,

Summaque Peliasus sidera tangat apex.

Non quoque sub ducibus cælum metabimur illis,

Ponemusque suos ad stata signa dies.

Ergo ubi non aderit venturis tertia Nonis,

Sparsaque cœlesti rore madebit humus:

Oc̄tipedis frustra quærentur brachia Cancri:

Præceptis occiduas ille subibit aquas.

Institerint Nonæ: missi tibi nubibus atris

Signa dabunt imbres exoriente Lyra.

Quatuor adde dies ductis ex ordine Nonis,

Janus Agonali luce piandus erit.

Nominis esse potest succinctus causa minister,

Hostia cœlitibus quo feriente cadit.

Qui calido strictos tincturus sanguine cultros,

Semper, agone? rogas, nec, nisi iustus, agis.

Pars, quia non veniant pecudes, sed agantur, ab actu

Nomen Agonalem credit habere diem.

Pars putat hoc festum priscais Agnalia dictum:

Una sit ut proprio littera dempta loco.

An quia prævisos in aqua timet hostia cultros:

A pecoris lux est ipsa notata meru?
 Pars etiam fieri solitis arate priorum,
 Nomina de ludis Græca tulisse diem.
 Et pecus antiquus dicebat Agonia sermo,
 Veraque iudicio est ultima causa meo.
 Utque ea non certa est, ita Rex placare sacrorum.
 Numina lanigeræ conjuge debet ovis.
 Victima, quæ dextra cecidit victrice, vocatur:
 Hostibus à domitis hostia nomen habet.
 Ante, Deos homini quod conciliare valeret,
 Far erat, & puri lucida mica falis.
 Nondum pertulerat lacrymatas cortice myrrhas
 Aëta per æquoreas hospita navis aquas.
 Thura nec Euphrates, nec miserat India costum,
 Nec fuerant rubri cognita fila croci.
 Ara dabat fumos herbis contenta Sabinis,
 Et non exiguo laurus adusta sono.
 Si quis erat, factis prati de flore coronis,
 Qui possit violas addere, dives erat.
 Hic, qui nunc aperit percussi viscera tauri,
 In sacris nullum culter habebat opus.
 Prima Ceres avidæ gavisa est sanguine porcæ,
 Ulta suas merita cæde nocentis opes.
 Nam sata vere novo teneris lactentia sulcis,
 Eruta fetigeræ comperit ore suis.
 Sus dederat pœnas: exemplo territus hujus
 Palmite debueras abstinnisse caper.
 Quem spectans aliquis dentes in vite prementem,
 Talia non tacito verba dolore dedit:
 Rode caper vitem: tamen hinc, cum stabis ad aram,
 In tua quod spargi cornua possit erit.
 Verba fides sequitur: noxe tibi deditus hostis
 Spargitur affuso cornua, Bacche, mero.
 Culpa sui nocuit, nocuit quoque culpa capellæ;
 Quid bos? quid placidæ commeruistis oves?
 Flebat Aristæus, quod apes cum stirpe necatas
 Viderat inceptos destituisse favos.
 Cærulea quem genitrix agræ solata dolentem;

Addi-

Addit hæc dictis ultima verba suis.

Siste puer lacrymas : Proteus tua damna levabit :

Quoque modo repares , quæ periere , dabit.

Decipiat ne te versis tamen ille figuris ,

Impediant geminas vincula firma manus.

Pervenit ad vatem juvenis : resolutaque somno

Alligat æquorei brachia capta senis.

Ille suam faciem transformat & alterat arte :

Mox domitus vinclis in sua membra redit.

Oraque cerulea tollens rorantia barba ,

Qua , dixit , repares arte , requiris , apes ?

Obrue mactati corpus tellure juveni :

Quod petis à nobis , obrutus ille dabit.

Iussa facit pastor , fervent examina putri :

De bove mille animas una necata dedit.

Poscit ovem fatum , verbenas improba carpsit ,

Quas , pia Diis ruris ferre solebat anus.

Quid tuti superest ? animam cum ponat in aris

Lanigerumque pecus , ruricolaque boves ?

Placat equo Persis radijs Hyperiona cinctum ,

Ne detur celeri victima tarda Deo.

Quæ semel est triplici pro virgine cæsa Dianæ ,

Nunc quoque , pro nulla virgine , cerva cadit.

Extra canum Triviæ vidi libare Saphæos ,

Et quicumque tuas accolit Hæme nives.

Cæditur & rigido custodi ruris æsellus.

Causa pudenda quidem ; sed tamen apta Deo.

Festa corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi ,

Tertia quæ solito tempore bruma refert.

Dij quoque cultores in idem venere Lycæi ,

Et quicumque locis non alienus erat.

Panes , & in Venerem Satyrorum prona juvenus ,

Quæque colunt amnes , solaque rura deæ.

Venerat & senior pando Silenus æsello ,

Quique rubro pavidas inguine terret aves.

Dulcia qui dignum nemus in convivia nacti ,

Gramine vestitis accubuere toris.

Vina dabat Liber ; sulcrat sibi quisque coronam ,

Miscen-

Miscendas large rivus agebat aquas.
 Naides, effusis alix sine pectinis usu.
 Pars aderant comptis arte, manuque comis,
 Illa super furas tunicam collecta ministrat:
 Altera dissuto pectus aperta sinu.
 Exerit hæc humerum: vestes trahit illa per herbas.
 Impediunt teneros vincula nulla pedes.
 Hinc alix Satyris incendia mitia præbent:
 Pars tibi, qui pinu tempora nexa geris.
 Te quoque inextinctæ Silene libidinis urunt:
 Nequitia est, quæ te non finit esse senem.
 At ruber hortorum Deus & tutela Priapus,
 Omnibus ex illis Lorida captus erat.
 Hanc cupit, hanc oprat, solam suspirat in illam,
 Signaque dat nutu, sollicitatque notis.
 Fastus inest pulchris, sequiturque superbia formam,
 Irrisum vultu despicit illa suo.
 Nox erat, & vino somnum faciente, jacebant
 Corpora diversis victa sopore locis.
 Lotis in herbosa sub acernis ultima ramis,
 Sicut erat lusu lassâ, quievit humo.
 Surgit amans, animamque tenens vestigia furtim
 Suspenso digitis fert taciturna gradu.
 Ut tetigit niveæ secreta cubilia Nymphæ;
 Ipse sui flatus ne sonet aura, cavet.
 Et jam finitima corpus librabat in herba:
 Illa tamen multi plena soporis erat.
 Gaudet: & à pedibus tracto velamine, vota
 Ad sua felici cæperat ire via.
 Eccè rudens rauco Sileni vector asellus,
 Intempestivos edidit ore sonos.
 Territa consurgit Nymphæ: manibusque Priapum
 Rejjicit: & fugiens concitat omne nemus.
 At Deus obscæna nimium quoque parte paratus,
 Omnibus ad Iunæ lumina risus erat.
 Morte dedit pænas autor clamoris: & hæc est
 Hellepontiaco victima grata Deo,
 Intactæ fueratis aves solatia ruris,

Asterum s' vivo, imo
 Quæ sunt tales, & pl
 Et sic dulces edunt
 Sed ubi ista sunt
 Dique possunt mem
 In rana hoc faliu
 Nunc pensat veras,
 Tu dicit volucrum
 Juvencumque Deo
 Ergo sepe suo tu
 Urus in calid
 Nec defensa jurant
 Dei pœna in la
 Noxte Deo noct
 Quæ apudam v
 Inter Deipolam
 Telem. & par
 P. Ostra huc s' p
 Equaque p
 P. Ostra huc s' p
 Arcadia sacrum
 Et quoque lex cadit
 Hic ubi virgines
 Unde pœna
 Dirigit in medio
 Ipsa mouet, quæ
 Propolisque s' p
 Ora pœna Luna
 Amagno Telem
 Hic fuit Erander
 Nobilitate sacra
 Quæ simul vinctos
 Quæ dicit plene
 Dicitur hanc san
 Multaque pœna
 Nam juvenis, n
 Deserit Arcad
 Quæ gemitus dicit

Assuetum sylvis, innocuumque genus;
 Quæ facitis nidos, & plumis ova fovetis,
 Et facili dulces editis ore sonos.
 Sed nihil ista juvant: quia linguæ crimen habetis;
 Dique putant mentes vos aperire suas,
 Nec tamen hoc falsum est: nã Dis, ut proxima queq; est,
 Nunc pennã veras, nunc datis ore notas.
 Tuta diu volucrum proles, tum denique cæsa est,
 Juveruntque Deos indicis exta sui.
 Ergo sæpe suo conjux abducta marito
 Uritur in calidis alba columba focis.
 Nec defensa juvant Capirolia, quo minus anser
 Det jecur in lances, Inachi lauta, tuas.
 Nocte Dææ noctis cristatus cæditur ales,
 Quod tepidum vigili provocat ore diem.
 Interea Delphim clarum super æthera sidus
 Tollitur: & patriis exserit ora vadis.

Postera lux hyemem medio discrimine signat,
 Æquaque præteritæ, quæ superabit, erit.
Proxima prospiciet Tithono Aurora relicto
 Arcadiæ sacrum pontificale Dææ.
 Te quoque lex eadem Turni soror, æde recepit,
 Hic ubi virginea campus obitur aqua.
 Unde petam causas horum, moremque sacrorum?
 Diriget in medio quis mea vela freto?
 Ipsa mone, quæ nomen habes à carmine dictum,
 Propositoque save, ne tuus erret honor,
 Orta prior Luna (de se si creditur ipsi)
 A magno Tellus Arcadæ nomen habet.
 Hinc fuit Evander, qui quanquam clarus utroque;
 Nobilior sacre sanguine matris erat.
 Quæ simul æthereos animo conceperat ignes,
 Ore dabat pleno carmina vera Dei.
 Dixerat hæc nato motus instare, sibi que,
 Multaque præterea tempore nacta fidem.
 Nam juvenis, nimium vera cum matre, fugatus
 Deserit Arcadiam, Parrhasiumque larem.
 Cui genitrix flenti, Fortuna viriliter (inquit

Siste precor lacrymas) ista ferenda tibi est.
 Sic erat in fatis : nec te tua culpa fugavit ;
 Sed Deus , offenso pulsus es urbe Deo ,
 Nec meriti pœnam pateris , sed Numinis iram ,
 Est aliquid magnis crimen abesse malis.
 Conscia mens ut cuique sua est , ita concipit intra
 Pectora pro facto spemque, metumque suo.
 Nec tamen , ut primus , mare mala talia passus ,
 Obruit ingentes ista procella viros.
 Passus idem Tyriis qui quondam pulsus ab oris
 Cadmus , in Aonia constitit exul humo.
 Passus idem Tydeus , & idem Pagaseus Jason ,
 Et quos præterea longa referre mora est.
 Omne solum forti patria est , ut piscibus æquor ;
 Ut volucris vacuo quidquid in orbe patet.
 Nec fera tempestas toto tamen horret in anno :
 Et tibi (crede mihi) tempora veris erunt.
 Vocibus Evander firmata mente parentis ,
 Nave secat fluctus , Hesperiamque tenet.
 Jamque ratem doctæ monitu Carmentis in annem
 Egerat , & Thuscis obuius ibat aquis.
 Fluminis illa latus , cui sunt vada juncta Terenti ,
 Adspicit , & sparsas per loca sola casas,
 Utque erat , immixtis puppim stetit ante capillis ,
 Continuitque manum torva regentis iter.
 Et procul in dextram tendens sua brachia ripam ;
 Pineæ non sano ter pede texta ferit.
 Neve datet saltum properans insistere ripæ ;
 Vix est Evandri vixque retenta manu.
 Dique petitorum (dixit) salvere locorum ;
 Tuque novos cœlo terra datura Deos.
 Fluminaque , & fontes, quibus utitur hospita tellus,
 Et nemorum Divæ , Najadumque chori ;
 Este bonis avibus visi natoque, mihi que ;
 Ripaque felici tacta sit ista pede.
 Fallor ? an hi fient ingentia mœnia colles ?
 Juraque ab hac terra cætera terra petet ?
 Montibus his olim totus promittitur orbis ;

Quis

I I
 Quis tantum sui
 Etiam Dardaniæ rano
 Sic quoque cauta
 Certe nepos, Palli
 Induc; non hunc
 Vitis tamen vincit
 Obvies hostiles illa
 Fuit victores Neptun
 Num minor hic
 Jan pax Antra lara
 Affert; Vilius
 Tempus erit, cum
 Et fient ipso sacra
 Et penes Augustus
 Hanc las imperi
 Inde nepos, natusq
 Tondera emittit
 Unque ego peperit
 Sic Augusta novum
 Talibus ut dicitur
 Sublime in mediis
 Puppibus egredius La
 Etis, ratham cu
 Sic mora longa fuit
 Montibus Auton
 Ecce boves illuc Ery
 Emensus longi
 Damq; hinc hospiti
 Vacillatque terra pe
 Mant erat: exallus
 De numero merto
 Nulla videtaciti qua
 Traxerat averion
 Cucus Aventinæ tim
 Non leve finit mi
 Dita virobacies, vi
 Grande, patet
 Proque domo, lo

Quis tantum fati credat habere locum ?

Et jam Dardaniæ tangent hæc littora pinus,

Hic quoque causa novi sæmina Martis erit.

Chare nepos, Palla, funesta quid induis arma ?

Indue ; non humili vindice casus eris.

Victa tamen vinces, everſaque Troja refurges.

Obruet hostiles iſta ruina domos.

Urite victrices Neptunia Pergama flammæ :

Num minor hic toto eſt altior orbe cinis.

Jan pius Æneas ſacra, & ſacra altera, patrem

Afferet ; Iliacos accipe Veſta deos.

Tempus erit, cum vos, orbemque tuebitur idem,

Et ſient ipſo ſacra colente Deo,

Et penes Auguſtos patriæ tutela manebit.

Hanc ſas imperij ſrana tenere domum.

Inde nepos, natusque Dei (licet ipſe recuſet)

Pondera cœleſti mente paterna ſeret.

Utque ego perpetuis olim ſacrabor in aris ;

Sic Auguſta novum Julia Numen erit.

Talibus ut dictis noſtros descendit in annos ;

Subſtitit in medios præſcia lingua ſono.

Puppibus egreſſus Latia ſtetit exul in herba.

Felix, exilium cui locus ille fuit.

Nec mora longa fuit, ſtabant nova teſta : nec alter

Montibus Auſoniis Arcade major erat.

Ecce boves illuc Erytheidas applicat heros,

Emenſus longi claviger orbis iter.

Dumq; huic hoſpitiſm domus eſt Tegeæa, vagantur

Incuſtoditæ læta per arva boves.

Mane erat : excuſſus ſomno Tiryntius hoſpes

De numero tauros ſenſit abeſſe duos.

Nulla videt taciti quærens veſtigia furti :

Traxerat averſos Cacus in antra boves.

Cacus Aventinæ timor atque infamia ſylvæ,

Non leve finitimis, hoſpitiſmque malum.

Dira viro facies, vires pro corpore, corpus

Grande, pater montis Mulciber hujus erat.

Proque domo, longis ſpelunca reſſibus ingens

Abdira,

Abdita, vix ipsis invenienda feris.
 Ora super postes, affixaque brachia pendent;
 Squallidaque humanis ossibus albet humus.
 Servata malè parte boum Jove natus abibat:
 Mugitum rauco furta dedere sono.
E Accipio, revocamur, ait, vocemque securus
 Impia per sylvas victor ad antra venit.
 Ille aditum fracti præstruxerat objice montis:
 Vix juga movissent quinque bis illud onus.
 Nititur hic humeris, cælum quoque sederat illis,
 Et vastum moru collabefactat onus.
 Quod simul eversum est, fragor ethera concutit ipsū,
 Ictaque subsedit pondere molis humus.
 Prima movet Cacus collatâ prælia dextra,
 Remque ferox saxis, stipitibusque gerit.
 Quis ubi nil agitur, patrias male fortis ad artes
 Confugit, & flammis ore sonante vomit.
 Quas quoties proflat, spirare Typhoea credas,
 Et rapidum Æthnæo fulgur ab igne jaci.
 Occupat Alcides: adductaque clava trinodis
 Ter quater adversi sedit in ore viri.
 Ille cadit, mistosque vomit cum sanguine fumos,
 Et lato moriens pectore plangit humum.
 Immolat ex illis taurum tibi Jupiter unum
 Victor, & Evandrum, ruricolæque vocat.
 Constituitque sibi, quæ maxima dicitur, aram,
 Hic ubi pars urbis de bove nomen habet.
 Nec tacet Evandri mater, prope tempus adesse,
 Hercule quo tellus sit satis usa suo.
 At felix vates, ut dis gratissima vixit,
 Possidet hunc Jani sic Dea mense diem.
I Dibus in magni castus Jovis æde sacerdos
 Semimaris flammis viscera libat ovis:
 Redditaque est omnis populo provincia nostro,
 Et tuus Augusto nomine dictus avus.
 Perlege dispositas generosa per atria ceras;
 Contigerunt nulli nomina tanta viro.
 Africa victorem de se vocat: alter Isaurum

Aut

Aut Ceterum dicitur
 Hæc Numidia facere
 De Numantina
 Eritem, & non
 Ne miserum, vix
 Operæ à victis, ut
 Quæ nuncio gener
 Et uno quidem ex
 Aut corvi cælos
 Magis, vix
 Sed qui te vix
 Nec gradus est ultra
 Illa deus me
 Sed amem humani
 Hic socium summe
 Sancta vocat augu
 Tempa sacrorum
 Hinc & iugurium de
 Et quodamque
 Anger imper
 Pueris & vestras
 Aspicebique De
 Omne suspic
R Espicit Tiran
 Vixit Pag
 Nam prius Auf
 Hæc quoque ab
 Mox honor erip
 Ingressus nulla
 Neve daret par
 Viceribus cælest
 Corripuisse pat
 Jus tamen excep
 Binque nunc par
 Pro pueris fact
 Scortea non illi
 Ne violent puer
 Si quis amas ver

Aut Cretum domitas testificatur opes.
 Hunc Numidæ faciunt, illum Messana superbum;
 Ille Numantina traxit ab urbe notam:
 Et mortem, & nomen Druso Germania fecit.
 Me miserum, virtus quam brevis illa fuit?
 Si perat à victis, tor sumet nomina Cæsar,
 Quot numero gentes maximus orbis habet.
 Ex uno quidam celebres, aut torquis ademptæ;
 Aut corvi titulos auxiliaris habent.
 Magne, tuum nomen rerum mensura tuarum est:
 Sed qui te vicit, nomine maior erat.
 Nec gradus est ultra Fabios cognominis ullus:
 Illa domus meritis maxima dicta suis.
 Sed tamen humanis celebrantur honoribus omnes:
 Hic socium summo cum Jove nomen habet.
 Sancta vocant augusta patres: augusta vocantur
 Tempa sacerdotum ritè dicata manu.
 Hujus & augurium dependet origine verbi,
 Et quodcunque sua Jupiter auget ope.
 Augeat imperium nostri ducis, augeat annos:
 Protegat & vestras querna corona fores,
 Auspiciisque Deis tanti cognominis hæres
 Omine suspiciat, quo Pater Urbis, onus.
Respiciet Titan actas ubi tertius Idus;
 Fient Parthasæ sacra relata Deæ,
 Nam prius Aufonias matres carpenta vehebant:
 Hæc quoque ab Evandri dicta parente reor.
 Mox honor eripitur, matronaque destinat omnis
 Ingratos nulla prole novare viros.
 Neve daret partus, ictu temeraria cæco
 Visceribus crescens excutiebat onus.
 Corripuisse patres ausas immitia nuptas:
 Jus tamen ereptum restituisse ferunt.
 Binaque nunc pariter tegææ sacra parenti
 Pro pueris fieri, virginibusque jubent.
 Scortea non illi fas est inferre sacello:
 Ne violent puros exanimata focos.
 Si quis amas veteres ritus assiste precanti.

Nomina percipies non tibi nota prius,
 Torrima placatur: postventaque siue sorores,
 Siue fugæ comites Manali diva tuæ.
 Altera, quod porro fuerat, cecinisse putatur:
 Altera venturum postmodo quidquid erat.

Candida te niveo posuit lux proxima templo;
 Qua fert sublimes alta Moneta gradus.
 Nunc bene prospicies Latiam Concordia turbam:
 Nunc te sacratæ constituere manus.

Fuzius antiqui populi superator Hetrusci
 Voverat, & voti solverat ille fidem.

Causa, quod à patribus sumptis lecesserat armis
vulgus: & ipsa suas Roma timebat opes.

Causa recens melior: sparsos Germania crines
 Corrigit auspiciis dux venerande tuis.

Inde triumphatæ libasti munera gentis;
 Templaque fecisti, quam colis ipse, deæ.

Hæc tua constituit genitrix, & rebus, & ara
 Sola toro magni digna reperta Jovis,
 Hæc ubi transieris, Capricorno Phœbe relicto

Per juvenis cures signa regentis aquas.
Septimus hinc oriens, cum se demiserit undis.
 Fulgebit toro jam Lyra nulla polo.

Sydere ab hoc, ignis venienti nocte, Leonis
 Qui micat in medio pectore mersus erit.

Ter quater evolvi signantes tempora Fastos:
 Nec sementinæ est ulla reperta dies.

Tum mihi (sensit enim) lux hæc indicitur, inquit
 Musa: quid à Fastis non stata sacræ petis?

Utque dies incerta sacris: sic tempore certo
 Seminibus jactis, est ubi sætus ager.

Stare coronati plenum ad præsepe juvenci:
 Cum tepido vestrum vere redibit opus.

Rusticus emeritum palo suspendit aratrum:
 Omne reformidat frigore vulnus humus.

Villicæ da requiem terræ semente peracta:
 Da requiem, terram qui coluere, viris.

Pagus agat sestum; pagum lustrate coloni,

Et da-

Ederet peragat amica
 Placuit frugum mater
 Iure suo, gravida villos
 Obiit cornu ar Ceres
 hoc pueri nullum
 Conores operum per quæ
 Quæntaque glum vultu
 Inebat immortia vultu
 Ut capiam cultu
 Vos lant propius
 Nec nova per
 Cum scimus, caelum
 Cum lant, arbore
 Nete gravu cultu
 Agmina lant
 Vos quæper
 Post mellen pante
 Intra certis
 Nec videri
 Er neque
 Divis per
 Intra
 Sic fructu
 Tricena
 Prode
 Hoc ego
 Efficaz
 Bella
 Vener
 Sacula
 Factu
 Gata
 Jam
 Sub
 Ex
 At
 Hac
 Fugri

Et date paganis annua liba focis.
 Placentur frugum matres Tellusque, Ceresque,
 Farre suo, gravidæ visceribusque suis.
 Officium commune Ceres, & Terra tuentur:
 Hæc præbet causam frugibus, illa locum.
 Consortes operum per quas correcta vetustas,
 Quænaque glans victa est utiliore cibo.
 Frugibus immensis avidos satiate colonos:
 Ut capiant cultus præmia digna sui.
 Vos date perpetuos teneris sementibus auctus,
 Nec nova per gelidas uista sit herba nives.
 Cum serimus, cælum ventis aperite serenis;
 Cum latet, ætherea spargite semen aqua.
 Neve graves cultis, Cerealia dona, cavete,
 Agmine læsuro depopulentur aves.
 Vos quoque subiectis, formicæ, parcite granis:
 Post messem prædæ copia major erit.
 Interea crescat scabræ rubignis expers,
 Nec vitio cæli palleat ægra seges.
 Et neque deficiat macie, neque pinguior æquæ
 Divitijs pereat luxuriosa suis.
 Et careant lolis oculos vitiantibus agri,
 Nec sterilis culto surgat avena solo.
 Triticeos fœtus passuraque farra bis ignem,
 Hordeaque ingenti fœnore reddat ager.
 Hoc ego pro vobis, hoc vos optate coloni:
 Efficiatque ratas utraq; diva preces.
 Bella diu tenuere viros; erat aptior ensis
 Vomere: cedebat taurus arator equo.
 Sarcula cessabant, versique in pila ligones;
 Factaque de rastro pondere cassis erat.
 Gratia diis, domuique tuæ religata catenis:
 Jam pridem nostro sub pede bella jacent.
 Sub juga bos veniat; sub terras semen aratas;
 Pax Cererem nutrit, pacis alumna Ceres.
 At quæ venturas præcedet sexta calendas,
 Hac sunt Lædæis templa dicata Deis.
 Fratris illa Deis fratres de gente Deorum,

Et da-

Circa

22 FASTORUM LIBER I.

Circa Juturnæ composuere lacus.
 Ipsum nos carmen deduxit Pacis ad aram.
 Hæc erit à mensis fine secunda dies.
 Frondibus Aëtiacis comptos redimita capillos
 Pax ades: & toto mitis in orbe mane.
 Dum desunt hostes desit quoque causa triumphi.
 Tu ducibus bello gloria major eris.
 Sola gerat miles, quibus arma coerceat, arma,
 Canteturque fera, nil nisi pompa, tuba.
 Horreat Aeneadas & primus & ultimus orbis:
 Si qua parum Romam terra timebit, amet.
 Thura, sacerdotibus, pacalibus addite flammis;
 Albaque percussa victima fronte cadat.
 Utque domus, quæ præstat eam, cum pace perennet,
 Ad pia propensos vota rogate Deos.
 Sed jam prima mei pars est exacta laboris:
 Cumque suo finem mense libellus habet.

PUBLI
 OVI
 NASO
 FASTO
 LIBER I
 J Anus habet finem cum
 Alter ut in mensis,
 Nunc primam velis,
 Egoque, memini, et
 Ipse ego vos habui facies in
 Cum hinc numeris primis
 Idem sacra ratio signatque
 Equis ad hanc illam
 Horum mense est: primis
 Deoque non omni mense
 Similiter valido temporibus
 In bellis non verga quæ
 Et pila regnum, non
 His habet in velis quæ
 In tua prosequamur fructus
 Nomina, per riuos in
 In quibus se placido passim
 Respicit, quando si quis
 Eodem Romani de sena p
 Nunc quoque dante ver
 In hinc ab orge peruenit,
 Quis vertrum lingua Fe
 Inque capite hinc dicit
 Tortora cum misa fari
 Casta sacerdotum semp
 In ego Flaminium polio

23

P U B L I I
O V I D I I
N A S O N I S
F A S T O R U M.

L I B E R S E C U N D U S.

JANUS habet finē: cum carmine crescat & annus,
Alter ut it mensis, sic liber alter eat.
Nunc primum velis, Elegi, majoribus itis,
Exiguam, memini, nuper eratis opus
ipse ego vos habui faciles in amore ministros;
Cum lusit numeris prima juvena suis,
dem sacra cano signataque tempora Fastis;
Ecquis ad hæc illinc crederet esse viam?
Iæc mea militia est: gerimus quæ possumus arma.
Dextraque non omni munere nostra vacat,
i mihi non valido torquentur pila lacerto,
Nec bellatoris terga premuntur equi.
Iæc galea tegimur, nec acuto cingimur ense.
His habilis telis quilibet esse potest.
t tua prosequimur studioso pectore, Cæsar,
Nomina, per titulos ingredimurque tuos.
ego ades & placido paulum mea munera vultu
Respice, pacando si quid ab hoste vacas.
Ebrua Romani dixerē piamina partes:
Nunc quoque dant verbo plurima signa fidem.
antifices ab rege petunt, & flamine lanas:
Quis veterum lingua Februa nomen erat.
Iæcque capit licet domibus purgamina certis,
Tortida cum mica farra, vocantur idem.
omen idem ramo, qui cæsus ab arbore pura,
Casta sacerdotum tempora fronde tegit.
Iæc ego Flaminiam poscentem Februa vidi;

Februa poscenti pinea virga data est.

Denique quodcūque est, quo corpora nostra piantur,
Hoc apud intonsos nomen habebat avos.

Mensis ab his dictus, secta quod pelle Luperci
Omne solum lustrant, idque piamen habent.

Aut quia placati sunt tempora pura sepulchris,
Tunc cum ferales præteriere dies.

Omne nefas, omnemque mali purgamine causam
Credebant nostri tollere posse senes.

Græcia principium moris dedit: illa nocentes,
Impia lustratos ponere facta putat.

Ætioriden Peleus, ipsum quoque Pelea Phoci
Cæde per Aemonias solvit Acastus aquas.

Veſtam frænatis per inane draconibus Aegens,
Credulus, immerita Phasida fovit ope.

Amphiaraides, Naupacteo, Acheloo,
Solve nefas dixit, solvit & ille nefas.

Ah nimium faciles, qui tristia crimina cædis
Fluminea tolli posse putatis aqua!

Sed tamen (antiqui ne nescius ordinis erres)
Primus ut est, Jani mensis & ante fuit.

Qui sequitur Janum, veteris fuit ultimus anni,
Tu quoque sacrorum, Termine, finis eras.

Primus enim Jani mensis, quia Janua prima est:
Qui sacer est imis Manibus, imus erat.

Postmodo creduntur spatio distantia longo
Tempora, bis quini continuasse viri.

Pincipio mensis Phrygiæ contermina matri,
Sospita delubris dicitur aucta novis.

Nunc ubi sunt, illis, quæ sunt sacrata Calendis,
Templa Deæ? longa procubuerunt die.

Cætera ne simili caderent labefacta ruina,
Cavit sacrati provida cura Ducis.

Sub quo delubris sentitur nulla senectus:
Nec fatis est homines, obligat ille Deos.

Templorum positor, templorum sancte repertor:
Sic superis, opto, mutua cura tui.

Dent tibi cælestes, quos tu Cælestibus annos:
Præque

Proque sua man

Tunc quoque vicini

Qui perit æquon

Aspexerat Num

loque Jovis sum

Sæpe graves pluvia

Concitat, aut p

Proximus Heip

Genæa par

Illâ nocte aliqu

Dicet, ubi ch

Dumque Iyram q

In liquidas sub

Quem modo

Is fugiet vi

Seu fuit occ

Lesbida cum do

Quod mare non n

Carmine curat

Sæpe sequens agna

Sæpe avidum fuit

Sæpe canes lepore

Et stetit in laxo

Et sine lite loqua

Sedit, & accip

Cynthia sæpe rui

Tanquam fran

Nomen Arionis

Captaque erant

Inde domum repe

Atque ita quæſ

Forſitan, infelix

At tibi nave tur

Namque guberna

Cæteraque atr

Quid tibi cum gl

Non sunt hæc

Ille metu pavidu

Proque tua maneat in statione domo.

Tunc quoque vicini lucus celebratur Aſyli.
 Qua petit æquoreas advena Tybris aquas.
 Ad penetrale Numæ, Capitolinumque Tonantem,
 Inque Jovis summi cæditur arce bidens.
 Sæpe graves pluvias adopertus nubibus æther
 Concitat, aut posita sub nive terra latet.

Proximus Hesperias Titan abiturus in undas,
 Gemmea purpureis cum juga demet equis.
 Illa nocte aliquis, tollens ad sydera vultus
 Dicet, ubi est hodie, quæ lyra fulsit heri?
 Dumque lyram quærit, medii quoque terga Leonis,
 In liquidas subito mersa notabit aquas.

Quem modo cælatum stellis Delphina videbas.
 Is fugiet visus nocte sequente tuos.
 Seu fuit occultis felix in amoribus index.
 Lesbida cum domino seu tulit ipse Lyram.

Quod mare non novit, quæ nescit Ariona tellus,
 Carmine currentes ille tenebat aquas.
 Sæpe sequens agnam lupus est à voce retentus:
 Sæpe avidum fugiens restitit agna lupum:
 Sæpe canes leporesque umbra jacuere sub una,
 Et stetit in saxo proxima cerva leæ.

Et sine lite loquax cum Palladis alite cornix
 Sedit, & accipitri juncta Columba fuit.
 Cynthia sæpe tuis, fertur vocalis Arion:
 Tanquam fraternis obstupuisse modis.

Nomen Arionium Siculas impleverat urbes,
 Captaque erat Lyricis Aufonis ora sonis.
 Inde domum repetens puppim conscendit Arion,
 Atque ita quæsitæ arte ferebat opes.
 Forsitan, infelix, ventos, undasque timebas,
 At tibi nave tua tutius æquor erat.

Namque gubernator districto constitit ense,
 Cæteraque armata conscia turba manu.
 Quid tibi cum gladio? dubiam rege navita puppim:
 Non sunt hæc digitis arma tenenda tuis.

Ille metu pavidus mortem non deprecor, inquit,
 B Sed

Sed liceat sumpta pauca referre lyrã.
 Dant veniam, ridentque moram, capit ille coronam,
 Quæ posset crines, Phœbe, decere tuos.
 Induit & Tyrio distinctam murice pallam,
 Reddidit icæ suos pollice chorda sonos.
 Flebilibus numeris, veluti canentia dura
 Trajectus penna, tempora cantat olor.
 Protinus in medias ornatus desilit undas.
 Spargitur impulsa cærulea Puppis aqua.
 Inde (fide majus) tergo delphina recurvo
 Se memorant oneri supposuisse novo.
 Ille sedet citharamque tenet, pretiumque vehendi
 Cantat, & æquoreas carmine mulcet aquas.
 Di pia facta vident, astris delphina recepit
 Jupiter, & stellas jussit habere novem.
 Nunc mihi mille sonos quoque est memoratus Achil-
 Vellem, Mæonide, pectus inesse tuum: (les,
 Dum canimus sacras alterno pectine Nonas:
 Maximus hinc Fastis accumulatur honos.
 Deficit ingenium majoraque viribus urgent.
 Hæc mihi præcipuo est ore canenda dies.
 Quid volui demens Elegis imponere tantum
 Ponderis? Heroi res erat ista Pedis.
 Sancte Pater patriæ, tibi Plebs, tibi Curia nomen
 Hoc dedit: hoc dedimus nos tibi nomen Eques.
 Res tamen ante dedit: sero quoque vera tulisti
 Nomina: jampridem tu Pater orbis eras.
 Hoc tu per terras, quod in æthere Jupiter alto,
 Nomen habes; hominum tu pater, ille Deum.
 Romule, concedas, facit hic tua magna tuendo
 Mœnia, quæ dederas transilienda Remo.
 Te Tatius, parvique Cures, Cærinaque sensit:
 Hoc duce Romanum est Solis utrumque latus.
 Tu breve nescio quid victæ telluris habebas:
 Quodcumque est alto sub Jove Cæsar habet.
 Tu rapis, hic castas duce se jubet esse maritas.
 Tu recipis luco, repulit ille nefas.
 Vis tibi grata fuit: florent sub Cæsare leges:

Tu domini nomen, principis ille tener.
 Te Remus incusat, veniam dedit hostibus ille:
 Cœlestem fecit te pater, ille patrem.
 Jam puer Idæus media tenus eminet alvo,
 Et liquidas mixto nectare fundit aquas,
 Quin etiam si quis Borean horrere solebat,
 Gaudeat: à Zephyris mitior aura venit.
 Quintus ab æquoreis nitidum jubar extulit undis
 Lucifer, & primi tempora veris eunt.
 Nec fallare tamen: restant tibi frigora, restant.
 Magnaque discedens signa reliquit hyems.
 Tertia nox aderit, custodem protinus Ursæ,
 Adspicies geminos exseruisse pedes.
 Inter Hamadryadas jaculatricemque Dianam,
 Callisto sacri pars fuit una chori.
 Illa Deæ tangens arcus; Quos tangimus arcus,
 Este meæ testes virginitatis, ait.
 Cynthia laudavit, promissaque fœdera serva,
 Et comitum princeps tu mihi, dixit, eris.
 Fœdera servasset si non formosa fuisset.
 Cavet mortales, de Jove crimen habet.
 Mille feras Phœbe sylvis venara redibat,
 Aut plus aut medium sole tenente diem.
 Ut tetigit lucum (densa niger illic locus,
 In medio gelidæ fons erat altus aquæ)
 Hac, ait, in sylva virgo Tegeæa lavemur.
 Erubuit falso virginis illa sono.
 Dixerat hæc nymphis: nymphæ velamina ponunt,
 Hanc pudet, & tardæ dat mala signa moræ.
 Exuerat tunicas; uteri manifesta tumore
 Proditur indicio ponderis ipsa sui.
 Cui dea virgineos periura Lycaoni cœtus
 Desere, nec castas pollue, dixit, aquas.
 Luna novum decies implebat cornibus orbem:
 Quæ fuerat virgo credita, mater erat.
 Læsa fuit Juno, formam mutatque puellæ.
 Quid facis? invito pectore passa Jovem est.
 Utque feræ vidit turpes in pellice vultus;

Huius in amplexus iupiter, inquit, eat:
 Urſa per incultos errabat ſquallida montes,
 Quæ fuerat ſummo nuper amanda Jovi.
 Jam tria luſtra puer furto conceptus agebat;
 Cum mater nato eſt obvia facta ſuo.
 Illa quidem, tanquam cognoſceret, adſtitit amens,
 Et gemit: gemitus verba parentis erant.
 Hanc puer ignarus jaculo fixiſſet acuto,
 Ni foret in ſuperas raprus uterque domos.
 Signa propinqua micant: Prior eſt, quam dicimus Ar-
 Arctophylax formã terga ſequentis habet. (Æton:
 Sævit adhuc, canamque rogat Saturnia Tethyn,
 Mænaliã tactis ne lavet Arcton aquis.
 Idibus agreſtis ſumant altaria Fauni,
 Hic ubi diſceras inſula rumpit aquas.
 Hæc fuit illa dies, in qua Veientibus arvis
 Ter centum Fabii, ter cecidere duo.
 Una domus vires & onus ſuſceperat Urbis.
 Sumunt gentiles arma profeſſa manus.
 Egreditur caſtris miles generoſus ab iſdem,
 Et quis dux fieri quilibet aptus erat.
 Carmentis portæ dextro eſt via proxima Jano:
 Ire per hanc noli, quiſquis eſ: omen habet.
 Illa fama refert Fabios exiſſe trecentos,
 Porta vacat culpa: ſed tamen omen habet.
 Ut celeri paſſu Cremeram terigere rapacem;
 (Turbidus hybernis ille fluebat aquis:)
 Caſtra loco ponunt: diſtriãtis enſibus ipſi
 Tyrreum valido Marte per agmen eunt.
 Non aliter, quam cum Libyca de rupe Leones
 Invadunt ſparſos lata per arva greges.
 Diffugiunt hoſtes, inhoneſtaque vulnera tergo
 Accipiunt: Thuſco ſanguine terra rubet.
 Sic iterum, ſic ſæpe cadunt, ubi vincere aperte
 Non datur, inſidias armaque recta parant.
 Campus erat: campi claudebant ultima colles,
 Sylvaque montanas occulit alta ſeras.
 In medio paucos, armenta que rara relinquunt:

Cate-
 Er-
 quæ
 Jovi
 Non
 facie
 mea, dixit,
 Et tamen viv
 Corvus inaurat
 Tullia: de ac
 Strabat aditum
 Tentat eum
 Inmemor imp

Cætera virgultis abdita turba latent.
 Ecce, velut torrens undis pluvialibus auctus,
 Aut nive, quæ Zephyro victa repente fluit.
 Per fata perque vias fertur: nec, ut ante solebat,
 Riparum clausas margine finit aquas:
 Sic Fabii latis vallem discursibus implent;
 Quodque vident sternunt: nec metus alter inest.
 Quo ruitis generosa domus? malè creditur hosti.
 Simplex nobilitas perfida tela cave,
 Fraude perit virtus: in apertos undique campos
 Profiliunt hostes, & latus omne tenent.
 Quid faciant pauci contra tot millia sortes?
 Quidve, quod in misero tempore restet, adest?
 Sicut aper sylvis longè latratibus actus
 Fulmineo celetes dissipat ore canes,
 Mox tamen ipse perit: sic non moriuntur inulti:
 Vulnèraque alterna dantque feruntque manu.
 Una dies Fabios ad bellum miserat omnes;
 Ad bellum missos perdidit una dies.
 Ut tamen Herculæ superessent semina gentis,
 Credibile est ipsos consuluisse Deos.
 Nam puer impubes, & adhuc non utilis armis,
 Unus de Fabia gente relictus erat.
 Scilicet ut posses olim tu, Maxime, nasci:
 Cui res cunctando restituenda foret.
Continuata loco tria sydera, Corvus & Anguis,
 Et medius Crater inter utrumque later.
 Idibus illa latent: oriuntur nocte sequenti,
 Quæ tibi cur tria sint consociata canam:
 Forte Jovi festum Phœbus solenne parabat:
 Non faciet longas fabula nostra moras.
 I mea, dixit, avis, ne quid pia sacra moretur:
 Et tenuem vivis fontibus affer aquam.
 Corvus inauratum pedibus cratera recurvis
 Tollit: & aerium pervolat altus iter.
 Stabat adhuc ficus duris densissima pomis:
 Tentat eam rostro: non erat apta legi.
 Immemor imperii sedisse sub arbore fertur:
 A 3 Dum

Dum fierent tarda dulcia poma mora.
 Jamque fatuit nigris longum capit unguibus hydrū:
 Ad dominumque redit, fictaque verba refert.
 Hic mihi causa moræ vivarum obfessor aquarum:
 Hic tenuit fontes, officiumque meum.
 Addis, ait, culpæ mendacia Phœbus, & audes
 Fatidicum verbis fallere velle deum.
 At tibi dum lactens hærebit in arbore ficus:
 De nullo gelidæ fonte bibentur aquæ.
 Dixit, & antiqui monumenta perennia facti
 Anguis avis, crater, sydera juncta micant.
Tertia post idus nudos aurora Lupercos
 Aspiciet: & Fauni facta bicornis erunt.
 Dicite Pierides, factorum quæ sit origo:
 Attigerint Latias unde petita domos.
 Pana deum pecoris veteres coluisse feruntur
 Arcades: Arcadiis plurimus ille jugis.
 Testis eris Pholoe: testes Stymphalides undæ:
 Quique citis Ladon in mare currit aquis.
 Cinctaque pinetis nemoris juga Nonacrini:
 Altaque Trœzene: Parrhasiæque nives.
 Pan erat armenti: Pan illic numen aquarum;
 Munus ob incolumes ille serebat oves.
 Transtulit Evander sylvestria numina secum.
 Hic ubi nunc urbs est, tunc locus urbis erat.
 Inde deum colimus, devectaque sacra Pelasgis.
 Flamen ad hæc prisco more Dialis erat.
 Cur igitur currant & cur sic currere mos est:
 Nuda ferant posita corpora veste rogas?
 Ipse deus velox discurrere gaudet in altis
 Montibus, & subitas concipit ipse feras.
 Ipse deus nudus nudos jubet esse ministros:
 Nec satis ad cursus commoda vestis erat.
 Ante Jovem genitum terras habuisse feruntur
 Arcades; & Luna gens prior illa fuit.
 Vita feris similis, nullos agitata per usus:
 Artis adhuc expertus, & rude vulgus erat.
 Pro domibus frondes norant, pro sanguibus herbas:

Nectar

Nectar erat palmis hausta duabus aqua.
 Nullus anhelabat sub adunco vomere taurus ;
 Nulla sub imperio terra colentis erat :
 Nullus adhuc erat usus equi : se quisque ferebat :
 Ibat ovis lana corpus amicta sua.
 Sub Iove durabant , & corpora nuda gerebant ,
 Docta graves imbres & tolerare Notos.
 Nunc quoque detecti referunt monumenta vetusti
 Moris , & antiquas testificantur opes.
 Sed ; cur præcipue fugiat velamina Faunus ,
 Traditur antiqui fabula plena joci.
 Forte comes dominæ juvenis Tiryntius ibat :
 Vidit ab excelso Faunus utrumque loco.
 Vidit , & incaluit , montanaque numina , dixit ;
 Nil mihi vobiscum est : hic meus ardor erit.
 Ibat odoratis humeros perfusa capillis
 Mæonis , aurato conspicienda sinu.
 Aurea pellebant repidos umbracula soles ;
 Quæ tamen Herculeæ sustinuerunt manus.
 Jam Bacchi nemus , & Tmoli vineta tenebant :
 Hesperus & fusco roseidus ibat equo.
 Antra subit , tosis laqueata , & pumice vivo :
 Garrulus in primo limine rivus erat.
 Dumque parant epulas , potandaque vina ministri :
 Cultibus Alciden instruit illa suis.
 Dat tenues tunicas Gætulo murice tinctas :
 Dat teretem Zonam , qua modò cincta fuit.
 Ventre minor Zona est : tunicarum vincula relaxat ,
 Ut posset magnas exeruisse manus.
 Fregerat armillas non illa ad brachia factas :
 Scindebant magni vincula parva pedes.
 Ipsa capit, clavamque gravem , spoliūque Leonis :
 Conditaque in phatetra tela minora sua.
 Sic epulis functi , sic dant sua corpora somno.
 Et positis iusta se cubuere toris
 Causa ; repertori vitis quia sacra parabant ,
 Quæ facerent pure , cum foret orta dies.
 Noctis erat mediū (quid non amor improbus audet?)

Roscida per tenebras Faunus ad antra venit.
 Utque videt comites somno, vinoque solutos;
 Spem capit in dominis esse soporis idem.
 Intrat, & huc, illuc temerarius errat adulter:
 Et præfert cautas, subsequiturque manus.
 Venerat ad strati captata cubilia lecti;
 Et felix prima Sorte futurus erat.
 Ut tetigit fulvi setis hirsuta Leonis
 Vellera, pertimuit, sustinuitque manus.
 Attonitusque metu rediit: ceu sæpe viator
 Turbatum viso rettulit angue pedem.
 Inde tori: qui junctus erat, velamina tangit
 Mollia, mendaci decipiturque nota.
 Ascendit: spondaque sibi propiore recumbit:
 Et tumidum cornu durius inguen erat.
 Interea tunicas ora subducit ab ima:
 Horrebant densis aspera crura pilis.
 Cætera tentantem cubito Tirynthius Heros
 Repulit: & summo decidit ille toro.
 Fit sonus: & comites inclamat; lumina poscis
 Mæonis, illatis ignibus acta patent.
 Ille gemit lecto graviter dejectus ab alto:
 Membraque de dura vix sua tollit humo.
 Ridet & Alcides, & qui videre jacentem.
 Ridet amatorem Lyda puella suum.
 Este deus lusus fallentes lumina vestes
 Non amat: & nudos ad sua sacra vocat.
 Adde peregrinis causas mea Musa latinas:
 Inque suo noster pulvere currat equus.
 Cornipedi Fauno caesa de more capella,
 Venit ad exiguas turba vocata dapes.
 Dumque sacerdotes veribus transjecta salignis
 Exta parant, medias Sole tenente vias:
 Romulus, & frater, pastoralisque juvenus
 Solibus, & campo corpora nuda dabant:
 Cæstibus, & jaculis, & misso pondere saxi
 Brachia per lusus experienda dabant.
 Pastor ab excelso, per devia rura juvencos

Romu-

Romule, prædones, & Reme, dixit, agunt.
 Longum erat armari, diversis exit uterque
 Partibus: occurſu præda recepta Remi eſt.
 Ut rediit, verubus ſtridentia detrahit extra:
 Atque ait, hæc certè non niſi victor edet.
 Dicta facit, Fabiique ſimul: venit irritus illuc
 Romulus, & menſas, oſſaque nuda videt.
 Riſit, & indoluit Fabios potuiſſe Remumque
 Vincere: Quintiliis non potuiſſe ſuos.
 Fama manet facti: poſito velamine currunt:
 Et memorem famam, qui bene geſſit, habet.
 Forſitan & quæras: Cur ſit locus ille Lupercal:
 Quæ ve locum tali nomine cauſa notet.
 Sylvia Veſtalis cæleſtia ſemina partu
 Ediderat, patruo regna tenente ſuo.
 Is iubet auferri paruos, & in amne necari.
 Quid facis? ex iſtis Romulus alter erat.
 Juſta recuſantes peragunt lachrymoſa miniſtri:
 Flent tamen, & geminos ad loca juſta ferunt.
 Albulam, quem Tyberin merſus Tyberinus in undis
 Reddidit: hybernis fortè tumebat aquis.
 Hic, ubi nunc fora ſunt, lintres errare videres;
 Quæque jacent valles, Maxime Circe, tuæ.
 Huc ubi venerunt (nec enim procedere poſſunt
 Longius) ex illis unus, & alter ait:
 Ah quàm ſunt ſimiles! ah quàm formoſus uterque!
 Plus tamen ex iſtis iſte vigoris habet.
 Si genus arguitur vultu; niſi fallit imago;
 Neſcio quem è vobis ſuſpicor eſſe Deum.
 At ſi quis veſtræ Deus eſſet originis autor;
 In tam præcipiti tempore ferret opem.
 Ferret opem certè, ſi non ope mater egeret:
 Quæ facta eſt uno mater & orba die.
 Nata ſimul, moritura ſimul, ſimul ite ſub undas
 Corpora: deſierat; depoſuitque ſinu.
 Vagierant ambo: pariter ſenſiſſe putares.
 Hi redeunt udis in ſua recta genis.
 Suſtinet impoſitos ſumma cavus alveus unda:

Heu quantum fati parva tabella tulit!
 Alveus in limo sylvis appulsus opacis,
 paulatim fluvio deficiente, sedet.
 Arbor erat; remanent vestigia; quæque vocatur
 Romula nunc ficus, Romula ficus erat.
 Venit ad expositos, mirum, lupa fœta gemellos.
 Quis credat pueris non nocuisse feram:
 Nō nocuisse parū est: prodest quoque quos lupa nutrit,
 Perdere cognata sustinuere manus.
 Constitit, & cauda teneris blanditur alumnis,
 Et lingit lingua corpora bina sua.
 Marte fatos scires, timor absuit: ubera fugunt;
 Nec sibi promissi lactis aluntur ope.
 Illa loco nomen fecit; locus ille Luperçal.
 Magna dati nutritrix præmia lactis habet.
 Quis vetat Arcadio dictos à monte Lupercos?
 Faunus in Arcadia templa Lyceus habet.
 Nupta quid expectas? non tu pallentibus herbis,
 Nec prece, nec magico carmine mater eris.
 Excipe fœcundæ patienter verbera dextræ;
 Jam socer optatum nomen habebit avi.
 Nam fuit illa dies, dura cum sorte maritæ
 Reddebant uteri pignora rara sui.
 Quid mihi, clamabat, prodest rapuisse Sabinas
 Romulus? hoc illo sceptrâ tenente fuit!
 Si mea non vires, sed bellum injuria fecit;
 Utilius fuerat non rapuisse nurus.
 Monte sub Esquilio multis incæduus annis
 Junonis magnæ nomine lucus erat.
 Huc ubi venerunt, pariter nuptæque, virique
 Suppliciter posito procubere genu.
 Cum subito moræ tremuere cacumina sylvæ,
 Et Dea per lucos mira locuta suos.
 Italidas matres, inquit, facer Hircus inito.
 Obstupuit dubio territa turba sono.
 Augur erat (nomen longis intercidit annis)
 Nuper ab Hertusca venerat exul humo.
 Ille caprum mactat: jussit sua terga puellæ

Pellibus exsectis percutienda dabant.

Luna resumebat decimo nova cornua motu ;
Virque pater subito , nuptaque mater erat.
Gratia Lucinae , dedit hæc tibi nomina lucus ;
Aut quia principium tu , Dea , lucis habes.
Parce precor gravidis , facilis Lucina , puellis :
Maturumque utero molliter aufer onus.

O Rta dies fuerit : tu desine credere ventis :
Perdidit illius temporis aura fidem.
Flamina non constant : & sex referata diebus
Carceris Aeolii janua lata patet.

J Am levis obliqua subsedit Aquarius urna.
Proximus ætherios excipe , Piscis , equos.
Te memorât fratremque tuum (nam juncta micatis
Signa) duos ergo sustinuisse Deos.

Terribilem quondam fugiens Typhona Dione ,
Tunc cum pro Cælo Jupiter arma tulit.
Venit ad Euphraten comitata Cupidine parvo ;
Inque Palæstinæ margine sedit aquæ.

Populus , & cannæ riparum summa tegebant :
Spemque dabant salices , hos quoque posse regi.
Dum later , insonuit vento nemus : illa timore
Pallet ; & hostiles credit adesse manus.

Utque sinu tenuit natum : succurrite Nymphæ :
Et his auxilium ferre duobus , ait.

Nec mora ; prosluit : Pisces subjere gemelli.
Pro quo , quæ cernis ; sydera nomen habent.
Inde nefas ducunt genus hoc imponere mensis ,
Ne violent timidi piscibus ora Syri.

Proxima lux vacua est : at tertia dicta Quirino :
Qui tenet hoc nomen , Romulus ante fuit.
Sive quod hasta curis priscais est dicta Sabinis :
Bellicus à telo venit in astra Deus.

Sive suo regi nomen posuere Quirites :
Seu quia Romanis junxerat ille Cures.

Nam pater armipotens , postquã nova Mœnia vidit.
Multaque Romulea bella peracta manu.

Jupiter , inquit , habet Romana potentia vires :

Sanguinis officio non eget illa mei.
 Redde patri natum : quamvis intercidit alter ,
 Pro se , proque Remo , qui mihi restat , erit .
 Unus erit , quem tu tolles in sydera Cœli .
 Tu mihi dixisti : fiat rata dicta Jovis .
 Jupiter annuerat : nutu tremefactus uterque
 Est polus , & cœli pondera novit Atlas .
 Est locus : antiqui Capreae dixere paludem :
 Fortè tuis illic , Romule , jura dabas .
 Sol fugit , & remouent subeuntia nubila Cœlum :
 Et gravis effusus decidit imber aquis .
 Hinc tonat , hinc missis abruptitur ignibus Aether .
 Fit fuga : Rex patriis asta petebat equis .
 Luctus erat , falsaque Patres in crimine cedis :
 Hæsissetque animis forsitan ipsa fides .
 Sed procul è longa veniebat Julius Alba :
 Lunaque fulgebat : nec facis usus erat .
 Cum subito motu sepes tremuere sinistrae .
 Rettulit ille gradus : horruerantque comæ .
 Pulcher , & humano major , trabeaque decorus
 Romulus in media visus adeste via :
 Et dixisse simul : prohibe lugere Quirites ,
 Ne violent lachrymis numina nostra suis .
 Thura ferant , placentque novū pia turba Quirinum ,
 Et patrias artes militiamque colant .
 Juslit : & in tenues oculis evanuit auras .
 Convocat hic Patres , iussaque verba refert .
 Templâ Deo fiunt : collis quoque dictus ab illo est :
 Et referunt certi sacra paterna dies .
 Lux quoque cur eadem stultorum festa vocetur ,
 Accipe : parva quidem causa , sed apta subest .
 Non habuit doctos tellus antiqua colonos :
 Lassabant agiles aspera bella viros .
 Plus erat in gladio quam curvo laudis aratro :
 Neglectus domino pauca ferebat ager .
 Farra tamen veteres jaciebant , farra me tebant .
 Primitias Cereri farra refecta dabant .
 Usibus admoniti flammis torrenda dederunt :

Multa-

Nilone pe
 Non modo ve
 Nunc ipse
 Jeta dea est
 Orant , ut
 Curio legim
 Maxima
 Inque fero
 Signatur
 Stultaque
 Sed facit
 Et hinc
 Parva
 Parva per
 Munere
 Tegula por
 Et sparte
 Inque me
 Hæc habet
 Nec majora
 Adde pœc
 Hinc motu
 Antulu in
 Vix patris
 Hinc post
 Atquondam
 Bella , p
 Non impune
 Roma sub
 Vix equidem
 Et ratiæ
 Perque vias
 Deformes
 Tota præter
 Prodigio
 Dum tamen
 Expectet
 Nec ppi , 94

Multaque peccato damna tulere suo.
 Nam modò verrebant nigras pro farre favillas;
 Nunc ipsas ignes corripuere casas.
 Facta dea est fornax: læti fornace coloni
 Orant, ut vires temperet illa suas.
 Curio legitimis tunc Fornacalia verbis
 Maximus indicit; nec stata sacra facit.
 Inque foro, multa circum pendente tabella,
 Signatur certa Curia quæque nota.
 Stultaque pars populi, quæ sit sua Curia, nescit:
 Sed facit extrema sacra relicta die.
Est honor & tumulis animas placare paternas:
 Parvaque in exstructas munera ferre pyras.
 Parva petunt Manes: pietas pro divite grata est
 Munere: non avidos Styx habet ima Deos.
 Tegula porrectis sat est vallata coronis;
 Et sparsæ fruges, parvaque mica salis.
 Inque mero mollita Ceres, violæque solutæ:
 Hæc habeat media testa relicta via.
 Nec majora veto: sed & his placabilis umbra est.
 Adde preces politis & sua verba focis.
 Hunc morem Aeneas pietatis idoneus autor
 Attulit in terras, juste Latine, tuas.
 Ille patris genio solennia dona ferebat,
 Hinc populi ritus edicere novos.
 At quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis
 Bella, parentales deseruere dies.
 Non impune fuit: nam dicitur omine ab isto
 Roma suburbanis incauuisse rogis.
 Vix equidem credo: bustis exisse feruntur,
 Et tacitæ questi tempore noctis avi.
 Perque vias Urbis latoque ululasse per agros
 Deformes animas vulgus inane, ferunt.
 Postea præteriti tumulis redduntur honores;
 Prodigiiisque venit, funeribusque modus.
 Dum tamen hæc fiunt, viduæ cessate puellæ.
 Expectet puros pinea tæda dies.
 Nec tibi, quæ cupida matura videre matri,
 Comat.

Comat virgineas hasta recurva comas,
 Conde tuas, Hymenæe, faces, & ab ignibus atris
 Aufer: habent alias mœsta sepulchra faces.
 Di quoque templorum foribus caletur opertis:
 Thure vacent aræ: stentque sine igne foci.
 Nunc animæ tenues, & corpora sancta sepulchris
 Errant: nunc posito pascitur umbra cibo.
 Non tamē hoc ultra, quam quot de mense supersunt
 Luciferi, quot habent carmina nostra pedes.
 Hanc, Quia iusta ferunt, dixere, feralia lucem:
 Ultima placandis Manibus illa dies.
 Ecce anus in mediis residens annosa puellis,
 Sacra facit Tacitæ, non tamen ipsa tacet.
 Et digitis tria thura tribus sub limine ponit,
 Qua brevis occultum mus sibi fecit iter.
 Tunc cantata tenet cum fusco licia plumbo;
 Et septem nigras versat in ore fabas.
 Quodque picæ adstrinxit, quod acu trajecit ahena,
 Obsutum menta torret in igne caput.
 Vina quoque instillat: viui quodcunque relictum est,
 Aut ipsa, aut comites, plus tamen ipsa bibit.
 Hostiles linguas, inimicaque junximus ora:
 Dicit discedens; ebriaque exit anus.
 Proinus à nobis: quæ sit Dea muta, requires:
 Disce, per antiquos quæ mihi nota senes.
 Jupiter immodico Juturnæ victus amore
 Multa tulit, tanto non patienda Deo.
 Illa modo in sylvis inter coryleta jacebat:
 Nunc in cognatas desiliebat aquas.
 Convocat hic Nymphas, Latium quæcunque tene-
 Et jacit in medio talia verba choro. (bant:
 Invidet ipsa sibi, vitatque quod expedit illi
 Vestra soror, summo concubuisse Deo.
 Consulite ambobus: nā quæ est mea magna volup-
 Utilitas vestræ magna sororis erit. (tas,
 Vos illi in prima fugienti obfistite ripa,
 Ne sua fluminea corpora mergat aqua.
 Dixerat: annuerant Nymphæ Tyberinides omnes,
 Quæque

Quæque colunt
 Fœderis Nais
 Dicit bis an
 In vito pſimam
 Sura, vme l
 Quæ simulac
 Effuge, cit
 Illa etiam luro
 Nada juve
 Jupiter intus
 Eripit hui
 Dur hanc ad
 Nymphas
 Jussa foris ſi
 Dicitur illa
 Vin parat hic
 Et frustra m
 Fimque grav
 Et vigilans
 Proxima co
 Et venit a
 Siliere a tum
 Proinus ad
 Postque tot
 Adpicere
 Inocui veni
 Frater, &
 Cui pater est
 Quæ premis
 Tenebræ fra
 Et quæ ruri
 Et loque, &
 Et quæcumq
 Dis generis d
 Illo præci
 Et libate dap
 Nutriat in
 Jan ſibi ſvad

Quæque colunt thalamos, Ilia diva, tuos.
 Fortè fuit Nais, Lar nomine: prima sed illi
 Dicta bis antiquum syllaba, nomen erat.
 Ex vitio positum: sæpe illi dixerat Almo,
 Nata, tene linguam: nec tamen illa tener.
 Quæ simulac tetigit Juturnæ stagna sororis:
 Effuge, ait, ripas: dicta refertque Jovis.
 Illa etiam Junonem adiit: miserataque Nymphas;
 Naida Juturnam vir tuus, inquit, amat.
 Jupiter intumuit: quaque est non usa modestè,
 Eripit huic linguam: Mercuriumque vocat.
 Duc hanc ad Manes: locus ille silentibus aptus,
 Nympham, sed infernæ Nympha paludis erit.
 Jussa Jovis fiunt: accepit lucus euntes:
 Dicitur illa duci tunc placuisse Deo.
 Vim parat hic; vultu pro verbis illa precatur:
 Et frustra muta nititur ore loqui.
 Fitque gravis, geminosq; parit, qui compita servant,
 Et vigilant nostra semper in urbe, Lares.
Proxima cognati dixerere Caristia cari.
 Et venit ad socios turba propinqua deos.
 Scilicet à tumulis, & qui periere, propinquis,
 Proximus ad vivos ora referre juvat.
 Postque tor amissos, quidquid de sanguine restat.
 Adspicere, & generis dinumerare gradus.
 Innocui veniant, procul hinc procul impius esto
 Frater, & in partus mater acerba suos.
 Cui pater est vivax, qui matris digereit annos,
 Quæ premit invisam socrus iniqua nurum.
 Tantalidæ fratres absint, & Jasonis uxor,
 Et quæ ruricolis semina tosta dedit:
 Et soror, & Progne, Tereusque duabus iniquus:
 Et quicumque suas per scelus auget opes.
 Dis generis date thura boni: Concordia fertur
 (tas, Illo præcipuè mitis adesse die,
 Et libate dapes: ut græ pignus amoris
 Nutriat intrinsectos missa patella cibos.
 Jam tibi svadebit placidos nox humida somnos,
 Quæque Larga

Larga precaturi sumite vina manu.
 Et bene nos, bene tu Patriæ pater optime Cæsar
 Dicite, suffuso per sacra verba mero.
Nox ubi transferit, solito celebretur honore:
 Seperat indicio qui Deus arva suo.
 Termine, sive lapis, sive es defossus in agro
 Stipes: ab antiquis tu quoque numen habes.
 Te duo diversa domini de parte coronant,
 Binaque ferta tibi, binaque liba ferunt.
 Ara fit hic: ignem curta fert rustica testa
 Sumptum de tepidis ipsa colona focis.
 Ligna senex minuit: concisæque construit arte:
 Et solida ramos irritat tentat humo.
 Tunc siccò primas irritat cortice flammæ:
 Stat puer, & manibus lata canistra tenet.
 Inde, ubi ter fruges medios immisit in ignes,
 Porrigit incisos filia parva favos.
 Vina tenent alii: libantur singula flammis.
 Spectant: & linguis candida turba favet.
 Spargitur & cæso communis Terminus agno:
 Nec queritur, lactens cum sibi porca datur.
 Conveniunt, celebrantque dapes vicinia supplex:
 Et cantant laudes, Termine sancte, tuas.
 Tu populos, urbesque, & regna ingentia finis:
 Omnis erit sine te litigiosus ager.
 Nulla tibi ambitio est: nullo corrumpæis auro.
 Legit ima servas credita rura fide.
 Si tu signales olim Thyreatida terram:
 Corpora non leto missa trecenta forent:
 Non foret Othryades congestis tectus in armis.
 O quantum patriæ sanguinis ille dedit!
 Quid, nova cum fierent Capitoliæ nempe Deorum
 Cuncta Jovi cessit turba, locumque dedit.
 Terminus, ut veteres memorant, inventus in ævo
 Restitit: & magno cum Jove templa tenet.
 Nunc quoque, se supra nequid nisi sydera cernat
 Exiguum templi tecta foramen habent.
 Termine, post illud levitas tibi libera non est.

Qua positus fueris in statione, manes.
 Nec tu vicino quicquam concede roganti;
 Ne videare hominem præposuisse Jovi.
 Et seu vomeribus, seu tu pulsabere rastris;
 Clamato, meus est hic ager: ille tuus.
 Est via, qua populum Larentes ducit in agros;
 Quondam Dardanio regna petita duci.
 Illic lanigeri pecoris tibi, Termine, fibris
 Sacra videt fieri sextus ab urbe lapis.
 Gentibus est aliis data tellus limite certo;
 Romanæ spatium est urbis & orbis idem.
Nunc mihi dicenda est regis fuga & traxit ab illa
 Sextus ab extremo nomina mense dies.
 Ultima Tarquinius Romanæ gentis habebat
 Regna: vir injustus, fortis ad arma tamen.
 Ceperat hic alias, alias everterat urbes;
 Et Gabios turpi fecerat arte suos.
 Namque trium minimus, proles manifesta Superbi,
 in medios hosles nocte silente venit.
 Nudarunt gladios: occidite, dixit. inermem:
 Hoc cupiunt fratres, Tarquiniusque pater,
 Qui mea crudeli laceravit verbera terga.
 Dicere ut hoc posset, verbera passus erat.
 Luna fuit: spectant juvenem, gladiosque recondunt,
 Tergaque deducta veste notata vident.
 Flent quoque, & ut secum tueatur bella, precantur.
 Callidus ignaris annuit ille viris.
 Namque potens, misso genitorem appellat amico;
 Perdendi Gabios quod sibi monstret iter.
 Hortus odoratis suberat cultissimus herbis,
 Septus humum rivo lene sonantis aquæ.
 Illic Tarquinius mandata latentia nati.
 Accipit, & virga Lilia summa metit.
 Nuntius ut rediit, decussaque Lilia dixit;
 Filius, agnosco jussa parentis, ait.
 Nec mora: principibus cæsis ex urbe Gabina:
 Traduntur ducibus mœnia nuda suis.
 Ecce, nefas visu, mediis altaribus anguis.

Exit,

Exit, & extinctis ignibus exta rapit.
 Consulitur Phœbus: fors est ita reddita: matri
 Qui dederit primus oscula, victor erit.
 Oscula quisque suæ matri properata tulerunt,
 Non intellecto credula turba Deo.
 Brutus erat stulti sapiens imitator, ut esset
 Tutus ab insidiis, dire Superbe, tuis.
 Ille jacens pronus matri dedit oscula Terræ,
 Creditus offenso procubuisse pede.
 Cingitur interea Romanis Ardea signis,
 Et patitur longas obsidione moras.
 Dum vacat, & metuunt hostes committere pugnam,
 Luditur in castris: oria miles agit.
 Tarquinius juvenes socios dapibusque meroque
 Accipit: ex illis rege creatus, ait:
 Dum nos sollicitos pigro tenet Ardea bello,
 Nec sinit ad patrios arma referre Deos;
 Ecquid in officio torus est socialis? & ecquid
 Conjugibus nostris mutua cura sumus?
 Quisque suam laudat: studiis certamina crescunt;
 Et servet multo linguaque corque mero.
 Surgit cui dederat clarum Collaria nomen:
 Non opus est verbis, credite rebus, ait.
 Nox superest: tollamur equis, urbemque petamus
 Dicta placent: frænis impediuntur equi.
 Pertulerant dominos: regalia protinus illi
 Tecta petunt: custos in fore nullus erat.
 Ecce nulum regis fufis per colla coronis
 Inveniunt posito pervigilare mero.
 Inde cito passu petitur Lucretia; cujus
 Ante torum calathi lanaque mollis erat.
 Lumen ad exiguum famulæ data pensa trahebant
 Inter quas tenui sic ait illa sono:
 Mittenda est domino, nunc nunc properate puellæ
 Quam primum nostra facta lacerna manu.
 Quid tamen audistis? nam plura audire potestis:
 Quantum de bello dicitur esse super?
 Postmodo victa cades: melioribus, Ardea, restas
 Impro-

Impob,
 Sin amon n
 Elicus,
 Meo dicit,
 Ne libit
 Deit in lac
 In gremio
 Hoc inlam de
 Et facies n
 Pone
 Deque
 Intra j
 Concipi
 Forma p
 Quisq
 Verba plac
 Quisq
 Jam dederat
 Cum re
 Carpitur
 Ille: reco
 Sælit: sic
 Ineate col
 Hoc habuit
 Hoc color
 Ut solet à
 Sed carne
 Sic, quann
 Quem det
 Ardet: sic
 Comparat
 Exitus in du
 Videt,
 Cepimus aut
 Enic lacus
 Accipie ara
 Condere
 Hostis, ut

Improbâ, quæ nostros cogis abesse viros.
 Sint tantum reduces: sed enim temerarius ille
 Est meus, & stricto quolibet ense ruit.
 Mens abit, & morior, quoties pugnantis imago
 Me subit: & gelidum pectora frigus habet.
 Desinit in lacrimis: inceptaque fila remittit;
 In gremio vultum deposuitque suo.
 Hoc insam decuit: lacrymæ decuere pudicam;
 Et facies animo dignaque, parque fuit.
 Pone metum, veni conjux, ait: illa revixit;
 Deque viri collo dulce pependit onus.
 Interea juvenis furiales regus ignes.
 Concipit, & cæco raptus amore furit.
 Forma placet, niveusque color, flavique capilli:
 Quique aderat nulla factus ab arte decor.
 Verba placent, & vox, & quod corrumpere non est;
 Quoque minor spes est, hoc magis ille cupit.
 Jam dederat tantus lucis prænuntius ales:
 Cum referunt juvenes in sua castra pedes.
 Carpitur attonitos absentis imagine sensus
 Ille: recordanti plura magisque placent.
 Sic sedit: sic culta fuit: sic flamina nevit:
 Injectæ collo sic jacuere comæ:
 Hos habuit vultus: hæc illi verba fuerunt:
 Hic color, hæc facies, hic decor oris erat.
 Ut solet à magno fluctus languescere statu;
 Sed tamen à vento, qui fuit, unda tumet.
 Sic, quamvis aberat placitæ præsentia formæ,
 Quem dederat præfens forma, manebat amor.
 Ardet: & injusti stimulis agitur amoris
 Comparat indigno vimque metumque toro.
 Exitus in dubio est: audebimus ultima dixit;
 Viderit, audentes forsne, Deusne juvent.
 Sepimus audendo Gabios quoque: talia fatus.
 Ense latus cinxit; tergaque pressit equi.
 Accipit ærata juvenem Collatia porta.
 Condere jam vultus Sole parante suos.
 Iostis, ut hospes, init penetralia Collatini,
 Comi-

Comiter excipitur : sanguine junctus erat.
 Quantum animis erroris inest ! parat inscia rerum ;
 Infelix epulas hostibus illa suis.
 Functus erat dapibus : poscunt sua tempora somnū.
 Nox erat ; & tota lumina nulla domo.
 Surgit , & aurata vagina liberat ensē ;
 Et venit in thalamos , nupta pudica , tuos.
 Utque torum pressit, ferrum , Lucretia mecum est ,
 Natus , ait , regis , Tarquiniusque vocor.
 Illa nihil : æque enim vocem viresq; loquendi ,
 Aut aliquid toto pectore mentis habet.
 Sed tremit , ut quondam stabulis deprensa relictis ,
 Parva sub infesto cum jacet agna lupo.
 Quid faciat ? pugnet ? vincetur fœmina pugnans.
 Clamet ? at in dextra , qui vetet , ensis erat.
 Effugiet ? positus urgentur pectora palmis.
 Tunc primum externa pectora tacta manu.
 Instat amans hostis , pretio , precibusque , minisque :
 Nec prece , nec pretio , nec movet ille minis.
 Nil agis : eripiam , dixit , per crimina vitam :
 Falsus adulterii testis adulter ero.
 Interimam famulum , cum quo deprensa fereris.
 Succubuit famæ victa puella metu.
 Quid , victor , gaudes ? hæc te victoria perdet.
 Heu quanti regnis nox stetit una tuis !
 Jamque erat orta dies : sparsis sedet illa capillis ;
 Ut solet ad nati mater itura rogam.
 Grandævumque patrem fido cum conjugē castris
 Evocat : & posita venit uterque mora.
 Utq; vident habitum ; quæ luctus causa requirunt ,
 Cui parat exsequias , quove sit icta modo.
 Illa diu reticet , pudibundaque cælat amictu
 Ora : fluunt lachrymæ more perennis aquæ.
 Hinc pater , hinc conjux lachrymas solāt ur , & orant ;
 Indicet : & cæco flentque paventque metu.
 Ter conata loqui , ter destitit , ausaque quarto ,
 Non oculos ideo sustulit illa suos.
 Hoc quoque Tarquinio debemus : eloquar , inquit ,
 Elo-

Eloquentia infelix dedecus ipsa meum.
 Quodque potest narrat: restabant ultima; flevit:
 Et matronales erubere genas.
 Dant veniam facto genitor, conjuxque coactæ.
 Quam, dixit, veniam vos datis, ipsa nego.
 Nec mora; cælato fixit sua pectora ferro:
 Et cadit in patrios sanguinolenta pedes.
 Tunc quoque jam moriens, ne non procubat honestè,
 Respicit: hæc etiam cura cadentis erat.
 Ecce super corpus communia damna gementes,
 Obliti decoris virque, paterque jacent.
 Brutus adest; tandemque animo sua nomina fallit;
 Fixaque semanimi corpore tela rapit.
 Stillantemque tenens generosò sanguine cultrum,
 Edidit impavidos ore minante sonos.
 Per tibi ego hunc juro fortem, castumque cruorem,
 Perque tuos Manes, qui mihi numen erunt.
 Tarquinium profuga pœnas cum stirpe daturum,
 Jam satis est virtus dissimulata diu.
 Illa jacens ad verba oculos sine lumine movit;
 Visaque concussa dicta probare coma.
 Fertur in exequias animi matrona virilis:
 Et secum lachrymas, invidiamque trahit.
 Vultus inane pater: Brutus clamore Quirites
 Convocat, & regis facta nefanda refert.
 Tarquinius cum prole fugit: capit annua Consul
 Jura: dies regnis illa suprema fuit.
 allimur? an veris prænuntia venit hirundo,
 Et metuit, ne qua versa recurrat hyems?
 Sape tamen Progne nimium properasse quereris;
 Virque tuo Tereus frigore lætus erit.
 amque duæ restant noctes de mense secundo,
 Marsque citos junctis curribus urget equos:
 Rex vero positum permansit Equiria nomen:
 Quæ deus in campo perspicit ipse suo.
 Quæ deus in campo perspicit ipse suo.
 Signaturusque tuo nomine mensis adest.
 enimus in portum, libro cum mense peracto.
 Naviget hinc alia jam mihi linter aqua. PU-

P U B L I I
O V I D I I
 N A S O N I S
 F A S T O R U M
 L I B E R T E R T I U S .

BELLICE, depositis clypeo paulisper & hasta.
 Mars ades ; & nitidas casside solve comas.
 Forsitan ipse roges, quid sit cū Marte poetæ:
 A te, qui canitur, nomina, mensis habet.
 Ipse vides manibus peragi fera bella Minervæ:
 Num minus ingentis artibus illa vacat ?
 Palladis exemplo ponendæ tempora sume
 Cuspides : invenies & quid inermis agas.
 Tunc quoque inermis eras, cum te Romana sacerdos
 Cepit ; ut huic Urbi semina magna dares.
 Sylvia Vestalis (quid enim verat inde moveri ?)
 Sacra lavaturas mane patebat aquas.
 Ventum erat ad mollem declivo tramite ripam.
 Ponitur è summa fictilis urna coma.
 Fessa refedit humo ; ventosque accepit aperto
 Pectore ; turbatas restituitque comas.
 Dum sedet ; umbrosæ salices, volucresque canora
 Fecerunt somnos, & leve murmur aquæ.
 Blanda quies furtim victis surrepsit ocellis :
 Et cadit à mento languida facta manus.
 Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque cupita
 Et sua divina furta fefellit ope.
 Somnus abit : jacet ipsa gravis ; jam scilicet intra
 Viscera, Romanæ conditor Urbis erat.
 Languida confurgit ; nescit cur languida surgat :
 Et peragit tales arbore nixa sonos :
 Utile sit fastumque precor, quod imagine somni
 Vidimus : an somno clarius illud erat ?
 Ignibus Iliacis aderam : cum lapsa capillis
 Decidit ante sacros lanæa vitta focos.

Inde

Inde duæ pariter (visu mirabile) palmæ
 Surgunt : ex illis altera major erat :
 Et gravibus ramis totum protexerat orbem ;
 Contingeratque sua sydera summa coma.
 Ecce meus fertur patruus molitur in illas.
 Terreor admonitu ; corque timore micat.
 Martia Picus avis gemino pro stipite pugnant,
 Et Lupa : tuta per hos utraque palma fuit.
 Dixerat : & plenam non firmis viribus urnam
 Sustulit : implebat dum sua visa refert.
 Interea crescente Remo , crescente Quirino ,
 Cœlesti tumidus pondere venter erat.
 Quominus emeritis exiret cursibus annus ,
 Restabant nitido jam duo signa Deo.
 Sylvia fit mater : Vestæ simulacra feruntur
 Virgineas oculis opposuisse manus.
 Ara Deæ certè tremuit , pariente ministra :
 Et subjicit cineres territa flamma suos.
 Hoc ubi cognovit contemptor Amulius æqui :
 (Nam raptas fratri victor habebat opes)
 Amne jubet mergi geminos : scelus unda refugit :
 In sicca pueri destituuntur humo.
 Lactæ quis infantes nescit crevisse serino ?
 Et Picum expositis sæpe tulisse cibos ?
 Non ego te , tantæ nutrix Larentia gentis ,
 Nec taceam vestras , Faustule pauper , opes.
 Vester honor veniet : cum Larentalia dicam :
 Acceptus Geniis illa December habet.
 Martia ter senos proles adoleverat annos :
 Et suberat flavæ jam nova barba comæ.
 Omnibus agricolis armentorumque ministris
 Iliadæ fratres jura petita dabant.
 Sæpe domum veniunt prædonum sanguine læti ,
 Et redigunt actos in sua rura boves.
 Ut genus audierant : animos pater editus auget :
 Et pudet in parvis nomen habere casis.
 Romuleoque cadit trajectus Amulius ense :
 Regnaque longævo restituantur avo.

Mœnia conduntur : quæ quamvis parva fuerunt ,
 Non tamen expedit transiisse Remo .
 Jam modò , quæ fuerant sylvæ , pecorumque recessus ,
 Urbs erat : æternæ cum pater urbis ait :
 Arbitrator armorum , de cuius sanguine credor
 Natus ; & ut credat pignora multa dabo :
 A te principium Romano dicimus anno :
 Primus de patrio nomine mensis erit .
 Vox rata fit ; patrioque vocat de nomine mensem :
 Dicitur hæc pietas grata fuisse Deo .
 Et tamen ante omnes Martem coluere priores ,
 Hoc dederat studiis bellica turba suis .
 Pallada Cecropidæ , Minoia Creta Dianam ,
 Vulcanum tellus Hypsipylæa colit ;
 Junonem Sparte , Pelopeiadesque Mycenæ :
 Pinigerum Fauni Mænialis ora caput .
 Mars Latio venerandus erat ; quia præsidet armis :
 Arma feræ genti remque , decusque dabant .
 Quod si fortè vacat : peregrinos inspicere Fastos :
 Mensis in his etiam nomine Martis erit .
 Tertius Albanis , quintus fuit ille Phaliscis :
 Sextus apud populos , Hernica terra , tuos .
 Inter Aricinos , Albanaque tempora constat ;
 Factaque Telegoni mœnia celsa manu .
 Quintum Laurentes , bis quintum Aequiculus acer ,
 A tribus hunc primum turba forensis habet .
 Et tibi cum proavis , miles Peligne , Sabinis
 Convenit : huic genti quartus utriusque Deus .
 Romulus hos omnes ut vinceret ordine saltem ,
 Sanguinis auctori tempora prima dedit .
 Nec totidem veteres , quot nunc , habuere Calendarum
 Ille minor geminis mensibus annus erat .
 Nondum tradiderat victas victoribus artes
 Græcia : facundum sed male forte Genus .
 Qui bene pugnabat , Romanam noverat artem :
 Mittere qui poterat pila , disertus erat .
 Quis tunc aut Hyadas , aut Pleiadas Atlanteas
 Senserat : aut geminos esse sub axe polos ?

Esse duas Arctos ; quarum Cynosura petatur
 Sidoniis ; Helicen Graia catina nolet ?
 Signaque , quæ longo frater percenseat anno ,
 Ire per hæc uno mense sororis equos ?
 Libera currebant , nec observata per annum
 Sidera : constabat sed tamen esse Deos.
 Non illi cælo labentia signa tenebant ;
 Sed sua : quæ magnum perdere crimen erat.
 Illa quidem sœno , sed erat reverentia sœno ,
 Quantam nunc Aquilas cernis habere tuas.
 Pertica suspensos portabat longa maniplos :
 Inde manipularis nomina miles habet.
 Ergo animi indociles , & adhuc ratione carentes
 Mensibus egerunt lustra minora decem.
 Annus erat ; decimum cum Luna receperat orbem :
 Hic numerus magno tunc in honore fuit.
 Seu quia tot digiti , per quos numerare solemus :
 Seu quia bis quino sœmina mense parit.
 Seu quod adusque decem numero crescente veniturs
 Principium spatiis sumitur inde novis.
 Inde patres centum denos secrevit in orbes
 Romulus , hastatos instituitque decem.
 Et toridem princeps , rotidem Pilius habebat
 Corpora ; legitimo quique merebat equo.
 Quin etiam partes totidem Tatiensibus ille ,
 Quosque vocant Ramnes , Luceribusque dedit.
 Assuetos igitur numeros servavit in anno :
 Hoc luget spatio sœmina mœsta virum.
 Neu dubites : primæ fuerint quin ante Calendæ
 Martis ; adhæc animum signa referre potes.
 Laurea Flaminiibus , quæ toto perstitit anno ,
 Tollitur : & frondes sunt in honore novæ.
 Janua tunc Regis posita viret arbore Phœbi :
 Ante tuas itidem , Curia prisca , fores.
 Vesta quoque ut folio niteat velata recenti ,
 Cedit ab Iliacis laurea cana focis.
 Adde quod arcana fieri novus ignis in æde
 Dicitur ; & vires flamma resecta capit.

Nec mihi parva fides hinc annos esse priores :
 Anna quod hoc cœpta est mense Perœna coli.
 Hinc etiam veteres initi memorantur honores
 Ad spatium belli, perfide Pœne, tui.
 Denique quintus ab hoc fuerat Quintilis ; & inde
 Incipit, à numero nomina quisquis habet.
 Primus oliviferis Romam deductus ab arvis
 Pompilius menses sensit abesse duos.
 Sive erat Samio doctus, qui posse renasci
 Nos putat ; Egeria sive : monente sua :
 Sed tamen errabant etiam tunc tempora, donec
 Cæsaris in multis hæc quoque cura fuit.
 Non hæc ille Deus, tanteque propaginis autor
 Credidit officiis esse minora suis.
 Promissumque sibi voluit prænoscere cœlum :
 Nec Deus ignotas hospes inire domos.
 Ille moras Solis, quibus in sua signa reditet,
 Traditur exactis disposuisse notis.
 Is decies fenos tercentum & quinque diebus
 Junxit, & è pleno tempora quinta die.
 Hic anni modus est : in lustrum accedere debet,
 Quæ consumatur partibus, una dies.
SI licet occultos monitus audire Deorum
 Vatis ; ut certè fama licere putat.
 Cum sis officiis, Gradive, virilibus aptus ;
 Dic mihi matronæ cur tua festa colant.
 Sic ego : sit posita dixit mihi casside Mavors ;
 Sed tamen in dextra missilis hasta fuit.
 Nunc primum studiis pacis Deus utilis armis
 Advocor ; & gressus in nova castra fero.
 Nec piget incœpti : juvat hæc quoque parte morari :
 Hoc solam ne se posse Minerva putet.
 Disce, Latinorum Vates operose dierum
 Quod petis : & memori pectore dicta nota.
 Parva fuit, si prima velis elementa referre,
 Roma : sed in parva spes tamen hujus erat.
 Mœnia jam stabant populis angusta futuris :
 Credita, sed turbæ tunc nimis ampla suæ.

Quæ fuerit nostri, si quæris, regia nati :
 Adspice de canna, straminibusque domum.
 In stipula placidi capiebant munera somni :
 Et tamen ex illo venit in astra toro.
 Jamque loco majus nomen Romanus habebat ;
 Nec conjux illi, nec focer ullus erat.
 Spernebat generos inopes vicinia dives :
 Et male credebar sanguinis autor ego.
 In stabulis habitasse, & oves pavisse, nocebat :
 Jugeraque inculti pauca tenere soli.
 Cum pare quæque suo coeunt voluctesque, feræque
 Atque aliquam, de qua procreet, anguis habet.
 Extremis dantur connubia gentibus : at, quæ
 Romano vellet nubere, nulla fuit.
 Indolui ; patriamque dedi tibi, Romule, mentem ;
 Tolle preces, dixi : quod petis, arma dabunt.
 Festa para Consulo : Consus tibi cætera dicet ;
 Ipso festa die dum sua sacra facis.
 Intumuere Cures, & quos dolor attingit idem ;
 Tunc primum generis intulit arma focer.
 Jamque fere raptæ matrû quoque nomen habebant ;
 Tractaque erant longa bella propinqua Hora.
 Conveniunt nuptæ dictam Junonis in ædem :
 Quas inter mea sic est nurus ausa loqui :
 O pariter raptæ, quoniam hoc commune tenemus,
 Non ultra lentè possumus esse piæ.
 Stant acies : sed utra Di sint pro parte rogandi,
 Eligite : hinc conjux, hinc pater arma tenet.
 Quærendum est : viduæ fieri malitis, an orba :
 Consilium vobis forte, piumque dabo.
 Consilium dederat, parent, crinesque resolvunt ;
 Mæstaque funerea corpora veste tegunt.
 Jam steterant acies ferro, mortique paratæ :
 Jam lituus pugnae signa daturus erat.
 Cum raptæ veniunt inter patresque virosque ;
 Inque sinu natos pignora cara tenent.
 Ut medium campi scissis tetigere capillis,
 In terram posito procubere genu.

Et, quasi sentirent, blando clamore nepotes
 Tendebant ad avos brachia parva suos.
 Qui poterat, clamabat avum tunc denique visum;
 Et qui vix poterat, posse coactus erat.
 Tela viris, animique cadunt: gladiisque remotis
 Dant soceri generis, accipiuntque manus.
 Laudatasque tenent natas; scutoque nepotem
 Fert avus: hic scuti dulcior usus erat.
 Inde diem, primasque meas celebrare Calendas
 Oebaliæ matres non leve munus habent.
 Aut, quia committi strictis mucronibus ausæ
 Finierant lachrymis Martia bella suis.
 Vel, quod erat de me feliciter Ilia mater;
 Rite colunt matres sacra, diemque meum.
 Quid? quod hyems adoperta gelu tunc denique cedit:
 Et pereunt lapsæ sole repente nives.
 Arboribus redeunt detonsæ frigore frondes;
 Vividaque in tenero palmitè gemma tumet.
 Quæque diu latuit, nunc qua se tollit in auras;
 Fertilis occultas invenit herba vias.
 Nunc sacundus ager: pecoris nunc hora creandi:
 Nunc avis in ramo testæ, laremque parat.
 Tempora jure colunt Lariæ sæcunda parentes,
 Quarum militiam vota que partus habet.
 Adde, quod excubias ubi Rex Romanus agebat,
 Qui nunc Esquilias nomina collis habet.
 Illic à nuribus Jvnoni templa Larinis
 Hæc sunt, si nemini, publica facta die.
 Quid moror, & variis onero tua pectora causis?
 Eminent ante oculos, quod petis, ecce tuos,
 Mater amat nuptas; matrum me turba frequentat,
 Hæc nos præcipue tam pia causa decet.
 Ferte Dææ flores: gaudet florientibus herbis
 Hæc Dea; de tenero cingite flore caput.
 Dicite, tu nobis lucem, Lucina, dedisti;
 Dicite, tu voto parturientis ades.
 Si qua tamen gravida est, resolutò crine precetur;
 Ut solvat partus molliter ipsa suos,

Quis

Quis mihi nunc dicet, quare cœlestia Martis
 Arma ferant Salii, Mamuriumque canant?
 Nympha, mone, nemori stagnoque adoperta Dianæ?
 Nympha, Numæ coniux, ad tua festa veni.
 Vallis Aricinæ sylva præcinctus opaca
 Est lacus, antiqua religione sacer.
 Hic later Hippolytus loris discerptus equorum:
 Unde nemus nullis illud aditur equis.
 Licia dependent longas velantia sepes,
 Et posita est meritæ multa tabella Deæ.
 Sæpe potens voti frontem redimita coronis
 Fœmina lucentes portat ab Urbe faces.
 Regna tenent fortes manibus, pedibusque fugaces;
 Et perit exemplo postmodo quisque suo.
 Desluit incerto lapidosus murmure rivus:
 Sæpe, sed exiguis haustibus, inde bibi.
 Egeria est, quæ præbet aquas, Dea grata Camœnis;
 Illa Numæ coniux, consiliumque fuit.
 Principio nimium promptos ad bella Quirites
 Molliri placuit iure, Deumque metu.
 Inde datæ leges; ne fortior omnia posset:
 Cœptaque sunt purè tradita sacra coli.
 Exiit feritas; armisque potentius æquum est:
 Et cum cive pudet conseruisse manus.
 Atque aliquis modò trux visa jam vertitur ara;
 Vinaque dat tepidis, farraque falsa focis.
 Ecce Deum genitor rutilas per nubila flammæ
 Spargit, & effulsis æthera siccant aquis.
 Non alias missi cecidere frequentius ignes.
 Rex pavet; & vulgi pectora terror habet.
 Cui Dea, ne nimium terrere; piabile fulmen
 Est, ait, & sævi flectitur ira Jovis,
 Sed poterunt ritum Picus, Faunusque piandi
 Tradere, Romani numen uterque soli.
 Nec sine vi tradent: adhibe tu vincula captis:
 Atque ita, qua possint, edidit, arte capi.
 Lucus Aventino suberat niger illicis umbra,
 Quo possis viso dicere, numen inest.

In medio gramen, muscoque adoperta virenti
 Manabat saxo vena perennis aquæ.
 Inde ferè soli Faunus, Picusque bibebant,
 Huc venit, & Fonti Rex Numa mactat ovem.
 Plenaque odorati disponit pocula Bacchi;
 Cumque suis antro conditus ipse later.
 Ad solitum veniunt sylvestria numina fontem:
 Et relevant multo pectora sicca mero.
 Vina quies sequitur: gelido Numa prodit ab antro:
 Vinclaque sopitas addit in arcta manus.
 Somnus ut abscessit, pugnando vincula tentant
 Rumpere: pugnantes fortius illa tenent.
 Tunc Numa; Di nemorum factis ignoscite nostris,
 Si scelus ingenio scitis abesse meo.
 Quoque modo possit fulmen monstrare piari.
 Sic Numa; sic quatiens cornua Faunus ait:
 Magna petis; nec quæ monitu tibi dicere nostro
 Fas sit: habent fines numina nostra suos.
 Di sumus agrestes, & qui dominamur in altis
 Montibus: arbitrium est in sua tecta Jovi.
 Hunc tu non poteris per te deducere cœlo:
 At poteris nostra forsitan usus ope.
 Dixerat hæc Faunus: par est sententia Pici,
 Deme tamen nobis vincula, Picus ait.
 Jupiter huc veniet summa perductus ab arce,
 Nubila promissi styx mihi testis erit.
 Emissi laqueis quid agant; quæ carmina dicant,
 Quaque trahant superis sedibus arte Jovem;
 Scire nefas homini est, nobis concessa canentur,
 Quæque pio dici Vatis ab ore licet.
 Eliciunt cœlo te, Jupiter, unde minores
 Nunc quoque te celebrant, Eliciumque vocant.
 Constat Aventinæ tremuisse cacumina sylvæ:
 Terraque subsedit pondere pressa Jovis.
 Corda micant Regis: totoque è corpore sanguis
 Fugit; & hirsutæ diriguere comæ.
 Ut rediit animus: da certa piamina, dixit,
 Fulminis, altorum rexque, paterque Deum.
 Si tua

Si tua contigimus manibus donaria puris :
 Hoc quoque , quod petitur , si pia lingua rogat.
 Annuit oranti : verumque ambage remota
 Abdidit , & dubio terruit ore virum :
 Cæde caput , dixit , cui Rex parebimus , inquit :
 Cædenda est hortis eruta cepa meis.
 Addidit hic , hominis sumes , ait ille , capillos.
 Postulat hic animam : cui Numa , Piscis , ait.
 Risit : & his , inquit , facito mea tela procures ,
 O vir colloquio non abigende Deum.
 Sed tibi , protulerit cum totum crastinus orbem
 Cynthius , imperii pignora certa dabo.
 Dixit , & ingenti tonitru super æthera notum
 Fertur , adorantem destituitque Numam.
 Ille redit lætus ; memoratque Quiritibus acta ,
 Tarda venit dictis , difficilisque fides.
 At certè credemus , ait , si verba sequetur
 Exitus : en , audi crastina , quisquis ades.
 Protulerit totum cum terris Cynthius orbem ,
 Jupiter imperii pignora certa dabit.
 Discedunt dubii ; promissaque tarda videntur ;
 Dependetque fides adveniente die.
 Mollis erat tellus rorataque mane pruina ;
 Ante sui populus limina Regis adest.
 Prodit , & in folio medius confedit acervo :
 Innumeri circa stantque , silentque viri.
 Ortus erat summo tantummodo margine Phœbus :
 Sollicitæ mentes speque , metaque pavent.
 Constitit , atque caput niveo velatus amictu
 Jam bene Dis notas sustulit ille manus.
 Atque ita , tempus adest promissi muneris , inquit :
 Pollicitam dictis , Jupiter , adde fidem.
 Dum loquitur , totum jam Sol emoverat orbem :
 Et gravis æthereo venit ab axe fragor.
 Ter tonuit sine nube Deus , tria fulmina misit :
 Credite dicenti ; mira , sed acta , loquar.
 A media cælum regione dehiscere cœpit :
 Submiscere oculos cum Duce turba suo.

A
 certa videnti
 æ.
 debant ,
 maçtat ovem,
 acchi ;
 later.
 ina fontem :
 nero.
 prodit ab antea
 manus.
 incula tentant
 a tenent.
 gnoscite nostris
 p.
 ate piari.
 Faunus ait :
 dicere nostro
 tra suos.
 nur in altis
 tecta Jovi.
 cælo :
 pe.
 ntia Pici ,
 us ait.
 is ab arte ,
 rit.
 nina dicant ,
 rte Jovem ;
 ssa canentur ,
 t.
 inores
 iumque voca
 ina sylvæ :
 Jovis.
 tpore sanguis
 æ.
 a , dixit ,
 erque Deum.
 Si tua

Eccē levi scutum versatum leniter aura

Decidit : à populo clamor ad astra venit.

Tollit munus humo : cæsa prius ille iuvenca ;

Quæ dederat nulli colla præmenda jugo.

Atque ancile vocat ; quod ab omni parte recisum est :

Quemque notes oculis : angulus omnis abest.

Tunc , memor Imperii sortem consistere in illo

Consilium multæ calliditatis inicit.

Plura jubet fieri simili cælata figura ;

Error ut ante oculos insidiantis eat.

Mamurius morum , fabræ ne exactior artis ,

Difficile est ulli dicere , clausit opus.

Cui numa munificus facti pete præmia , dixit ,

Si mea nota fides , irrita nulla petes.

Jam dederat Saliis , à saltu nomina dicta ,

Armaque & ad certos verba canenda modos.

Cum sic Mamurius , merces mihi gloria detur ,

Nominaque extremo carmine nostra sonent.

Inde sacerdotes operi promissa vetusto

Præmia persolvunt , Mamuriumque vocant.

Nubere si qua voles , quamvis properabitis ambo

Differ : habent parvæ commoda magna moræ.

Arma movent pugnam , pugna est aliena maritis :

Condita cum fuerint ; aptius omen erit.

His etiam conjux capitis discincta Dialis

Lucibus , impexas debet habere comas.

Tertia nox demissa suos ubi moverit ortus :

Conditus è Geminis piscibus alter erit.

Nam duo sunt : Austris hic est , Aquilonibus ille

Proximus à ventis nomen uterque tenet.

Cum croceis rotare genis Tithonia conjux

Cœperit , & quintæ tempora lucis aget ;

Sive est Arctophylax , sive est piger ille Bootes :

Mergetur ; visus effugietque tuos.

At non effugiet vindemitor , hoc quoque causam

Unde trahat sydus parva docere mora est.

Ampelon intonsum Saty ro Nymphaque creatum

Fertur in Ismariis Bacchus amasse jugis.

Tradi-

Tradidit huic vitem pendentem è frondibus ulmi ;

Quæ nunc de pueri nomine nomen habet.

Dum legit in ramo pietas temerarius uvas,

Decidit : amissum Liber in astra tulit.

Sextus ubi è terra clivosum scandet Olympum

Phæbus, & alatis æthera carpet equis.

Quisquis ades, castæque colis penetralia Vestæ :

Gratare : Iliacis thuraque pone focis.

Cæsaris innumeris, quos maluit ipse mereri.]

Accessit titulis Pontificalis honor.

Ignibus æternis æterni numina præsent

Cæsaris : imperii pignora juncta videt.

De veteris Trojæ dignissima præda ferenti ;

Qua gravis Æneas tutus ab hoste fuit.

Ortus ab Ænea tangit cognata sacerdos

Numina ; cognatum, Vesta, tuere caput.

Quos sancta fovet ille manu, bene vivitis ignes :

Vivite inextincti, flammaque, duxque, precqr.

Una nota est Marti : nonis sacrata quod illis

Templa putant lucos Vejovis ante duos.

Romulus us saxo locum circumdedit alto ;

Cuilibet, huc, dixit, confuge ; tutus eris.

O quàm de tenui Romanus origine crevit !

Turba vetus quàm non invidiosa fuit !

Ne tamen ignaro novitas tibi nominis obstet ;

Disce quis iste Deus : curque vocetur ita.

Juppiter est juvenis : juveniles aspice vultus :

Aspice deinde manus : fulmina nulla tenent.

Fulmina post ausos cælum affectare Gigantes

Sumpta Jovi : primo tempore inermis erat.

Ignibus Ossa novis, & Pelion altior Ossa

Arsit, & in solida fixus Olympus humo.

Stat quoque capta simul : Nymphæ pavisse feruntur

Cretides : infanti lac dedit illa Jovi.

Nunc vocor ad nomen : ve grandia farra coloni,

Quæ male creverunt : velcaque parva vocant.

Vis ea si verbi est : cur non ego Vejovis ædem,

Ædem non magni suspicer esse Jovis ?

Jamque ubi cæruleum variabunt sydera cælum,
Suspice: Gorgonei colla videbis equi.

Creditur hic cæcæ grava cervice Medusæ
Sanguine resperlis profluisse comis.

Huic supra nubes, & subter sydera lapsò
Cælum pro terra, pro pede penna fuit.

Jamque indignati nova fræna receperat ore,
Cum levis Aonias ungula fodit aquas.

Nunc fruitur cælo: quod pennis ante petebat:
Et nitidus stellis quinque decemque micat.

Protinus aspiciens venienti nocte Coronam.
Gnossida. Theseo crimine facta Dea est.

Jam bene periuro mutarat conjuge Bacchum,
Quæ dedit ingrato fila regenda viro.

Sorte tori gaudens, quid flebam rustica, dixit?
Utiliter nobis perfidus ille fuit.

Interea Liber depexos crinibus Indos
Vincit, & Eoo dives ab orbe redit.

Inter captivas facie præstante puellas
Grata nimis Baccho filia regis erat.

Flebat amans conjux, spatiatæque littore curvo,
Edidit incultis talia verba comis.

En iterum, fluctus, similes audite querelas:
En iterum lachrymas accipe arena meas.

Dicebam, memini, perjure & perfide Theseu,
Ille abiit; eadem crimina Bacchus habet.

Nunc quoque nulla viro, clamabo, femina credat,
Nomine murato causa relata mea est.

O utinam mea fors, quo primum cæperat, isset!
Jamque ego præsentem tempore nulla forem!

Quid me in desertis morituram Liber arenis
Servabas? potui dedoluisse semel.

Bacche levis, leviorque tuis, quæ tempora cingunt,
Frondeb; in lachrymas, cognite Bacche, meas.

Ausus es ante oculos adducta pellice nostros
Tam bene compositum sollicitare torum?

Heu! ubi pacta fides? ubi quæ jurare solebas?
Me miseram, quoties hæc ego verba loquor?

Thesea

Thesea culpabas, fallacemque ipse vocabas :
 Judicio peccas turpius ipse tuo.
 Nesciat hoc quisquam, tacitisque doloribus urar :
 Ne toties falli digna fuisse puter.
 Præcipue cupiam celari Thesea : ne te
 Consortem culpæ gaudeat esse suæ.
 At, puto, præposita est fuscæ mihi candida pellex.
 Eveniat nostris hostibus ille color.
 Quid tamen hoc refert? vitio tibi gratior ipso est.
 Quid facis? amplexus inquinat illa tuos.
 Bacche, fidem præsta : nec præfer amoribus ullam
 Conjugis assuetæ semper amare virum.
 Ceperunt matrem formosi cornua tauri,
 Me tua : sed lædit ille pudendus amor.
 Ne noceat quod amo: nec enim tibi, Bacche, noce-
 Quod flammis nobis fassus es ipse tuas. (bat:
 Nec, quod nos uris, mirum facis : ortus in igne
 Diceris, & patria raptus ab igne manu.
 Illa ego sum, cui tu solitus promittere cælum.
 Hei mihi pro cælo qualia dona fero!
 Dixerat : audierat jamdudum verba querentis
 Liber, ut à tergo forte secutus erat.
 Occupat amplexu, lachrymasque per oscula siccas
 Et, pariter cæli summa petamus, ait.
 Tu mihi juncta toro, mihi juncta vocabula sumes :
 Nam tibi mutatæ Libera nomen erit.
 Sintque tuæ tecum faciam monumenta coronæ ;
 Vulcanus Veneri quam dedit, illa tibi.
 Dicta facit : gemmasque novæ transformat in ignes.
 Aurea per stellas nunc micat illa novem.
Sex ubi sustulerit, toridem quoque deseret orbes,
 Purpureum rapido qui vehit axe diem.
 Altera gramineo spectabis Equizia campo,
 Quem Tyberis curvis in latus urget aquis.
 Qui tamen ejecta si fortè tenebitur unda :
 Cælius accipiet pulverulentus equos ;
Idibus est Annæ festum geniale Perennæ.
 Non procul à ripis advena Thybri tuis

Plebs venit : ac virides passim disiecta per herbas
 Potat : & accumbit cum pare quisque sua.
 Sub Jove pars durat pauci tentoria ponunt :
 Sunt , quibus è ramis frondea facta casa est.
 Pars sibi pro rigidis calamos statuere columnis :
 Desuper extentas imposuere togas.
 Sole tamen , vinoque calent , annosque precantur ,
 Quot sumant Cyathos : ad numerumque bibunt.
 Invenies illic , qui Nestoris eibat annos :
 Quod sit per calices facta Sibylla suos.
 Illic & cantant quidquid didicere theatri :
 Et jactant faciles ad sua verba manus.
 Et ducunt posito duras eratere choreas :
 Cultaque diffusis saltat amica comis.
 Cum redeunt , titubant : & sunt spectacula vulgi :
 Et fortunatos obvia turba vocat.
 Occurrit nuper , visa est mihi digna relatu
 Pompa : senem porum pota trahebat anus.
 Quæ tamen hæc Dea sit , quoniam rumoribus erant ,
 Fabula proposito nulla tegenda meo.
 Arserat Aenææ Dido miserabilis igne :
 Arserat extructis in sua fata rogis.
 Compositusque cinis tumulique in marmore carnem :
 Hoc breve , quod moriens ipsa reliquit , erat.
 Præbuit Aeneas & causam mortis , & ense :
 Ipsa sua Dido concidit usa manu.
 Protinus invadunt Numidæ sine vindice regnum ,
 Et potitur capta Maurus Jarba domo.
 Seque memor spretum ; thalamis tamen inquit Elise ,
 En ego , quem toties reppulit illa , fruor.
 Diffugiunt Tyrii , quo quemque agit error : ut olim
 Amisso dubiæ rege vagantur apes.
 Tertia nudatas acceperat area messes ,
 Inque cavos jerant tertia musta lacus.
 Pellitur Anna domo : lachrymansque sororia linquit
 Mœnia : Germanæ justa dat ante sue.
 Mistra bibunt molles lachrymis unguenta favillæ :
 Verticæ libatas accipiuntque somas ,

Terque vale dixit : cineres ter ad ora relatos

Pressit : & est illis visa subesse soror.

Nacta ratem , comitesque fugæ pede labitur æqua

Mœnia respiciens , dulce sororis opus.

Fertilis est Melite , sterili vicina Cosyre

Insula , quam Libyci verberat unda freti.

Hanc petit hospitio regis confisa vetusto :

Hospes opum dives rex ibi Battus erat.

Qui postquam didicit casus utriusque sororis :

Hæc , inquit , tellus quantulacunque tua est.

Et tamen hospitii servasset ad ultima munus :

Sed timuit magnas Pygmalionis opes.

Signa recensebat b's sol sua : tertius ibat

Annus : & exilio terra paranda nova est.

Frater adest : belloque petit , rex arma perosus ,

Nos sumus imbelles , tu fuge sospes , ait.

Iussa facit : ventoque ratem committit , & undis :

Asperior quovis æquore frater erat.

Est prope piscosos lapidosi Crathidis amnes

Parvus ager : Cameren incola turba vocat.

Illuc cursus erat , nec longius absfuit inde ,

Quam quantum novies mittere funda potest.

Vela cadunt primo , & dubia librantur ab aura ,

Findite remigio , navita dixit , aquas.

Dumque parant , torto subducere carbasâ lino :

Percutitur rapido puppis adunca Noto.

Inque patens æquor , frustra pugnante magistro ,

Pertur : & ex oculis visa refugit humus.

Affiliunt fluctus : imoque à gurgite pontus

Verritur : & canas alveus haurit aquas.

Vincitur ars vento : nec jam moderator habenis

Utitur : at votis , Dis quoque poscit opem.

Jactatur tumidas exul Phœnissa per undas :

Humidaque opposita lumina veste tegit.

Tunc primum Dido felix est dicta sorori ,

Et quæcunque aliquam corpore pressit humum :

Ducitur ad Laurens ingenti flamine littus

Puppis : & expositis omnibus , hausta perit.

Jam pius Aeneas regno, nataque Latini
 Auctus erat: populos miscueratque duos.
 Littore dorali, solo comitatus Achate,
 Secretum nudo dum pede carpit iter:
 Aspicit errantem, nec credere substinet Annam
 Esse, quid in Larios ipsa veniret agros?
 Dum secum Aeneas: Anna est, exclamat Achates:
 Ad nomen vultus sustulit illa suos.
 Heu fugiat? quid agat? quos terrae quaerat hiatus?
 Ante oculos miseræ fata sororis erant.
 Sensit, & alloquitur trepidam Cythereius heros:
 Flet tamen admonitu mortis, Elisa, tuæ.
 Anna, per hanc juro, quam quondã audire solebas
 Tellurem fato prosperiore dari;
 Perque deos comites, hac nuper sede locatos;
 Sæpe meas illos increpuisse moras.
 Nec timui de morte tamen: metus absuit iste.
 Hei mihi! credibili fortior illa fuit.
 Ne refer: adspexi non illo corpore digna
 Vulnera, Tartareas ausus adire domos.
 At tu, seu ratio te nostris appulit oris,
 Sive Deus; regni commoda carpe mei.
 Multa tibi memores, nil non debemus Elisæ.
 Nomine grata tuo, grata sororis, eris.
 Talia dicenti (nec enim spes altera restat)
 Credidit; errores exposuitque suos.
 Utque domum intravit Tyrios induta paratus;
 Incipit Aeneas: cætera turba silet.
 Hanc tibi cur tradam, pia causa, Lavinia conjux;
 Est mihi: consumpsi naufragus hujus opes.
 Orta Tyro est, regnum Libyca possedit in ora:
 Quam precor ut caræ more sororis ames.
 Omnia promittit, falsumque Lavinia vulnus
 Mente premit tacita, dissimulatque metus.
 Dona que cum videat præter sua lumina ferri
 Multa; tamen mitti clam quoque multa putat.
 Non habet exactum, quid agat: furialiter odit;
 Et parat insidias, & cupit ultia mori.

Nox erat: ante torum visa est adflare fororis
 Squallenti Dido sanguinolenta coma.
 Effuge, ne dubita, mæstum, fuge, dicere, testum.
 Sub verbum querulas impulit aura fores.
 Exiit; & velox humili super arva fenestra
 Se jacit: audacem fecerat ipse timor.
 Cumque metu rapitur, tunica velata recincta
 Currit, ut auditis territa Dama Lupis.
 Corniger hanc tumidis rapuisse Numicius undis
 Creditur, & stagnis ocoluisse suis.
 Sidonis interea magno clamore per agros
 Queritur: apparent signa, notæque pedum.
 Ventum erat ad ripas: inerant vestigia ripis.
 Sustinuit tacitas conscius amnis aquas.
 Ipsa loqui visa est, placidi sum Nympha Numici:
 Amne perenne latens Anna Perenna vocor.
 Protinus erratis læti vescuntur in agris:
 Et celebrant largo seque diemque mero (num:
 Sunt quibus hæc Luna est, quia mensibus impleat an-
 Pars Themis, Inachiam pars putat esse bovem.
 Invenies qui te Nymphen Atlantida dicant;
 Teque Jovi primos, Anna, dedisse cibos.
 Hæc quoque, quam referam, nostras pervenit ad au-
 Fama: nec a veri dii fidet illa fide. (res
 Plebs vetus, & nullis etiam tunc cura Tribunis,
 Fugit, & in sacri vertice montis erat.
 Jam quoque, quem secum tulerant, defecerat illis
 Victus, & humanis usibus apra Ceres.
 Orta suburbanis quædam fuit Anna Bovillis
 Pauper, sed multæ sedulitatis anus.
 Illa, levi mitra canos incincta capillos,
 Fingebat trepda rustica liba manu.
 Atque ita per populum fumantia mane solebat
 Dividere: hæc populo copia grata fuit.
 pace domi facta, signum posuere Perennæ,
 Quod sibi defectis illa ferebat opem.
 Nunc mihi, cur cantent, superest, obscœna puellæ;
 Dicere: nam coeunt, certa que probra canunt.
 Nupes

Nuper erat Dea facta ; venit ; Gradivus ad Annam.
 Et cum seducta talia verba refert.
 Mense meo coleris : junxi mea tempora tecum ;
 Pendet ab officio spes mihi magna tuo.
 Armiger armigeræ correptus amore Minervæ
 Uror , & hoc longo tempore vulnus alo.
 Effice , Di studio similes cocamus in unum ,
 Conveniunt partes hæ tibi , comis anus.
 Dixerat , illa Deum promisso ludit inani ;
 Et stultam dubia spem trahit usque mœra.
 Sæpius instanti , mandata peregimus , inquit :
 Eviçta est : precibus vix dedit illa manus.
 Credit amans , thalamosque parat : deducitur illuc
 Anna regens vultus , ut nova nupta suos.
 Oscula sumpturus subito Mars aspicit illam :
 Nunc pudor elusum , nunc subit ira , Deum.
 Iudit amatorem caræ nova diva Minervæ :
 Nec res hac Veneri gratior ulla fuit.
 Inde joci veteres , obicœnaque verba canuntur :
 Et juvat hanc magno verba dedisse Deo.
 Præteriturus eram gladios in Principe fixos ,
 Cum sic à castis Vestæ locuta focis :
 Ne dubita meminisse : meus fuit ille Sacerdos :
 Sacrilegæ telis me periere manus.
 Ipsa virum rapui , simulaeraque nuda reliqui :
 Quæ cecidit ferro , Cæsaris umbra fuit.
 Ille quidem cœlo positus Jovis atria vidit :
 Et tenet in magno templa dicata foro.
 At quicumque nefas ausi , prohibente deorum
 Numine , polluerant pontificale caput.
 Morte jacent merita : testes estote Philippi :
 Et quorum sparsis ossibus albet humus.
 Hoc opus , hæc pietas , hæc prima elementa fuerunt :
 Cæsaris : ulcisci justa per arma patrem.
Postera cum teneras Aurora refecerit herbas ,
 Scorpius à prima parte videndus erit.
Iertia post Idus lux est celeberrima Baccho.
 Bacche fave Vati , dum tua festa cano.

Nec referam Semelen : ad quam nisi fulmina secum
Jupiter afferret , parvus inermis eras.

Nec , puer ut posses maturo tempore nasci ,
Expletum patrio corpore matris onus.

Bistonas & Scythicos longum est narrare triumphos ;
Et domitas gentes , thurifer Inde , tuas.

Tu quoque Thebanæ mala præda tacebere matris ,
Inque tuum furiis acte Lycurge genu.

Ecce libet subitos pisces Thyrenaque monstra
Dicere : sed non est carminis hujus opus.

Carminis hujus opus causas exponere , quare
Vilis anus populos ad sua liba vocet.

Ante tuos ortus aræ sine honore fuerunt
Liber : & in gelidis herba reperta focis.

Te memorant Gange totoque Oriente subacto
Primitias magno supposuisse Jovi.

Cinnama tu primus , captivaque thura dedisti ,
Deque triumphato viscera tosta bove.

Nomine ab autoris ducunt libamina nomen ,
Libaque : quod sanctis pars datur inde focis.

Liba Deo fiunt : succis quia dulcibus idem
Gaudet : & à Baccho mella reperta ferunt.

Ibat arenoso Satyris comitatus ab Hebro :
Non habet ingratos fabula nostra jocos.

Jamque erat ad Rhopoden , Pangæaque flumina vend
Æriferæ comitum cum crepuere manus. (tum ,

Ecce novæ volucres cocunt tinnitibus ætæ :
Quosque movent sonitus æra , sequuntur apes.

Colligit errantes , & in arbore claudit inani
Liber , & inventi præmia mellis habet.

Ut Satyri , lænisque senex tetigere saporem :
Quærebant flavos per nemus omne favos.

Audit in exesa stridorem examinis ulmo :
Aspicit & ceras , dissimulatque senex.

Utque piger paudi tergo residet abelli ,
Applicat hunc ulmo , corticibusque cavis.

Constitit ipse super ramoso stipite nixus ,
Atque avide trunco condita mella petit.

Millia

Millia crabronum coeunt, & vertice nudo
 Spicula defigunt, oraque prima notant.
 Ille cadit præceps, & calce feritur afelli,
 Inclamatque suos, auxiliumque vocat.
 Concurrunt Satyri, turgentiaque ora parentis
 Rident: percusso claudicat ille genu.
 Ridet & ipse Deus: limumque inducere monstrat:
 Hic paret monitis, & linit ora luto.
 Melle pater fruitur: liboque infusa calenti
 Jure repertori splendida mella damus.
 Fœmina cur præstet non est rationis opertæ:
 Fœmineos thyrsos concitat ille choros.
 Cur anus hoc faciat, quæris? vinosior ætas
 Hæc erat, & gravis munera vitis amat. (chor)
 Cur edera hæc cincta est? edera est gratissima Bac-
 Hoc quoque cur ita sit, dicere nulla mora est.
 Nyfiadas Nymphas, puerum quærente noverca,
 Hanc frondem cunis opposuisse ferunt.
 Restat ut inveniam, quare toga libera detur
 Luciferis pueris, candide Bacche, tuis.
 Sive quod ipse puer semper, juvenisque videris,
 Et media est ætas inter utrumque tibi.
 Seu quia tu pater es, patres sua pignora natos
 Commendant curæ, numinibusque tuis.
 Sive quod es liber, vestis quoque libera per te
 Sumitur, & vitæ liberioris iter.
 Aut quia, cum colerent prisca studiosius agros,
 Et faceret patrio rure senator opus;
 Et caperet falces à curvo consul aratro:
 Nec crimen duras esset habere manus:
 Rusticus ad ludos populus veniebat in urbem:
 Sed Dis, non studiis ille dabatur honos.
 Luce sua ludos uvæ commentor habebat:
 Quos cum tedifera nunc habet ille Dea.
 Ergo tu Tyronum celebrare frequentia posset,
 Visa dies dandæ non aliena togæ.
 Mite pater caput huc, placataque cornua vertas:
 Et des ingenio vela secunda meo.

Itur ad Argeos : qui sint , sua pagina dicit.

Hac , sicut memini , præteritaque die.

Stella Lycaoniam vergit declivis ad Arcton

Milvius : hæc illa nocte videnda venit.

Quid dederit volucris , si vis cognoscere , cælum :

Saturnus regnis à Jove pulsus erat.

Concitat iratus validos Titanas in arma ,

Quæque fuit factis debita , tentat opem.

Matre satus Terra , monstrum mirabile , taurus

Parte sui serpens posteriore fuit.

Hunc triplici muro lucis incluserat atris

Parcarum monitu Styx violenta trium.

Viscera qui tauri flammis adolenda dedisset ,

Sors erat , æternos vincere posse Deos.

Immola hunc Briareus , facta ex Adamante securi ,

Et jam jam flammis exta daturus erat.

Jupiter alitibus rapere imperat : artulit illi

Milvius : & meritis venit in astra tuis.

UNa dies media est ; & fiunt sacra Minervæ :

Nominaque à junctis quinque diebus habent ,

Sanguine prima vacat : nec fas concurrere ferro.

Causa , quod est illa nata Minerva die.

Alterâ , tresque super strata celebrantur arena.

Ensis extertis bellica læta Dea est.

Pallada nunc pueri , teneraque ornate puellæ.

Qui bene placari : Pallada , doctus erit.

Pallade placata , sanam mollire puellæ

Discant , & plenas exonerare colos.

Illa etiam stantes radio percurrere telas

Erudit : & rarum pectine denset opus.

Hanc cole , qui maculas læsis de vestibus auferis :

Hanc cole , velleribus quisquis ahena paras.

Nec quisquam invita faciat bene vincula plantæ

Pallade : sit Tychio doctior ille licet.

Et licet antiquo manibus collatus Epeo

Sit prior ; irata Pallade mancus erit.

Vos quoque , Phœbea morbos qui pellitis arte ,

Munera de vestris pauca referte Deæ.

Nec vos turba feri sensu fraudata magistri
 Spernite : di scipulos attrahit illa novos.
 Quique moves cœlum , tabulasque coloribus uris ;
 Quique facis docta mollia saxa manu.
 Mille Dea est operum : certè Dea carminis illa est :
 Si mereor , studiis adsit amica meis.
 Cœlius ex alto quàm mons descendit in æquum ;
 Hic ubi non plana est , sed prope plana via est.
 Parva licet videas Capitæ delubra Minervæ ,
 Quæ Dea natali cœpit habere suo.
 Nominis in dubio causa est : capitale vocamus
 Ingenium solers : ingeniosa Dea est.
 An , quia de capitis fertur sine matre paterni
 Vertice cum clypeo profluisse suo ?
 An quia perdomitis ad nos captiva Phaliscis
 Venit : & hoc signum littera prima docet ?
 An , quod habet capitis legem , quæ pendere pœnas
 Ex illo jubeat furta recepta loco ?
 A quacumque trahas ratione vocabula Pallas ;
 Pro ducibus nostris ægida semper habe.
 Summa dies è quinque tuba lustrare canora
 Admonet , & forti sacrificare Deæ.
 Nunc potes ad Sol em sublato dicere vultu ;
 Hic here Phryxæ vellera pressit ovis.
 Seminibus tostis sceleratæ fraude novercæ
 Substulerat nullas , ut solet , herba comas.
 Mittitur ad Tripodas , certa qui forte reponet ,
 Quam sterili terræ Delphicus edat opem.
 Hic quoque corr uptus cum semine nuntiat Helles
 Et juvenis Phryxi funera sorte peti.
 Usque recusantem cives , & tempus , & Ino
 Compulerant regem jussa nefanda pati.
 Et soror , & Phryxus velati tempora vittis
 Stant simul ante aras : junctaque fara gemunt.
 Adspicit nos , ut forte pependerit æthere , mater :
 Et ferit attonita pectora nuda manu.
 Inque Draconigenam nimbis comitantibus urbem
 Desilit , & natos eripit inde suos :

Utque fugam capiant, Aries nitidissimus auro

Traditur, ille vehit per freta longa duos.

Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra

Fœmina; cum de se nomina fecit aquæ.

Pæne simul periit, cum vult succurrere lapsæ;

Frater; & extentas porrigit usque manus.

Flebat, ut amissa Gemini cum sorte pericli,

Cæruleo junctam nescius esse Deo.

Littoribus tactis Aries fit sydus: & hujus

Pervenit in colchas aurea lana domos.

TRes ubi luciferos veniens præmiserit Eos;

Tempora nocturnis æqua diurna feret.

INde quater pastor saturos ubi clauserat hædos,

Canuerint herbæ rore recente quater:

Janus adorandus, cum quo Concordia mitis,

Et Romana salus, araque Pacis erit.

LUna regit menses: hujus quoque tempora menses

Finit Aventino Luna colenda iugo.

P U B L I I
O V I D I I
N A S O N I S
F A S T O R U M
L I B E R Q U A R T U S.

Alma fave, dixi, geminorum mater amoris.
Ad vatem vultus rettulit illa suos. (nebas,
Quid tibi, ait, mecum? certè modò festa ca-
Num verus in molli pectore vulnus habes?
Sis Dea, respondi, de vulnere, risit: & ac-
Protinus ex illa parte serenus erat.
Saucius, aut sanus, nunquam tua signa reliqui:
Tu mihi propositum: tu mihi semper opus.
Quæ decuit, primis sine crimine lusimus annis:
Nunc teritur nostris area major equis.
Tempora cum causis annalibus eruta prisca,
Lapsaque sub terras, orta que signa cano.
Venimus ad quartum, quo tu celeberrima, mens sem-
Et Vatem, & mensem, scis Venus esse tuos.
Mota Cytherea leviter mea tempora Myrto
Contigit: & cæprum perface, dixit, opus.
Sensimus: & causæ subito patuere dierum.
Dum licet, & spirant flamina, navis eat.
Si qua tamen pars te de fastis tangere debet,
Cæsar, in Aprili quod tuearis, habes.
Hic ad te magna descendit origine mensis,
Et fit adoptiva nobilitate tuus.
Hoc pater Iliades, cum longum scriberet annum,
Vidit: & autores rettulit ille suos.
Utque fero Marti primam dedit ordine sortem,
Quod sibi nascenti proxima causa fuit:
Sic Venerem gradibus multis in gente receptam
Alterius voluit mensis habere locum.
Principiumque sui generis, revolutaque quærens,
Secula, cognatos venit adusque Deos.

Darda-

Dardanon Electra quis nescit Atlantide natum ?

Scilicet Electram concubuisse Jovi ?

Hujus Erichthonius : Tros est generatus ab illo :

Affaracum erat hic. Affaracusque Capyn.

Proximus Anchises, cum quo commune parentis

Non designata est nomen habere Venus.

Hinc factus Æneas, pietas spectata per ignes :

Sacra, patremque humeris, altera sacra, tulit.

Venimus ad felix aliquando nomen Juli :

Unde domus Teucros Julia tangit avos.

Posthumus hinc : quique sylvis fuit ortus in altis,

Sylvius in Latia gente vocatus erat.

Isque, Latine, tibi pater est, subit Alba Latium

Proximus est titulis Epitos, Alba, tuis.

Ille dedit captæ repetita vocabula Trojæ :

Et tuus est idem, Calpete, factus avus.

Accipiens regnum post hunc Tyberinus ab illo,

Dicitur in Thuscæ gurgite mersus aquæ.

Jam tamen Agrippana natum Remulūque nepotem

Viderat, in Remulum fulmina missa ferunt.

Venit Aventinus post hos : locus unde vocatur

Mons quoque ; post illum tradita regna Proce.

Quem sequitur duri Numitor germanus Amuli :

Ilia cum Lauso de Numitore sati.

Ense cadit patruī Lausus : placet Ilia Marti :

Teque parit gemino junctæ Quirine Remo.

Ille suos Venerem semper Martemque parentes

Dixit, & emeruit vocis habere fidem.

Neve secuturi possent nescire nepotes,

Tempora Dis generis continuata dedit.

Sed Veneris mensem Graio sermone notatum

Auguror : à spumis est dea dicta maris.

Nec tibi sit mirum Græco rem nomine dici :

Itala nam tellus Græcia maior erat.

Venerat Evander plena cum classe suorum :

Venerat Alcides : Graius uterque genus.

Hospes Aventinis armentum pavit in arvis

Clayiger : & tanto est Albula pota deo.

Dux quoque Neritius : testes Lestrygonés extant,
 Et quod adhuc Circes nomina littus habet.
 Et jam Telegoni, jam mœnia Tyburis udi
 Stabant : Argolicæ quæ posuere manus.
 Venerat Atrides fatis agitarus Halesus ;
 A quo se dictam terra Phalisca putat.
 Adjice Trojanæ svasorem Antenora pacis,
 Et generum Oeniden, Appule Daune, tistum.
 Serus ab Iliacis, & post Antenora, flammis
 Attulit Æneas in loca nostra Deos.
 Huius erat Solemus Phrygia comes unus ab Ida :
 A quo Sulmonis mœnia nomen habent.
 Sulmonis gelidi patriæ, Germanicæ, nostræ.
 Me miserum Schythico quàm procul illa solo est!
 Ergo age; tam longas sed suppressi, Musâ, querelas,
 Non tibi sunt mœsta sacra canenda lyra.
 Quo non livor adit? sunt qui tibi mensis honorem
 Eripuisse velint, invideantque, Venus.
 Nam, quia Ver aperit tunc omnia, densaque cedit
 Frigoris asperitas, fœtaque terra patet ;
 Aprilem memorant ab aperto tempore dictum :
 Quem Venus injecta vendicat alma manu.
 Illa quidem totum dignissima temperat orbem :
 Illa tenet nullo regna minora Deo.
 Juraque dat cœlo, terræ, & natalibus undis ;
 Perque suos coitus continet omne genus.
 Illa Deos omnes (longum est numerare) creavit.
 Illa fatis causas, arboribusque dedit.
 Illa rudes animos hominum contraxit in unum ;
 Et docuit jungi cum pare quemque sua.
 Quid genus omne creat volucrû, nisi blâda voluptas!
 Nec cocant pecudes, si levis absit amor.
 Cum mare trux Aries cornu decernat ; at idem
 Frontem dilectæ lædere parcit ovis.
 Deposita sequitur Taurus feritate juvencam,
 Quem toti saltus, quem nemus omne tremitt.
 Vis eadem, lato quodcunque sub æquore vivit,
 Servat ; & innumeris piscibus implet aquas.

Prima feros habitus homini detraxit : ab illa
 Venerunt cultus , mundaque cura solo.
 Primus amans carmen vigilatum nocte negata
 Dicitur ad clausas concinuisse fores.
 Eloquiumque fuit duram exorare puellam:
 Proque sua causa quisque disertus erat.
 Mille per hanc artes notæ : studioque placendi,
 Quæ latere prius , multa reperta ferunt.
 Hanc quisquam titulo mensis spoliasse secundi
 Audeat ? à nobis sit futor iste procul.
 Quid , quod ubique potens , templisque frequentibus aucta
 Urbe tamen nostra jus Dea majus habet ?
 Pro Troja , Romane , tua Venus arma ferebat ;
 Cum genuit teneram cuspide læsa manum :
 Cœlestesque duas Trojano iudice vicit ,
 Ah nolim victas hoc meminisse deas !
 Assaracique Nurus dicta est : ut scilicet olim
 Magnus Juleos Cæsar haberet avos ,
 Nec Veneri tempus , quàm ver , erat aptius ullum.
 Vere nitent terræ : vere remissus ager.
 Nunc herbæ rupta tellure cacumina tollunt ;
 Nunc tumido gemmas cortice palmes agit.
 Et formosa Venus formoso tempore digna est :
 Utque solet , Marti continuata suo.
 Vere monet curvas materna per æquora puppes
 Ire : nec hybernas jam timuisse minas.
 Rite Deam colitis Latine matresque , nurusque.
 Et vos , quis vittæ , longaque vestis abest.
 Aurea marmoreo redimicula demite collo :
 Nunc alii flores , nunc nova danda rosa est.
 Vos quoque sub viridi myrto jubet illa lavari :
 Causaque cur jubeat , discite , certa subest.
 Littore siccabat rorantes nuda capillos :
 Viderunt Satyri , turba proterva , Deam.
 Sensit , & apposita texit sua corpora myrto.
 Tuta fuit facto : vosque referre jubet.
 Discite nunc , quare fortunæ thura virili
 Detis : co gelida qui locus humet aqua.

Accipit ille locus posito velamine cunctas ;

Et vitium nudi corporis omne videt.

Ut regat , hoc celetque viros , fortuna virilis

Præstat : & hoc parvo thure rogata facit.

Ne pigeat tritum niveo cum lacte papaver

Sumere , & expressis mella liquata favis.

Cum primum cupido Venus est deducta marito ;

Hoc bibit : ex illo tempore nupta fuit.

Illam supplicibus verbis placate : sub illa

Et forma , & mores , & bona fama manent.

Roma pudicitia proavorum tempore lapsa est :

Cumæam , veteres , consuluitis anum.

Templa juber fieri Veneri : quibus ordine factis ,

Inde Venus verso numine corda tenet.

Semper ad Æneadas placido , pulcherrima , vultu

Respice : torque tuas , Diva , tuere nurus.

Dum loquor , elatæ metuendus acumine caudæ

Scorpius in virides præcipitatur aquas.

NOx ubi transierit : cœlumque rubescere primò

Cœperit , & tactæ rore querentur aves ;

Semustamque facem vigilata nocte viator

Ponet , & ad solitum rusticus ibit opus ;

Plejades incipiunt humeros relevarè paternos :

Quæ septem dici , sex tamen esse solent.

Seu quod in amplexus sex hinc venèrè Deorum :

Nam Steropen Marti concubuisse ferunt :

Neptuno Halcyonen , & re formosa Celano :

Majan , & Electram , Taygetamque Jovi.

Septima mortali Merope tibi , Sisyphè , nupsit :

Prænitet : & facti sola pudore latet.

Sive quod Electra Trojæ spectare ruinas

Non tulit , ante oculos opposuitque manum.

TEr sine perpetuo cœlum versetur in axe ,

Ter jungat Titan , terque resolvat equos :

Protinus inflexo Berecynthia tibi a cornu

Flabit : & Idææ festa parentis erunt.

Ibunt semimares & inania tympana tudent :

Æraque tinnitus ære repulsa dabunt.

Ipsa sedens molli comitum cervice feretur
 Urbis per medias exululata vias.
 Scena sonat, ludique vocant: spectate Quirites,
 Et fora Marte suo litigiosa vacent.
 Quærere multa libet: sed me sonus æris acuti
 Terret, & horrendo Lotos adunca sono.
 Da Dea: quam scite doctas Cybeleja neptes
 Vidit, & has curæ jussit adesse meæ.
 Pandite mandati memores Heliconis alumnæ,
 Gaudeat assiduo cur Dea magna sono.
 Sic ego, sic Erato, mensis Cytherejus illi
 Cessit: quod teneri nomen amoris habet.
 Reddita Saturno fors hæc erat: optime regum
 A nato sceptris excutiere tuis;
 Ille suam metuens, ut quæque erat edita, prolem
 Devorat, immersam visceribusque tenet.
 Sæpe Rhea quæsta est toties sæcunda, nec nunquam
 Mater: & indoluit fertilitate sua,
 Jupiter ortus erat; pro magno teste vetustas
 Creditur: acceptam parce movere fidem,
 Veste latens saxum cœlesti gutture sedit:
 Sic genitor fatis decipiendus erat,
 Ardua iamdudum resonat tinnitibus Ide:
 Tutus ut infanti vagiat ore puer,
 Pars manibus clypeos, galeas pars tundit inanes:
 Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus.
 Res latuit patrem: prisci que imitantia facti
 Æra Deæ comites, raucaque terga movent.
 Cymbala pro galeis, pro scutis tympana pulsant:
 Tibia dat Phrygios, ut dedit ante, modos.
 Desierat; cœpi, cur huic genus acre leonum,
 Præbeat insolitas ad juga curva jubas?
 Desieram: cœpit, seritas mollita per illam
 Creditur: id curru testificata suo est.
 At cur turrisera caput est onerata corona?
 An primis turres urbibus illa dedit?
 Annuit: unde venit, dixi, sua membra secandi
 Impetus? ut tacui, Pieris orsa loqui.

Phryx puer in sylvis facie spectabilis altis,
 Turrigeram casto junxit amore Deam.
 Hunc sibi seruari voluit: sua templa tueri:
 Et dixit, semper fac puer esse velis.
 Ille fidem iussis dedit: & si mentiar, inquit,
 Ultima, qua fallam, sit Venus illa mihi.
 Fallit; & in Nympha Sangaride desinit esse
 Quod fuit. hinc pœnas exigit ira Deæ.
 Najada vulneribus succidit in arbore factis:
 Illa perit: fatum Najados arbor erat.
 Hic furit: & credens thalami procumbere lectum.
 Effugit, & cursu Dindyma summa perit.
 Et modo, tolle faces: remove modo verbera, clamat.
 Sæpe Palæstinas jurat adesse deas.
 Ille etiam saxo corpus laniavit acuto:
 Longaque in immundo pulvere tracta coma est.
 Voxque fuit: merui, meritas do sanguine pœnas:
 Ah pereant partes, quæ nocuere mihi.
 Ah pereant dicebat adhuc; onus inguinis aufert:
 Nullaque sunt subito signa relicta viri.
 Venit in exemplum furor hic: mollesque ministri
 Cædunt jactatis vilia membra comis.
 Talibus Aoniæ facunda voce Camœnæ
 Reddita quæsitæ causa furoris erat.
 Hoc quoque dux operis moneas, precor, unde perica
 Venerit: an nostra semper in urbe fuit?
 Dindymon, & Cybelên, & amœnam frondibus Idea
 Semper, & Iliacas mater amavit opes.
 Cum Trojam Æneas-Italos portaret in agros,
 Est Dea sacriferas penè secuta rates.
 Sed nondum satis Latio sua numina posci
 Senferat, assuetis substiteratque locis.
 Post, ut Roma potens opibus jam sæcula quinque
 Vidit, & edomito sustulit orbe caput:
 Carminis Euboici fatalia verba sacerdos
 Inspicit: inspectum tale fuisse ferunt.
 Mater abest, matrem iubeo, Romane, requiras:
 Cum veniet, casta est accipienda manu.

Obscu-

Obscuræ sortis patres ambagibus errant :
 Quæve parens absit , quove petenda loco.
 Consulitur Pæan : divumque accersite Matrem ,
 Inquit : in Idaeo est invenienda jugo.
 Mittuntur proceres. Phrygiæ tunc sceptrâ tenebat
 Attalus : Aufoniis rem negat ille viris.
 Mira canam : longo tremuit cum murmure tellus :
 Et sic est aditis Diva locuta suis.
 Ipsa peti volui : ne sit mora : mitte volentem ,
 Dignus Roma locus , quo Deus omnis eat.
 Ille soni terrore pavens , proficiscere , dixit ;
 Nostra eris. In Phrygios Roma refertur avos.
 Protinus innumera cadunt pineta secures
 Illa , quibus fugiens Phryx pius usus erat.
 Mille manus coeunt : & picta coloribus ustis
 Cælestum matrem concava puppis habet.
 Illa sui per aquas fertur tutissima nati ;
 Longaque Phryxæ stagna sororis adit ;
 Rhæteumque capax , Sigeaque littora transit ;
 Et Tenedon veteres Ectionis opes.
 Cyclades excipiunt , Lesbo post terga relicta ,
 Quaque Carysteis frangitur unda vadis.
 Transit & Icarium , lapsas ubi perdidit alas
 Icarus , & vastæ nomina fecit aquæ.
 Tunc leva Creten , dextra Pelopeidas undas
 Deserit , & Veneris sacra Cythera petit.
 Hinc mare Trinacrium , candens ubi tingere ferrum
 Brontes , & Steropes , Aemonidesque solent.
 Æquoraque Afra legit , Sardoaque regna sinistris
 Prospicit à remis , Aufoniamque tenet.
 Ostia contigerat : qua se Tyberinus in altum
 Dividit , & campo liberiore natat.
 Omnis eques , mistaque gravis cum plebe senatus
 Obvius ad Thusci fluminis ora venit.
 Procedunt pariter matres , natiqve , virique ,
 Quæque colunt sanctos virginitate focos.
 Sedula fune viri contento brachia lassant.
 Vix tulit adversas hospita navis aquas.

Sicca diu fuerat tellus : sitis uulnerat herbas ;

Sedit limoso fessa carina vado.

Qui quis adest operi plusquam pro parte laborat ;

Adjuvat & fortes voce sonante manus.

Illam velut medio stabilis sedet insula ponto.

Attoniti monstro stantque , paventque viri.

Claudia quinta genus Clauso referebat ab alto :

Nec facies impar nobilitate fuit.

Castam quidem (sed non est credita) rumor iniquus

Læserat , & falsi criminis acta rea est.

Cultus , & ornatos varie fudisse capillos

Obfuit : ad rigidos linguaque prompta sonos.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet :

Sed nos in vitium credula turba sumus.

Hæc ubi castarum processit ab agmine matrum ,

Et manibus puram fluminis hausit aquam ;

Ter caput irrorat , ter tollit ad æthera palmas.

Quicumque aspiciunt mente carere putant.

Summisloque genu , vultus in imagine Divæ.

Fixit , & hos egit crine jacente sonos.

Supplicis , alma , tuæ , genitrix fœcunda Deorum ,

Accipe sub certa conditione preces.

Castam negor : si tu damnas , meruisse fatebor :

Morte luam pœnas iudice victa Dea.

Sed , si crimen abest , tu nostræ pignora vitæ

Reddes : & castas casta sequete manus.

Dixit : & exiguam funem conamine traxit.

Mira , sed in scena testificata loquar.

Mota Dea est ; sequiturque ducem , laudatque sequendo ,

Index lætitiæ fertur ad astra sonus.

Fluminis ad flexum veniunt : Tyberina priores

Attra dixerunt , unde sinister abit.

Nox erat ; & querno religant in stipite funem :

Dantque levi somno corpora functa cibo.

Lux erat : & querno solvunt à stipite funem.

Ante tamen posito thura dedere foco.

Ante coronarunt puppem : & sine labe juvencam

Mactarunt , operum , conjugiique rudem.

Est

Est locus, in Tyberin qua lubricus influit Almo,
 Et nomen magno perdit in anne minor.
 Illic purpurea canus cum veste sacerdos
 Almonis dominam, sacraque lavit aquis.
 Exulant comites, furiosaque tibia flatur;
 Et feriunt molles taurea terga manus.
 Claudia præcedit læto celeberrima vultu;
 Credita vix tandem, teste, pudica, Dea.
 Ipsa sedens plaustro porta est in vecta Capena:
 Spargunt ar junctæ flore recente boves.
 Natica accepit: templi non perstitit autor.
 Augustus nunc est: ante Metellus erat.
 Substitit hic Erato, mora fit, dum cætera quæro,
 Dic inquam, parva cur stipe quærat opes?
 Contulit æs populus; de quo delubra Metellus
 Fecit, ait: dandæ mos stipis inde maner.
 Cur vicibus factis ineant convivia, quæro,
 Tunc magis, indictas concelebrentque dapes.
 Quod bene mutarit sedem Berecynthia, dixit,
 Captant mutatis sedibus omen idem.
 Institeram: quare primi Megalesia ludi
 Urbe forent nostra? cum Dea (sensit enim)
 Illa Deos, inquit, peperit, cessere parenti,
 Principiumque dati mater honoris habet.
 Cur igitur Gallos, qui se excidere, vocamus?
 Cum tantum à Phrygia Gallica distet humus?
 Inter, ait, viridem Cybelen, altasque Cænas
 Amnis it insana nomine Gallus aqua.
 Qui bibit inde, furit: procul hinc discedite: queis est
 Cura bonæ mentis, qui bibit inde, furit.
 Non pudet herbosum, dixi, posuisse moretum
 In dominæ mensis: an sua causa subest?
 Lacte mero veteres usi narrantur, & herbis,
 Sponte sua si quas terra ferebat, ait.
 Candidus elixæ miscetur caseus herbæ,
 Cognoscat præscos ut Dea præscia cibos.
 Postera cum cælo motis Pallantias astris
 Fulserit, & niveos Luna levarit equos:

Qui dicet, quondam sacrata est colle Quirini
Hac fortuna die publica, verus erit.

Tertia lux (memini) ludis erat, hac mihi quidam
Spectanti senior, contiguusque loco.

Hæc, ait, illa dies, Libycis qua Cæsar in oris
Perfida magnanimi contudit arma Jubæ.

Dux mihi Cæsar erat, sub quo meruisse tribunus
Glorior: officiis præfuit ille meis.

Hanc ego militia sedem, tu pace parasti,
Inter bis quinos usus honore viros.

Plura locuturi subito subducimur imbre,
Pendula cælestes Libra movebat aquas.

Ante tamen, quàm summa dies spectacula sistat,
Ensisæ Orion æquore mersus erit.

Proxima victricem cum Romam inspexerit Eos,
Et dederit Phœbo stella fugata locum,

Circus erit pompa celeberrima, numeroque Deorum,
Primaque ventosis palma petetur equis.

Hinc Cereris ludi, non est opus indice causæ,
Sponte Deæ munus, promeritumque patet.

Panis erant primis virides mortalibus herbæ,
Quas tellus nullo sollicitante dabat.

Et modo carpebant vivax è cespite gramina:
Nunc epulæ è tenera fronde cacumen erant.

Postmodo glans nata est, bene erat jã glande repleta:
Duraque magnificas quercus habebat opes.

Prima Ceres, homine ad meliora alimenta vocato,
Mutavit glandes utiliore cibo.

Illa jugo tauros collum præbere coegit:
Tunc primum soles eruta vidit humus.

Æs erat in pretio, chalybis jam massa placebat,
Heu heu, perpetuo debuit illa regi!

Pace Ceres læta est, & vos orate coloni
Perpetuam pacem, pacificumque ducem.

Farra deæ, micæque licet salientis honorem
Detis, & in veteres thurea grana focos.

Et si thura aberunt, unctas accendite tedas:
Parva bonæ Ceteri, sint modo casta, placent.

A bove succincti cultros removete ministri,
 Bos arer, ignavam sacrificata suem.
 Apti iugo cervix, & non ferienda securi,
 Vivat, & in dura saepe laboret humo.
 Exigit iste locus, raptus ut virginis edam,
 Plura recognosces: pauca docendus eris.
 Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor
 Trinacris, à posito nomen adepta loci.
 Grata domus Cereri: multas ea possidet urbes,
 In quibus est culto fertilis Henna solo.
 Frigida cœlestum matres Arethusa vocarat;
 Venerat ad sacras & Dea flava dapes.
 Filia, consuetis ut erat comitata puellis,
 Errabat nudo per sua prata pede.
 Valle sub umbrosa locus est aspergine multa
 Humidus, ex alto desilientis aquæ.
 Tor fuerant illic, quot habet natura, colores,
 Pictaque dissimilis flore nitebat humus.
 Quam simul aspexit, comites accedite, dixit,
 Et mecum plenos flore referte sinus.
 Præda puellares animos delectat inanis,
 Et non sentitur sedulitate labor.
 Hæc implet Calathos lento de vimine nexos:
 Hæc gremium: laxos degravat illa sinus.
 Illa legit calthas: huic sunt violaria curæ:
 Illa papavereas subsecat ungue comas.
 Has Hyacinthe tenes: illas Amarante moraris:
 Pars thyma, pars rorem, pars meliloton amant.
 Plurima lecta rosa est; sunt & sine nomine flores:
 Ipsa crocos tenues, liliaque alba legit.
 Carpendi studio paulatim longius iter,
 Et dominam casu nulla secuta comes.
 Hanc videt, & visam patruus velociter aufert,
 Regnaque cœruleis in sua portat equis.
 Illa quidem clamabat, Jo, carissima mater,
 Auferor, ipsa suos abscideratque sinus.
 Panditur interea Diti via: jamque diurnum
 Lumen inassueti vix patiuntur equi.

Anchorus æqualis, cumulatis flore canistris,
 Persephone, clamant, ad tua dona veni.
 Ut clamata silet, montes ululatus implent;
 Et feriunt mœstæ pectora nuda manus.
 Attonita est plangore Ceres; modò venerat Hennâ.
 Nec mora, Me miseram, filia, dixit, ubi es?
 Mentis inops rapitur, quales audire solemus
 Threicias passis Mænadas ire comis.
 Ut virulo mugit sua mater ab ubere raptò:
 Et quærit fœtus per nemus omne suos;
 Sic Dea, nec retinet gemitus, & concita cursu
 Fertur; & è campis incipit, Henna, tuis.
 Inde puellaris nacta est vestigia plantæ,
 Et pressam noto pondere vidit humum.
 Forsitan illa dies errori summa fuisset,
 Si non turbassent signa reperta fues.
 Jamque Leontinos, Amenauaque flumina cursu
 Præterit, & ripas, herbiferæ Aci, tuas;
 Præterit & Cyanen, & fontem lenis Anapi:
 Et te, vorticibus non adeunde Gela.
 Liquerat Ortygien, Megaræaque, Pantagienque;
 Quaque Simethæas accipit æquor aquas.
 Antraque Cyclopum positis exusta caminis,
 Quique locus curvæ nomina falcis habet:
 Himeræq;, & Didymen, Acragantaq;, Tauromenonq;
 Sacrorumque Melan pascua læta boum.
 Hinc Camerinan adit, Thapsong; & Heloria tempos
 Quaque patet Zephyro semper apertus Eryx.
 Jamque Peloriaden, Lilybeaque, jamque Pachynon
 Lustrarat, terræ cornua prima suæ.
 Quacumque ingreditur, miseris loca cuncta querelis
 implet, ut amissum cum gemit ales Ilyn.
 Perq; vices modò Persephone, modò, Filia, clamat.
 Clamat, & alternis nomen utrumque ciet.
 Sed neque Persephone Cererem, neque filia matrem
 Audit: & alternis nomen utrumque perit.
 Unaque, pastorem vidisset an arva colentem,
 Vox erat: Hac gressus ecqua puella tulit?

Jam color unius inest rebus, tenebrisque teguatur

Omnia: jam vigiles conticuere canes.

Alta jacet vasti super ora Typhoeos Ætne,
Cujus anhelatis ignibus ardet humus.

Illic accendit geminas pro lampade pinus:

Hinc Cereris factris nunc quoque tæda datur.

Est specus exesi structurâ pumicis asper

Non homini regio, non adeunda feræ:

Quo simul ac venit frænatos curribus angues

Junxit, & aquoreas sicca pererrat aquas.

Effugit ad Syrtes: & te Zancleæ Charybdis,

Et vos Nisæi naufraga monstra canes.

Adriacumque patens late, bimaremque Corinthon:

Sic venit ad portus, Attica terra, tuos.

Hic primum sedit gelido mœstissima saxo:

Illud Cecropidæ nunc quoque triste vocant.

Sub Jove duravit multis immota diebus:

Et Lunæ patiens, & pluvialis aquæ.

Sors sua cuique loco est, qui nunc Cerealis Eleusis

Dicitur, hic Celei rura fuere senis.

Ille domum glandes, excussa que mora rubeis

Portat, & arsuris arida ligna focis.

Filia parva duas redigebat monte capellas:

Et tener in cunis filius æger erat.

Mater ait virgo (mora est dea nomine matris.)

Quid facis in solis incomitata locis?

Perstitit & senior, quamvis onus urget: & orat,

Tecta suæ subeat quantulacumque case.

Illa negat: simularat animum: mitraque capillos

Preslerat: instanti talia dicta refert.

Sospes eas: semperque parens, mihi filia rapta est:

Heu melior quanto fors tua sorte mea est.

Dixit, & ut lachrimæ (nequidem lachrymare Deorū

Decidit in tepidos lucida gutta sinus. (est)

Fleat pariter molles animis virgoque senexque,

E quibus hæc justis verba fuere senis.

Sit tibi, quam raptam quaris, sit filia sospes:

Surge: nec exigue despice tecta case.

Hinc adit Ægæum, quo Cycladas aspicit omnes;
 Joniumque capax, Icariumque legit;
 Perque urbes Asiæ longum perit Hellepontum;
 Diversumque locis alta pererrat iter.
 Nam modo thurilegos Arabas, modo despicit Indos:
 Hinc Libys, hinc Meroe, siccaque terra subest.
 Nunc adit Hesperios, Rhenum, Rhodanumque Paduq;
 Teque future parens Tybri potentis aquæ.
 Quo feror? inmentum est erratas dicere terras:
 Præteritus Cereri nullus in orbe locus.
 Errat & in cælo, liquidique immunia ponti
 Alloquitur gelido proxima signa polo.
 Parrhasides stellæ (namque omnia nosse potestis;
 Æquoreas nunquam cum subeat aquas.)
 Persephonem natam miseræ monstrate parenti,
 Dixerat: huic Helice talia verba refert.
 Crimine nox vacua est: Solem de virgine rapta
 Consule, qui late facta diurna videt.
 Sol aditus, quam quæris, ait, ne vana labores;
 Nupta Jovis fratri tertia regna tenet.
 Quæstâ diu secum: sic est affata Tonantem:
 Maximaque in vultu signa dolentis erant.
 Si memor es de quo mihi sit Proserpina nata,
 Dimidium curæ debet habere tuæ.
 Orbe pererrato, sola est injuria facti
 Cognita; commisi præmia raptor habet.
 At neque Persephone digna est prædone marito:
 Nec gener hoc nobis more parandus erat.
 Quid gravius victore Gyge captiva tulissem?
 Quam nunc te cæli sceptrâ tenente tuli?
 Verum impune ferat: nos hæc patiemur inultæ:
 Reddat: & emendet facta priora novis.
 Jupiter hanc lenit: factumque excusat amore:
 Nec gener est nobis ille pudendus, ait.
 Non ego nobilior: posita est mihi regia cælo:
 Possidet alter aquas: alter inane Chaos.
 Sed si fortè tibi non est mutabile pectus:
 Statque simul juncti rumpere vincla tori;

Hoc quoque tentemus: siquidem jejuna remansit:
Sin minus, Inferni conjugis uxor erit.

Tartara iussus adit sumptis Caducifer alis:
Speque redit citius: certa que iussa refert.

Rapta tribus, dixit, solvit jejunia granis,
Punica quæ lento cortice poma tegunt.

Non secus indoluit, quam si modò rapta fuisset
Mœsta parens, longa vixque refecta mora est.

Atque ita, nec nobis cælum est habitabile, dixit:
Tartarea recipi me quoque valle iube.

Et factura fuit: pactus nisi Jupiter esset
Bis tribus ut cælo mensibus illa foret.

Tunc demum vultumque Ceres animumque recepit:
Imposuitque suæ spicea ferta comæ.

Largaque provenit cessatis messis in arvis:
Et vix congestas arca cepit opes.

Alba decet Cererem vestis: cerealibus albas
Sumite, nunc pulli velleris usus abest.

Occupat Apriles Idus cognomine victor
Jupiter: hac illi sunt data templa die.

Hac quoque, ni fallor, populo dignissima nostro
Atria libertas cœpit habere sua.

Luce secutura tutos pete, navita, portus;
Ventus ab occasu grandine mistus erit.

Sit licet, & fuerit: tamen hac Mutinensia Cæsar
Grandine militia contudit arma sua.

Tertia post Veneris cum lux surtulerit Idus:
Pontifices forda sacra litate bove.

Forda serens bos est, fœcunda que dicta ferendo:
Hinc etiam fœtus nomen habere putant.

Nunc gravidū pecus est: gravidæ quoque semine terre:
Telluri plenæ victima plena datur.

Pars cadit arce Jovis: ter denas curia vaccas
Accipit, & largo sparsa cruore madet.

At ubi visceribus vitulos rapuere ministri:
Seca que fumosis exta dedere focis:

Ignem cremat vitulos, quæ natu maxima virgo est:
Luce Palis populos purget ut ille cinis.

Rege Numa, fructu non respondente labori,
 Irrita decepti vota colentis erant.
 Nam modò siccus erat gelidis Aquilonibus annus,
 Nunc ager assidua luxuriabat aqua.
 Sæpe Ceres primis dominum fallebat in herbis:
 Et levis obfesso stabat avena solo.
 Et pecus ante diem partus edebat acerbos:
 Agnaque nascendo sæpe necabat ovem.
 Sylva vetus, nullaque diu violata securi
 Stabat, Mænalio sacra relicta deo.
 Ille dabat tacitis animo responsa quieto
 Noctibus: hic geminas rex Numa maculat oves.
 Prima cadit Fauno: leni cadit altera somno:
 Sternitur in duro vellus utrumque solo.
 Bis caput intonsum fontana spargitur unda:
 Bis sua faginea tempora fronde tegit.
 Usus abest Venens: nec fas animalia mensis
 Ponere, nec digitis annulus ullus inest.
 Vesper ubi est, tectum supra nova vellera corpus
 Poni, adorato per sua verba Deo.
 Interea placidam redimita papavere frontem
 Nox venit, & secum somnia nigra trahit.
 Faunus adest: oviumque premens pede vellera duro,
 Edidit à dextro talia verba toro:
 Morde boum tibi, rex, Tellus placanda duarum:
 Det sacris animas una necata duas.
 Excun̄tur terrore quies: Numa visa revolvit,
 Et secum ambages, cæcæque iussa refert.
 Expedi errantem nemori gratissima conjux:
 Et dixit: gravidæ posceris exta bovis.
 Extæ bovis gravidæ dantur: sæcundior annus
 Provenit: & fructum terra pecusque ferunt.
 Hanc quondam Cytherea diem properantius ire
 Jussit, & admissos precipitavit equos.
 Ut ticulum imperii quam primum luce sequenti
 Augusto juveni prospera bella darent.
Sed jam præteritas ubi quartus Lucifer Idus
 Respicit: hæc Hyades Dorida nocte tenent.

Tertia post Hyadas cum lux erit orta remota;
 Carcere partitos Circus habebit equos.
 Cur igitur missæ junctis ardentia tædis
 Terga ferant Vulpes, causa docenda mihi est.
 Frigida Carseolis nec olivis apta ferendis
 Terra, sed ad segetes ingeniosus ager.
 Hac ego Pelignos natalia rura petebam;
 Parva, sed assiduis humida semper aquis.
 Hospitis antiqui solitas intravimus aedes.
 Dempserat emeritis jam juga Phœbus equis.
 Is mihi multa quidem, sed & hæc narrare solebat;
 Unde meum præsens instrueretur opus.
 Hoc, ait, in campo (campumque ostendit) habebat
 Rus breve cum duro parca colona viro.
 Ille suam peragebat humum: sive usus aratri,
 Seu curvæ falcis, sive bidentis erat.
 Hæc modo verrebat cum raro pectine pratum:
 Nunc matris plumis ova fovenda dabat.
 Aut virides malvas, aut fungos colligit albos:
 Aut humilem grato calfacit igne focum.
 Et tamen assiduis exercet brachia telis;
 Adversusque minas frigoris arma parat.
 Filius hujus erat primo lascivus in ævo;
 Addideratque annos ad duo lustra duos.
 Is capit extremi Vulpem in conualle salicti:
 Abstulerat multas illa cohortis aves.
 Captivam stipula fœnoque involvit, & ignes
 Admover: urentes effugit illa manus.
 Quâ fugit, incendit vestitos messibus agros:
 Damnosis vires ignibus aura dabat.
 Factum abiit: monumenta manent: nam dicere certam
 Nunc quoque lex Vulpem Carseolana verat.
 Utque luat pœnas genus hoc Cerealibus ardet:
 Quoque modo segetes perdidit, illa perit.
Proxima cum veniet terras visura patentes
 Memnonis in roseis Lutea mater equis:
 De duce lanigeri pecoris qui perdidit Hellen,
 Sol abit: egresso victima major adest.

Vacca sit, an taurus, non est cognoscere promptum :

Pars prior apparet : posteriora latent.

Seu tamen est taurus, sive hoc est femina signum ;

Junone invita munus amoris habet.

NOx abiit, oriturque Aurora : Palilia poscor.

Non poscor frustra : si favet alma Pales.

Alma Pales, faveas pastorum sacra canenti ;

Prosequor officio si tua facta meo.

Certe ego de vitulo cinerem, stipulamque fabalem

Sæpe tuli plena februa tosta manu.

Certe ego transilii positas ter in ordine flammæ ;

Virgaque rorales laurea misit aquas.

Mota Dea est ; operique favet, navalibus exit

Puppis : habent ventos jam mea vela suos.

I, pete virginea, populus, suffimen ab ara :

Vesta dabit : Vestæ munere purus eris.

Sanguis equi suffimen erit, vitulique favilla :

Tertia res duræ culmen inane fabæ.

Pastor oves saturas ad prima crepuscula lustret :

Unda prius spargat, virgaque verrat humum.

Frondebis, & fixis decorentur ovilia ramis ;

Et tegat ornatas longa Corona fores.

Cærulei fiant puro de sulfure fumi ;

Tactaque fumanti sulfure balat ovis.

Ure mares oleas, tædamque herbasque Sabinas ;

Et crepet in mediis laurus adusta foci.

Libaque de milio, milii fuscilla sequatur :

Rustica præcipue est hoc Dea læta cibo.

Adde dapes in utrumque suas dapibusque refectis.

Sylvicolam tepido lacte precare Palen.

Consule, dic, pariter pecori, pecorisque magistris ;

Effugiat stabulis noxa repulsa meis.

Sive sacra pavi, sedive sub arbore sacra ;

Pabulaque in bustis inscia carpsit ovis.

Seu nemus intravi vetitum, nostrisve fugatæ

Sunt oculis Nymphæ, semicaperque Deus.

Seu mea falx ramo lucum spoliavit opaco,

Unde data est agræ fuscina frondis ovi ;

Da veniam culpæ: nec, dum degrandinat, obsit
 Agresti Fauno supposituisse pecus.
 Nec noceat turbasse lacus: ignoscite, Nymphæ;
 Mota quod obscuras ungula fecit aquas.
 Tu Dea, pro nobis fontes, fontanaque piaca
 Numina; tu sparfos per nemus omne deos.
 Nec Dryadas, nec nos videamus labra Dianæ;
 Nec Faunum, medio cum premit arva die.
 Pelle procul morbos; valeant hominesque gregesque
 Et valeant vigiles, provida turba, canes.
 Neve minus multos redigam, quàm mane fuerunt:
 Neve gemam referens vellere rapta Lupo.
 Absit iniqua fames; herbæ, frondesque supersint:
 Quæque lavent artus, quæque bibantur, aquæ.
 Ubera plena premam: referat mihi caseus æra:
 Dentque viam liquido vimina rara sero.
 Sitque Salax Aries, conceptaque semina conjux
 Reddat, & in stabulis multa sit agna meis.
 Lanaque proveniat nullas læsura puellas
 Mollis, & ad teneras quamlibet apta manus.
 Quæ precor, eveniant: & vos faciatis ad annum
 Pastorum dominæ grandia liba Pali.
 His Dea placanda est: hæc tu conversus ad ortus
 Dic quater, & vivo perlue rore manus.
 Dum licet, apposita veluti cratere canella,
 Lac niveum potes, purpureamque saram.
 Moxque per ardentis stipulæ crepitantis acervos
 Trajicias celeri strenua membra pede.
 Expositus mos est: moris mihi restat origo.
 Turba facit dubium: cœptaque nostra tenet.
 Omnia purgat edax ignis, vitiumque metalli
 Excoquit: idcirco cum duce purgat oves.
 An, quia cunctarum contraria semina rerum
 Sunt duo, discordes ignis, & unda Dei;
 Junxerunt elementa patres: aptumque putarunt
 Ignibus, & sparsa tingere corpus aqua?
 An, quòd in his vitæ causa est; hæc perdidit exul:
 His nova fit conjux: hæc duo magna putant?
 Vix

Vix equidem credo: sunt qui Phaethonta referri
 Credant, & nimias Deucalionis aquas.
 Pars quoque cum saxis pastores saxa feribant,
 Scintillam subito profiluisse ferunt.
 Prima quidem periit: stipulis excepta secunda est.
 Hoc argumentum flamma Palilis habet.
 An magis hunc morem pietas Æneja fecit,
 Innocuum victo cui dedit ignis iter?
 Hoc tamen est vero propius: cum condita Roma est,
 Transferri iustos in nova tecta Lares.
 Mutantesque domum tectis agrestibus ignem,
 Et cessaturæ supposuisse casæ.
 Per flammam saluisse pecus, saluisse colonos:
 Quod sit natali nunc quoque, Roma, tuo.
 Ipse locum casus Vati facit: Urbis origo
 Venit: ades factis, magne Quirine, tuis.
 Nam luerat pœnas frater Numitoris, & omne
 Pastorum gemino sub duce vulgus erat.
 Contrahere agrestes, & mœnia ponere utrique
 Convenit: ambigitur mœnia ponat uter:
 Non opus est, dixit, certamine Romulus ullo:
 Magna fides avium est: experiamur aves.
 Res placet, alter inquit nemorosi saxa Palati:
 Alter Aventinum mane cacumen adit.
 Sex Remus hic volucres; bis sex videt ordine frater.
 Statur; & arbitrium Romulus urbis habet.
 Apra dies legitur, qua mœnia signet aratro.
 Sacra Pales aderat: inde movetur opus.
 Fossa fit ad solitum: fruges jaciuntur in ima,
 Et de vicino terra petita solo.
 Fossa repletur humo, terræque imponitur ara;
 Et novus accenso funditur igne rogos.
 Inde premens stivam designat mœnia sulco.
 Alba jugum niveo cum bove vacca tulit.
 Ox fuit hæc Regis, Condenti Jupiter urbem,
 Et genitor Mavors, Vestaque mater ades.
 Quosque pium est adhibere Deos, advertite cuncti:
 Auspicius vobis hoc mihi surgat opus.

Longa

Longa sit huic ætas, dominæque potentia terræ:
 Sitque sub hac oriens, occidensque dies.
 Ille precabatur: tonitru dedit omnia levo
 Jupiter: & levo fulmina missa polo.
 Augurio læti jaciunt fundamina cives;
 Et novus exiguo tempore murus erat.
 Hoc Celer urget opus, quem Romulus ipse vocarat;
 Sintque, Celer, curæ, dixerat, ista tuæ.
 Neve quis aut muros, aut factam vomere fossam
 Transeat, audentem talia dede neci.
 Quod Remus ignorans, humiles contemnere muros
 Cœpit: & his populus, dicere, tutus erit?
 Nec mora, transiit: retro Celer occupat ausum:
 Ille premit duram sanguinolentus humum.
 Hæc ubi Rex didicit: lacrymas inrorfus obortas,
 Devorat, & clausum pectore vulnus habet.
 Flere palam non vult: exempla que fortia servat:
 Sicque meos muros transeat hostis, ait.
 Dat tamen exequias: nec jam suspendere fletum
 Sustinet; & pietas dissimulanda pater.
 Osculaque applicuit posito suprema pheretro:
 Atque ait; invito frater adempte, vale.
 Arduosque artus unxit: fecere quod ille
 Faustulus, & mœstas Acca soluta comas.
 Tunc juvenem nondum facti flere Quirites:
 Ultima plorato subdita flamma rogo est.
 Urbs oritur (quis tunc hoc illi credere posset?)
 Victorem terris impositura pedem.
 Cuncta regas: & sis sub magno Cæsare semper:
 Sæpe etiam plures nominis hujus habe.
 Et quoties steteris domito sublimis in orbe;
 Omnia sint humeris inferiora tuis.
DICTA Pales nobis est: jam Vinalia dicam.
 Una tamen media est inter utranque dies.
 Numina vulgares Veneris celebrate puellæ.
 Multa professorum quæstibus apta Venus.
 Poscite thure dato formam, populique favorem:
 Poscite blanditias, dignaque verba joco.

Cumque

Cumque sua dominæ date grata silymbria myrto,
 Textaque composita juncea vincla rosa.
 Templâ frequentari Collinæ proxima portæ
 Nunc decet: à Siculo nomina colle tenet.
 Urque Syracusas Arethusidas abstulit armis
 Claudius, & bello te quoque cepit, Eryx.
 Carmine vivacis Venus est translata Sibyllæ;
 Inque suæ stirpis maluit urbe coli.
 Cur igitur festum Veneris Vinalia dicant,
 Quæritis; & quare sit Jovis ista dies?
 Turnus, an Æneas Latiae gener esset Amatae;
 Bellum erat; Hetruscas Turnus adorat opes.
 Clarus erat, sumptisque setox Mezentius armis
 Et vel equo magnus, vel pede major erat.
 Quem Rutulus, Turpusque suis adsciscere tentant
 Partibus: hæc contra dux quoque Thuscus ait.
 Stat mihi non parvo Virtus mea, vulnere testor,
 Armaque, quæ sparsi sanguine sæpe meo.
 Qui peris auxilium, non gradia divide mecum
 Præmia, de lacubus proxima musta tuis.
 Nulla mora est operi, vestrû est dare; vincere nostrû.
 Quàm velit Æneas ista negata mihi!
 Annuerant Rutuli: Mezentius induit arma:
 Induit Æneas, alloquiturque Jovem.
 Hostica Tyrrheno vota est vindemia regi,
 Jupiter è Latio palmite musta feres.
 Vota valent meliora: cadit Mezentius ingens;
 Atque indignanti pectore plangit humum.
 Venerat Autumnus calcatis lordidus uvis:
 Redduntur merito debita vina Jovi.
 Dicta dies hinc est Vinalia: Jupiter illam
 Vindicat, & festis gaudet inesse suis.
Sex ubi, quæ restant luces, Aprilis habebit;
 In medio cursu tempora veris erunt.
 Et frustra pecudem quæres Athamantidos Helles:
 Signaque dant imbres: exoriturque Canis.
 Hac mihi Nomento Romam cum luce redirem,
 Obstiter in media candida turba via,
 Flamen

Flamen in antiquæ lucum Rubiginis ibat,
 Extra canum flammis, extra daturus ovis.
 Protinus accessi: ritus ne nescius essem:
 Edidit hæc Flamen verba, Quirine, tuus.
 Aspera Rubigo, parcas Cerealibus herbis,
 Et tremar in summa læne cacumen humo,
 Tu fata syderibus cœli nutrita secundis
 Crescere, dum fiant falcibus apta, sinas.
 Vis tua non levis est: quæ tu frumenta notasti;
 Mæstus in amissis illa colonus habet.
 Nec venti tantum Cereri nocuere, nec imbres;
 Nec si marmoreo pallet adusta gelu.
 Quantum si culmos Titan incalfacit udos.
 Tunc locus est iræ, Diva timenda, tuæ.
 Parce, precor, scabrasque manus à me sibus aufere
 Neve noce cultis, posse nocere sat est.
 Nec teneras segetes, sed durum amplectere ferrum:
 Quodque potest alios perdere, perde prius.
 Utilius gladios, & tela nocentia carpes:
 Nil opus est illis, otia mundus agat.
 Sarcula nunc, durusque bidens, & vomer aduncus.
 Ruris opes niteant; inquinet arma situs,
 Conatusque aliquis vagina ducere ferrum,
 Adstrictum longa tentiat esse mora.
 At tu ne viola Cererem: semperque colonus
 Absenti possit solvere vota tibi.
 Dixerat. à dextra villis mantile solutis
 Cumque meri pateta thuris acerra fuit.
 Thura focis, vinumque dedit, fibrasque bidentis,
 Turpiaque obscœnæ vidimus extra canis.
 Tum mihi, cur detur sacris nova victima quæris?
 Quæsieram, causam percipe, Flamen ait.
 Est canis (Icarium dicunt) quo sydere moto
 Tosta sitit tellus, præripiturque seges.
 Pro Cane sydereo Canis hic imponitur aræ:
 Et, quare fiat, nil, nisi nomen, habet.
Cum Pejami conjux Tithonia fratre relicto
 Sustulit immenso ter jubar orbe suum;

Mille venit variis florum Dea nexa coronis :
 Scena joci morem liberioris habet.
 Exit & in Majas festum Florale Calendas ;
 Tunc repetam : nunc me grandius urget opus.
 Aufert Vesta diem : cognati Vesta recepta est
 Limine ; sic justi constituere patres.
 Phœbus habet partem ; Vestæ pars altera cessit :
 Quod superest illis . tertius ipse tulit.
 State Palatinæ laurus , prætextaque quercu
 Stet domus , æternos tres habet una Deos.

P U B L I I
O V I D I I
 N A S O N I S
 F A S T O R U M
 L I B E R Q U I N T U S .

QUæritis unde putem Majo data nomina mæi.
 Non liquido satis est cognita causa mihi.
 Ut stat, & incertus quæ sit sibi nescit eûdum.
 Cum videt ex omni parte viator iter :
 Sic , quia posse datur diversas reddere causas :
 Quo ferar ignoro : copiaque ipsa nocet.
 Dicite, quæ fontes Aganippidos Hippocrenes
 Grata Medusæi signa tenetis equi.
 Dissensere Deæ : quarum Polyhymnia cœpit
 Prima , silent aliæ , dictaque mente notant.
 Post chaos, ut primum data sunt tria corpora mûdo.
 Inque novas species omne recessit opus ;
 Pondere terra suo subsedit , & æquora traxit :
 At cælum levitas in loca summa tulit.
 Sol quoque cum stellis nulla gravitate retentus ,
 Et vos Lunares exsiluistis equi.
 Sed neque terra diu cælo , neque cætera Phæbo
 Sydera cedebant : par erat omnis honor.
 Sæpe aliquis solio, quod tu , Saturne , tenebas ;
 Ausus de media plebe sedere Deus.
 Et latus Oceano quisquam Deus advena junxit :
 Tethys & extremo sæpe recepta loco est.
 Donec honor placidoque decens reverentia vultu
 Corpora legitimis imposuere totis.
 Hinc fata, Majestas, quæ mundum temperat omnem
 Quaque die partu est edita , magna fuit.
 Nec mora : confedit medio sublimis olympo
 Aurea , purpureo conspicienda sinu.
 Confedere simul Pudor & Metus : omne videres
 Numen ad hanc vultus composuisse suos.

Proti-

Protinus intravit mentes suspectus honorum.
 Fit pretium dignis; nec sibi quisque placet.
 Hic status in cælo multos permansit in annos;
 Dum senior fatis excidit arce Deus.
 Terra feros partus immania monstra Gigantes
 Edidit, aufuros in Jovis ire domum:
 Mille manus illis dedit, & pro cruribus angues:
 Atque ait, in magnos arma movete Deos.
 Exstruere hi montes ad sydera summa parabant,
 Et magnum bello sollicitare Jovem.
 Fulmina de cæli jaculatus Jupiter arce
 Vertit in autores pondera vasta suos.
 His bene majestas armis defensa Deorum
 Restat: & ex illo tempore culta manet.
 Assidet inde Jovi: Jovis est fidissima custos:
 Et præstat sine vi sceptrâ tenenda Jovi.
 Venit & in terras: coluerunt Romulus illam
 Et Numa: mox alii, tempore quisque suo.
 Illa patres in honore pio, matresque tuetur:
 Illa comes pueris, virginibusque venit.
 Illa datos fasces commendat, eburque curule:
 Illa coronatis alta triumphat equis.
 Finierat voces Polyhymnia: dicta probarunt
 Clioque, & curvæ scira Thaleia Lyræ.
 Excipit Uranie: fecere silentia cunctæ:
 Et vox audiri nulla, nisi illa, potest.
 Magna fuit capitis quondam reverentia cani,
 Inque suo pretio ruga senilis erat.
 Martis opus juvenes, animosaque bella gerebant:
 Et pro Dis aderant in statione suis.
 Viribus illa minor, nec habendis utilis armis
 Consilio patriæ sæpe ferebat opem.
 Nec nisi post annos paruit tunc Curia feros:
 Nomen & ætatis mite senatus habet.
 Jura dabat populo senior; finitaque certis
 Legibus est ætas, unde petatur honos.
 Et medius juvenum, non indignantibus ipsis,
 Ibat: & interior, si comes unus erat.

Verba quis auderet coram sene digna rubore
 Dicere? censuram longa senecta dabat.
 Romulus hoc vidit: selectaque corpora patres
 Dixit: ad hos Urbis summa relata novæ est.
 Hinc sua majores tribuisse vocabula Majo
 Tangor, & ætati consuluisse suæ.
 Et Numitor dixisse potest, da, Romule, menssem
 Hunc senibus; nec avum sustinuisse nepos.
 Nec leve propositum pignus successit honoris,
 Junius à juvenum nomine dictus adest.
 Tunc sic, neglectos hedera redimita capillos,
 Prima sui cœpit Calliopea chori:
 Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn,
 Qui terram liquidis, qua pater, ambit aquis.
 Hinc fata Plejone cum cœlifero Atlante
 Jungitur, ut fama est; Plejadæque parit.
 Quarum Maja suas forma superasse sorores
 Traditur, & summo concubuisse Jovi.
 Hæc enixa jugo cupressiferæ Cyllenes
 Ætherium volucris qui pede carpit iter.
 Arcades hunc, Ladonque rapax, & Mænalos ingens
 Rite colunt, Luna credita terra prior.
 Exul ab Arcadia Latios Evander in agros
 Venerat: impositos attuleratque Deos.
 Hic, ubi nunc Roma est, orbis caput, arbor, & herbæ,
 Et paucæ pecudes, & casa rara fuit.
 Quò postquam ventum est; consistite præscia mater,
 Nam locus imperii rus erit istud, ait.
 Et matri, & Vari pariet Nonacrius Heros;
 Inque peregrina constitit hospes humo.
 Sacraque multa quidem, sed Fauni prima bicornis
 Has docuit gentes, alipedisque Dei.
 Semicaper, coleris succinctis, Faune, Iupercis;
 Collustrant celeres vellera secta vias.
 At tu matris no donasti nomine menssem,
 Inventor curvæ, furibus apte, fidis.
 Nec pietas hæc prima tua est: septena putaris
 Plejadum numero fila dedisse lyræ.

Hæc quoque desierat ; laudata est voce sororum ,
 Quid faciam ? turba pars habet omnis idem.

Gratia Pieridum vobis æqualiter adsit ;

Nullaque lauderur plusve , minusve mihi ,

AB Jove surgat opus : prima mihi nocte videnda
 Stella est in cunis officiosa Jovis.

Nascitur Oleniæ signum pluviale Capellæ ;

Illam dati cælum præmia lactis habet.

Nais Amalthea Cretæ nobilis Ida

Dicitur in sylvis occuluisse Jovem.

Huic fuit hædorum mater formosa duorum

Inter Diætæos conspicienda greges.

Cornibus aereis , atque in sua terga recurvis ;

Ubere , quod nutrix posset habere Jovis.

Lac dabat illa Deo : sed fregit in arbore cornu :

Truncaque dimidia parte decoris erat.

Sustulit hoc Nymphæ ; cinxitque decentibus herbis ,

Et plenum pomis ad Jovis ora tulit.

Ille ubi res cæli tenuit , folioque paterno

Sedit , & invicto nil Jove majus erat.

Sydera nutricem , nutricis fertile cornu

Fecit ; quod dominæ nunc quoque nomen habet ,

Præstitibus Majæ laribus videre Calendæ

Aram constitui , parvaque signa deum.

Ara erat illa quidem Curij : sed longa vetustas

Destruit , & saxo longa senecta nocet.

Causa tamen positi fuerat cognominis illis ,

Quod præstant oculis omnia tuta suis.

Stant quoque pro nobis , & præsumunt mœnibus Urbis ;

Et sunt præsentés , auxiliumque ferunt.

Et canis ante pedes saxo fabricatus eodem

Stabat : quæ standi cum Lare causa fuit ?

Servat uterque domum , domino quoque fidus uterque

Compita grata Deo : compita grata cani.

Exagitant & Lar , & turba Diania fures :

Pervigilantque Lares ; pervigilantque canes.

Bina gemellorum querebam signa Deorum

Ulibus annoſæ facta caduca moræ.

Mille Lares Geniumque ducis, qui tradidit illos,
Urbs habet; & vici numina trina colunt.

Quo feror? Augustus mensis mihi carminis hujus
Jus habet, interea Diva canenda Bona est.

Est moles nativa: loco res nomina fecit:

Appellant saxum: pars bona montis ea est.

Hic Remus infiterat frustra, quo tempore fratri
Regna Palatinae prima dedistis aves.

Templa partes illic oculos exosa viriles

Leniter acclivo constituere jugo.

Dedicat hoc veteris Clausorum nominis haeres
Virgineo nullum corpore passa virum.

Livia restituit: ne non imitata maritum

Esset, & ex omni parte secuta virum.

Postera cum roseam pulsas Hyperionis astris

In matutinis lampada tollet equis:

Frigidus Argestes summas mulcebit aristas,

Candidaque à capreis vela dabuntur aquis.

At simul inducent nocturna crepuscula noctem;

Pars Hyadum toto de grege nulla latet.

Ora micant tauri septem radiantia flammis,

Navita quas Hyadas Grajus ab imbri vocat.

Pars Bacchum nutrisse putat: pars credidit esse

Tethyos has neptes, Oceanique senis.

Nondum stabat Atlas humeros oneratus olympo;

Cum satus est forma conspiciendus Hyas.

Hunc stirps Oceani maturis nixibus Æthra

Edidit, & Nymphas: sed prior ortus Hyas.

Dum nova lanugo; pavidus formidine cervos

Terret; & est illi præda benigna Lepus.

At postquam Vistus annis adolevit, in apros

Audet, & hirsutas cominus ire leas.

Dumque petit latebras fœtæ catulosque leænæ;

Ipse fuit Libycæ præda cruenta feræ.

Mater Hyan, & Hyan mœstæ flevere sorores;

Cervicemque polo suppositurus Atlas.

Victus uterque parens tamen est pietate sororum:

Illia dedit cælum: nomina fecit Hyas.

Mater,

Anter, ab
Pulchra
Cicero Ap
Alet r
Comma tu
Convenit
Cocus in h
Hoc que
Ipsa boce
Opom
Sic ego
Dum
Chloris
Norr
Chloris
Rezi
Que fue
Sed q
Ver er
Inse
Et dederat
Aulus
Vim tam
Inque
Vere tru
Arb
Est m lib
Aur
Hunc m
Atque
Sepe egr
Non p
Rosida
Et va
Tunc v
Inq
Protina
Scra

Mater, ades, florum, ludis celebrata jocosis:

Distuleram partes mense priore tuas.

Incipis Aprili: transis in tempora Maii:

Alter te fugiens, cum venit alter, habet.

Cum tua sint, cedantque tibi confinia mensum;

Convenit in laudes ille vel iste tuas.

Circus in hunc exit, clamataque palma Theatri:

Hoc quoque cum Circi munere carmen eat.

Ipsa doce quæ scis: hominum sententia fallax.

Optima tu proprii nominis autor eris.

Sic ego, sic nostris respondit diva rogatis;

Dum loquitur, vernas afflat ab ore rosas.

Chloris eram, quæ Flora vocor, corrupta Latino

Nominis est nostri littera Græca sono.

Chloris eram Nymphæ campi felicitis, ubi audis

Rem fortunatis ante fuisse viris.

Quæ fuerit mihi forma, grave est narrare modestæ:

Sed generum matri reperit illa Deum.

Ver erat; errabam. Zephyrus conspexit; abibam;

Insequitur: fugio, fortior ille fuit.

Et dederat fratri Boreas jus omne rapinæ,

Aufus Etechthea præmia ferre domo.

Vim tamen emendat dando mihi nomina nuptæ:

Inque meo non est ulla querela toro.

Vere fruor semper: semper nitidissimus annus:

Arbor habet frondes, pabula semper humus.

Est mihi fœcundus dotalibus hortus in agris:

Aura fovet; liquidæ fonte rigatur aquæ.

Hunc meus implevit generoso flore maritus:

Atque ait, arbitrium, tu Dea, floris habe.

Sæpe ego digestos volui numerare colores;

Non potui: numero copia major erat.

Roscida cum primum foliis excussa pruina est,

Et variæ radiis intepuere comæ:

Tunc veniunt pictis incinctæ vestibus horæ,

Inque leves calathos munera nostra legunt.

Protinus accedunt Charites; nectuntque coronas,

Sertaque cœlestes implicitura comas.

Prima per immensas sparsi nova semina terras.
 Hujus egens tellus ante coloris erat.
 Prima Therapnaeo feci de sanguine florem :
 Et manet in folio scripta querela suo.
 Tu quoque nomen habes cultos, Narcisse, per agros:
 Infelix, quod non alter, & alter eras!
 Quid Crocon, aut Attya referam, Cinyraque creatū,
 De quorum per me sanguine surgit honor?
 Mars quoque, si nescis, per nostras editus artes:
 Jupiter hoc, ut adhuc nesciat, usque precor.
 Sancta Jovem Juno, nata sine matre Minerva,
 Officio doluit non eguisse suo.
 Ibāt, ut Oceano quereretur facta mariti:
 Restitit ad nostras fessa labore fores.
 Quam simul adspexi: quid te, Saturnia, dixi,
 Attulit? exponit, quem petat, illa locum.
 Addidit & caulam: verbis solabar amicis:
 Non, inquit, verbis cura levanda mea est.
 Si pater est factus neglecto conjugis usu
 Jupiter, & solus nomen utrumque tenet.
 Cur ego desperem fieri sine conjugē mater?
 Et parere intacto, dummodo casta, viro?
 Omnia tentabo latis medicamina terris:
 Et freta, tartareos excutiamque sinus.
 Vox erat in cursu: vultum dubitantis habebant.
 Nescio quid, Nymphæ, scire videris, ait.
 Ter volui promittere opem, ter lingua retenta est:
 Ira Jovis magni causa timoris erat.
 Fer, precor, auxilium dicit; celabieur autor:
 Et Stygiæ numen testificabor aquæ.
 Quod petis, Oleniis, inquam, tibi missus ab arvis
 Flos dabit, est hortis unicus ille meis.
 Qui dabat, hoc, dixit, sterilem quoq; tange juvencam;
 Mater erit: tetigit, nec mora, mater erat.
 Protinus hærentem decerpit pollice florem.
 Tangit: & è tacto concipit illa sinu.
 Jamque gravis Thracen, & leva Propontidos intrat:
 Fitque potens voti, Marsque creatus erat.

Qui

Qui memor accepti per me natalis, habeto
 Tu quoque Romulca, dixit, in Urbe locum.
 Forsitan in teneris tantum mea regna coronis
 Esse putas: tangit numen & arva meum.
 Si bene floruerint legetes; erit arca dives.
 Si bene floruerit vinea; Bacchus erit.
 Si bene floruerint oleæ; nitidissimus annus.
 Poma quoque eventum temporis hujus habent.
 Flore semel læso pereunt viciæque, fabæque:
 Et pereunt lentes, advena Nile, tuæ.
 Vina quoque in magnis operose condita cellis
 Florent: & nebulæ dolia summa tegunt.
 Mella meum munus: volucres ego mella daturas
 Ad violam, & cythifos; & thyma grata voco.
 Nos quoque idē facimus: tunc cum juvenilibus annis
 Luxuriant animi, corporaque ipsa vident.
 Talia dicentem tacitus mirabar, at illa,
 Jus tibi dicendi est, si qua requiris, ait.
 Dic, Dea, respondi, ludorum quæ sit origo.
 Vix bene desieram; rettulit illa mihi.
 Cetera luxuriæ nondum instrumenta vigeant:
 Aut pecus, aut latam dives habebat humum.
 Hinc etiam locuples, hinc ipsa pecunia dicta est.
 Sed jam de venio quisque parabat opes.
 Venerat in morem populi depascere saltus:
 Idque diu licuit, pœnaque nulla fuit.
 Vindice servabat nullo sua publica vulgus:
 Jamque in privato pascere inertis erat.
 Plebis ad ædiles perducta licentia talis
 Publicios: animus defuit ante viris.
 Rem populus recipit: multam subjere nocentes.
 Vindicibus laudi publica cura fuit.
 Multa data est ex parte mihi: magnoque favore
 Victores ludos instituere novos.
 Parte locant clivi, qui tunc erat ardua rupes.
 Utile nunc iter est, Publiciumque vocant.
 Anna credideram spectacula facta; negavit:
 Addidit & dictis altera verba suis.

Nos quoque tangit honos : festis gaudemus , & aris :
 Turbaque cœlestes ambitiosa sumus.
 Sæpe Deos aliquis peccando fecit iniquos :
 Et pro delictis hostia blanda fuit.
 Sæpe Jovem vidi , cum jam sua mittere vellet
 Fulmina , thure dato , sustinuisse manum.
 At si negligimur ; magnis injuria pœnis
 Solvitur ; & justum præterit ira modum.
 Respice Thestiaden : flammis absentibus arsit.
 Causa est ; quod Phœbes ara sine igne fuit.
 Respice Tantaliden : eadem Dea tela tenebat.
 Virgo est ; & spreto bis tamen ulta focos.
 Hippolyte infelix , velles coluisse Dionem ,
 Cum consternatis diripereris equis.
 Longa referre mora est collecta obliviam damnis.
 Me quoque Romani præteriere Patres.
 Quid facerem ? per quod fierem manifesta doloris ?
 Exigerem nostræ qualia damna notæ ?
 Excidit officium tristi mihi : nulla tuebar
 Rura : nec in pretio fertilis hortus erat ,
 Lilia deciderant : violas arere videres ,
 Filaque punicea languida facta croci.
 Sæpe mihi Zephyrus , dotes corrumpere noli
 Ipsa tuas , dixit : dos mihi vilis erat.
 Florebant oleæ ; venti nocuere protervi.
 Florebant segetes : grandine læsa Ceres.
 In spe vitis erat : cælum nigrescit ab Austris ,
 Et subita frondes decutiuntur aqua.
 Nec volui fieri , nec sum crudelis in ira :
 Cura repellendi sed mihi nulla fuit.
 Convenere patres : & , si bene floreat annus ,
 Numinibus nostris annua festa voyent.
 Annuimus votis. Consul cum Consule ludos
 Posthumio Lænas persolvere mihi.
 Querere conabar , quare lascivia major
 His foret in ludis : liberiorque jocus :
 Sed mihi succutrit , numen non esse severum ;
 Aptaque deliciis munera ferre Deam.

Tempo-

Tempora
 Elates
 Erius
 Silet
 Erius
 Causa
 Nulla
 Nec
 Doron
 Gr
 Bacch
 Ex
 Scena
 Illa
 Turb
 Non
 Non es
 Vel
 Et mo
 Con
 Cur tam
 Sic est
 An quis
 Ex ce
 Annu
 Dec
 Lumin
 Cur
 Vel qu
 Lurr
 Vel qu
 Ang
 Vel qu
 Con
 Est be
 Si
 Cur til
 Imbo

Tempora suilibus cinguntur tota coronis ;
 Et latet injecta splendida mensa rosa.
 Ebrius incinctis Philyra conviva capillis
 Saltat , & imprudens vertitur arte meti.
 Ebrius ad durum formosæ limen amicæ
 Cantat , habent unctæ mollia fersa comæ.
 Nulla coronata peraguntur seria fronte ;
 Nec liquidæ juncto flore bibuntur aquæ.
 Donec eras mistus nullis , Acheloe , racemis ;
 Gratia sumendæ non erat ulla rosæ.
 Bacchus amat flores : Baccho placuisse coronam
 Ex Ariadnæo sydere nosse potes.
 Scena levis decet hanc : non est , mihi credite , non est
 Illa cothurnatas inter habenda Deas.
 Turba quidem cur hos celebret meretricia ludos ,
 Non ex difficili cognita causa fuit.
 Non est de tetricis , non est de magna professis
 Vult sua plebejo sacra patere choro.
 Et monet ætatis specie , dum floreat , uti :
 Contemnunt spinam , cum cecidere rosæ.
 Cur tamen , ut dantur vestes Cerealibus albæ ,
 Sic est hæc cultu versicolore decens ?
 An quia maturis albescit messis aristis ;
 Et color & species floribus omnis inest ?
 Annuit ; & motis flores cecidere capillis :
 Decidere in mensas ut rosa missa solet.
 Lumina restabant ; quorum me causa latebat :
 Cum sic errores abstulit illa meos.
 Vel quia purpureis collucent floribus agri :
 Lumina sunt nostros visa decere dies :
 Vel quia nec flos est hebeti , nec flamma , colore :
 Atque oculos in se splendor uterque trahit ;
 Vel quia deliciis nocturna licentia nostris
 Convenit : à vero tercia causa venit.
 Est breve præterea , de quo mihi quærere restat ,
 Si liceat , dixi : dixit & illa , licet.
 Cur tibi pro Libycis clauduntur rete leanis
 Imbelles capræ , sollicitusque lepus.

Non sibi, respondit, sylvas cessisse; sed hortos;
Arvaque pugnaci non adeunda feræ.

Omnia finietat: tenues secessit in auras.

Manisit odor: posses scire fuisse Deam.

Floreat ut toto catmen Nasonis in avo;

Sparge, precor, donis pectora nostra tuis.

Nocte minus quarta promer sua sydera Chiron
Semivir, & flavi corpore mistus equi.

Pelion Hemoniæ mons est obversus in Austros:

Summa virent pinu: cætera quereus habet.

Phillyrides tenuit: saxo stant antra vetusto,

Quæ justum memorant incoluisse senem.

Ille manus olim missuras Hæctora letho

Creditur in Lyricis detinuisse modis.

Venerat Alcides exhausta parte laborum;

Jussaque restabant ultima pene viro.

Stare simul casu Trojæ duo fata videres:

Hinc puer Æacides, hinc Jove natus erat.

Excipit hospitio juvenem Phillyrius Heros:

Et causam adventus quærit, & ille docet.

Respicit interea clavam, spoliūque Leonis:

Virque ait, his armis, armaque digna viro:

Nec se, quin horrens audent tangere fetis

Vellus, Achilææ continuere manus.

Dumque senex tractat squalentia tela venenis,

Excidit, & levo fixa sagitta pede est.

Ingemuit Chiron, traxitque è corpore ferrum:

Et gemit Alcides, Hæmoniusque puer.

Ipse tamen lectas Pegasæis collibus herbas

Temperat, & vana vulnera mulcet ope.

Virus edax superabat opem: penitusque recepta

Ossibus, & toto corpore pestis erat.

Sanguine Centauri Lernææ sanguis Echidnæ

Mistus ad auxilium tempora nulla dabat.

Scrabat, ut ante patrem, lachrymis persusus Achilles

Sic flendus Peleus, si moreretur, erat.

Sæpe manus ægras manibus mulcebat amicis:

Morum, quos fecit, præmia doctor habet.

Oscu-

Oscula

ive-

Xona

His leg

U

H

El

Corp

S

Dis

H

Ritus

Inf

Ann

Ne

Jam ra

Com

Menis

Qu

Nov ab

Et can

Ille mem

Surgit

Signa qu

Occur

Cum qu

Ver

Aversus

His

Hec non

Collig

iusus a

Et ro

Cum di

Relig

Dicta

Me f

Plajade

Sape

Oscula sæpe dedit : dixit quoque sæpe jacenti,
 Vive, precor ; nec me, care, relinque, pater,
 Nona dies aderat ; cum tu, iustissime Chiron,
 Bis septem stellis corpora cinctus eras.

Hunc lyra curva sequi cuperet ; sed idonea nõdũ
 Est via : nox aptum tertia tempus erit.

Scorpium in cœlo, cum eras luce scere Nonas
 Dicimus, à media parte notandus erit.

Hinc ubi protulerit formosa ter Hesperus ora :
 Ter dederint Phœbo sydera victa locum.

Ritus erit veteris nocturna Lemuria sacri :
 Inferias tacitis Manibus illa dabunt.

Annus erat brevior ; nec adhuc ipia Februa norant :
 Nec tu dux mensum, Jane biformis, eras.

Jam tamen extincto cineri sua dona ferebant ;
 Compositique nepos busta piabat avi.

Mensis erat Majus, Majorum nomine dictus,
 Qui partem prisca nunc quoque moris habet.

Nox ubi jam media est, somnumque silentia præbent
 Et canis, & variæ conticulistis aves :

Ille memor ritus veteris, timidusque Deorum
 Surgit : habent gemini vincula nulla pedes.

Signaque dat digitis medio cum pollice junctis ;
 Occurrat tacito ne levis umbra sibi.

Cumque manus puras fontana perluit unda ;
 Vertitur, & nigras accipit ore fabas :

Aversusque jacit : sed dum jacit, hæc ego mitto ;
 His, inquit, redimo meque, meosque fabis.

Hæc novies dicit, nec respicit : umbra putatur
 Colligere, & nullo terga vidente sequi.

Rursus aquam tangit, Temesæaque conerepat æra ;
 Et rogat, ut rectis exeat umbra suis.

Cum dixit novies, Manes exite paterni,
 Respicit, & pure sacra peracta putat.

Dicta sit unde dies, quæ nominis extet origo,
 Me fugit : ex aliquo est in venienda Deo.

Plejade nate, mone, virga venerande potenti ;
 Sæpe tibi est Stygii regia visa Jovis.

Venit adoratus Caducifer : accipe causam
 Nominis : ex ipso est cognita causa Deo.
 Romulus ut tumulto fraternas abdidit umbras ,
 Et male veloci iusta soluta Remo ;
 Faustulus infelix , & passis Acca capillis
 Spargebant lachrymis ossa perusta suis.
 Inde domum redeunt sub prima crepuscula mœsti,
 Utque erat , in duro procubere toro.
 Umbra cruenta Remi visa est assistere lecto
 Atque hæc exiguo murmure verba loqui :
 En ego dimidium voti parsque altera vestri
 Cernite sim qualis ; qui modo talis eram.
 Qui modo si volucres habuisssem regna iubentes ;
 In populo potui maximus esse meo :
 Nunc elapsa rogi flammis , & inanis imago :
 Hæc est ex illo forma relicta Remo.
 Heu ! ubi Mars pater est ? si vos modo vera locuti :
 Uberaque expositis ille ferina dedit.
 Quem lupa servavit , manus hunc temeraria civis
 Perdidit , ò quanto mitior illa fuit !
 Sæve Celer , crudelem animam per vulnera reddas ;
 Utque ego , sub terras sanguinolentus eas.
 Noluit hoc frater ; pietas æqualis in illo est.
 Quod potuit , lachrymas manibus ille dedit.
 Hunc vos per lachrymas , per vestra alimenta rogatè,
 Ut celebrem nostro signet honore diem.
 Mandantem amplecti cupiant , & brachia tendunt.
 Lubrica prestantes effugit umbra manus.
 Visaque confugiens somnos abduxit imago ;
 Ad regem voces fratris uterque ferunt.
 Romulus obsequitur , lucemque Remuria dixit
 Illam , qua positis iusta feruntur avis.
 Aspera murata est in lenem tempore longo
 Littera , quæ toto nomine prima fuit.
 Mox etiam Lemures animas dixere silentum ;
 Hic sensus verbi , vis ea vocis erat.
 Fana tamen Lemures illis clausere diebus ;
 Ut puac ferali tempore pperata yides :

Nec viduæ tædis eadem, nec virginis apta
 Tempora, quæ nupsit, non diuturna fuit.
 Hac quoque de causa, si te proverbia tangunt:
 Mense malum Majo nubere, vulgus ait.
 Sed tamen hæc tria sunt sub eodem tempore festa,
 Inter se nulla continuata die.
 Quorum si mediis Bæoron Oriona quæres;
 Falsus eris, signi causa sonanda mihi est.
 Jupiter, & lato qui regnat in æquore frater,
 Carpebant socias, Mercuriusque vias.
 Tem pus erat, quo versa iugo referuntur aratra;
 Et pronus saturæ lac bibit agnus ovis.
 Fortè senex Hyreus, angusti cultor agelli
 Hos videt, exiguam stabat ut ante casam.
 Atque ita, lōga via est, nec tempora longa supersunt,
 Dixit, & hospitibus janua nostra pareat.
 Addidit, & vultum verbis; iterumque rogavit.
 Parent promissis; dissimulantque Deos.
 Tecta senis subeunt nigro deformia fumo:
 Ignis in extremo stipite parvus erat.
 Ipse genu nixus flammæ excussit ab aura:
 Et promit quaslas, comminuitque faces.
 Stant calices: minor inde fabas, olus alter habebat,
 Et spumat testa pressus uterque sua.
 Dūque mora est, tremula dant vina rubētia dextra;
 Accipit æquoreus pocula prima Deus.
 Quæ simul exhaustis; da nunc bibat ordine, dixit,
 Jupiter: audio palluit ille Jove.
 Utque animus rediit; cultorem pauperis agri
 Immolat, & magno torret in igne bovem.
 Quæque puer quondam primis diffuderat annis;
 Promit fumoso condita vina cado.
 Nec mora: flumineam lino celaverat ulvam,
 Sic quoque non altis incubuere toris.
 Nunc dape, nunc posito mensæ nituere Lyæo:
 Terra rubens crater, pocula fagus erant.
 Verba fuere Jovis; si quid fert impetus, ora:
 Omne seces, placidi verba fuere senis,

Cara fuit conjux primæ mihi cura juventæ
 Cognita: nunc ubi sit, quæritis? urna tegit.
 Huic ego juratus vobis in verba vocatis,
 Conjugio dixi sola fruere meo.
 Et dixi, & seruo, sed enim diversa voluntas
 Est mihi: nec conjux, sed pater esse volo.
 Annuerant omnes: omnes ad terga juveni
 Confliterant, pudor est ulteriora loqui.
 Tunc super injecta texere madentia terra.
 Jamque decem mentes; & puer ortus erat.
 Tunc Hircus; quia sic genitus, vocat Uriona,
 Perdidit antiquum littera prima sonum.
 Creverat immensum; comitem sibi Delia sumpsit:
 Ille Dææ custos, ille fatelles erat.
 Verba movent iras non circum spectata Deorum;
 Quam nequeam, dixit, vincere, nulla fera est.
 Scorpion immisit tellus: fuit impetus illi
 Curva gemelliparæ spicula ferre Dææ.
 Obstetit Orion: Latona nitentibus astris
 Addidit, & meriti præmia, dixit, habe.
Quid? quod & Orion, & cætera sydera mundo
 Cedere festinant, noxque coarctat iter?
 Quid solito citius liquido jubar æquore tollit.
 Candida Luciferò præveniente dies.
 Fallor? an arma sonant? non fallimur: arma sonabāt.
 Mars venit; & veniens bellica signa dedit.
 Ultor ad ipse suos cælo descendit honores,
 Templaque in Augusto conspicienda foro.
 Et Deus est ingens, & opus; debebat in Urbe
 Non aliter nati Mars habitare sui.
 Digna giganteis hæc sunt delubra trophæis;
 Hinc fera Gradivum bella movere decet:
 Seu quis ab Eoo nos impius orbe lacesset:
 Seu quis ab occiduo Sole domandus erit.
 Perspicit armipotens operis fastigia summi;
 Et probat invictos illa tenere Deos.
 Perspicit in foribus diversæ tela figuræ,
 Armaque terrarum milite victa suo.

Hinc videt Ænean oneratum pondere sacro ;
 Et tot Juleæ nobilitatis avos,
 Hinc videt Iliaden humeris ducis arma ferentem :
 Claraque dispositis acta subesse viris.
 Spectat & Augusto prætextum nomine templum ,
 Et visum est lecto Cæsare majus opus.
 Voverat hoc juvenis tunc , cum pia sustulit arma,
 A tantis princeps incipiendus erat.
 Ille manus tendens , instanti milite justo ,
 In conjuratos talia dicta dedit :
 Si mihi bellandi pater est , Vestæque sacerdos
 Autor , & ulcisci nomen utrumque paro :
 Mars ades ; & satia scelerato sanguine ferrum :
 Stetque favor causa pro meliore tuus.
 Templam feres , & me victore vocaberis ultor.
 Voverat ; & fuso letus ab hoste redit.
 Nec satis est meruisse sibi cognomina Martis.
 Persequitur Parthi signa retenta manu.
 Gens fuit & campis , & equis & tuta sagittis ,
 Et circumfusus invia fluminibus.
 Addiderant animos Crassorum funera genti ;
 Cum perii miles , signaque , duxque simul.
 Signa decus belli Parthus Romana tenebat ;
 Romanæque aquilæ signifer hostis erat.
 Isque pudor mansisset adhuc , nisi fortibus armis
 Cæsaris Ausoniæ protegerentur opes.
 Ille notas veteres , & longi dedecus avi
 Sustulit. agnorunt signa recepta suos.
 Quid tibi nunc solitæ mitti post terga sagittæ ?
 Quid loca ? quid rapidi profuit usus equi ?
 Part he refert aquilas : victos quoque porrigis arcus !
 Pignora jam nostri nulla pudoris habes.
 Rite Deo templumque datum , nomenque Bisultor :
 Emeritus voti debita solvit honor.
 Solennes ludos Circi celebrate , Quirites :
 Non visa est fortem scena decere Deum.
PLejadas adspicias omnes , totumque sororum
 Agmen ; ubi aut Idus nox erit una super.
 Tunc

Tunc mihi non dubiis autoribus incipit æstas ;
Et tepidi finem tempora veris habent.

IDibus ora prior stellantia tollere taurum
Indicat : huic signo fabula nota subest.

Præbuit ut taurus Tyriæ sua terga puella :

Jupiter , & falsa cornua fronte tulit ;

Illa jubam dextra , levaque tenebat amictus ;

Et timor ipse novi causa decoris erat.

Aura sinus implet : flavos movet aura capillos.

Sidoni , sic fueras aspicienda Jovi.

Sæpe puellares subduxit ab æquore plantas ;

Et metuit tactus assilientis aquæ :

Sæpe Deus prudens tergum dimittit in undas ;

Hæreat ut collo fortius illa suo.

Littoribus tactis stabat sine cornibus ullis

Jupiter : inque Deum de bove versus erat.

Taurus inît cælum : te , Sidoni , Jupiter implet :

Partaque eum terra tertia nomen habet.

Et cæli signum Phariam dixere juvencam ,

Quæ bos ex homine est , ex bove facta Dea.

Tunc quoque priscorum virgo simulacra virorum

Mittere roboreo scirpea ponte solet.

Corpora post decies senos qui credidit annos

Missâ neci ; scelæris crimine damnat avos.

Fama vetus ; tunc , cum Saturnia terra vocata est ,

Talia fatidici dicta fuere senis :

Falcifero libata seni duo corpora gentis

Mittite ; quæ Thuscis excipiantur aquis.

Donec in hæc venit Tirynthius arva , quotaannis

Triffia Leucadio sacra peracta Deo.

Illum stramineos in aquam misisse **Quirites** ,

Herculis exemplo corpora falsa jaci.

Pars putat , ut ferrent juvenes suffragia soli ,

Pontibus infirmos præcipitasse senes.

Tybrî , doce verum : tua ripa vetustior Urbe est ;

Principium ritus tu bene nosse potes.

Tybris arundiferum medio caput extulit alveo ;

Raucaque dimovit talibus ora sonis ,

Hæc loca desertas vidi sine mœnibus herbas ;
 Pascebat paucos utraque ripa boves.
 Et, quæ nunc gentes Tyberim noruntque, timētque,
 Tunc etiam pecori despiciendus eram.
 Arcadis Evandri nomen tibi saepe refertur :
 Ille meas remis advena torisit aquas.
 Venit & Alcides turba comitatus Achiva :
 Albula, si memini, tunc mihi nomen erat.
 Excipit hospitio juvenem Palantius heros :
 Et tandem Caco debita pœna fuit.
 Victor abit, secumque boves Erytheida prædam
 Abstrahit : at comites longius ire negant.
 Magnaque pars horum desertis mansit in agris :
 Montibus his ponunt spemque, Laremque suum.
 Sæpe tamen patriæ dulci tanguntur amore ;
 Atque aliquis moriens hoc breve mandat opus.
 Mittite me in Tyberim ; Tyberinis vectus in undis
 Littus ad Inachium pulvis inanis eam.
 Displicet hæredi mandati cura sepulchri,
 Mortuus Ausonia conditur hospes humo.
 Scirpea pro domino in Tyberim jactatur imago,
 Ut repetat Grajas per freta longa domos.
 Hæctenus : ut subiit vivo rorantia saxo
 Antra, leves cursum sustinuiſtis aquæ.
CLare nepos Atlantis ades : quem montibus olim
 Edidit Arcadiis Plejas una Jovi.
 Pacis & armorum superis, imisque Deorum
 Arbitræ, alato qui pede carpis iter :
 Late Lyræ pulsus, nitida quoque late palestra ;
 Quo didicit culte lingua docente loqui.
 Templâ tibi posuere patres spectantia circum
 Idibus : ex illo est hæc tibi sacra dies.
 Te, quicumque suas profitentur vendere merces,
 Thure dato, tribuas ut sibi lucra, rogant.
 Est aqua Mercurii portæ vicina Capenæ :
 Si juvat expertis credere ; numen habet.
 Huc venit incinctus tunica mercator : & urna
 Purus suffusa, quam ferat, haurit aquam.

Uda

Uda sit hinc laurus : lauro iparguntur ab uda
Omnia , quæ dominos sunt habitura novos.

Spargit & ipse suos lauro rorante capillos ;

Et pergit solita fallere voce preces.

Ablue præteriti perjuria temporis , inquit :

Ablue præteriti perfida verba die.

Sive ego te feci testem , falsove citavi

Non audituri numina vana Jovis ;

Sive Deum prudens alium , Divamve fefelli :

Abstulerint celeres improba verba Noti.

Et pereant veniente die perjuria nobis :

Nec curent superi , si qua locutus ero.

Da modo lucra mihi , da factæ gaudia lucro ;

Et face , ut emptori verba dedisse juvet.

Talia Mercurius poscentes ridet ab alto ;

Se memor Ortygias furtipuisse boves.

AT mihi pande , precor , tanto meliora petentis :

Cum in geminis ex quo tempore Phæbus eat.

Cum totidem de mense dies superesse videbis ,

Quot sunt Herculei facta laboris , ait.

Dic , ego respondi , causam mihi syderis hujus :

Causam facundo reddidit ore Deus.

Abstulerant raptas Phæbem , Phæbesque sororem

Tyndaridæ fratres ; hic eques , ille pugil.

Bella parant , repetuntque suas & frater & Idas ;

Leucippo fieri pactus uterque gener.

His amor , ut repetant , illis , ut reddere noliat ,

Suadet : & ex causa pugnat uterque pari.

Effugere Oebalidæ cursu potuere sequentes :

Sed visum est celeri vincere turpe fuga.

Liber ab arboribus locus est , apta area pugnae.

Constiterant illo , nomen Aphidna , loco.

Pectora transiectus Lynceo Castor ab ense

Non expectato vulnere pressit humum.

Ultor adest Pollux : & Lyncea perforat hasta ,

Qua cervix humeros continuata tegit.

Ibat in hunc Idas , vixque est Jovis igne repulsus ;

Tela tamen dextræ fulmine rapta negant.

Janque tibi, Pollux, cælum sublime patebat;

Cum mea dixisti, percipe verba, pater.

Quod mihi das uni, cælum partire duobus:

Dimidium toto munere majus erit.

Dixit, & alterna fratrem statione redemit:

Utile sollicitæ sydus utrumque rati.

Ad Janum redeat, qui quærit Agonia quid sint:

Quæ tamen in Partis hoc quoque tempus habent.

Nocte sequente diem canis Erigonius exit.

Est alio signi reddita causa loco.

Proxima Vulcani lux est; quam Lustria dicunt:

Lustrantur puræ, quas facit ille, tubæ.

Ouatuor inde notis locus est: quibus ordine le-

Vel mos factorum; vel fuga Regis inest (ctis;

Nec te prætereo, popul' fortuna potentis

Publica; cui templum luce sequente datum est.

Hanc ubi dives aquis acceperit Amphitrite,

Grata Jovi fulvæ rostra videbis avis.

Auferet ex oculis veniens Aurora Booten;

Continuaque die sydus Hyantis erit.

P U B L I I
O V I D I I
N A S O N I S

F A S T O R U M
L I B E R S E X T U S .

Hic quoque mēsis habet dubias in nomine cau-
 Quæ placeāt, positis omnibus, ipse leges. (fas,
 Facta canam; sed erunt, qui me finxisse loquentur;
 Nullaque mortali numina visa putent.
 Est Deus in nobis; agitante calcicimus illo:
 Impetus hic sacræ semina mentis habet.
 Fas mihi præcipue vultus vidisse Deorum;
 Vel quia sum vates; vel quia sacra cano.
 Est nemus arboribus densum, secretus ab omni
 Voce locus; si non obstreperetur aquis.
 Hinc ego quærebam cæpti quæ mensis origo
 Esset, & in cura nominis hujus eram.
 Ecce Deas vidi: non quas præceptor arandi
 Viderat: Ascreas cum sequeretur oves.
 Nec quas Priamides in aquosæ vallibus Idæ
 Contulit: ex illis sed tamen una fuit.
 Ex illis fuit una, sui germana mariti.
 Hæc erat, agnovi, quæ stat in arce Jovis.
 Horrueram, tacitoque animum pallore ferebar.
 Tunc Dea, quos fecit, sustulit illa metus.
 Namque ait, o Vates Romani conditor anni,
 Aufe per exiguos magna referre modos;
 Jus tibi fecisti numen cœleste videndi,
 Cum placuit numeris condere festa tuis.
 Ne tamen ignores, vulgique errore traharis;
 Junius à nostro numine nomen habet.
 Est aliquid nupsisse Jovi, Jovis esse sororem.
 Fratre magis, dubito, glorier, an ne vito.
 Si genus aspicitur; Saturnum prima parentem
 Feci; Saturni fors ego prima fui.
 A patre dicta meo quondam Saturnia Roma est.
 Hæc illi cœlo proxima terra fuit.

I Si totus in pretio est; dicor Matrōna Tonantis:
 Junctaque Tarpeio sunt mea templa Jovi.
 An potuit Majo pellex dare nomina mensi?
 Hic onor in nobis invidiosus erit?
 Cur igitur Regina vocor, princepsque Dearum?
 Aurea cur dextræ sceptrā dedere meæ?
 An faciunt mensē lucēs, Lucinaque ab illis
 Dicar; & à nullo nomina mense traham?
 Tum me pœniteat posuisse fideliter iras
 In genus Electræ, Dardaniamque domum,
 Causa duplex iræ: raptō Ganymede dolēbam:
 Forma quoque Idæo iudice victa mea est.
 Pœniteat, quod non fovi Carthaginis arces:
 Cum mea sint illo curris & arma loco.
 Pœniteat Sparten, Argosque, measque Mycenās,
 Et veterem Latio supposuisse Samon.
 Adde senem Tatium, Junonicolasque Phaliscos,
 Quos ego Romanis succubuisse tuli.
 Sed neque pœniteat: nec gens mihi carior ulla est.
 Hic color, hic teneo cum Jove templa meo.
 Ipse mihi Mavors, commendo mœnia, dixit,
 Hæc tibi: tu pollens urbe nepotis eris.
 Dicta fides sequitur; centum celebramur in aris;
 Nec levior quovis est mihi mensis honor.
 Nec tamen hunc nobis tantummodo præstat honorē
 Roma: suburbani dant mihi manus idem.
 Inspice quos habeat memorabis Aricia fastos,
 Et populus laurens, lanuriumque meum.
 Est illic mensis Junonius, aspice Tybur,
 Et Prænestinæ mœnia sacra Deæ.
 Junonale leges tempus: nec Romulus illas
 Condidit: at nostri Roma nepotis erat.
 Finierat Juno, respeximus, Herculis uxor
 Stabat; & in vultu signa dolentis erant.
 Non ego, si toto mater me credere cœlo
 Jusserit, invita matre, morabor, ait.
 Nunc quoque non luctor de nomine tēporis hujus;
 Blandior; & partes pene rogantis ago.

Remque mei juris malim tenuisse precando ;
 Et faveas causæ forsitan ipse meæ.
 Aurea possedit socio Capitolia templo
 Mater, & ut debet, cum Jove summa tenet.
 At decus omne mihi contingit origine mensis,
 Unicus est, de quo sollicitamur, honor.
 Quid grave, si titulum mensis, Romane, dedisti
 Herculis uxori, posteritasque memor?
 Hęc quoque terra aliquid debet mihi nomine magni
 Conjugis: huc captas appulit ille boves.
 Hic male defensus flammis & dote paterna
 Cacus Aventinam sanguine tinxit humum.
 Ad propiota vocor: populum digessit ab annis
 Romulus: in partes distribuitque duas.
 Hęc dare consilium, pugnare paratior illa est;
 Hęc ætas bellum suadet, at illa gerit
 Sic statuit, mensesque nota secrevit eadem.
 Junius est juvenum, qui fuit ante senum.
 Dixit, & in litem studio certaminis issent,
 Atque ira pietas dissimulata foret.
 Venit Apollinea longas Concordia lauro
 Nexa comas, placidi numen, opusque ducis.
 Hęc ubi narravit Tatium, fortemque Quirinum,
 Binaque cum populis regna coisse suis:
 Et lare communi soceros: generosque recepros:
 His nomen junctis Junius, inquit, habet.
 Dicta triplex causa est; at vos ignoscite divæ:
 Res est arbitrio non dirimenda meo.
 Ite pares à me: perierunt iudice formæ
 Pergama; plus lædunt, quam juvat una, dux.
Prima dies tibi Carna datur: Dea cardinis hec est
 Numine clausa aperit, claudit aperta suo.
 Unde datas habeat vires obscurior ævo
 Fama; sed è nostro carmine certus eris.
 Adjacet antiquus Tyberino lucus Helerni,
 Pontifices illuc nunc quoque sacra ferunt.
 Inde fata est Nymphæ (Granen dixere priores)
 Nequicquam multis sæpe petita precis.

Rura sequi, jaculisque feras agitare solebat:
 Nodosasque cava tendere valle plagas.
 Non habuit pharetram: Phœbi tamen esse sororem
 Credebant; nec erat Phœbe, pudenda tibi.
 Huic aliquis juvenum dixisset amantia verba:
 Reddebat tales protinus illa sonos:
 Hæc loca lucis habent nimis, & cum luce pudoris.
 Si secreta magis ducis in antra, sequar.
 Credulus ante subit: frutices hæc nacta resistit:
 Et latet: & nullo est invenienda modo.
 Viderat hanc Janus, visæque cupidine captus,
 Ad duram verbis mollibus usus erat.
 Nympha jubet quæri de more remotius antrum:
 Utque comes sequitur; destituitque ducem:
 Stulta (videt Janus quæ post sua terga gerantur)
 Nil agis; & latebras respicit ille tuas.
 Nil agis en, dixit, nam te sub rupe latentem
 Occupat amplexu, teque poritus, ait:
 Jus pro concubitu nostro tibi Cardinis esto:
 Hoc pretium positi virginittatis habe.
 Sic fatus, spinam, quæ tristes pellere posset
 A foribus noxas, hæc erat alba, dedit.
 Sunt avidæ volucres; non quæ Phineja mensis
 Gutturâ fraudabant: sed genus inde trahunt.
 Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinæ;
 Canities pennis, unguibus hamus inest.
 Nocte volant: puerosque petunt nutricis egentes,
 Et vitiant cunis corpora rapta suis.
 Carpere dicuntur lactantia viscera rostris:
 Et plenum potò sanguine guttur habent.
 Est illis Strigibus nomen; sed nominis hujus
 Causa; quod horrenda stridere nocte solent.
 Sive igitur nascuntur aves, seu carmine fiunt:
 Næniaque in volucres Marsa figurat anus:
 In thalamos venere Procæ: Procæ natus in illis
 Præda recens avium quinque diebus erat:
 Pectoraque exsorbent avidis infantia linguis:
 At puer infelix vagit, openque petit.

Territa voce sui nutrix accurrit alumni :
 Et rigido sectas invenit ungue genas.
 Quid faceret? color oris erat, qui frondibus olim
 Esse solet seris, quas nova lesit hyems.
 Pervenit ad Granen, & rem docet: illa, timorem
 Pone, tuus sospes, dixit, alumnus erit.
 Venerat ad cunas: flebant materque, paterque:
 Sistere vos lacrymas: ipsa medebor, air.
 Protinus arbutea postes ter in ordine tangit
 Fronde, ter arbutea limina fronde notat.
 Spargit aquis aditus: & aquæ medicamen habebant:
 Extaque de porca cruda bimestre tenet.
 Atque ita, noctis aves extis puerilibus, inquit,
 Parcite, pro parvo victima parva cadit.
 Cor pro corde precor; pro fibris sumite fibras.
 Hanc animam vobis pro meliore damus.
 Sic ubi libavit, profecta sub aethere ponit:
 Quique adsint sacris respicere illa vetat.
 Virgaque Janalis de spina sumitur alba,
 Qua lumen thalamis parva fenestra dabat.
 Post illud, neque aves cunas violasse feruntur.
 Et reddidit puero, qui fuit ante, color.
 Pinguia cur illis gustentur larda Calendis,
 Mistaque cum calido sit faba farte, rogas?
 Prisca Dea est, aliturque eibis, quibus ante solebat
 Nec petit adscitas luxuriosa dapes.
 Piscis adhuc illis populis sine fraude natabat:
 Ostreaque in conchis tuta suere suis;
 Nec latium norat, quam præbet Jonia dives:
 Nec quæ Pygmaeo sanguine gaudet avis.
 Et præter pennas nihil in Pavone placebat:
 Nec tellus capras miserat ante feras.
 Sus erat in pretio: casa sue festa colebant:
 Terra fabas tantum duraque farra dabat.
 Quæ duo mista simul sextis quicumque Calendis
 Ederit; huic ladi viscera posse negant.
 Arce quoque in summa Junoni templa Monetæ
 Ex voto memorant facta, Camille, tuo.

Ante domus Manli fuerat, qui Gallica quondam
 A Capitolino reppulit arma Jove.
 Quam bene, Di magni, pugna cecidisset in illa,
 Defensor solii, Jupiter alte, tui!
 Vixit, ut occideret damnatus crimine regni:
 Hunc illi titulum longa senecta dabat.
 Lux eadem Marti festa est, quem prospicit extra
 Appositum dextræ porta Capena viæ.
 Te quoque, Tempestat, meritam delubra fatemur:
 Cum pene est Corsis obruta classis aquis.
 Hæc hominum monumenta parèt, si quærimus astra
 Tunc oritur magni præpes adunca Jovis.
Postera lux Hyadas taurinæ cornua frontis.
 Evocat: & multa terra madescit aqua.
MAne ubi bis fuerit, Phœbusq; iteraverit ortus;
 Factaque erit posito rore bis uda seges;
 Hac sacrata die Thusco Bellona duello
 Dicitur, & latio prospera semper adest.
 Appius est autor, Pyrrho qui pace negata
 Multum animo vidit; lumine captus erat.
 Prospicit à tergo summum brevis area circum:
 Est ubi non parvæ parva columna notæ.
 Hinc solet hasta manu belli prænuntia mitti;
 In regem, & gentes cum placet arma capi.
Altera pars circi custode sub Hercule tuta est:
 Quod Deus Euboico carmine munus habet.
 Muneris est tempus: qui nonas Lucifer ante est.
 Si titulos quæris: Sylla probabit opus.
Quærebam nonas Sanco, Fidio ne referrem.
 An tibi Semicaper: tunc mihi Sancus ait.
 Cuiuscunque ex illis dederis; ego munus habebō.
 Nomina terna fero: sic voluere Cures.
 Hunc igitur veteres donarunt æde Sabini,
 Inque Quirinalis constituere iugo.
Est mihi (sicque precor nostris diuturnior annis)
 Filia, qua felix sospite semper ero.
 Hanc ego cum vellem genero dare; tempora tædis
 Apta requirebam, quæque cavenda forent.

Tunc mihi post sacras monstratur Junius Idus
 Utilis & nuptis, utilis esse viris.
 Primaque pars hujus thalamis aliena reperta est.
 Nam mihi sic conjux sancta Dialis ait.
 Donec ab Iliaca placidus purgamina Vesta
 Detulerit flavis in mare Tybris aquis:
 Non mihi dentosa crinem depectere buxo:
 Non ungues ferro subsecuisse licet.
 Non tetigisse virum, quamvis Jovis ille sacerdos,
 Quamvis perpetua sit mihi lege datus.
 Tu quoque ne propera: melius tua filia nubet
 Ignea cum pura veste nitescit humus.

Tertia post nonas remove re Lycaona Phœbe
 Fertur: & à tergo non habet urfa metum.
 Tunc ego me memini ludos in gramine campi
 Aspicere, & dici lubricæ Tybri tuos.
 Festa dies illis, qui lina madentia ducunt.
 Quique tegunt parvis æra recurva cibis.

Mens quoque numē habet: Menti delubra videmus
 Vota metu belli, perfide Pœne, tui.
 Pœne rebellabas; & letho consulis omnes
 Attoniti Mauras pertimue re manus.
 Spem metus abstulerat: cum menti vota Senatus
 Suscipit, & melior protinus illa venit.
 Aspicit instantes mediis sex lucibus Idus
 Illa dies, qua sunt vota soluta Deæ.

Vesta fave: tibi nunc operata resolvimus ora:
 Ad tua si nobis sacra venire licet.
 In prece totus eram; cœlestia numina sensi:
 Lætæque purpurea luce refulsit humus.
 Non equidem vidi (valeant mendacia Vatum)
 Tu Dea non fueras aspicienda viro.
 Sed quæ nescieram, quorumque errore tenebar,
 Cognita sunt nullo præcipiente mihi.
 Dena quater memorant habuisse Palilia Romam:
 Cum flammæ custos æde recepta dea est.
 Regis opus placidi, quo non metuentibus ullum
 Numinis ingenium terra Sabina tulit.

Quæ nunc ære nitant, stipula tunc testa virebant.
 Et paries lento vimine textus erat.
 Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vestæ,
 Tunc erat intonsi Regia magna Numæ.
 Forma tamen templi, quæ nunc manet, ante fuisse
 Dicitur; & formæ causâ probanda subest.
 Vesta eadem est quæ terra; subest vigil ignis utrique:
 Significant sedem terra focusque suam.
 Terra pilæ similis nullo fulcimine nixa
 Aere subjecta tam grave pendet onus.
 Ipsa volubilitas subjectum sustinet orbem:
 Quique premat partes angulus omnis abest.
 Cumque sit in media rerum regione locata,
 Et tangat nullum plusve, minusve latus:
 Ni convexa foret, parti vicinior esset:
 Nec medium terræ mundus haberet onus.
 Arte Syracusia suspensus in aere clauso
 Stat globus, immensi parva figura poli.
 Et quantum à summis, tantum secessit ab imis
 Terra: quod ut fiat forma rotunda facit.
 Par facies templi: nullus procurrit in illo
 Angulus: à pluvio vendicat imbre tholus.
 Cur sit virginibus, quæris, Dea culta ministris?
 Inveniam causas, hac quoque parte suas.
 Ex Ope Junonem memorant, Cereremque creatas.
 Semine Saturni, terra Vesta fuit.
 Utraque nupserunt: ambæ peperisse feruntur:
 De tribus impatiens restitit una viri.
 Quid mirum virgo, si virgine læta ministra
 Admittit castas in sua sacra manus?
 Nec tu aliud Vestam, quam vivâ intellige flammam;
 Nataque de flamma corpora nulla vides.
 Jure igitur virgo est, quæ semina nulla remittit,
 Nec capit; & comites virginitatæ amat.
 Esse diu stultus Vestæ simulacra putavi,
 Mox didici curvo nulla subesse tholo.
 Ignis inextinctus templo cælatur in illo:
 Effigiem nullam Vesta, nec ignis, habent.

Stat vi terra sua : vi stando Vesta vocatur :
 Causaque per Graii nominis esse potest.
 At focus à flammis , & quod fovet omnia , dictus :
 Qui tamen in primis ædibus ante fuit.
 Hinc quoque vestibulum dici reor : inde precando
 Dicimus , ò Vesta , quæ loca prima tenes.
 Ante focos olim scamnis considerare longis
 Mos erat ; & mensæ credere adesse Deos.
 Nunc quoque cum fiunt antiquæ facta Vacunæ ,
 Ante Vacunales stantque , sedentque focos.
 Venit in hos annos aliquid de more vetusto :
 Fert missos Vestæ pura patella cibos.
 Ecce coronatis panis dependet a sellis.
 Et velant scabras florida ferta molas :
 Sola prius furnis torrebant farra coloni :
 Et fornacali sunt stata sacra Deæ.
 Suppositum cineri panem focus ipse parabat :
 Strataque erat tepido tegula quassa solo.
 Inde focum servat pistor , dominamque focorum :
 Et quæ pumiceas versat a sella molas.
 Præteream ? referam ne tuum , rubicunde Priape ,
 Dedecus ? est multi fabula plena ioci.
 Turrigera frontem Cybele redimita corona
 Convocat æternos ad sua festa deos.
 Convocat & Satyros , & rustica numina Nymphas ,
 Silenus , quamvis nemo vocarat , adest.
 Nec licet , & longum est , epulas narrare *deorum* :
 In multo nox est pervigilata mero.
 Di temere errabant , in opacæ vallibus Idæ
 Pars jacet , & molli gramine membra levat.
 Hi ludunt : hos somnus habet : pars brachia necit :
 Pars viridem celeri ter pede pulsat humum.
 Vesta jacet , placidamque capit securo quietem ;
 Sicut erat positum cespite sulca caput.
 At ruber hostorum custos , Nymphasque Deasque
 Captat , & errantes fertque refertque pedes.
 Aspicit & Vestam , dubium est , Nymphamne putarit,
 An scierit Vestam : scisse sed ipse negat.

Spem capit obscenam : furtimque accedere tentat ;
 Et fert suspensos corde micante gradus.
 Forte senex , quo vctus erat Silenus , asellum
 Liquerat ad ripas lene sonantis aquæ.
 Ibat ut inciperet longi Deus Hellesponti :
 Intempestivo cum rudit ille sono.
 Territa voce gravi surgit Dea : convolat omnis
 Turba : per infestas effugit ille manus.
 Lampfacus hoc animal solita est mactare Priapo :
 Hinc asini flammis indicis exta damus.
 Quem tu diva memor de pane monilibus ornas :
 Cessat opus : vacuæ conticuere molæ.
 Nomine quam pretio celebratior , arce Tonantis ,
 Dicam pistoris quid velit ara Jovis.
 Cincta premebantur trucibus capitolia Gallis :
 Feccerat obsidio jam diuturna famem :
 Jupiter ad solium superis regale vocatis ;
 Incipe , ait Marti : protinus ille refert.
 Scilicet ignotum est , quæ sit fortuna meorum ?
 Et dolor hic animi voce querentis eget ?
 Si tamen , ut referam breviter mala juncta pudori ,
 Exigis : Alpino Roma sub hoste jacet.
 Hæc est , cui fuerat promissa potentia rerum :
 Jupiter hanc tertis impositurus eras.
 Jamque suburbanos , Hetruscaque contudit arma ;
 Spes erat in cursu : nunc lare pulsa suo est.
 Vidimus ornatos , ærata per atria , picta
 Vestæ triumphales occubuisse senes :
 Vidimus Iliacæ transferri pignora Vestæ
 Sede : putant aliquos scilicet esse deos ?
 At si respicerent , qua vos habitatis in arce ,
 Totque domos vestras obsidione premi :
 Nil opis in cura scirent superesse deorum :
 Et data sollicita thura perire manu.
 Atque utinam pugnae pateat locus : arma capebant :
 Et si non poterunt exsuperare , cadant.
 Nunc inopes victus , ignavaque fata timentes ,
 Monte suo clausos barbara turba premit.

Tunc Venus, & lituo pulcher, trabeaque Quirinus,
 Vestaque pro Latio multa locuta suo est.
 Publica, respondit, cura est pro mœnibus iſtis,
 Jupiter; & pœnas Gallia victa dabit.
 Tu modo, quæ defunt fruges, superesse putentur:
 Effice: nec sedes desere, Vesta, tuas.
 Quodcunque est solidæ cereris, cava machina frâgat,
 Mollitamque manu duret in igne focus.
 Jusserat, & fratris virgo Saturnia jussis
 Annuit; & mœdiæ tempora noctis erant.
 Jam ducibus somnum dederat labor: increpat illos
 Jupiter; & sacro, quid velit, ore docet.
 Surgite, & in medios de summis arcibus hostes
 Mittite, quam minime tradere vultis, opem.
 Somnus abit, quæruntque novis ambagibus acti
 Tradere quam nolint, & jubeantur opem.
 Esse Ceres visa est. jaciunt cerealia dona,
 Jacta super galeas, longaque scuta sonant.
 Posse fame vinci spes excidit: hoste repulso
 Candida pistori ponitur ara Jovi.
 Forte revertēbar festis Vestalibus illa,
 Qua via Romano nunc nova juncta foro est.
 Huc pede matronam nudo descendere vidi.
 Obstupui tacitus, sustinuique gradum.
 Sensit anus vicina loco; jussumque sedere
 Alloquitur, quatiens voce tremente caput.
 Hæc ubi nunc fora sunt, udæ tenuere paludes:
 Amne redundatis fossa madebat aquis.
 Curtius ille lacus, siccas qui sustinet aras,
 Nunc solida est tellus, sed lacus ante fuit.
 Sæpe suburbanas rediens conviva per undas
 Cantat, & ad nautas ebria verba jacet.
 Qua Velabra solent in circum ducere pompas,
 Nil præter salices, crassaque canna fuit.
 Nondum conveniens diversis iste figuris.
 Nomen ab adverso ceperat amne Deus.
 Hic quoque lucus erat juncis & arundine densus,
 Et pede velato non adeunda palus.

M
 beaque Quirinus, Stagna recesserunt, & aquas sua ripa coerces.
 ta suo est. Siccaque nunc tellus; mos tamen ille manet.
 mœnibus istis, Reddiderat causam: valeas anus optima, dixi;
 dabit. Quod superest ævi, molle sit omne tui.
 peresse putentur: Cætera jam pridem didici puerilibus annis;
 ta, tuas. Non tamen idcirco prætereunda mihi.
 i machina frægat Mœnia Dardanides nuper nova fecerat Ilus:
 te focus. Ilus adhuc Asiæ dives habebat opes.
 iustis. Creditur armifera signum cœlestis Minervæ
 Etis erant. Urbis in Iliacæ desluisse juga.
 or: increpat illos. Cura videre fuit; vidi templumque, locumque.
 ore docet. Hæc superest illic. Pallada Roma tenet.
 reibus hostes. Consulitur Smintheus: lucoque obscurus opaco
 vultis, opem. Hos non mentito reddidit ore sonos.
 mbagibus acti. Ætheream servate deam, servabitis urbem:
 atur opem. Imperium secum transferet illa loci.
 dona. Servat & inclusam summa tenet Ilus in arce:
 cuta sonant. Curaque ad hæredem Laomedonta venit.
 e repulso. Sub Priamo servata parum: sic ipsa volebas;
 la, Ex quo iudicio forma revicta tua est.
 cta foro est. Seu genus Adraſti, seu furtis aptus Ulyſſes,
 ere vidi. Seu pius Æneas, eripuisse terunt.
 radum. (Auctor in incerto. res est Romana: tuetur
 sedere Vesta, quod assiduo lumine cuncta videt.)
 ente caput. Heu quantum timuere Patres, quo tempore Vesta
 ere paludes: Arsit, & est tectis obruta pene suis!
 aquis. Flagrabant sancti sceleraris ignibus ignes:
 net aras, Mistaque erat flammæ flamma profana piæ.
 s ante fuit. Attonitæ flebant demisso crine ministræ:
 er undas Abstulerat vires corporis ipse timor.
 a jacit. Provolat in medium, & magna, succurrite, voce,
 e pompas, Non est auxilium flere, Metellus ait.
 nna fuit. Pignora virginis fatalia tollite palmis:
 guris. Non ea sunt voto, sed rapienda manu.
 Deus. Me miserum! dubitatis? ait. dubitare videbar,
 dine densus, Et pavidus posito procubuisse genu.
 s. Haurit aquas, tollensque manus, ignoscite, dixit.
 Sacra vir intrabo non ad cunda viro.

Si scelus est ; in me commissi pœna redundet.
 Sit capitis damno Roma soluta mei.
 Dixit, & arripuit : factum Dea rapta probavit ;
 Pontificisque sui munere tuta fuit.
 Nunc bene lucretis sacra sub Cæsare flammæ :
 Ignis in Iliacis nunc erit, estque focis.
 Nullaque dicetur vitras temerasse sacerdos
 Hoc Duce ; nec viva defodietur humo.
 Sic incesta petit : quia quam violavit, in illa
 Conditur : & Tellus Vestaque numen idem est.
 Tum sibi Callaico Brutus cognomen ab hoste
 Fecit, & Hispanam sanguine tinxit humum.
 Scilicet inrer dum miscentur tristia lætis ;
 Ne populum toto pectore festa juvent.
 Crassus ad Euphraten Aquilas, natumque, suosque
 Perdidit : & letho est ultimus ipse datus.
 Parthe, quid exsultas ? dixit Dea, signa remittes,
 Quique necem Crassii vindicet, ultor erit.
UT simul auritis violæ dementur asellis,
 Et Cereris fruges aspera saxa terent ;
 Navita puppe sedens, Delphina videbimus, inquit ;
 Humida cum pulso nox erit orta die.
JAm, Phryx, à nupta quereris, Tithone, relinqui,
 Et vigil Eois Lucifer exit aquis.
 Ite, bonæ matres (vestrum Matralia festum)
 Flavaque Thebanæ reddite liba Deæ.
 Pontibus, & magno juncta est celeberrima Circo
 Area, quæ posito de bove nomen habet.
 Hac ibi luce ferunt Maturæ sacra parenti
 Sceptriferas Servi templa dedisse manus.
 Quæ Dea sit, quare famulas à limine templi
 Arceat (arcet enim, libaque tosta petit :)
 Bacche, racemiferos hedera redimite capillos,
 Si domus illa tua est, dirige vatis opus.
 Arferat obsequio Semele Jovis : accipit Ino
 Te puer ; & summa sedula nutrit ope.
 Intumuit Juno ; rapta quod pellice natum
 Educet : at sanguis ille sororis erat.

Hinc agitur furiis Athamas, sed imagine falsa:
 Tuque cadis patria, parve Learchæ, manu.
 Mœsta Learchæas mater tumulaverat umbras,
 Et dederat miseris omnia iusta rogis.
 Hæc quoque, funestos ut erat laniata capillos,
 Profilit: & cunis te, Melicerta, rapit.
 Et spatio contracta brevi, freta bina repellit,
 Unaque pulliatur terra duabus aquis.
 Huc venit infans natum complexa lacertis,
 Et secum è celso mittit in alta iugo.
 Excipit illæfos Panope, centumque sorores:
 Et placido lapsu per sua regna setunt.
 Nondum Leucotheæ, nondum puer ille Palæmon;
 Vorticibus densis Tybridis ora tenent.
 Lucus erat: dubium est, Semele, Stimelene vocetur:
 Mænadas Ausonias incoluisse ferunt.
 Quærit ab his Ino, quæ gens foret: Arcadas esse
 Audit, & Evandrum sceptrâ tenere loci.
 Dissimulata Deam, Latias Saturnia Bacchas
 Instimulat fictis insidiosa sonis.
 Oninium faciles, o toto pectore captæ!
 Non venit hæc vestris hospes amica choris.
 Fraude petit, sacrique parat cognoscere ritum:
 Quo possit pœnas pendere, pignus habet.
 Vix bene desierat: complent ululatibus auras
 Thyades, effusis per sua colla comis:
 Injiciuntque manus, puerumque avellere pugnant:
 Quos ignorat adhuc, invocat illa deos:
 Dique, virique loci, miseræ succurrite matri:
 Clamor Aventini saxa propinqua ferit:
 Appulerat ripæ vaccas Oetæus Iberas:
 Audit, & ad vocem concitus urget iter.
 Hæculis adventu, quæ vim modo ferre parabant,
 Turpia fœmineæ terga dedere fugæ.
 Quid petis hinc (cognorat enim) matertera Bacchi?
 An numen, quod me, te quoque vexat, ait?
 Illa docet partim: partim præsentia nati
 Continet, & furiis in scelus ille pudet.

Rumor, ut est velox, agitatis pervolat alis;
 Estque frequens Ino nomen in ore tuum.
 Hospita Carmentis fidos intrasse penates
 Diceris, & longam deposuisse famem.
 Liba sua properata manu Tegeæa sacerdos
 Traditur, & subito coëta dedisse foco.
 Nunc quoque liba juvant festis Matralibus: illa
 Rustica sedulitas gratior arte fuit.
 Nunc, ait, o vates venientia fata resigna,
 Qua licet: hospitium hoc, precor, adde meis.
 Parva mora est: cælum vates ac numina sumit,
 Fitque sui toto pectore plena Dei.
 Vix illam subito posses cognoscere, tanto
 Sanctior, & tanto, quam modo, major erat.
 Læta canam: gaude defuncta laboribus Ino,
 Dixit: & huic populo prospera semper ades.
 Numen eris Pelagi, natum quoque Pontus habebit.
 In nostris aliud sumite nomen aquis.
 Leucothoe Grajis, Matuta vocabere nostris:
 In portus nato jus erit omne tuo.
 Quem nos Portumnus, sua lingua Salamona dicit:
 Este precor nostris æquus uterque locus.
 Annuerat: promissa fides: posuere labores:
 Nomina mutarunt: hic Deus, illa Dea est.
 Cur veterancillas accedere, quæritis? odit:
 Principiumque odii, si sinat ipsa, canam.
 Una ministrarum solita est, Cadmea, tuarum
 Sæpe sub amplexus conjugis ire tui.
 Improbus hanc Athamas furtim dilexit: ab illa
 Comperit agricolis semina tosta dari.
 Ipsa quidem fecisse negat: sed fama recepit:
 Hoc est, cur odio sit tibi serva manus.
 Non tamen hanc pro stirpe sua pia mater adoret:
 Ipsa parum felix visa fuisse parens.
 Alterius prolem melius mandabitis illi:
 Utilior Paccho quam fuit ipsa suis.
 Hanc tibi, quo properas, memorant dixisse, Rutili?
 Luce mea Marso consul ab hoste cadet.

Exit us accessit verbis : flumenque Theloni
 Purpureum mistis sanguine fluxit aquis.
 Proximus annus erat : Pallantide cæsus eadem
 Didius hostiles ingeminavit opes ,
 Lux eadem, Fortuna, tua est, auctorque , locusque ,
 Sed superinjectis quis latet iste togis ?
 Servius est : hoc constat enim, sed causa latendi
 Discrepat ; & dubium me quoque mentis haber.
 Dum Dea furivos timidè profretur amores ;
 Cœlestemque homini concubuisse pudet.
 (Arsit enim magni correpta cupidine Regis ,
 Cacaque in hoc uno non fuit illa viro)
 Nocte domum parva solita est intrare fenestra :
 Unde Fenestellæ nomina porta tenet.
 Nunc pudet , & vultus velamine celat amatos :
 Oraque sunt multa regia tecta toga.
 An magis est verum , post Tulli funera plebem
 Confusam placidi morte fuisse ducis ?
 Nec modus ullus erat : crescebat imagine luctus ;
 Donec eum positis occuluere togis.
 Tertia causa mihi spatium majore canenda est.
 Nos tamen adductos intus agemus equos.
 Tullia , conjugio sceleris mercede parato ,
 His solita est dictis exstimulare virum :
 Quid juvat esse pares , te nostræ cæde sororis ,
 Meque tui fratris , si pia vita placet ?
 Vivere debuerant & vir meus & tua conjux ,
 Si nullum ausuri majus eramus opus.
 Et caput & regnum facio dotale parentis.
 Si vir es , indictas exige dotis opes.
 Regia res scelus est , socero cape regna necator
 Et nostras patrio sanguine tinge manus.
 Talibus instructus solio : privatus in alto
 Sederat , attonitum vulgus ad arma ruit.
 Hinc eritor , hinc cædes : infirmaque vincitur ætas,
 Sceptra gener socero rapta superbus habet.
 Ipse sub Esquiliis , ubi erat sua regia , cæsus
 Concidit in dura sanguinolentus humo.

Filia carpento patrios initura penates,
 Ibat per medias alta, feroxque vias.
 Corpus ut adspexit, lacrymis auriga profufis
 Restitit. hunc tali corripit illa sono:
 Vadis? an expectas pretium pietatis amarum?
 Duc, inquam, invitas ipsa per ora rotas.
 Certa fides facti: dictus sceleratus ab illa
 Vicus, & æterna res ea pressa nota.
 Post tamen hoc ausa est templū monumenta parētis
 Tangere: mira quidem, sed tamen acta loquar,
 Signum erat in folio residens sub imagine Tulli:
 Dicitur hoc oculis opposuisse manum.
 Et vox audita est, vultus abscondite nostros,
 Ne natæ videant ora nefanda meæ.
 Veste data tegitur: vetat hanc Fortuna moveri:
 Et sic è templo est ipsa locuta suo:
 Ore revelato qua primum luce patebit
 Servius, hæc positi prima pudoris erit.
 Parcite, matronæ, veritas attingere vestes:
 Solenni satis est voce movere preces.
 Sitque caput semper Romano tectus amictu,
 Qui Rex in nostra septimus Urbe fuit.
 Arserat hoc templum: signo tamen ille pepercit
 Ignis: opem nato Mulciber ipse tulit.
 Namque pater Tulli Vulcanus, Oeresia mater
 Præsignis facie Corniculana fuit.
 Hanc secum Tanaquil, sacris de more peractis,
 Jussit in ornatum fundere vina focum.
 Hinc inter cineres obscæni forma virilis
 Aut fuit, aut visa est: sed fuit illa magis.
 Jussa foco captiva fovet: conceptus ab illa
 Servius, à cælo semina gentis habet.
 Signa dedit genitor, tum cum caput igne corusco
 Contigit, inque coma flammeus arsit apex.
 Te quoque magnifica, Concordia, dedicat æde
 Livia, quam cato præstitit illa viro.
 Disce tamen, veniens ætas: ubi Livia nunc est
 Porticus, immensæ restat fucæ domus,

Urbis opus domus una fuit : spatiumque tenebat,
 Quo brevius muris oppida multa tenent.
 Hæc æquata solo est, nullo sub crimine regni,
 Sed quia luxuria visa nocere sua.
 Sustinuit tantas operum subvertere moles,
 Totque suas hæres perdere Cæsar opes.
 Sic agitur censura, & sic exempla parantur;
 Cum iudex, alios quod monet, ipse facit.
 Nulla nota est veniente die, quam dicere possis,
 Idibus invicto sunt data templa Jovi.
 Et jam Quinquatres jubcor narrare minores.
 Nunc ades o cœptis, flava Minerva, meis.
 Cur vagus incedit tota tibicen in Urbe?
 Quid sibi personæ, quid stola longa, volunt?
 Sic ego: sic posita Tritonia cuspide dixit:
 Posse velim doctæ verba referre Deæ.
 Temporibus veterum tibicinis usus avorum
 Magnus, & in magno semper honore fuit:
 Cantabat fanis, cantabat tibia ludis:
 Cantabat mœstis tibia funeribus.
 Dulcis erat mercede labor: tempusque secutum,
 Quod subito gratæ frangeret artis opus.
 Adde quod Ædilis, pompa qui funeris irent,
 Artifices solos jusserat esse decem.
 Exilio mutant Urbem, Tiburque recedunt:
 Exilium quodam tempore Tibur erat:
 Quæritur in scena cava tibia, quæritur aris:
 Ducit supremos nœnia nulla choros.
 Servierat quidam quantolibet ordine dignus
 Tibure: sed longo tempore liber erat.
 Rure dapes parat ille suo, turbamque canoram
 Convocat: ad festas convenit illa dapes.
 Nox erat; & vinis oculisque animique natabant,
 Cum præcomposito nuncius ore venit.
 Atque ita, Quid cessas convivia solvere? dixit:
 Auctor vindictæ jam venit, ecce, tuæ.
 Nec mora; convivæ valido titubantia vino
 Membra movent: dubii stantque sabantque pedes.

At dominus, discedite, ait, plaustroque morantes
 Sustulit, in plaustrum scitpea lata fuit.
 Alliciunt somnos tempus, motusque, merumque;
 Poraque se Tibur turba redire putat.
 Jamque per Esquilias Romanam intraverat urbem;
 Et mane in medio plaustra fuere Foro.
 Callidus, ut posset specie, numeroque Senatam
 Fallere, personis imperat ora regi.
 Admiseretque alios: &, ut hunc tibicina cœtum
 Augeat, in longis vestibus ire jubet.
 Sic reduces bene posse regi: ne forte notentur
 Contra collegæ iussa redisse sui.
 Res placuit: cultuque novo licet Idibus uti;
 Et canere ad veteres verba jocosa modos.
 Hæc ubi pardocuit, superest mihi discere, dixi,
 Cur sit Quinquatrus illa vocata dies.
 Martius, inquit, agit tali mea nomine festa:
 Estque sub inventis hæc quoque turba meis.
 Prima terebrato per rara foramina buxo,
 Ut daret effeci tibia longa sonos.
 Vox placuit: liquidis faciem referentibus undis
 Vidi, & virgineas intumuisse genas.
 Ars mihi non tanti est; valeas, mea tibia, dixi.
 Excipit abjectam cespite ripa suo.
 Inventam Satyrus primum miratur: at usum
 Nescit, & inflatam sentit habere sonum.
 Et modo dimittit digitis, modo concipit auras:
 Jamque inter Nymphas arte superbus erat.
 Pro vocat & Phœbum: Phœbo superante pependit:
 Cæsa recesserunt à cute membra sua.
 Sum tamen invêtrix, autorque ego carminis hujus;
 Hoc est cur nostros ars colat ista dies.

Tertia lux veniet, qua tu Dodona Thyene
 Stabis Agenoreæ fronte videnda bovis.
 Hæc est illa dies, qua tu purgamina Vestæ
 Tybri per Hetruscas in mare mittis aquas.

Si qua fides ventis: Zephyro date carbasa nautæ,
 Cras veniet vestris ille secundus aquis.

AT pater Heliadum radios ubi tinxerit undis ;
 Et cinget geminos stella serena polos :
 (Nam duo sunt : Austris hic est , Aquilonibus ille
 Proximus , à vento nomen uterque tenet)
 Tolleat humo validos proles Hyrea lacertos :
 Continua Delphin nocte videndus erit.
 Scilicet hic olim Volscos Æquosque fugatos ;
 Viderat in campis Algida terra tuis.
 Unde suburbano clarus Tiburte triumpho ,
 Vectus es in niveis , Posthume victor , equis.
JAm sex & totidem luces de mense superfunt :
 Huic unum numero tu tamen adde diem.
 Sol abit è Geminis , & Canceri signa rubescunt :
 Cœpit Aventina Pallas in arcu coli.
JAm tua Laomedon oritur nurus : orta que noctem
 Pellit , & è pratis cana pruina fugit.
 Reddita quisquis is est , Summano templa feruntur ,
 Tunc cum Romanis Pyrrhe timendus eras.
Hunc quoque cum patriis Galatea receperit un-
 Plena que securæ terra quietis erit : (dis,
 Surgit humo juvenis telis afflatus aviris :
 Et gemino nexas porrigit angue manus.
 Notus amor Phadræ , nota est injuria Thesei :
 Devovit natum credulus ille suum.
 (Non impune pius juvenis Træzæna petebat :
 Dividit obstantes pectore taurus aquas .)
 Solliciti terrentur equi : frustra que retenti.
 Per scopulos dominum dura que faxa trahunt.
 Exciderat curru , lorisque morantibus artus
 Hippolytus læto corpore raptus erat.
 Reddideratque animam , multum indignante Diana :
 Nulla , Coronides , causa doloris , ait.
 Namque pio juveni vitam sine vulnere reddam :
 Et cedent arti tristia fata mea.
 Gramina continuo loculis depromit eburnis :
 Profuerant Glauci manibus illa prius.
 (Tunc , cum observatas augur descendit in herbas :
 Usus & auxilio est anguis ab angue dato .)

Pectora ter tetigit, ter verba salubria dixit:

Depositum terra sustulit ille caput.

Lucus cum, nemorisque sui, Dietyнна, recessus

Celat: Aricino Viribus ille lacu.

At Pluto Clothoque dolent, hæc fila teneri,

Hic fieri regni jura minora sui.

Jupiter exemplum veritus direxit in illum

Fulmina, qui nimia moverat artis opem.

Phæbe, querebaris, Deus est, placare parenti.

Propter te, fieri quod vetat, ipse facit.

Non ego te, quamvis properabis vincere, Caesar,

Si vetet auspicium, signa movere velim.

Sint tibi Flaminius, Thrasimenaque litora testes;

Per volucres æquos multa monere Deos.

Tempora si veteris quæris temeraria damni;

Quartus ab extremo mense bis ille dies.

Postera lux melior. superat Masinissa Syphacem;

Et cecidit telis Hasdrubal ipse suis.

Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis;

Et fugiunt fræno non remorante dies.

Quam cito venerunt Fortunæ fortis honores!

Post septem luces Junius actus erit.

Itè, Deam læti fortem celebrate, Quirites:

In Tyberis ripa munera Regis habet.

Pars pede, pars etiam celeri decurrite cymba;

Nec pudeat potos inde redire domum.

Ferte coronatæ juvenum convivia lintres;

Multaque per medias vina bibantur aquas.

Plebs colit hanc: quia, qui posuit, de plebe fuisse

Fertur, & ex humili sceptrâ tulisse loco.

Convenit & servis: serva quia Tullius ortus

Constituit dubiæ templa propinqua Deæ.

Ecce suburbana rediens male sobrius æde

Ad stellas aliquis talia verba jacit.

Zona latet tua nunc, & cras fortasse latebit:

Dehinc erit, Orion, adspicienda mihi.

At si non esset potus, dixisset eadem

Venturum tempus solstitiale die.

Lucifero subeunte Lares delubra tulerunt,
 Hic ubi sit docta multa corona manu.
 Tempus idem Stator ædis habet, qua Romulus olim
 Ante Palatini condidit ora iugi.

Tot restant de mense dies, quot nomina Parcís
 Cum data sunt trabecæ templa, Quirine, tuæ.

Tempus Juleis cras est natale Calendis,
 Pierides cœptis addite summa meis.

Dicite Pierides quis vos adduxerit illuc,
 Cui dedit invitas victa noverca manus.

Sic ego, sic Clio: clarí monumenta Philippi
 Aspicias, unde trahit Martia casta genus.

Martia sacrificio deductum nomen ab Anco.
 In qua par facies nobilitate fuit.

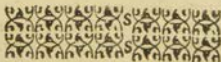
Par animo quoque forma suo respondet in illa;
 Et genus, & facies, ingeniumque simul.

Nec quod laudamus formam tu turpe putaris,
 Laudamus magnas hac quoque parte Deas.

Nupta fuit quondam matertera Cæsaris illi:
 O decus, ò sacra sœmina digna domo.

Sic cecinit Clio, doctæ assensere sorores,
 Annuit Alcides, increpuitque Iyra.

F I N I S.

P U B L I I
O V I D I I
N A S O N I S
T R I S T I U M
L I B E R P R I M U S .
E L E G I A I .

PArve (nec invideo) sine me liber ibis in
urbem ,
Hei mihi , quod domino nō licet ire tuo .
Vade , sed incultus : qualē decet exulis esse .
Infelix habitum temporis hujus habe .

Nec te purpureo velept vacinia succo :
Non est conveniens luētibus ille color .
Nec titulus minio , nec cedro charta notetur .
Candida nec nigra cornua fronte getas .
Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes :
Hirsutus passis ut videre comis .
Felices ornent hæc instrumenta libellos :
Fortunæ memorem te decet esse meæ .
Neve liturarum pudeat ; qui viderit illas ,
De lachrymis factas sentiat esse meis .
Vade liber ; verbisque meis loca grata saluta .
Contingam certe quo licet illa pede .
Si quis , ut in populo nostri non immemor illo
Si quis , qui quid agam forte requirer , erit .
Vivere

Vivere
Id qu
Atque
Ne
Promi
Et pe
Neu ca
Cau
Inveni
Ca
Et eac
Sic
Nos q
Pla
Quæ
Sec
Ut pe
Ing
Judici
Qu
Carmi
Nub
Carmi
Me
Carmi
Hæ
Hæc q
Sci
Da mi
Ing
Deniq
Nec
Non it
Ut
Donec
Qu
Carmi
Sic

Vivere me dices, salvum tamen esse negabis:
 Id quoque quod vivam munus habere dei.
 Atque ita te cautus quærenti plura legendus,
 Ne, quæ non opus est, forte loquare, dabis.
 Protinus admonitus reperet mea crimina lector;
 Et peragar populi publicus ore reus.
 Neu cave defendas, quamvis mordebere dictis.
 Causa patrocínio non bona pejor erit.
 Invenies aliquem, qui me suspiret ademptum;
 Carmina nec sicis perlegat ista genis:
 Et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet,
 Sit mea lenito Cæsare pœna minor.
 Nos quoque, quisquis erit, ne sit miser ille, precamur,
 Placatos misero qui volet esse Deos.
 Quæque volet, rata sint; ablataque Principis ira
 Sedibus in patriis det mihi posse mori.
 Ut perages mandata, Liber, culpabere forsan;
 Ingeniique minor laude ferete mei.
 Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum
 Quærere: quæsito tempore tutus eris.
 Carmina proveniunt animo deducta sereno:
 Nubila sunt subitis tempora nostra malis.
 Carmina secessum scribentis, & otia quærunt:
 Me mare, me venti, me fera jactat hyems.
 Carminibus metus omnis abest: ego perditus ensena
 Hæsurum jugulo jam puto jamque meo.
 Hæc quoque, quæ facio, judex mirabitur æquus;
 Scriptaque cum venia qualiacunque leget.
 Da mihi Mæoniden, & tot circumspice casus;
 Ingenium tantis excidet omne malis.
 Denique securus famæ, Liber, ire memento;
 Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.
 Non ita se nobis præbet fortuna secundam,
 Ut tibi sit ratio laudis habenda tuæ.
 Donec eram sospes, tituli tangebam amore;
 Quærendique mihi nominis ardor erat.
 Carmina nunc si non studiumque, quod obfuit, odi,
 Sit satis, ingenio sic fuga parta meo.

I tamen, i, pro me tu, cui licet, adspice Romam,
 Di facerent, posses nunc meus esse liber.
 Nec te, quod venias magnam peregrinus in Urbem,
 Ignotum populo posse venire puta.
 Ut titulo careas, ipso noscere colore;
 Dissimulare velis: te licet esse meum.
 Clam tamen intrato; ne te mea carmina lædant.
 Non sunt, ut quondam plena favoris erant.
 Si quis erit, qui te, quia sis meus, esse legendum
 Non putet, è gremio rejiciatque suo;
 Inspice, dic titulum. non sum præceptor Amoris.
 Quas meruit, pœnas jam dedit illud opus.
 Forſitan expectes an in alta palatia miſſum
 Scandere te jubeamque Cefareamque domum.
 Ignoscant auguſta mihi loca, Dique locorum:
 Venit in hoc illa flumen ab arce caput.
 Eſſe quidem memini miſiſſima ſedibus illis
 Numina; ſed timeo qui nocuere Deos.
 Terretur minimo pennæ ſtudio columba
 Unguibus, accipiter, faucia facta tuis.
 Non procul à ſtabulis audet diſcedere, ſi qua
 Excuffa eſt avidi dentibus agna Lupi.
 Vitaret cœlum Phaeton, ſi viveret; & quos
 Optavit ſtultè, tangere nollet equos.
 Me quoque quæ ſenſi fateor Jovis arma timere:
 Me reor infeſto cum tonat igne peti.
 Quicumque Argolica de claſſe Capharea fugit:
 Semper ab Euboicis vela retorquet aquis.
 Et mea cymba ſemel vaſta percuſſa procella,
 Illum, quo læſa eſt, horret adire locum.
 Ergo cave liber, & timida circumſpice mente.
 Et ſatis è media ſit tibi plebe legi.
 Dum petit infirmis nimium ſublimia pennis
 Icarus; Icaris nomina fecit aquis.
 Difficile eſt tamen hic remis utaris, an aura,
 Dicere: conſilium reſque, locusque dabunt.
 Si poteris tradi vacuo, ſi cuncta videbis
 Mitia: ſi vires fregerit ira ſuas:

Si quis erit, qui te dubitantem; & adire timentem
 Tradat; & ante tamen pauca loquatur; adi.
 Luce bona dominoque tuo felicior ipso:
 Peruenias illuc, & mala nostra leues.
 Namque ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
 Solus Achilleo tollere more potest.
 Tantum ne noceas, dum vis prodesse; videto:
 Nam spes est animi nostra timore minor.
 Quæque quiescebat, ne mota resæviat ira:
 Et pœnæ tu sis altera causa, cave.
 Cum tamen in nostrum fueris penetrale receptus,
 Contigerisque tuam scinia curva domum;
 Aspicias illic positos ex ordine fratres;
 Quos studium cunctos evigilavit idem.
 Cætera turba palam titulos ostendit apertos:
 Et sua detecta nomina fronte gerit.
 Tres procul obscura latitantes parte videbis,
 Hi quoque, quod nemo nescit, amare docent.
 Hos tu vel fugias, vel si satis oris habebis:
 OEdipodas facito, Telegonasque voces:
 Deque tribus moneo; si qua est tibi cura parentis:
 Ne quenquam, quamvis ipse docebit, ames.
 Sunt quoque mutatae ter quinque volumina formæ,
 Nuper ab exequiis carmina rapta meis:
 His mando dicas; inter mutata referri
 Fortunæ vultum corpora posse meæ.
 Namque ea dissimilis subito est effecta priori;
 Flendaque nunc aliquo tempore lata fuit.
 Plura quidem mandata tibi si quæris, habebam:
 Sed vereor tardæ causa fuisse moræ.
 Sed, si quæ subeunt tecum liber omnia ferres:
 Sarcina laturo magna futurus eras.
 Longa via est, propera: nobis habitabitur orbis
 Ultimus, à terra, terra remota mea.

ELEGIA II.

DI maris, & cæli (quid non nisi vota supersunt)
 Solvere quæstatæ pascite membra ratis:
 Neve

Neve precor magni subscribite Cæsaris iræ :
 Sæpe , premente Deo , fert Deus alter opem,
 Mulciber in Troiam , pro Troia stabat Apollo :
 Æqua Venus Teucris , Pallas iniqua fuit.
 Oderat Æneam propior Saturnia Turno :
 Ille tamen Veneris nomine tutus erat.
 Sæpe ferox cautum petiit Neptunus Ulysses :
 Eripuit patruo sæpe Minerva suo.
 Et nobis aliquid ; quamvis distamus ab illis ,
 Quis verat irato numen adesse Deo ?
 Verba miser frustra non proficientia perdo :
 Ipsa graves spargunt ora loquentis aquæ,
 Terribilisque Notus jactat mea verba , precesque ,
 Ad quos mittuntur , non finit ire Deos.
 Ergo iidem venti ; ne causa ledar in una ,
 Velaque nescio quo , vota que nostra ferunt.
 Me miserum , quanti montes volvantur aquarum
 Jam jam tacturos sydera summa putes.
 Quantæ diducto subsidunt æquore valles :
 Jam jam tacturas tartara nigra putes.
 Quocumque aspicio , nihil est nisi pontus & æther
 Fluctibus hic tumidus , nubibus ille minax.
 Inter utrumque fremunt immani murmure venti :
 Nescit , cui domino pareat , unda maris.
 Nam modo purpureo vires capit Eurus ab ortu :
 Nunc Zephyrus sero vespere missus adest :
 Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto :
 Nunc Notus aduersa prælia fronte gerit.
 Rector in incerto est , nec quid fugiatve , petatve
 Invenit , ambiguis ars stupet ipsa malis.
 Scilicet occidimus , nec spes nisi yana salutis :
 Dumque loquor , vultus obruit unda meos.
 Opprimet hanc animam fluctus : frustra que precantur
 Ore necaturas accipiemus aquas.
 At pia nil aliud quam me dolet exule conjux :
 Hoc unam nostri scitque , gemitque mali.
 Nescit in immenso jactari corpora ponto :
 Nescit agi ventis ; nescit adesse necem.

Di bene
 Ne m
 Ar
 P
 H
 Quant
 Nec levis
 Quam
 Qu
 Post
 Nec le
 Den
 Est alio
 In se
 Est ma
 Er n
 Fingit
 Hic v
 Proh S
 Utra
 Quamq
 Hanc
 Si quam
 Culp
 Mittere
 Cæsa
 Est illi
 Cop
 Vos mo
 Cont
 Nec tam
 Quod
 Ut ma
 Non ego
 Latu
 Nec pere
 Oppid
 D

Di bene, quod non sum mecum conscendere passus:
 Ne mihi mors misero bis patienda foret!
 At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo,
 Dimidia certè parte superstes ero.
 Hei mihi, quam celeri micuerunt nubila flamma!
 Quantus ab æthero personat axe fragor!
 Nec leuius laterum tabulæ feriuntur ab undis,
 Quam grave balistæ mœnia pulsat onus.
 Qui venit hic fluctus, fluctus supereminet omnes:
 Posterior nono est, undecimoque prior.
 Nec lethum timeo: genus est miserabile lethi.
 Demite naufragium; mors mihi munus erit.
 Est aliquid, fatove suo ferrove cadentem
 In solida moriens ponere corpus humo:
 Est mandata suis aliquid sperare sepulcra,
 Et non æquoreis piscibus esse cibum.
 Fingite me dignum tali nece: non ego solus
 Hic vehor, immeritos cur mea pœna trahit?
 Proh Superi, viridesque Dei, quibus æquora curæ!
 Utraque jam vestras sistite turba minas.
 Quamque dedit vitam mitissima Cæsaris ira,
 Hanc sinite infelix in loca iussa feram.
 Si quam commerui, pœnam me pendere vultis;
 Culpa mea est ipso iudice morte minor.
 Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas
 Cæsar, in hoc vestra non eguisset ope.
 Isti illi nostri non invidiosa cruoris
 Copia: quoque dedit, cum volet, ipse feret.
 Vos modo, quos certè nullo puto crimine læsos,
 Contenti nostris, Di, precor, este malis.
 Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,
 Quod perit, salvum jam caput esse potest.
 Ut mare confidat, ventisque serenibus utar;
 Ut mihi parcatis; num minus exul ero?
 Non ego divitias avidus sine fine parandi
 Latum mutandis mercibus æquor aro:
 Nec peto, quas quondam petii studiosus, Athenas:
 Oppida non Asiæ, non loca visa prius.

Non

Non ut Alexandri claram delatus in urbem,
 Delicias videam, Nile jocose, tuas.
 Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)
 Sarmatis est tellus, quam ræca vora petunt.
 Obligor, ut tangam lævi fera littora Ponti:
 Quodque sit à patria tam fuga rarda queror.
 Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas:
 Exilii facio per mea vota viam.
 Seu me diligitis tantos compescite fluctus:
 Pronaque sint nostræ numina vestra rati.
 Seu magis odistis, iussæ me advertite terræ:
 Supplicii pars est in regione mori.
 Ferte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti
 Aufonios fines cur mea vela vident?
 Noluit hoc Cæsar: quid? quem fugat ille, renequit
 Adspiciat vultus Pontica terra meos.
 Et iubet, & merui: nec quæ damnaverit ille
 Crimina, defendi fasve, piumve puto.
 Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt:
 A culpa facinus scitis abesse mea.
 Imo ita si scitis, si me meus abstulit error:
 Stultaque mens nobis, non scelerata fuit.
 Quod licet è minimis domui si favimus illi,
 Sint satis Augusti publica iussa mihi.
 Hoc duce si dixi felicia secula: proque
 Cæsare thura, piis Cæsaribusque dedi.
 Si fuit hic animus nobis, ita parcite divi.
 Sin minus: alta cadens obruat unda caput.
 Fallor: an incipiunt gravidæ evanescere nubes,
 Victaque mutati frangitur ira maris?
 Non casu, sed vos sub conditione vocati,
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

E L E G I A I I I.

Cum subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in Urbe fuit:
 Dum repeto noctem, qua tot mihi cara reliqui,
 Labitur ex oculis tunc quoque gutta meis.

Jam prope lux aderat, qua me discedere Cæsar,
 Finibus extremæ iusserat Ausoniæ.
 Nec spatium, nec mens fuerat satis apta parandi,
 Torpuerant longa pectora nostra mora,
 Non mihi servorum, comites non cura legendi,
 Non aptæ profugo vestis, opilve fuit.
 Non aliter stupui, quam qui Jovis ignibus ictus.
 Vivit, & est vitæ nescius ipse suæ.
 Ut tamen hanc animi nubem dolor ipse removit,
 Et tandem sensus convaluere mei;
 Alloquor extremum mæstos abiturus amicos,
 Qui modo de multis unus & alter erat.
 Uxor amans flentem flens acrius ipsa tenebat,
 Imbre per indignas usque cadente genas.
 Nata procul Libycis aberat diversa sub oris,
 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocunque aspiceres, luctus gemitusque sonabant;
 Forma que non taciti funeris intus erat.
 Fœmina, virque meo, pueri quoque funere mœrent:
 Inque domo lachrymas angulus omnis habet.
 Si licet exemplis in parvis grandibus uti,
 Hæc facies Trojæ, cum caperetur, erat.
 Jamque quiescebant voces hominūque, canumque,
 Luna que nocturnos alta regebat equos.
 Hanc ego suspiciens, & adhuc Capitolia cernens,
 Quæ nostro frustra juncta fuere lari;
 Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
 Jamque oculis nunquam templa videnda meis:
 Dique relinquendi, quos urbs habet alta Quirini;
 Este salutati tempus in omne mihi.
 Et quanquam sero clypeum post vulnera sumo.
 Attamen hanc odiis exonerate fugam:
 Cælestique viro, quis me deceperit error,
 Dicite, pro culpa ne scelus esse putet:
 Ut quod sentitis pœnæ quoque sentiat autor,
 Placato possim non miser esse Deo.
 Hæc prece adoravi superos ego, pluribus uxor
 Singultu medios impediante sonos.

Ille etiam ante lares sparsis prostrata capillis
Contigit extructos ore tremente focos.

Multaque in adversos effudit verba Penates
Pro deplorato non valitura viro.

Jamque moræ spatium nox præcipitata negabat :
Versaque ab axe suo Parrhasis Arctos erat.

Quid facerem ? blando patriæ retinebar amore :
Ultima sed justæ nox erat illa fugæ.

Ah quoties aliquo dixi properante, quid urges ?
Vel quo festinas ire, vel unde, vide ?

Ah quoties certam me sum mentitus habere
Horam, præpositæ quæ foret apta viæ ?

Ter limen tetigi, ter sum revocatus, & ipse
Indulgens animo pes mihi tardus erat.

Sæpe vale dicto, rursus sum multa locutus,
Et quasi discedens oscula summa dedi.

Sæpe eadem mandata dedi, meque ipse sefelli.
Respiciens oculis pignora cara meis.

Denique quid propero? Scythia est, quò mittimur, inquit
Roma relinquenda est, utraque justa mora est.

Uxor in æternum vivo mihi viva negatur :
Et domus, & fidæ dulcia membra domus,

Quosque ego dilexi fraterno more sodales :
Omni Thesea pectora juncta fide.

Dum licet, amplectar, nunquam fortasse licebit
Amplius ; in lucro est, quæ datur hora, mihi.

Nec mora : sermonis verba imperfecta relinquo,
Amplectens animo proxima quæque meo.

Dum loquor, & flemus : cæli nitidissimus alto
Stella gravis nobis Lucifer ortus erat.

Dividor haud aliter, quàm si mea mēbra relinquam,
Et pars abrumpi corpore visa meo est.

Si doluit Priamus tunc cum in contraria versus
Ultiores habuit proditiōis equos.

Tunc vero exoritur clamor, gemitusque meorum
Et feriunt mœstæ pectora nuda manus.

Tunc vero conjux humeris abeuntis inhaerens
Miscuit hæc lachrymis tristia dicta meis.

Non potes avelli, simul hinc simul ibimus, inquit:

Te sequar, & conjux exulis exul ero.

Et mihi facta via est: & me capit ultima tellus:

Accedam profugæ sarcina parva rati.

Te jubet à patria discedere Cæsaris ira:

Me pietas. pietas hæc mihi Cæsar erit.

Talia tentabat: sicut tentaverat ante,

Vixque dedit victas utilitate manus.

Egredior, sive illud erat sine funere ferri,

Squallidus immixtis hirta per ora comis.

Illa dolore amens tenebris narratur abortis

Semianimis media procubuisse domo.

Utque resurrexit, frædatis pulvere turpi

Crinibus: & gelida membra levavit humo:

Se modo, desertos modo deplorasse Penates,

Nomen & adempti sæpe vocasse viri.

Nec gemuisse minus, quam si natæve, meumve

Vidisset structos corpus habere rogos.

Et voluisse mori; moriendo ponere sensus,

Respectuque tamen non perisse mei.

Vivat, & absentem, quoniam sic facta tulerunt,

Vivat, & auxilio sublevet usque suo.

Tingitur Oceano custos Erymanthidos Urse,

Æquoreaæque suo sydere turbat aquas:

Nos tamen Jonium nostra non findimus æquor

Sponte: sed audaces cogimur esse metu.

Me miserum quantis nigrescunt æquora ventis:

Erutaque ex imis fervet arena vadis!

Monte nec inferior proræ puppique recurvæ

Infilis, & pictos verberat unda Deos.

Pinca rexta sonant: pulsi stridere rudentes:

Aggemit & nostris ipsa carina malis.

Navita confessus gelidum pallore timorem,

Jam sequitur victus, non regit arte ratem.

Utque parum validus non proficientia rector

Cervicis rigidaæ fræna remittit equo:

Sic non quò voluit, sed quò rapit impetus undæ,

Aurigam video vela dedisse rati.

Quod nisi mutatas emiserit Æolus auras,
 In loca jam nobis non adeunda ferar.
 Nam procul Illyricis leua de parte relictis,
 Interdicta mihi cernitur Italia.
 Desinat in vetitas quæso contendere terras.
 Et mecum magno pareat aura Deo.
 Dum loquor, & cupio pariter timeoque repelli.
 Increpuit quantis viribus unda latus!
 Parcite cærulei vos saltem numina Ponti;
 In festumque mihi sit satis esse Jovem.
 Vos animam lævæ fessam subducite morti:
 Si modo, qui periit, non periisse potest.

ELEGIA IV.

O Mihi post ullos, nunquam memorâde sodales
 Et cui præcipue fors mea visa sua est!
 Attonitum qui me (memini), carissime, primus
 Ausus es alloquio sustinuisse tuo;
 Qui mihi consilium vivendi mihi dedisti,
 Cum foret in misero pectore mortis amor:
 Scis bene cui dicam positus pro nomine signis.
 Officium nec te fallit, amice, tuum.
 Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis:
 Perpetuusque animæ debitor hujus ero.
 Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras
 Ibit, & in tepido deseret ossa rogo;
 Quam subeant animo meritorum oblivia nostro:
 Et longa pietas excidat ista die.
 Di tibi sint faciles, & opis nullius egentem
 Fortunam præstent, dissimilemque meæ.
 Si tamen hæc navis vento ferretur amico;
 Ignoraretur forsitan ista fides.
 Thesea Pirithous non tam sensitet amicum,
 Si non infernas vivus adisset aquas.
 Ut foret exemplum veri Phocæus amoris,
 Fecerunt furæ, tristis Oræste, tuæ.
 Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes;
 Hyrtacidæ Nisi gloria nulla foret.

Scilicet

Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum,
 Tempore sic duro est inspicienda fides.
 Dum juvat, & vultu ridet fortuna sereno,
 Indelibatas cuncta sequuntur opes.
 At simul in tonuit; fugiunt, nec noscitur ulli;
 Agminibus comitum qui modo cinctus erat.
 Atque hæc exemplis quondam collecta priorum:
 Nunc mihi sunt propriis cognita vera malis.
 Vix duo, tresve mihi de tot superestis amici.
 Cætera fortunæ, non mea, turba fuit.
 Quo magis, o pauci rebus succurrite lapsis,
 Et date naufragio littora tuta meo.
 Neve metu falso nimium trepidate timentes,
 Hac offendatur ne pietate Deus:
 Sæpe fidem adversis etiam laudavit in armis,
 Inque suis amat hanc Cæsar, in hoste probat.
 Causa mea est melior, qui non contraria fovi
 Arma; sed hanc merui simplicitate fugam.
 Invigiles igitur nostris pro casibus, oro;
 Diminui si qua numinis ira potest.
 Scire meos casus si quis desiderat omnes:
 Plusquam quæ fieri res sinit, ille petit.
 Tot mala sum passus, quot in æthere sydera lucent:
 Parvaque quot sicus corpora pulvis habet.
 Multaque credibili tulimus majora: ratamque,
 Quamvis acciderint, non habitura fidem.
 Pars etiam quædam mecum moriatur, oportet:
 Meque velim possint dissimulante tegi.
 Si vox infragilis, pectus mihi firmitus esset,
 Pluraque cum linguis pluribus ora forent;
 Non tamen idcirco complecterer omnia verbis
 Materia vires exsuperante meas.
 Pro duce Neritio docti mala nostra poetæ
 Scribite Neritio nam mala plura tuli.
 Ille brevi spatio multis erravit in annis
 Inter Dulichias, Iliacasque domos.
 Nos freta sideribus totis distantia mensos
 Sors tulit in Geticos Sarmaticosque sinus.

Scilicet

G 3

Ille

Ille habuit fidamque manum, sociosque fideles:
 Me profugum comites deserere mei.
 Ille suam latus patriam, victorque petebat.
 A patria fugio victus & exul ego.
 Nec mihi Dulichium domus est, Ithaceve, Sameve:
 Pœna quibus non est grandis abesse locis.
 Sed quæ de septem totum circumspicit orbem
 Montibus, imperii Roma Deumque locus.
 Illi corpus erat durum patiensque laborum:
 Invalidæ vires, ingeniumque mihi.
 Ille erat assidue lævis agitatus in armis:
 Assuetus studiis mollior ipse sui.
 Me Deus oppressit, nullo mala nostra levante:
 Bellatrix illi Diva ferebat opem.
 Cumque minor Jove sit tumidis qui regnat in undis;
 Illum Neptuni, me Jovis ira prem t.
 Adde, quod illius pars maxima ficta laborum est:
 Ponitur in nostris fabula nulla malis.
 Denique quæsitos tetigit tamen ille Penates;
 Quæque diu petiit, contigit arva tamen.
 At mihi perpetuo patria tellure carendum est,
 Ni fuerit læsi mollior ira Dei.

E L E G I A V.

Nec tantum Clario Lyde dilecta poetæ,
 Nec tantum Coe Battis amata suo est,
 Pectoribus quantum tu nostris, Uxor, inhæres;
 Digna minus misero, non meliore viro.
 Te mea supposita veluti trabe fulta ruina est:
 Siquid adhuc ego sum, muneris omne tui est:
 Tu facis, ut spoliū ne sim, neu nuder ab illis
 Naufragii tabulas qui petiere mei.
 Utque rapax stimulante fame cupidusque eruoris
 Incustoditum captat ovile lupus:
 Aut ut edax vultur corpus circumspicit, ecquod
 Sub nulla positum cernere possit humo:
 Sic mea nescio quis rebus male fidus acerbis,
 In bona venturus, si paterere, fuit.

Hunc

Hæc est p
 Nulla q
 Ergo qu
 Hæc aliq
 No prob
 Aut con
 Tu si Mæ
 Penelo
 Sive tibi
 Cum
 Fœmina
 Te de
 Assimi
 Gran
 Hæc mi
 Nostr
 Si quid
 Extri
 Prima le
 Prima
 Quantum
 Carmi

Si qu
 De
 Ita dec
 Tem
 Hæc rib
 In di
 Effigie
 Cara
 Quæ qu
 Qua
 Grata t
 Sunt
 Carmin
 Infeli

osque fideles:
 mei.
 e petebat.

aceve, Sameve:
 se locis.

cit orbem
 que locus.

laborum:
 ihi.

rmis:

sta levante:

regnat in undi
 em t.

ta laborum
 alis.

Penates;
 tamen.

endum est,

Hunc tua per fortes virtus submovit amicos,
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergo quam misero, tam vero, teste probaris:
 Hic aliquod pondus si modo testis habet.

Nec probitate tua prior est aut Hectoris uxor,
 Aut comes extincto Laodameja viro.

Tu si Mæonium vatem sortita fuisses;
 Penelopes esset fama secunda tuæ.

Sive tibi hoc debes, nulla pia facta magistra;
 Cumque nova mores sunt tibi luce dati:

Fœmina seu Princeps, omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum conjugis esse bonæ:

Assimilemque sui longa assuetudine fecit:
 Grandia si parvis assimilare licet.

Hei mihi, non magnas quod habent mea carmina vi-
 Nostraque sunt meritis ora minora tuis! (res,

Si quid & in nobis vivi fuit ante vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis:

Prima locum sanctas heroidas inter haberes:
 Prima bonis animi conspicerere tui.

Quantumcunque tamen præconia nostra valebunt;
 Carminibus vives in omne meis.

V.

ELEGIA VI.

a poetæ,
 a suo est,

or, inhæres;
 ore viro.

ruina est:
 omne tui est:

uder ab illis

usque cruoris

picit, ecquod

it humo:
 as acerbis,

fuit.

SI quis habes nostris similes in imagine vultus;
 Deme meis hederas Bacchica sexta comis.

Ista decent lætos felicia signa poetas.

Temporibus non est apta corona meis.

Hæc tibi dissimulas, sentis tamen, optime, dici;
 In digito qui me ferisque refersque tuo.

Effigiemque meam fulvo complexus in auro
 Cara relegati, qua potes, ora vides.

Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsan,
 Quam procul à nobis Naso sodalis abest!

Grata tua est pietas: sed carmina major imago
 Sunt mea; quæ mando qualiacunque legas.

Carmina mutatas hominum dicentia formas:
 Infelix domini quod fuga rupit opus.

Hunc

G 4

Hæc

Hæc ego discedens, sicut bene multa meorum,
 Ipse mea posui mæstus in igne manu.
 Utque cremasse suum fertur sub stipite natum
 Thestias, & melior matre fuisse soror:
 Sic ego non meritos mecum peritura libellos
 Imposui rapidis viscera nostra rogis.
 Vel quod eram Musas, ut crimina nostra, perosus;
 Vel quod adhuc crescens & rude carmen erat.
 Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant,
 Pluribus exemplis scripta fuisse reor.
 Nunc, precor, ut vivant, & non ignava legentem
 Otia delectent, admoncantque mei.
 Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,
 Nesciat his summam si quis abesse manum.
 Ablatum mediis opus est incudibus illud,
 Desuit & scriptis ultima lima meis.
 Et veniam pro laude peto, laudatus abunde,
 Non fastiditus si tibi, lector, ero.
 Hos quoque sex versus in prima fronte libelli
 Si præponendos esse putabis, habe.
 Orba parente suo quicumque volumina tangis;
 His saltem vestra detur in urbe locus.
 Quoque magis faveas, non hæc sunt edita ab illo;
 Sed quasi de domini funere rapta sui.
 Quidquid in his igitur vitii rude carmen habebit.
 Emendaturus, si licuisset, erat.

ELEGIA VII.

IN caput alta suum labentur ab æquore retro
 Flumina, conversis Solque recurret equis.
 Terra feret stellas: cælum finderet aratro:
 Unda dabit flammæ: & dabit ignis aquas.
 Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:
 Parsque suum mundi nulla tenebit iter.
 Omnia jam fient, fieri quæ posse negabam:
 Et nihil est, de quo non sit habenda fides.
 Hæc ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,
 Laturum misero quem mihi rebat opem.

Tanta

Tanta ne te fallax cepere oblivia nostri ?
 Afflictumque fuit tantus adire timor ?
 Ut neque respiceres, nec solarere jacentem
 Dure ? nec exequias prosequerere meas ?
 Illud amicitiae sanctum, & venerabile nomen
 Nunc tibi pro vili, sub pedibusque jacet ?
 Quid fuit ingenti prostratum mole sodalem
 Visere, & alloqui parte levare tui ?
 Inque meos si non lacrymas dimittere casus,
 Pauca tamen ficto verba dolore loqui ?
 Idque, quod ignoti faciunt, vale dicere saltem,
 Et vocem populi, publicaque ora sequi ?
 Denique lugubres vultus, nunquamque videndos
 Cernere, supremo dum licuitque die ?
 Dicendumque semel toto non amplius ævo
 Accipere, & patili reddere voce, vale ?
 At fecere alii nullo mihi sœdere juncti,
 Et lacrymas animi signa dedere sui.
 Quid, nisi convictu, causisque valentibus essem,
 Temporis & longi junctus amore tibi ?
 Quid, nisi tot lusus, & tot mea seria nosset,
 Tot nossem lusus, seriaeque ipse tua ?
 Quid, si duntaxat Romæ mihi cognitus esses,
 Adscitus toties in genus omne joci ?
 Cuncta ne in æquoreos abjerunt irrita ventos ?
 Cuncta ne Lethæis merfa feruntur aquis ?
 Non ego te genitum placida reor urbe Quirini ;
 Urbe, meo quæ jam non adeunda pede est :
 Sed scopulos ponti, quos hæc habet ora, sinistri :
 Inque feris Scythiæ, Sarmaticisque jugis.
 Et tua sunt silicis circum præcordia venæ ;
 Et rigidum ferri semina pectus habet.
 Quæque tibi quondam tenero ducenda palato
 Plena dedit nutrix ubera, tigris erat.
 Aut mala nostra minus quam non aliena putares :
 Duritiæque mihi non agerere reus.
 Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoque damnis,
 Ut careant numeris tempora prima suis ;

Effice, peccati ne sim memor hujus; & illo
Officium laudem, quo queror, ore tuum.

ELEGIA VIII.

DEtur inoffensæ vitæ tibi tangere metam:
Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
Atque utinam possent pro te mea vota valere,
Quæ pro me duros non tetigere Deos:
Donec eris felix, multos numerabis amicos,
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Aspicias ut veniant ad candida tecta columbæ?
Accipiat nullas sordida turris aves.
Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
Nullus ad amissas ibit amicus opes.
Utque comes radios per Solis euntibus umbra est,
Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit;
Mobile sic sequitur fortunæ lumina vulgus,
Quæ simul inducta nube teguntur, abit.
Hæc, præcor, ut semper possint tibi falsa videri:
Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
Dum stetimus, turbæ quantum satis esset, habebat
Nota quidem, sed non ambitiosa, domus.
At simul impulsæ est; omnes timere ruinam:
Cautaque communi terga dedere fugæ.
Sæva nec admiror metuunt si fulmina, quorum
Ignibus assitari proxima quæque solent.
Sed tamen iam duris remanentem rebus amicum
Quolibet invisæ Cæsar in hoste probat.
Nec solet irasci (neque enim moderatior alter,)
Cum quis in adversis, si quid amavit, amet.
De comite Argolico postquam cognovit *Orestem*,
Narratur Pyladen ipse probasse Thoas.
Quæ fuit Actoridæ cum magno semper Achille,
Laudari solita est Hæctoris ore fides.
Quod pius ad manes Theseus comes iret amico,
Tartareum dicunt indoluisse Deum.
Euryali, Nisique fide tibi, Turne, relata,
Credibile est lacrymis immaduisse genas.

Est enim
Hic mibi
Hic statim
Debeo
Arma im
Pectora
Hoc mibi
Feret
Sive aliq
Est p
Sive pe
Quæ
His ego
Secr
Hoc m
Ling
Auguri
Hæc
Quæ qu
Grati
At nostr
Exped
Utque t
Diffi
Vita ta
Auc
Scis ver
Ut
Ergo u
Sic e
Qua pe
Quo
E Se
Sive op
Sive

Est etiam miseris pietas, & in hoste probatur.
 Hei mihi, quam paucos hæc mea dicta movent!
 Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum,
 Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.
 At mea sint, proprio quamvis mæstissima casu,
 Pectora pro sensu facta serena tuo.
 Hoc mihi venturum jam tum, carissime, vidi,
 Ferret adhuc istam cum minus aura ratem.
 Sive aliquod morum, seu vitæ labe carentis
 Est pretium, nemo pluris habendus erit.
 Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes;
 Quælibet eloquio fit bona causa tuo.
 His ego commotus, dixi tibi protinus ipsi;
 Scena manet dotes grandis, amice, tuas.
 Hoc mihi non ovium fibræ tonitrusve sinistri,
 Linguave servatæ pennæ dixit avis.
 Augurium ratio est, & conjectura futuri:
 Hac divinavi, notitiamque tuli.
 Quæ quoniam rata sunt; tota mihi mente tibi que
 Gratulor, ingenium non latuisse tuum.
 At nostrum tenebris utinam latuisset in imis!
 Expediit studio lumen abesse meo.
 Utque tibi possunt artes, sacunde, severæ;
 Dissimiles illis sic nocuere mihi.
 Vita tamen tibi nota mea est: scis artibus illis
 Auctoris mores abstinuisse sui.
 Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen: & istos;
 Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.
 Ergo ut defendi nullo mea posse colore,
 Sic excusari crimina posse puto.
 Qua potes excusa, nec amici desere causam,
 Quo pede cæpisti, sic bene semper eas.

ELEGIA IX.

Est mihi, sitque precor, flavæ tutela Minervæ
 Navis, & à picta casside nomen habet.
 Sive opus est velis: minimam bene currit ad auram:
 Sive opus est remo: remige carpit iter.

Nec comites volucris contenta est viacete cursu :

Occupat egressas qualibet arte rates,

Et patitur fluctus, fertque assilientia longe

Æquora, nec sævis victa madescit aquis.

Illæ Corinthiacis primùm mihi cognita terris

Fida manet trepidæ duxque comesque fugæ.

Perque tot eventus, & iniquis concitaventis

Æquora, Palladio numine tuta fuit.

Nunc quoque tuta precor vasti secet ostia Ponti,

Quasque petit Getici littoris intret aquas.

Quæ simul Æoliæ mare me deduxit in Helles,

Et longum tenui limite fecit iter.

Fleximus in Ieyum cursus & ab Hæctoris urbe

Venimus in portu. Imbria terra tuos.

Inde levi vento Zerynthia littora nacta

Threiciam tetigit fessa carina Samon.

Saltus ab hac terra brevis est Tentyra petenti.

Hac dominum tenus est illa secuta suum.

Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos :

Hellepontiacas illa reliquit aquas.

Dardaniamque petit auctoris nomen habentem ;

Et te ruricola Lampface tuta Deo.

Quaque per angustas vectæ male virginis undas

Seston Abydena separat urbe fretum.

Hincque Propontiacis hærentem Cyzicon oris ;

Cyzicon Harmoniæ nobile gentis opus.

Quaque tenent ponti Byzantia littora fauces.

Hic locus est gemini janua vasta maris.

Hæc precor evincat, propulsaque stantibus austris

Transseat instabiles strenua Cyaneas.

Tesniachosque sinus, & ab his per Apollinis urbem

Vectæ, sub Anchiali mœnia findat iter.

Inde Mesembriacos portus, & Odesson, & atces

Prætereat dictas nomine, Bacche, tuo.

Et quos Alcathoi memorant à mœnibus ortos.

Sedibus his profugum constituisse Larem.

A quibus adveniat Miletida sospes ad urbem,

Offensi quo me compulit ira Dei,

Hæc

Hæc fœdore
Non facin
Vos quoque
Nunc, p
Altera nam
Sciendete
Vos facite
Illa sua

L Inve
E
Aut ha
Scrib
Aut, p
Alte
Quod fa
Cycl
Ipse ego
Fluct
Seu flup
Omni
Sæpe ego
Sæpe
Fulcaba
Aut
Sæpe m
Cata
Nunc
Inq
Ipse g
Exp
Quocu
Qu
Attrig
Plu
Nam
Et f

Hanc si contigerit, meritæ cadet agna Minervæ.
 Non facit ad nostras hostia major opes.
 Vos quoque Tyndaridæ, quos hæc colit insula, fra-
 Mire, precor, duplici numen adeste viæ. (tres,
 Altera namque parat Symplegadas ire per arctas,
 Scindere Bistonias altera puppis aquas.
 Vos facite, ut ventos, loca cum diversa petamus:
 Illa suos habeat, nec minus ista suos.

ELEGIA X.

Littera quæcunque est totò tibi lecta libello,
 Est mihi sollicitæ tempore facta viæ.
 Aut hanc me, gelidi tremorem cū mense Decēbri;
 Scribentem mediis Hadria vidit aquis:
 Aut, postquā bimarem cursu superavimus Isthmō;
 Alteraque est nostræ sumpta carina fugæ.
 Quod facerem versus inter fera murmura ponti,
 Cycladas Ægeas obstupuisse puto.
 Ipse ego nunc miror, tantis animique, marisque
 Fluctibus ingenium non cecidisse meum.
 Seu stupor huic studio, siue huic insania nomen;
 Omnis ab hac cura mens relevata mea est,
 Sæpe ego nimboris dubius jactabar ab Hædis:
 Sæpe minax Steropes fidere pontus erat.
 Fuscabatque diem custos Erymanthidos Ursæ;
 Aut Hyadas sævis auxerat Auster aquis:
 Sæpe maris pars intus erat; tamen ipse trementi
 Carmina ducebam qualiacunque manu.
 Nunc quoque contenti stridunt Aquilone rudentes;
 Inque modum tumuli concava surgit aqua.
 Ipse gubernator tollens ad sidera palmas
 Exposcit votis, immemor artis, opem.
 Quocunque adspicio, nihil est, nisi mortis imago;
 Quam dubia timeo mente, timensque precor.
 Attigero portum, portu terrebor ab ipso:
 Plus habet infesta terra timoris aqua.
 Nam simul insidiis hominum, pelagique laboro;
 Et faciunt geminos ensis & unda metus.

Ille

Hæc

Ille meo vereor ne speret sanguine prædam :
 Hæc titulum nostræ mortis habere velit.
 Barbara pars læva est , avidæ substructa rapinæ ,
 Quam cruor & cædes , bellaque semper habent.
 Cumque sit hybernis agitatam fluctibus æquor ;
 Pectora sunt ipso turbidiora mari.
 Quo magis his debes ignoscere , candidè lector ,
 Si spe sint , ut sunt , inferiora tua.
 Non hæc in nostris , ut quondam , scribimus hortis :
 Nec consuète meum lectule corpus habes.
 Jactor in indomito brumali luce profundo :
 Ipsaque caruleis charta feritur aquis.
 Improba pugnat hyems , indignaturque , quod ausim
 Scribere , se rigidas incutiente minas.
 Vincat hyems hominem , sed eodem tempore , quæso ,
 Ipse modum statuam carminis ; illa sui.

O
 Q
 Carm
 Om
 Carmi
 Jam
 Deme
 Acc
 Hoc p
 Cap
 Si sper
 Num
 At nun
 Saxa
 Scilicet
 Et r
 Fortita
 Sic
 Mula
 Ex
 Ipse q
 Car
 Juller
 Fe
 His p
 Fi
 Illa d
 No

P U B L I I
O V I D I I
N A S O N I S

T R I S T I U M

L I B E R S E C U N D U S .

Quid mihi vobiscum est, infelix cura libelli,
Ingenio perii qui miser ipse meo?
Cur modo damnatas repeto mea carmina
musas?

An semel est pœnam commeruisse parum?

Carmina fecerunt, ut me cognoscere vellent

Omne non fausto sœmina, virque, mea.

Carmina fecerunt, ut me, moreque notaret

Jam pridem invisa Cæsar ab arte meos.

Deme mihi studium: vitæ quoque crimina demes,

Acceptum refero versibus esse nocens.

Hoc pretium vitæ, vigilatorumque laborum

Cœpimus ingenio est pœna reperta meo.

Si saperem, doctas odissem jure sorores,

Numina cultori perniciofa suo.

At nunc (tanta meo comes est insania morbo:)

Saxa memor refero rursus ad icta pedem.

Scilicet ut victus repetit gladiator arenam,

Et redit in tumidas naufraga puppis aquas:

Fortitan ut quondam Teuthrantia regna tenenti,

Sic mihi res eadem vulnus, opemque feret.

Musaque quæ movit, moram quoque leniet iram:

Exorant magros carmina sæpe Deos.

Ipse quoque Ausonias Cæsar matresque, nurusque

Carmina turrigeræ dicere jussit Opi.

Jusserat & Phæbo dici, quo tempore ludos

Fecit, quos atas aspicit una semel.

His precor exemplis tua nunc, mitissime Cæsar,

Fiat ab ingenio mollior ira meo.

Illa quidem justa est, nec me meruisse negabo;

Non adeo nostro fugit ab ore pudor.

Sed nisi peccassem; tu quid concedere posses?
 Materiam veniæ sors tibi nostra dedit.
 Si quoties peccant homines, sua fulmina mittat
 Jupiter, exiguo tempore inermis erit.
 Nunc ubi detronuit, strepituque exterruit orbem,
 Purum discussis aera reddit aquis.
 Jure igitur genitorque Deum, rectorque vocatur,
 Jure capax mundus nil Jove majus habet.
 Tu quoque cum patriæ rector dicare, paterque,
 Utere more dei nomen habentis idem.
 Idque facit, nec te quisquam moderatius unquam
 Imperii potuit fræna tenere sui.
 Tu veniam Partho superato sæpe dedisti,
 Non concessurus quam tibi victor erat.
 Divitiis etiam multos & honoribus auctos
 Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.
 Quæque dies bellum, belli tibi sustulit iram:
 Parsque simul templis utraque dona tulit.
 Utque tuus gaudet miles, quod vicerit hostem,
 Sic, cur se victum gaudeat, hostis habet.
 Causa mea est melior, quia non contraria dicor
 Arma, nec hostiles esse secutus opes.
 Per mare, per terras, per tertia Numina juro,
 Per te præsentem, conspicuumque Deum,
 Hunc animum favisse tibi, vir maxime, meque
 Qua sola potui mente fuisse tuum.
 Optavi peteres cœlestia sydera tarde,
 Parsque sui turbæ parva precantis idem.
 Et pia thura dedi pro te, cumque omnibus unus
 Ipse quoque adjuvi publica vota meis.
 Quid referam libros, illos quoque crimina nostra,
 Mille locis plenos nominis esse tui?
 Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,
 In non credendos corpora versa modos.
 Invenies vestri præconia nominis illic:
 Invenies animi pignora multa mei.
 Non tua carminibus major fit gloria, nec quo
 Ut major fiat, crescere possit, habet.

Fama Jovis superest, tamen hunc sua facta referri,
 Et se materiam carminis esse, juvat.
 Cumque Gigantei memorantur praelia belli.
 Credibile est lætum laudibus esse suis.
 Te celebrant alii quanto decet ore, tuasque
 Ingenio laudes uberiore canunt.
 Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,
 Sic capitur minimo thuris honore Deus.
 Ah ferus, & nobis nimium crudeliter hostis,
 Delitias legit qui tibi cumque meas!
 (Carmina ne nostris sic te venerantia libris
 Judicio possint candidiore legi.)
 Esse sed irato quis te mihi posset amicus?
 Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
 Cum cœpit quassata domus subsidere; partes
 In proclinas omne recumbit onus:
 Cunctaque Fortuna rimam faciente dehiscunt.
 Ipsa suo quondam pondere tecta ruunt.
 Ergo hominū quæsitū odium mihi carmine; quaque
 Debuit, est vultus turba secuta tuos.
 At (memini) vitamque meam moresque probabas
 Illo, quem dederas, prætereuntis equo.
 (Quod si non prodest, & honesti gratia nulla
 Redditur; at nullum crimen adeptus eram.)
 Nec male commissa est nobis fortuna reorum,
 Lisque decem decies inspicienda viris.
 Res quoque privatas statui sine crimine iudex;
 Deque mea fassa est pars quoque victa fide.
 Me miserum! potui, si non extrema nocerent,
 Judicio tutus non semel esse tuo.
 Ultima me perdunt: imoque sub æquore mergit
 Incolumem toties una procella ratem.
 Nec mihi pars nocuit de gurgite parva; sed omnes
 Pressere hoc fluctus, Oceanusque caput.
 Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci?
 Cur imprudenti cognita culpa mihi?
 Inscius Aëxon vidit sine veste Dianam:
 Præda fuit canibus non minus ille suis.

Scilicet in Superis etiam fortuna luenda est ;
 Nec veniam læso numine casus habet.
 Illa namque dicitur, qua me malus abstulit error ,
 Parva quidem periit , sed sine labe , domus.
 Sic quoque parva tamen , patrio dicatur ut ævo
 Clara , nec ullius nobilitate minor :
 Et neque divitiis , nec paupertate noranda :
 Unde sit in neutrum conspiciendus eques.
 Sit quoque nostra domus vel censu parva , vel ortu ;
 Ingenio certe non latet illa meo.
 Quo videar quamvis nimium juveniliter usus ;
 Grande tamen toto nomen ab orbe fero.
 Turbaque doctorum Nasonem novit , & audet
 Non fastiditis annumerare viris.
 Corruit hæc igitur Musis accepta , sub uno ,
 Sed non exiguo , crimine lapsa domus.
 Atque ea sic lapsa est , ut surgere , si modo læsi
 Ematuruerit Cæsaris ira , queat.
 Cujus in eventu pœnæ clementia tanta est ,
 Ut fuerit nostro lenior illa metu.
 Vita data est , citraque necem tua constitit ira ,
 O Princeps parce viribus use tuis.
 Insuper accedunt , te non adimente , paternæ
 (Tamquam vita parum muneris esset) opes.
 Nec mea decreto damnasti facta Senatus :
 Nec mea selecto iudice iussa fuga est.
 Tristibus invectus verbis (ita Principe dignum)
 Ultus es offensas , ut decet , ipse tuas.
 Adde , quod edictum , quamvis immane , minaxque ,
 Attamen in pœnæ nomine lenè fuit.
 Quippe relegatus , non exul dicor in illo :
 Parcaque fortunæ sunt data verba meæ.
 Nulla quidem sano gravior mentisque potenti
 Pœna est , quam tanto displicuisse viro.
 Sed solet interdum fieri placabile numen :
 Nube solet pulsa candidus ire dies.
 Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum ,
 Quæ fuerat lævi fulmine tacta Jovis.

Ipse licet sperare vetes; sperabimus æquè.
 Hoc unum fieri te prohibente potest.
 Spes mihi magna subit, cum te, mitissime Princeps;
 Spes mihi, respicio cum mea fata, cadit.
 Ac veluti ventis agitantibus æquora non est
 Æqualis rabies, continuusque furor;
 Sed modo subsidunt, intermissique silescunt,
 Vimque putes illos deposuisse suam;
 Sic abeunt, redeuntque mei variantque timores:
 Et spem placandi dantque negantque tui.
 Per Superos igitur, qui dent tibi longa, dabuntque,
 Tempora, Romanum si modo nomen amant;
 Per Patriam, quæ te tuta & secunda Parente est;
 Cujus, ut in populos, pars ego nuper eram;
 Sic tibi, quem semper factis, animoque mereris,
 Reddatur gratæ debitus Urbis amor.
 Livia sic tecum sociales compleat annos,
 Quæ, nisi te, nullo conjuge digna fuit.
 Quæ si non esset, cælebs te vita deceret:
 Nullaque, cui posses esse maritus, erat.
 Sospite sic te sit natus quoque sospes: & olim
 Imperium regat hoc cum seniore senex:
 Utque tui faciunt sidus juvenile nepotes,
 Per tua perque tui facta parentis eant.
 Sic assueta tuis semper victoria castris
 Nunc quoque se præstet, notaque signa petat:
 Aufoniumque Ducem solitis circumvolet alis:
 Ponat & in nitida laurea fersa coma.
 Per quem bella geris, cuius nunc corpore pugnas;
 Auspicium cui das grande, Deosque tuos.
 Dimidioque tui præsens es, & aspicias Urbem:
 Dimidio procul es, sævaque bella geris.
 Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste;
 Inque coronatis fulgeat altus equis;
 Parce, precor, fulmenque tuum fera tela reconde,
 Heu nimium misero cognita tela mihi!
 Parce, Pater Patriæ: nec nominis immemor hujus
 Olim placandj spem mihi tolle tui.

Non precor, ut redeam: quamvis majora petitis
 Credibile est magnos saepe dedisse Deos.
 Mitius exilium, si das, propiusque roganti;
 Pars erit è pœna magna levata mea:
 Ultima perpetior medios projectus in hostes:
 Nec quisquam patria longius exul abest.
 Solus ad egressus missus septemplex Istri,
 Parrhasiæ gelido virginis axe premor.
 Jazyges, & Colchi, Metereaque turba, Getæque,
 Danubii mediis vix prohibentur aquis.
 Cumque alii causa tibi sint graviore fugari,
 Ulterior nulli, quam mihi, terra data est.
 Longius hac nihil est, nisi tantum frigus & hostis;
 Et maris adstricto quæ coit unda gelu.
 Hactenus Euxini pars est Romana sinistra:
 Proxima Basternæ Sautomataque tenent.
 Hæc est Aufonio sub jura novissima, vixque
 Hæsit in imperii margine terra tui.
 Unde precor supples ut nos in tuta releges:
 Ne sit cum patria pax quoque adempta mihi.
 Ne timeam gentes, quas non bene submovet Ister:
 Neve tuus possim civis ab hoste capi.
 Fas prohibet Latio quemquam de sanguine natum
 Cæsaribus salvis barbara vincla pati.
 Perdiderint cum me duo crimina, crimen & error;
 Alterius facti culpa silenda mihi.
 Nam non sum tanti, ut renovem tua vulnera, Cæsari
 Quem nimio plus est indoluisse semel.
 Altera pars superest: qua turpi crimine lectus
 Arguor obscœni doctor adulterii.
 Fas ergo est aliqua cœlestia pectora falli,
 Et sunt notitia multa minoræ tuæ.
 Utque Deos, cœlumque simul sublime tuenti
 Non vacat exiguis rebus adesse Jovi;
 Ex te pendentem sic dum circumspicis orbem,
 Effugiunt curas inferiora tuas.
 Scilicet imperii, Princeps, statione relicta
 Imparibus legeres carmina facta modis?

Non et
 Inque
 Lusbu
 Excit
 Nunc t
 Rhet
 Nunc p
 Part
 Nunc
 Bel
 Denic
 Co
 Urbs
 Et
 Nec ri
 Bel
 Mire
 Na
 At si
 Na
 Illa qu
 Scri
 Non ta
 Sum
 Neve
 Qu
 Este p
 Qu
 Nil m
 Inq
 Equit
 Qu
 At ma
 Qu
 Nil ig
 Ad
 Quod
 Ad

Non ea te moles Romani nominis urget ;
 Inque tuis humeris tam leve fertur onus :
 Lusibus ut possis advertere numen ineptis ;
 Excusasque oculis ora nostra tuis.
 Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda ,
 Rhetica nunc præbent, Thraciæque arma metum.
 Nunc petit Armenius pacem, nunc porrigit arcus.
 Parthus eques, timida captaque signa manu.
 Nunc te prole tua juvenem Germania sentit,
 Bellaque pro magno Cæsare Cæsar habet.
 Denique ut in tanto, quantum non exitit unquam
 Corpore, pars nulla est quæ labet imperii.
 Urbs quoque te, & legum lassat tutela tuarum,
 Et morum, similes quos cupis esse tuis.
 Nec tibi contingunt, quæ gentibus ora præstas,
 Bellaque cum multis irrequieta geris.
 Mirer in hoc igitur tantarum pondere rerum
 Nunquam te nostros evoluisse jocos ?
 At si (quod mallem) vacuus forsasse fuisses
 Nullum legisses crimen in arte mea.
 Illa quidem fateor frontis non esse severæ
 Scripta, nec à tanto Principe digna legi :
 Non tamen idcirco legum contraria jussis
 Sunt ea : Romanas erudiuntque nurus.
 Neve quibus scribam possis dubitare ; libellus
 Quatuor hos versus è tibus unus habet.
 Este procul vitæ tenues, insigne pudoris :
 Quæque tegis medios instita longa pedes.
 Nil nisi legitimum, concessaque furta canemus ;
 Inque meo nullum carmine crimen erit.
 Ecquid ab hac omnes rigidas summovimus Arte,
 Quas stola contingi ; vitæque sumpta vetat ?
 At matrona potest alienis artibus uti ;
 Quoque trahat, quamvis non doceatur, habet.
 Nil igitur matrona legat, quæ carmine ab omni
 Ad delinquendum doctior esse potest.
 Quodcumque attigerit (si qua est studiosa sinistri)
 Ad vitium mores instruet inde suos.

Sumpserit annales (nihil est hirtutius illis)
 Facta sit unde parens Iliia nempe leget.
 Sumpserit Æneadam genitrix ubi prima ; requirer ,
 Æneadam genitrix unde sit alma Venus.
 Persequar inferius (modo si licet ordine ferri)
 Posse nocere animis carminis omne genus.
 Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit :
 Nil prodest , quod non lædere possit idem.
 Igne quid utilius ? si quis tamen urere recta
 Comparat , audaces instruit igne manus.
 Eripit interdum , modo dat medicina salutem ;
 Quæque juret monstrat , quæque sit herba nocens.
 Et latro , & caurus præcingitur ense viator ;
 Ille sed insidias , hic sibi portat opem.
 Discitur innocuus ut agat facundia causas :
 Protegit hæc fontes , immeritosque premit.
 Sic igitur carmen , recta si mente legatur ,
 Constat nulli posse nocere meum.
 Et tandem vitium quicumque hinc concipit , errat :
 Et nimium scriptis arrogat ille meis.
 Ut tamen hoc fatear : ludi quoque semina præbent
 Nequitia , tolli tota theatra jube.
 Peccandi causam quam multi sæpe dederunt ,
 Martia cum durum sternit arena solum.
 Tollatur Circus : non tuta licentia Circi est :
 Hic sedet ignoto juncta puella viro.
 Cum quadam spatientur in hac , ut amator eodem
 Conveniat : quare porticus ulla patet ?
 Quis locus est templis augustior ? hæc quoque vitet ,
 In culpam si qua est ingeniosa suam.
 Cum steterit Jovis æde , Jovis succurret in æde ,
 Quam multas matres fecerit ille Deus.
 Proxima adoranti Junonis templa subibit ,
 Pellicibus multis indoluisse Deam.
 Pallade conspecta , natum de crimine Virgo
 Sustulerit quare quæret Erichthonium :
 Venerit in templum magni tua numina Martis ,
 Stat Venus ultoti juncta viro ante fores.

Iliade
 Egerit Jovis
 la Venere
 In Venere
 Omnia perve
 Stant tam
 Et procul a
 Summo
 Quæcumq
 Proci
 Nec tam
 Multa
 Sæpe sup
 Et Ve
 Corpora
 Nec do
 Atquate
 Curt
 Nil nisi pe
 Panice
 Cur non A
 Vexata e
 Cur taqui
 Et sepe
 Non mihi
 Et pius
 Denique
 Pars m
 Uique tra
 Traxiss
 Arguor in
 Illud et
 Non ideo
 Audet
 Forfan &
 Sim sa
 At si me
 Dicere

Isidis aede sedens cur hanc Saturnia quæret,
 Egerit Jonio, Bosphorioque mari.
 In Venerem Anchises, in Lunam Larminus heros,
 In Vererem Jafius, qui referatur, erit.
 Omnia perverfas possunt corrumpere mentes:
 Stant tamen illa suis omnia tuta locis.
 Et procul à scripta solis meretricibus arte,
 Summovet ingenuas pagina prima manus.
 Quæcumque erumpit, qua non sinit ire sacerdos:
 Protinus hæc vetiti criminis aëta rea est.
 Nec tamen est facinus versus evolvere molles;
 Multa, licet castæ, non facienda legant.
 Sæpe supercilii nudas matrona severi,
 Et Veneris stantes ad genus omne videt.
 Corpora Vestales oculi meretricia cernunt:
 Nec domino pœnæ res ea causa fuit.
 At quare in nostra nimia est lascivia Musa?
 Curve meus cuiquam suadet amare liber?
 Nil nisi peccatum, manifesta que culpa fatenda est:
 Pœnitet ingenii judicii que mei.
 Cur non Argolicis potius quæ concidit armis,
 Vexata est iterum carmine Troja meo?
 Cur tacui Thebas? & mutua vulnera fratrum!
 Et septem portas sub duce quamque suo?
 Circi est: Non mihi materiam bellatrix Roma negabat:
 Et pius est patriæ facta referre labor.
 Denique cum meritis impleveris omnia Cæsar:
 Pars mihi de multis una canenda fuit.
 Urque trahunt oculos radiantia lumina solis:
 Traxissent animum sic tua facta meum.
 Arguor immerito: tenuis mihi campus aratur;
 Illud erat magnæ fertilitatis opus.
 Non ideo debet pelago se credere, si qua
 Audet in exiguo ludere cymba lacu:
 Forfan & hoc dubitem numeris levioribus aptus
 Sim satis; in parvos sufficiamque modos.
 At si me jubeas domitos Jovis igne Gigantes
 Dicere, conantem debilitabit opus.

Divitis ingenii est immania Cæsaris acta
 Condere : materia ne superetur opus.
 Et tamen ausus eram : sed detrectare videbar :
 Quodque nefas, damno viribus esse tuis.
 Ad leve rursus opus, juvenilia carmina, veni :
 Et falso movi pectus amore meum.
 Non equidem vellem, sed me mea fata trahebant,
 Inque meas pœnas ingeniosus eram.
 Hei mihi cur didici? cur me docuere parentes?
 Litteraque est oculos ulla morata meos?
 Hæc tibi me invisum lascivia fecit, ob artes,
 Quas ratus es veritos sollicitare toros.
 Sed neque me nuptæ didicerunt furta magistro :
 Quodque parum novit, nemo docere potest.
 Sic ego delicias, & mollia carmina feci,
 Strinxerit ut nomen fabula nulla meum.
 Nec quisquam est adeo media de plebe maritus,
 Ut dubius vitio sit pater ille meo.
 Crede mihi, distant mores à carmine nostro :
 Vita verecunda est, Musa jocosa mea.
 Magnaque pars mendax operum est & ficta meorum,
 Plus tibi permisit compositore suo.
 Nec liber indicium est animi : sed honestas voluntas
 Plurima mulcendis auribus apta refert.
 Accius esset atrox : conviva Terentius esset :
 Essent pugnaces, qui fera bella canunt.
 Denique composui teneros non solus amores :
 Composito pœnas solus amore dedi.
 Quid nisi cum multo Venerem confundere vino
 Præcepit Lyrici Teja Musa senis?
 Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas?
 Tuta tamen Sappho, tutus & ille fuit.
 Nec tibi, Battiade, nocuit, quod sæpe legenti
 Delicias verliu fassus es ipse tuas.
 Fabula jucundi nulla est sine amore Menandri :
 Et solet hic pueris, virginibusque legi.
 Ilias ipsa quid est aliud, nisi adultera? de qua
 Inter amatorem pugna, virumque fuit?

Quid

Quid prius est illic flamma Cryseidos? aut quæ
 Fecerit iratos rapta puella duces?
 Aut quid Odyssea est, nisi fœmina propter amorem:
 Dum vir abest, multis una petita viris?
 Quid nisi Mæonides Venerem, Matremque ligatos
 Narrat in obscœno corpora prensa toro?
 Unde, nisi iudicio magni sciremus Homeri,
 Hospitis igne duas incaluisse Deas?
 Omne genus scripti gravitate tragœdia vincit:
 Hæc quoque materiam semper amoris habet.
 Nã quid in Hippolyto est nisi cœcæ flamma novercæ?
 Nobilis est Canacæ fratris amore sui.
 Quid? non Tantalides agitante Cupidine currus
 Pisæam Phrygiis vexit eburnus equis?
 Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater,
 Concitus à læso fecit amore dolor.
 Fecit amor subitas volucres cum pellice regem:
 Quæque suum luget nunc quoque mater Itym.
 Si non Æropem frater sceleratus amasset:
 Averfos solis non legeremus equos.
 Impia nec tragicos tetigisset Scylla cothurnos:
 Ni patrium crinem defecuisse amor.
 Quæ legis Electram, & egentem mentis Orestem:
 Ægysthi crimen, Tyndaridosque legis.
 Nam quid de tetrico referam domitore Chimære,
 Quem leto fallax hospita Pene dedit?
 Quid loquar Hermionem? quid te Ceneja virgo?
 Teque Mycænæo Phœbas amata duci?
 Quid Danaen Danaique nurus? matremque Lyæi?
 Hæmonaque? & noctes quæ cojere duas?
 Quid generum Pelix? quid Thesea, quidve Pelasgum
 Iliacam tetigit qui rate primus humum?
 Huc Jole, Pyrrhique parens, huc Herculis uxor,
 Huc accedat Hylas, Iliacusque puer.
 Tempore deficiat, tragicos si persequar ignes:
 Vixque meus capiet, nomina nuda liber.
 Est & in obscœnos deflecta tragœdia risus:
 Multaque præteriti verba pudoris habet.

Nec nocet auctori mollem qui fecit Achillem ,
 Infregisse suis fortia facta modis.
 Junxit Aristides Milesia crimina secum :
 Pulsus Aristides nec tamen urbe sua est.
 Nec qui descripsit corrumpi semina matrum ,
 Eubius impuræ conditor historiae.
 Nec qui composuit nuper Sybaritida , fugit ,
 Nec qui concubitus non tacuere suos.
 Sunt ea doctorum monumentis mista virorum :
 Muneribusque ducum publica facta parent.
 Neve peregrinis tantum defendar ab armis :
 Et Romanus habet multa jocosa liber.
 Utque suo Martem cecinit gravis Ennius ore ,
 Ennius ingenio maximus , arte rudis.
 Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis ,
 Causarumque triplex vaticinatur opus ;
 Sic sua lascivo cantata est sæpe Catullo
 Fœmina , cui falsum Lesbia nomen erat.
 Nec contentus ea , multos vulgavit amores ,
 In quibus ipse suum fassus adulterium est.
 Par fuit exigui , similisque licentia Calvi ,
 Detexit variis qui sua facta modis.
 Quid referā Ticiidæ? quid Memmi carmen? apud quos.
 Rebus abest nomen , nominibusque pudor.
 Cisiā quoque his comes est: Cisiāque procacior Anser
 Et leve Cornifici parque Catonis opus :
 Et quorum libris modo dissimulata Perillæ ,
 Nomine nunc legitur dicta , Metelle , tuo.
 Is quoque Phasiacas Argon qui duxit in undas ,
 Non poruit Veneris furta tacere suæ.
 Nec minus Hortensi , nec sunt minus improba Servi
 Carmina : quis dubitet nomina tanta sequi ?
 Vertit Aristidem Sisenna : nec obfuit illi
 Historiæ turpes inseruisse jocos.
 Non fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo :
 Sed linguam nimio non tenuisse mero.
 Credere juranti durum putat esse Tibullus :
 Hoc etiam de se , quod neget illa viro.

Fallent r...
 Sep...
 Sep...
 Inca...
 Que refert
 Et tacitam
 Et quibus e
 Impreslo
 Denique ab
 Se...
 Scit cui la
 Cui ro
 Multaque
 Qua n
 Nec fuit
 Et pla
 Invenies
 Distric
 His ego
 Nomin
 Non tim
 Naufrag
 Suer aliis
 Hæc est
 Quid vale
 Figere
 Tessera q
 Mitte
 Discolor
 Cum n
 Ut mage
 Nec tu
 Parva sede
 In qua
 Quisq; ali
 Perder
 Ecce can
 Hic an

Fallere custodem demum docuisse fatetur :
 Sequæ sua miserum nunc ait arte premi.
 Sæpe velut gemmam dominæ signumque probaret :
 Per causam meminit se tetigisse manum.
 Utque refert, digitis sæpe est, nutuque locutus,
 Et tacitam mensæ duxit in orbe notam.
 Et quibus è succis abeat de corpore livor,
 Impresso fieri qui solet ore, docet.
 Denique ab incauto nimium petit ille marito,
 Se quoque uti seruet; peccet ut illa minus.
 Scit cui latretur, cum solus obambulet ipse,
 Cui tories claufas excreat ante fores.
 Multaque dat furti talis præcepta : docetque
 Qua nuptæ possint fallere ab arte viros.
 Nec fuit hoc illi fraudi, legiturque Tibullus :
 Et placet, & jam te Principe natus erat.
 Invenies eadem blandi præcepta Properti,
 Districtus nimia nec tamen ille nota est :
 His ego successi; quoniam præstantia candor
 Nomina vivorum dissimulare jubet.
 Non timui, fateor, ne, qua tot iere carinæ,
 Naufraga servatis omnibus una foret.
 Sunt aliis scriptæ, quibus alca luditur, artes :
 Hæc est ad vestros non leve crimen avos.
 Quid valeant tali : quo possis plurima jactu
 Figere : damnosos effugiasque canes.
 Tessera quos habeat numeros : distante vocato :
 Mittere quo deceat, quo dare missa modo.
 Discolor ut recto grassetur limite miles :
 Cum medius gemino calculus hoste perit.
 Ut mage velle sequi sciat; & revocare priorem,
 Nec tuto fugiens incomitatus eat.
 Parva sedet ternis instructa tabella lapillis :
 In qua vicisse est continuasse suos.
 Quiq; alii lusus (neque enim nunc persequar omnes)
 Perdere rem caram tempora nostra solent.
 Ecce canit formas alius, jactusque pilarum :
 Hic artem nandi præcipit, ille trochi.

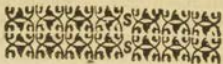
Composita est aliis fuscandi cura coloris :
 Hic epulis leges , hospitioque dedit.
 Alter humum , de qua fingantur pocula , monstrat,
 Quæque docet liquido testa sit apta mero.
 Talia fumoso luduntur mense Decembri :
 Quæ jam non ulli composuisse nocet.
 His ego deceptus non tristia carmina feci ;
 Sed tristis nostros pœna secuta jocos.
 Denique nec video de tot scribentibus unum ,
 Quem sua perdiderit Musa : repertus ego.
 Quid si scripsissem mimos obscœna jocantes ,
 Qui semper vetiti crimen amoris habent ?
 In quibus assiduè cultus procedit adulter ;
 Verbaque dat stulto callida nupta viro.
 Nubilis hos virgo , matronaque , virque , puerque
 Spectat : & è magna parte Senatus adest.
 Nec satis incestis temerari vocibus aures :
 Assuescunt oculi multa pudenda pati.
 Cumque sefellit amans aliqua novitate maritum ,
 Plauditur ; & magno palma favore datur.
 Quodque minus prodest ; pœna est lucrosa poetæ :
 Tantaque non parvo crimina Prætor emit.
 Inspice ludorum sumptus , Auguste , tuorum :
 Empta tibi magno talia multa leges.
 Hæc tu spectasti , spectandaque sæpe dedisti ,
 Majestas adeo comis ubique tua est.
 Luminibusque tuis , totus quibus utitur orbis ;
 Scenica vidisti lentus adulteria.
 Scribere si fas est imitantes turpia mimos :
 Materix minor est debita pœna meæ.
 An genus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum ?
 Quodque libet , mimis scena licere dedit ;
 Et mea sunt populo saltata poemata sæpe :
 Sæpe oculos etiam detinuerè tuos.
 Scilicet in domibus vestris ut prisca virorum
 Artifici fulgent corpora picta manu :
 Sic , quæ concubitus varios , Venerisque figuras
 Exprimat , est aliquo parva tabella loco.

Ut-

Uper tam
 Dicit occ
 Amalio
 In modo
 Dele sonant
 Partique
 lauda me
 Ingenio
 Et tamen
 Concol
 Nec legi
 Quam
 Phyllidi
 Bucol
 Nos quo
 Suppl
 Carmina
 Præter
 Ergo ,
 Scrip
 Sera redun
 Distat &
 Nec tamen
 Sæpe de
 Sex ego
 Cum
 Idque ru
 Et tibi
 Et dedi
 Quæq
 Distaque
 De fuit
 Atque ut
 Et vac
 Pauca q
 In tu
 Aspice
 Quog

Utque sedet vultu fassus Telamonius iram,
 Inque oculis facinus barbara mater habet.
 Sic madidos siccant digitis Venus uda capillos,
 Et modo maternis testa videtur aquis.
 Bella sonant alii telis instructa cruentis,
 Parsque tui generis, pars tua facta canit.
 Invida me spatio natura coercuit arcto,
 Ingenio vires exiguasque dedit.
 Et tamen ille tuæ felix Æneidos auctor
 Contulit in Tyrios arma, virumque toros.
 Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,
 Quam non legitimo fœdere junctus amor.
 Phyllidis hic idem, teneræque Amaryllidis ignes
 Bucolicis juvenis luserat ante modis.
 Nos quoque jam pridem scripto peccavimus isto,
 Supplicium patitur non nova culpa novum.
 Carminaque edideram, cum te delicta notantem
 Præterii toties irrequietus eques.
 Ergo, quæ juveni mihi non nocitura putavi
 Scripta parum prudens, nunc nocuere seni.
 Sera redundavit veteris vindicta libelli,
 Distat & à meriti tempore pœna sui.
 Nec tamen omne meum credas opus esse remissum;
 Sæpe dedi nostræ grandia vela rati;
 Sex ego Fastorum scripsi, totidemque libellos.
 Cumque suo finem mense volumen habet.
 Idque tuo nuper scriptum sub nomine, Cæsar,
 Et tibi sacratum fors mea rupit opus.
 Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis,
 Quæque gravis debet verba cothurnus habet.
 Distaque sunt nobis, quamvis manus ultima cœpto
 De fuit, in facies corpora versa novas.
 Atque utinam revoces animum paulisper ab ira:
 Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi.
 Pauca quibus prima surgens ab origine mundi
 In tua deduxi tempora, Cæsar, opus.
 Aspiceres quantum dederis mihi pectoris ipse;
 Quoque favore animi teque, tuosque canam.

Non ego mordaci distinxī carmine quemquam ,
 Nec meus ullius crimina versus habet.
 Candidus à salibus suffulis felle refugi :
 Nulla venenato littera mista joco est.
 Inter tot populi , tot scripti millia nostri ,
 Quem mea Calliope læserit , unus ero.
 Non igitur nostris nullum gaudere Quixitem
 Auguror , at multos indoluisse , malis.
 Nec mihi credibile est quemquam insultare jacenti :
 Gratia candori si qua relata meo est.
 His precor , atque aliis possunt tua numina flecti.
 O pater , o patriæ cura , salusque tuæ.
 Non ut in Ausoniam redeam , nisi forsitan olim ,
 Cum longo pœnæ tempore victus eris :
 Tutius exilium , pauloque quietius oro ,
 Ut pars delictò sit mea pœna suo.

O

M

Nec dos
 Infel
 Id quo
 Heu
 Aspice
 Carr
 Claud
 Vel p
 Quod ne
 Erubi
 Littera
 Læsit
 Si qua
 In q
 Dicite
 Quat
 Hæc ut
 Qui
 Di tibi
 Moll
 Duc ag
 Long
 Paruit
 Hæc
 Hic loc
 Hic f

R II.
ine quemquam,
us habet.
refugi:
oco est.
a nostri,
unus ero.
ere Quizitem
isse, malis.
n insultare jace
eo est.
tua numina fle
sque tuæ.
si forsitan olim,
ctus eris:
ius oro,
uo.

P U B L I I
O V I D I I
N A S O N I S
T R I S T I U M
L I B E R T E R T I U S .
E L E G I A I .

Missus in hâc venio timide liber exulis urbē
Da placidam fesso, lector amice, manum.
Neve reformida, ne sim tibi forte pudori.
Nullus in hac charta versus amare docet.

Nec domini fortuna mei est, ut debeat illam
Infelix ullis dissimulare jocis.
Id quoque quod viridi quondam male lussit in ævo.
Heu nimium sero damnat & odit opus.

Aspice quid portem nihil hic nisi triste videbis;
Carmine temporibus conveniente suis.
Clauda quod alterno subsidunt carmina versu,
Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
Quod neque sum cedro flavus, nec pumice levis;
Erubui domino cultior esse meo.

Littera suffusas quod habet maculosa lituras,
Læsit opus lacrymis ipse poeta suum.
Si qua videbuntur casu non dicta latinè;
In qua scribebat, barbara terra fuit.
Dicite, lectores, si non grave, qua sit eundum;
Quasque petam sedes hospes in urbe liber.

Hæc ubi sum furtim lingua titubante locutus,
Qui mihi monstraret vix fuit unus iter.
Di tibi dent, nostro quod non tribuere poetæ,
Molliter in patria vivere posse tua.
Duc age, namque sequar quamvis terraque marique
Longinquo referam lassus ab orbe pedem.
Paruit, & ducens hæc sunt fora Cæsaris, inquit:
Hæc est à sacris quæ via nomen habet.
Hic locus est Vestæ, qui Pallada servat, & ignem;
Hic fuit antiqui regia parva Numæ.

Inde petens dextram, porta est, ait, ista Palati:
 Hic Stator, hoc primum condita Roma loco est.
 Singula dum miror, video fulgentibus armis
 Conspicuos postes, testaque digna Deo.
 En domus hæc, dixi, Jovis est: quod ut esse putarem,
 Augurium menti quæna corona dabat.
 Cujus ut accepi dominum, non fallimur, inquam,
 Et magni verum est hanc Jovis esse domum.
 Cur tamen apposita velatur janua lauro?
 Cingit & augustas arbor opaca fores?
 An quia perpetuos meruit domus ista triumphos?
 An quia Leucadio semper amata Deo est?
 Ipsa ne quod festa est, an quod facit omnia festa?
 Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?
 Utque viret semper laurus, nec fronde caduca
 Carpirur: æternum sic habet illa decus.
 Causaque suppositæ scripto testata coronæ
 Servatos cives indicat hujus ope.
 Adjice servatis unum, pater optime, civem,
 Qui procul extremo pulsus in orbe later.
 In quo pœnarum, quas se meruisse fatetur,
 Non facinus causam, sed suus error habet:
 Me miserum, vereorque locum, vereorque potentē,
 Et quatitur trepido littera nostra metu.
 Aspicias exanguis chartam pallere colore?
 Aspicias alternos intremuisse pedes?
 Quandocunque precor nostro placare parenti
 Isdem sub dominis aspiciare domus.
 Inde tenore pari gradibus sublimia celsis
 Ducor ad intonsi candida templa Dei.
 Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
 Belides, & stricto stat ferus ense pater.
 Queque viri docto veteres fecere, novique
 Pectore, lecturis inspicienda patent.
 Quærebam fratres exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens.
 Querentem frustra custos è sedibus illis
 Præpositus sancto jussit abire loco.

Alibi
 Hic
 Nec me
 Arria
 Ingenus
 Et pat
 Forstan
 Evict
 Di pecc
 Cas
 Interea
 Priv
 Vos qu
 Sum

E Reg
 Nec vos
 Docta
 Nec mihi
 Quod
 Plurima
 Ultus
 Quique
 Moll
 Ultim
 Perd
 Sufficien
 Accep
 Dum tar
 Falle
 Ut via
 Et p
 Nil nisi
 Lum
 Roma d
 Quid

Altera templa peto vicino juncta theatro,
 Hæc quoque erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis
 Atria, libertas tangere passa sua est.
 In genus auctoris miseri fortuna redundat.
 Et patimur nati quam tulit ipse fugam.
 Forsitan & nobis olim minus asper, & illi
 Evictus longo tempore Caesar erit.
 Di precor, atq; adeo (neq; enim mihi turba roganda est)
 Caesar ades voto maxime dive meo.
 Interea, quoniam statio mihi publica clausa est;
 Privato liceat delituisse loco.
 Vos quoque si fas est, confusa pudore repulsa,
 Sumite plebejæ carmina nostra manus.

ELEGIA II.

ERGO erat in fatis Scythiam quoq; visere nostris?
 Quæque Lycaonio terra sub axe jacet?
 Nec vos Pierides, nec stirps Iatonia vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem?
 Nec mihi, quod lusi vero sine crimine prodest;
 Quodque magis musa est visa jocosa mea.
 Plurima sed pelago, terraque pericula passum
 Ustus ab assiduo frigore pontus habet.
 Quique fugax rerum securaque in otia natus
 Mollis & impatiens ante laboris eram:
 Ultima nunc patior, nec me mare portubus orbum
 Perdere, diversæ nec potuere via.
 Sufficitque malis animus, nam corpus ab illo
 Accepit vires: vixque ferenda tulit.
 Dum tamen & ventis dubius jactabar & undis:
 Fallebat curas, ægraque corda labor.
 Ut via finita est, & opus requievit eundi,
 Et pœna tellus est mihi facta mea:
 Nil nisi flere libet; nec nostro parciior imber
 Lumina, quam verna de nive manat aqua.
 Roma domusque subit, desideriumque locorum;
 Quidquid & amissa restat in urbe mei.

Hei mihi quod toties nostri pulsata sepulchri
Janua, sed nullo tempore aperta fuit.

Cur ego tor gladios fugi? totiesque minata
Obruit infelix nulla procella caput?

Di, quos experior nimium constanter iniquos,
Participes iræ, quam Deus unus habet:
Exstimulate, precor cessantia fata, meique
Interitus clausas esse veritate fores.

ELEGIA III.

HÆc, mea si conjux miraris, epistola quare
Alterius digitis scripta sit, æger eram.
Æger in extremis ignoti partibus orbis;
(Incertusque meæ pene salutis eram.)

Quem mihi tunc animum dura in regione jacenti;
Inter Sauromatas esse, Getasque putas?

Nec cœlum patior, nec aquis assuevimus istis:
Terraque nescio quo non placet ista modo.

Non domus apta satis: non hic cibus utilis ægro:
Nullus, Apollinea qui levet arte malum, est.

Non qui soletur, non qui labentia tarde
Tempora narrando fallat, amicus adest.

Lassus in extremis jacco populisque, locisque;
Et subit affecto nunc mihi, quiquid abest.

Omnia cum subeant; vincis tamen omnia, conjux:
Et plus in nostro pectore parte tenes.

Te loquor absentem: te vox mea nominat unam,
Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.

Quia etiam sic me dicunt aliena locutum,
Ut foret amentis nomen in ore tuum.

Si jam deficiam, suppressaque lingua palato,
Vix instillato restituenda mero;

Nuntiet huc aliquis dominam venisse, resurgam:
Spesque tui nobis causa vigoris erit.

Ergo ego sum vitæ dubius: tu forsitan istic
Jucundum nostri nescia tempus agis?

Non agis affirmo; liquet hoc carissima nobis,
Tempus agi sine me non nisi triste tibi.

Si tamen implevit mea fors, quos debuit, annos;

Et mihi vivendi tam cito finis adest;

Quantum erat, O magni perituro parcere divi;

Ut saltem patria contumularet humo!

Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset,

Vel præcepisset mors properata fugam.

Integer hanc potui nuper bene reddere vitam;

Exul ut occiderem; nunc mihi vita data est.

Tam procul ignotis igitur moriemur in oris;

Et fient ipso tristia fata loco?

Nec mea consucto languescunt corpora lecto?

Depositum nec me qui fleat, ullus erit?

Nec dominæ lacrymis in nostra cadentibus ora

Accedent animæ tempora parva meæ?

Nec mandata dabo? nec cum clamore supremo

Labentes oculos condet amica manus?

Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulcristi

Indeploratum barbara terra teget?

Ecquid ubi audieris, tota turbabere mente;

Et feries pavida pectora fida manu?

Ecquid in has frustra tendens tua brachia partes,

Clamabis miseri nomen inane viri?

Parce tamen lacerare genas; nec scinde capillos.

Non tibi nunc primum, lux mea, raptus ero.

Cum patriam amisi, tunc me periisse putato:

Et prior, & gravior mors fuit illa mihi.

Nunc, si forte potes, sed non potes, optima conjux,

Finitis gaude tot mihi morte malis.

Quod potes: extenua forti mala corde ferendo;

Ad mala jam pridem non rude pectus habes.

Atque utinam pereant animæ cum corpore nostræ,

Effugiatque avidos pars mea nulla rogos.

Nam si morte carens vacuas volat altus in auras

Spiritus, & Samii sunt rata dicta denis;

Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras:

Perque feros manes hospita semper erit.

Ossa tamen facito parva referantur in urna.

Sic ego non etiam mortuus exul ero.

Nō vetat hoc quisquam, fratrem Thebana peremptā
 Supposuit tumulo rege vetante foror.
 Atque ea cum foliis, & amomi pulvere misce:
 Atque suburbano condita pone solo.
 Quosque legat versus oculo properante viator
 Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
 Hic ego qui jaceo tenerorum lusor amorum,
 Ingenio perii Naso poeta meo.
 At tibi, qui transis, ne sit grave, quisquis amasti
 Dicere: Nasonis molliter ossa cubent.
 Hoc satis in tumulo est, etenim majora libelli,
 Et diuturna magis sunt monumenta mei.
 Quos ego confido, quamvis nocuere, daturus
 Nomen & auctori tempora longa suo.
 Tu tamen extincto seralia munera festo:
 Deque tuis lacrymis humida ferta dato.
 Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis.
 Sentiet officium mæsta favilla pium.
 Scribere plura libet: sed vox mihi fessa loquendo
 Dictandi vires, siccaque lingua negat.
 Accipe supremo dictum mihi forsitan ore:
 Quod, tibi qui mittit, non habet ipse; Vale.

ELEGIA IV.

O Mihi care quidem semper, sed tempore duro
 Cognite: res postquam procubuerè meæ.
 Usibus edocto si quidquam credis amico,
 Vive tibi: & longè nomina magna fuge.
 Vive tibi, quantumque potes prælustria vita:
 Sævum prælustri fulmen ab arce venit.
 Nam quanquam soli possunt prodesse potentes:
 Non profunt; potius plurimum obesse solent.
 Effugit hybernas demissa antenna procellas:
 Lataque plus parvis vela timoris habent.
 Aspicias, ut summa cortex levis innatat unda?
 Cum grave nexa simul retia mergat onus.
 His ego si monitis monitus prius ipse fuisset;
 In qua cæcissimam, forsitan urbs forem.

Dum

Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat:
 Hac mea per placidas cymba cucurrit aquas.
 Qui cadit in plano, vix hoc tamen evenit ipsum:
 Sic cadit, ut tacta surgere possit humo.
 At miser Elpenor tecto delapsus ab alto
 Occurrit regi flebilis umbra suo.
 Quid fuit, ut tutas agitare Dædalus alas?
 Icarus immensas nomine signet aquas?
 Nempe quod hic altè, demissius ille volabat:
 Nam pennas ambo non habuere suas.
 Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit: & iutta
 Fortunam debet quisque manere suam.
 Non foret Eumenides orbis: si filius ejus
 Stultus Achilleos non adamasset equos.
 Nec natum in flamma vidisset, in arbore natus:
 Cepisset genitor si Phaethonta Merops.
 Tu quoque formida nimium sublimia semper:
 Propositi que precor contrahe vela tui.
 Nam pede inoffenso spatium procurrare vitæ
 Dignus es: & fato candidiore frui.
 Quod pro te voveam miti pietate mereris:
 Hæsuræque mihi tempus in omne fide.
 Vidi ego te tali vultu mea fata gementem:
 Qualem credibile est ore fuisse meo.
 Nostra tuas vidi lacrymas super ora cadentes:
 Tempore quas uno fidaque verba dabas.
 Nunc quoque summotum studio defendis amicum;
 Et mala vix ulla parte levanda levas.
 Vive sine invidia, mollesque inglorius annos
 Exige, amicitias & tibi junge pares.
 Nasonisque tui, quod adhuc non exultat unum.
 Nomen ama, Scythicus cætera pontus habet.
 Proxima syderibus tellus Erymanthidos Ursæ
 Me tenet, astricto terra perusta gelu.
 Bosphorus & Tanais superant, Scythiæque paludes;
 Vixque satis noti nomina pauca loci.
 Ulterius nil est, nisi non habitabile frigus.
 Heu quam vicina est ultima terra mihi!

At longe patria est: longe est carissima conjux.
 Quidquid & hæc nobis post duo dulce fuit.
 Sic ta men hæc absunt, ut quæ contingere non est
 Corpore, sunt animo cuncta videnda meo.
 Ante oculos errat domus, urbs, & forma locorum:
 Accenduntque suis singula facta locis.
 Conjugis ante oculos, sicut præsentis imago est:
 Illa meos casus aggravat: illa levat. (amorem:
 Aggravat hæc, quod abest: levat hæc, quod præstat
 Impositumque sibi forma tuetur onus.
 Vos quoque pectoribus nostris hæretis amici:
 Dicere quos cupio nomine quemque suo:
 Sed timor officium cautus compefcit: & ipsos
 In nostro poni carmine nolle puto.
 Ante volebatis, gratique erat instar amoris,
 Versibus in nostris nomina vestra legi.
 Quod quoniã est anceps, intra mea pectora quemque
 Alloquar: & nulli causa timoris ero.
 Nec meus indicio latitantem versus amicos
 Protrahet: occultò si quis amavit, amet.
 Scite tamen, quamvis longa regione remotus
 Absim, vos animo semper adesse meo.
 Et qua quisque potest oro, mala nostra levate:
 Fidam projecto neve negate manum.
 Prospera lic maneat vobis fortuna, nec unquam
 Con aucti simili sorte rogetis idem.

ELEGIA V.

USus amicitiae tecum mihi parvus, ut illam
 Non aegrè possis dissimulare, fuit.
 Ni me complexus vinclis propioribus esses,
 Nave mea vento forsitan cunte suo.
 Ut cecidi, cunctique metu fugere ruinam:
 Versaque amicitiae terga dedere meae:
 Ausus es igne Jovis percussum tangere corpus,
 Et deploratae limen adire domus.
 Idque recens præstas, nec longo cognitus usu;
 Quod veterum misero vix duo tresve mihi.

Vidi

Vidi ego confusos vultus, visusque notavi;
 Osque madens fletu pallidiusque meo:
 Et lacrymas cernens in singula verba cadentes,
 Ore meo lacrymas, auribus illa bibi:
 Brachiaque excepi mæsto pendentia collo,
 Et singultatis oscula mista sonis.
 Sum quoque, Care, tuis defensus viribus absens:
 Scis Carum veri nominis esse loco.
 Multaque præterea manifesti signa favoris
 Pectoribus teneo non abitura meis.
 Di tibi posse tuos tribuant defendere semper,
 Quos in materia prosperiore iuves.
 Si tamen interea, quid in his ego perditus oris,
 (Quod te credibile est quærere) quæris, agam?
 Spe trahorexigua (quam tu mihi demere noli)
 Tristia leniri numina posse Dei.
 Seu temere exspecto, sive id contingere fas est;
 Tu mihi, quod cupio, fas (precor) esse proba.
 Quæque tibi linguæ est facundia, confer in illud,
 Ut doceas votum posse valere meum.
 Quo quis enim major, magis est placabilis iræ;
 Et faciles motus mens generosa capit.
 Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni:
 Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet.
 At lupus, & turpes instant morientibus ursi,
 Et quæcunque minor nobilitate fera est.
 Majus apud Trojam forti quid habemus Achille?
 Dardanii lacrymas non tulit ille senis.
 Quæ ducis Emathii fuerit clementia, Poros,
 Præclarique docent funeris exsequiæ.
 Neve hominum referam flexas ad mitius iras;
 Junonis gener est, qui prius hostis erat.
 Denique non possum nullam sperare salutem,
 Cum pænæ non sit causa cruenta mea.
 Non mihi quærenti pessundare cuncta, petiturum
 Cæsareum caput est, quod caput orbis erat.
 Non aliquid dixi, violentaque lingua locuta est;
 Lapsume sunt nimio verba profana mero.

Inscia quod crimen viderunt lumina, plector :
 Peccatumque oculos est habuisse meum.
 Non equidem totam possum defendere culpam :
 Sed partem nostri criminis error habet.
 Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse,
 Mutati pœnam conditione loci.
 Hunc utinam nitidi Solis prænuntius ortum
 Afferat admisso Lucifer albus equo.

ELEGIA VI.

FOEdus amicitia nec vis, carissime, nostræ,
 Nec, si forte velis, dissimulare potes.
 Donec enim licuit, nec te mihi carior alter,
 Nec tibi me tota junctior Urbe fuit.
 Isque est usque adeò populo testatus, ut esset
 Pene magis quam tu, quamque ego, notus amor.
 Quique erat in caris animi tibi candor amicis,
 Cognitus est illi, quem colis ipse, viro.
 Nil ita celabas, ut non ego conscius essem:
 Pectoribusque dabas multa regenda meis.
 Cuique ego narrabam secreti quidquid habebam;
 Excepto, quod me perdidit, unus eras.
 Id quoque si scisses, salvo fruerere sodali;
 Consilioque forem sospes, amice, tuo.
 Sed mea me in pœnam nimirum fata trahebant:
 Omne bonæ claudunt utilitatis iter.
 Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo;
 Seu ratio fatum vincere nulla valet;
 Tu tamen, ò nobis usu junctissime longo,
 Pars desiderii maxima pene mei,
 Sis memor: & si quas fecit tibi gratia vires;
 Illas pro nobis experiare, rogo.
 Numinis ut læsi fiat mansuetior ira;
 Mutatoque minor sit mea pœna loco.
 Idque ita, si nullum scelus est in pectore nostro;
 Principiumque mei criminis error habet.
 Nec breve, nec tutum est, quo sint mea, dicere, casu
 Lumina funesti conscia facta mali.

Mensque

Mensque
 Illud,
 Et quæcum
 Illa res
 Nil igitur
 Præmia
 Scilicet
 Nominis
 Quæ si no
 Quæ

V
 I
 Aut ill
 Aut i
 Quicquid
 Nec m
 Vivere
 Nec m
 Et tamen
 Aptaq
 Tu quoq
 Doctar
 Nam tib
 Et ra
 Hoc ego
 Ne m
 Primu
 Utqu
 Ergo si
 Sola t
 Sed vere
 Postq
 Dum li
 Sæpe
 Aut ego
 Aut

Mensque reformidat, veluti sua vulnere, tempus
 Illud, & admonitu sit novus ipse dolor.
 Et quæcunque adeo possunt afferre pudorem,
 Illa regi cæca condita nocte decet.
 Nil igitur referam, nisi me peccasse; sed illo
 Præmia peccato nulla perita mihi.
 Stultitiamque meum crimen debere vocari,
 Nomina si factis reddere vera velis.
 Quæ si non ita sunt, alium, quo longius absim;
 Quære, suburbana hic sit mihi terra, locum.

ELEGIA VII.

VAde salutatum subito perarata Perillam
 Littera, sermonis fida ministra mei.
 Aut illam invenies dulci cum matre sedentem,
 Aut inter libros, Pieridasque suas.
 Quicquid aget, cum te scierit venisse, relinquet:
 Nec mora quid venias, quidve, requireret agam;
 Vivere me dices: sed sic, ut vivere nolim:
 Nec mala tam longa nostra levata mora.
 Et tamen ad Musas, quamvis nocuere, reverti,
 Aptaque in alternos cogere verba pedes.
 Tu quoque dic studiis communibus ecquid inhaeres?
 Doctaque non patrio carmina more canis?
 Nam tibi cum facie mores natura pudicos,
 Et raras dotes, ingeniumque dedit.
 Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas;
 Ne male fecundæ vena periret aquæ.
 Primus id aspexi teneris in virginis annis,
 Utque pater natæ duxque comesque sui.
 Ergo si remanent ignes tibi pectoris iidem:
 Sola tuum vates Lesbia vincet opus.
 Sed vereor, ne nunc mea te fortuna retardet,
 Postque meos casus sit tibi pectus iners.
 Dum licuit, tua sæpe mihi, tibi nostra legebam,
 Sæpe tui iudex, sæpe magister eram.
 Aut ego præbebam factis modo versibus aures,
 Aut, ubi cessaras, causa ruboris eram.

Forſi-

Forsitan exemplo, quia me læsere libelli,
 Tu quoque sis pœnæ facta ruina mea.
 Pone Perilla metum, tantummodo femina nulla,
 Neve vir à scriptis discat amare tuis.
 Ergo desidia remove doctissima causas,
 Inque bonas artes, & tua sacra redi.
 Ista decens facies longis vitiabitur annis,
 Rugaque in antiqua fronte senilis erit.
 Injicietque manum formæ damnosa senectus,
 Quæ strepitum passu non faciente venit.
 Cumque aliquis dicet, fuit hæc formosa, dolebis,
 Et speculum mendax esse querere tuum.
 Sunt & opes modicæ, cum sis dignissima magnis:
 Finge sed immensis censibus esse pares.
 Nempe dat, & quodcunque libet fortuna, rapitque
 Irus & est subito, qui modo Cræsus erat.
 Singula ne referam, nil non mortale tenemus
 Pectoris exceptis, ingenique bonis.
 En ego cum patria caream, vobisque, domoque:
 Raptaque sint, adimiquæ potuere, mihi:
 Ingenio tamen ipse meo comitorque fruorque,
 Cæsar in hoc potuit juris habere nihil.
 Qui licet hanc sævo vitam mihi finiat ense.
 Me tamen extincto fama superstes erit.
 Dumque suis victrix septem de montibus orbem
 Prospiciet domitum Martia Roma, legar.
 Tu quoque, quam studii maneat felicior usus,
 Effuge venturos qua potes usque rogos.

ELEGIA VIII.

Nunc ego Triptolemi cuperẽ conscendere currus,
 Misit in ignotam qui rude semen humum.
 Nunc ego Medæ vellem frænare dracones,
 Quos habuit fugiens arce Corinthe tua.
 Nunc ego jactandas optarem sumere pennas:
 Sive tuas Perseu, Dædale sive tuas:
 Ut tenera nostris cedente volatibus aura
 Aspicerem patriæ dulce repente solum:

Deser-

Deser-
 Causa
 Solite quid
 Quæ no
 Si semel op
 Et quem
 Ille tibi pe
 Tradere
 Si prece
 Ne m
 Forsitan
 Tunc
 Quod m
 Ex hi
 Nec co
 Hei n
 Seu vira
 Sive r
 Et regio
 Olla
 Quique p
 Est col
 It mea m
 Et nus
 Nec mel
 Utraq
 Harer,
 Adsta
 Cumque
 Cerni
 Tantus a
 Quod
 At quon
 Mutar

H

Desertæque domus vultus, memoresque sodales,

Caraque præcipue conjugis ora mea.

Stulte quid hæc frustra votis puerilibus optas?

Quæ non ulla tibi fertque, feretque dies?

Si semel optandum est, Augusti nomen adora:

Et quem sensisti rite precare Deum.

Ille tibi pennasque potest currusque volucres

Tradere: det redditum: protinus ales eris.

Si precer hæc (neque enim possum majora precari)

Ne mea sint timeo vota modesta parum.

Forssitan hoc olim, cum jam satiaverit iram,

Tunc quoque sollicita mente rogandus erit.

Quod minus interea est, instar mihi muneris ampli,

Ex his me jubeat quolibet ire locis:

Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec auræ,

Hei mihi perperuus corpora languor habet.

Seu vitant artus ægræ contagia mentis,

Sive mei causa est in regione mali.

Et rapti Pontum vexant insomnia, vixque

Olla tegit macies, nec juvat ora cibus.

Quique per autumnum percussis frigore primo

Est color in foliis, quæ nova læsit hyems;

Is mea membra tenet: nec viribus allevor ullis;

Et nunquam queruli causa doloris abest.

Nec melius valeo, quàm corpore, mentes sed ægra est

Utraque pars æque, binæque damna fero.

Hæret, & ante oculos veluti spectabile corpus

Adstans Fortunæ forma legenda meæ.

Cumque locos, moresque hominū, cultusque sonumque

Cernimus; & quid sim, quid fuerimque subit;

Tantus amor necis est, querar ut de Cæsaris ira,

Quod non offensas vindicet ense suas.

At quoniam semel est odio civiliter usus,

Mutato levior sit fuga nostra loco.

ELEGIA IX.

Hic quoque sunt igitur Grajæ (quis crederet?) ur-
Inter inhumanæ nomina barbariæ. (bes,

Huc

Deser-

Huc quoque Mileto missi venire coloni,
 Inque Getis Grajas constituere domos.
 Sed vetus huic nomen, posteraque antiquius urbe,
 Constat ab Absyrti caede fuisse loco.
 Nam rate, quæ cura pugnacis facta Minervæ,
 Per non tentatas prima cucurrit aquas;
 Impia desertum fugiens Medea parentem.
 Dicitur his remos applicuisse vadis.
 Quem procul ut vidit tumulo speculator ab alto,
 Hospes, ait, nosco Colchide vela, venit.
 Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere fumis,
 Dum sequitur celeres anchora tracta manus;
 Conscia percussit meritorum pectora Colchis.
 Ausa atque ausura multa nefanda manu.
 Et, quamquam superest ingens audacia menti,
 Pallor in attonitæ virginis ore fuit.
 Ergo ubi prospexit venientia vela, tenemur,
 Et pater est aliqua fraude morandus, ait.
 Dum quid agat spernit, dum versat in omnia vultus
 Ad fratrem casu lumina flexa tulit.
 Cujus ut oblata est præsentia vicinus, inquit,
 Hic mihi morte sua causa salutis erit.
 Protinus ignari nec quidquam tale timentis
 Innocuum rigido perforat ense latus.
 Atque ita divellit, divulsaque membra per agros
 Dissipat in multis invenienda locis.
 Neu pater ignoret, scopulo proponit in alto
 Pallentesque manus, sanguineumque caput.
 Ut genitor lætuque novo tardetur, & artus
 Dum legit extinctos, triste retardet iter.
 Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo
 Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA X.

SI quis adhuc istic mentinit Nafonis adempti,
 Et superest sine me nomen in Urbe meum.
 Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor,
 Me sciat in media vivere barbaria.

Sauromatæ cingunt fera gens, Bessique, Getæque :

Quam non ingenio nomina digna meo !

Dum tamen aura tepet, medio defendimur Istro,

Ille suis liquidus bella repellit aquis.

At cum tristis hyems squalentia prorulit ora.

Terraque marmoreo candida facta gelu.

Dum patet & Boreas, & nix injecta sub Arcto :

Tum patet has gentes axe tremente premi.

Nix jacet, & jactam nec Sol pluvixæe resolvunt :

Indurat Boreas, perpetuamque facit.

Ergo, ubi delicuit nondum prior, altera venit :

Et solet in multis bima manere locis.

Tantaque commoti vis est Aquilonis, ut altas :

Æquet humo turres, tectaque rapta ferat.

Pellibus, & sutis arcent male frigora braccis ;

Oraque de toto corpore sola patent.

Sæpe sonant moti glacie pendente capilli,

Et nitet inducto candida barba gelu.

Udaque consistunt formam servantia testa

Vina, nec hausta meri, sed data frustra bibunt.

Quid loquar, ut cuncti concresecant frigore rivi,

Deque lacu fragiles effodiantur aquæ ?

Ipse papyrisero qui non angustior amne,

Miscetur vasto multa per ora freto,

Ceruleos ventis latices durantibus Ister

Congelat, & testis in mare serpit aquis.

Quaque rates jerant, pedibus nunc itur : & undas

Frigore concretas ungula pulsat equi.

Perque novos pontes subter labentibus undis

Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.

Vix equidem credar : sed cum sint præmia falsi

Nulla, ratam debet testis habere fidem.

Vidimus ingentem glacie consistere pontum,

Lubricaque immotas testa premebat aquas.

Nec vidisse fat ast, durum calcavimus æquor :

Undaque non udo sub pede summa fuit.

Si tibi tale fretum quondam, Leandre, fuisset ;

Non foret angustæ mors tua crimen aquæ.

Tum neque se pandi possunt Delphines in auras
 Tollere: conantes dura coercet hyems.
 Et quamvis Boreas jactatis insonet alis,
 Fluctus in obfesso gurgite nullus erit.
 Inclusæque gelu stabunt, ut marmore, puppes:
 Nec poterit rigidas findere remus aquas.
 Vidimus in glacie pisces hæere ligatos:
 Sed pars ex illis tum quoque viva fuit.
 Sive igitur nimii Boreæ vis sæva marinas,
 Sive redundatas flumine cogit aquas:
 Protinus, æquato siccis Aquilonibus Istro,
 Invehitur celeri barbarus hostis equo:
 Hostis equo pollens, longeque volante sagittæ
 Vicinam latè depopulatur humum.
 Diffugiunt alii; nullisque tuentibus agros,
 Incustoditæ diripiuntur opes.
 Ruris opes parvæ, pecus, & stridentia plaustra;
 Et quas divitias incola pauper habet.
 Pars agitur victis post tergum capta lacertis,
 Respiciens frustra rura Laremque suum.
 Pars cadit hamatis miserè confixa sagittis:
 Nam volucri ferro tinctile virus inest.
 Quæ nequetunt secum ferre, aut abducere, perdunt:
 Et cremat infontes hostica flamma casus.
 Tum quoque cum pax est, trepidant formidine bellæ:
 Nec quisquam presso vomere sulcat humum.
 Aut videt, aut metuit locus hic, quæ non videt, hoste,
 Cessat iners rigido terra relicta sinu.
 Non hic pampinea dulcis latet uva sub umbra;
 Nec cumulant altos servida musta lacus.
 Poma negat regio: nec haberet Acontius, in quo
 Scriberet hic dominæ verba legenda suæ.
 Aspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos.
 Heu loca felici non adeunda viro!
 Ergo, tam latè pateat cum maximus orbis,
 Hæc est in pœnas terra reperta meas.

E L E G I A XI.

Si quis es, insultes qui casibus improbe nostris,
 Meque reum dempto sine cruentus agas;
 Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino;
 Et dicam silices pectus habere tuum.
 Quis gradus ulterior, quò se tua porrigat ira
 Restat? quidve meis cernis abesse malis?
 Inarbara me tellus, & inhospita littora Ponti,
 Cumque suo Borea Mænalis ursa videt.
 Nulla mihi cum gente fera commercia linguae:
 Omnia solliciti sunt loca plena metus.
 Itaque fugax avidis cervus deprensus ab ursis,
 Cinctaque montanis ut pavet agna lupis;
 Sic ego belligeris à gentibus undique septus
 Terreo, hoste meum pene premente latus.
 Atque sit exiguum penæ, quod conjuge cara,
 Quod patria carco, pignoribusque meis;
 It mala nulla feram, nisi nudam Cæsaris iram;
 Nuda parum nobis Cæsaris ira mali est?
 Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retractet;
 Solvat & in mores ora diserta meos.
 In causa facili cuivis licet esse deserto:
 Et minimæ vires frangere quassa valent.
 Insuperbruiere est arces & stantia mœnia virtus:
 Quamlibet ignavi præcipitata premunt.
 Non sum qui fueram: quid inanem proteris umbram?
 Quid cinerem saxi bustaque nostra petis?
 Hector erat tunc cum bello certabat; & idem
 Tractus ab Hæmonio non erat Hector equos.
 Quis quoque, quem noras olim, non esse memento:
 Ex illo superant hæc simulacra viro.
 Quid simulacra, ferox, dictis incessis amaris?
 Parce, precor, manes sollicitare meos.
 Omnia vera puta mea crimina: nil sit in illis,
 Quod magis errorem, quam scelus, esse putes.
 Indimus en profugi (satis tua pectora) pœnas,
 Exilioque graves, exiliique loco.

Carnifici mea flenda potest fortuna videri :
 Te tamen est uno iudice merita parum.
 Sævior es tristi Bufride , sævior illo ,
 Qui falsum lento torruit igne bovem.
 Quique bovem Siculo fertur donasse tyranno :
 Et dictis artes conciliasse suas.
 Munere in hoc res est usus , sed imagine major :
 Nec sola est operis forma probanda mei.
 Aspicias à dextra latus hoc adaperitile tauri ?
 Hac tibi , quem perdes , conjiciendus erit.
 Proinus inclusum lentis carbonibus ure ;
 Mugiet , & veri vox erit illa bovis.
 Pro quibus inventis , ut munus munere penes ,
 Da precor ingenio præmia digna meo.
 Dixerat , at Phalaris , Pœnæ mirande repertor ,
 Ipse tuum præsens imbue dixit opus.
 Nec mora , monstratis crudeliter ignibus ustus
 Exhibuit geminos ore gemente sonos.
 Quid mihi cum Siculis inter Scythicosq; Gerasque
 Ad te , quisquis is , es , nostra querela redit.
 Utque sitim nostro possis explere cruore ,
 Quantaque vis , avido gaudia corde feras.
 Tot mala sum fugieas tellure , tot æquore passus ,
 Te quoque ut auditis posse dolere putem.
 Crede mihi , si sit nobis collatus Ulysses ,
 Neptuni minor est , quam Jovis ira fuit.
 Ergo quicumque es , rescindere crimina noli ,
 Deque gravi duras vulnere tolle manus.
 Utque meæ famam tenuent oblivia culpæ ,
 Facta cicatricem ducere nostra sine.
 Humanæque memor sortis , quæ tollit eisdem
 Et premit ; incertas ipse verere vices.
 Et quoniam , fieri quod nunquam posse putavi ,
 Est tibi de rebus maxima cura meis :
 Non est quod timeas , fortuna miserima nostra
 Omne trahit secum Cæsaris ira malum.
 Quod magis ut liqueat , neve hoc ego fingere credas
 Ipse velim pœnas experiare meas.

ELEGIA XII.

Frigora jam Zephyri minuunt:annoque peracto,
 Longior antiquis visa Meotis hyems:
 Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellen,
 Tempora nocturnis æqua diurna facit.
 Jam violas puerique legunt, hilaresque puellæ,
 Ruraque quæ nullo nata serente ferunt.
 Prataque pubescunt variorum flore colorum,
 Indocilique loquax gutture vernat avis.
 Utque malæ crimen matris deponat hirundo,
 Sub trabibus cunas, tectaque parva facit.
 Herbaque, quæ laruit Cerealiis obruta sulcis,
 Exerit è tepida molle cacumen humo:
 Quoque loco est vitis, de palmite gemma movetur:
 Nam procul à Getico littore vitis abest.
 Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus;
 Nam procul à Geticis finibus arbor abest.
 Otia nunc istic, junctisque ex ordine ludis
 Cedunt verbosi garrula bella fori.
 Lusus equo nunc est, levibus nunc luditur armis;
 Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe throcus.
 Nunc, ubi perfusa est oleo labente juvenus,
 Defessos artus Virgine tingit aqua.
 Scena viget, studiisque favor distantibus ardet,
 Cumque tribus resonant terna theatra foris.
 O quantum, & quoties non est numerare beatum,
 Non interdicta cui licet urbe frui!
 At mihi sentitur nix verno sole soluta,
 Quæque lacu duro non fodiantur aquæ.
 Nec mare concrevit glacie: nec, ut ante, per Istrum
 Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit.
 Si tamen incipiunt aliquæ huc adnare carinæ,
 Hospitaque in Ponti littore puppis adest;
 Sedulus occurram nautæ: diætaque salute,
 Quid veniat quæram, quisve, quibusve locis.
 Ille quidem (mirum) nisi de regione propinqua:
 Non nisi vicinas tutus araret aquas.

Rarus ab Italia tantum mare navita transit :
 Littora rarus in hæc portubus orba venit.
 Sive tamen Graja scierit , sive ille Latina
 Voce loqui : certe gratior huius erit.
 Fas quoque ab ore freti, longæque Propõtidos undis,
 Huc aliquem certo vela dedisse Noto.
 Quisquis is est , memori rumorem voce referte ,
 Et fieri famæ parsque gradusque potest.
 Is precor auditos possit narrare triumphos
 Cæsaris , & Latio reddita vota Jovi.
 Teque rebellatrix tandem Germania magni
 Triste caput pedibus supposuisse ducis.
 Hæc mihi qui referet , quæ non vidisse dolebo ,
 Ille meæ domui protinus hospes erit.
 Hei mihi, jamne domus Scythico Nasonis in orbe est,
 Jamque suum mihi dat pro Lare pœna locum ?
 Di facite , ut Cæsar non hic penetrare, domumque,
 Hospitium pœnæ sed velit esse meæ.

ELEGIA XIII.

ECce supervacuus (quid enim fuit utile nasci !)
 Ad sua natalis tempora noster adest.
 Dure , quid ad miseros veniebas exsulis annos ?
 Debueras illis imposuisse modum,
 Si tibi cura mei , vel si pudor ullus adesset :
 Non ultra patriam me sequerere meam.
 Quoque loco primum tibi sum male cognitus infans,
 Illo tentasses ultimus esse mihi.
 Inque relinquendo , quod idem fecere sodales ,
 Tu quoque dixisses tristis in urbe Vale.
 Quid tibi cum Ponto ? num te quoque Cæsaris ira
 Extremam gelidi misit in orbis humum ?
 Scilicet expectas solitum tibi moris honorem ,
 Pendeat ex humeris vestis ut alba meis ?
 Fumida cingatur florentibus ara coronis ;
 Micaque solemnî thuris in igne sonet ?
 Libaque dem pro te genitale notantia tempus ,
 Concipiamque bonas ore favente preces ?

Non

Non in fun
 Advenit
 Invenit ara
 Convenit
 No dare
 In tantis
 Si tamen e
 In loca
 Dum me
 Eui

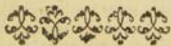
CU
 Ecquid
 Num
 Suscipi
 Arti
 Immo
 Qu
 Est fuga
 Qui d
 Sape pe
 Urbe
 Pallad
 Ca
 Hanc
 Ho
 Tre
 Ca
 Sunt
 Ca
 Illud
 Ce
 Num
 In
 Hoc
 D

Non ita sum positus : nec sunt ea tempora nobis ,
 Adventu possim lætus ut esse tuo.
 Funeris ara mihi ferali cincta cupressu
 Convenit , & structis flamma parata rogis.
 Nec dare thura liber nihil exorantia Divos :
 In tantis subeunt nec bona verba malis.
 Si tamen est aliquid nobis hac luce perendam :
 In loca ne redeas amplius ista precor.
 Dum me terrarum pars pæne novissima Pontus ,
 Euxinus falso nomine dictus habet.

E L E G I A X I V .

Cultor , & antistes doctorum sancte virorum ,
 Quid facis ingenio semper amice meo ?
 Ecquid , ut incolumem quondam celebrare solebas ,
 Nunc quoque , ne videar totus abesse , caves ?
 Suscipis exceptis ecquid mea carmina solis
 Artibus , artifici quæ nocuere suo ?
 Immo ita fac quæso , varum studiose novorum ,
 Quaque potes retine nomen in urbe meum.
 Est fuga dicta mihi , non est fuga dicta libellis ,
 Qui domini pœnam non meruere sui.
 Sæpe per externas profugus pater exulat oras :
 Urbe tamen natis exsulis esse licet.
 Palladis exemplo , de me sine matre creata
 Carmina sunt , stirps hæc progeniesque mea.
 Hanc tibi commēdo quæ quo magis orba parēte est ,
 Hoc tibi tutiori sarcina major erit.
 Tres mihi sunt nati contagia nostra secuti :
 Cætera fac curæ sit tibi turba palam.
 Sunt quoque mutatæ ter quinque volumina formæ :
 Carmina de domini funere rapta sui.
 Illud opus potuit , si non prius ipse perissem ,
 Certius à summa nomen habere manu.
 Nunc incorrectum populi pervenit in ora :
 In populi quidquam si tamen ore meum est.
 Hoc quoque nescio quid nostris appone libellis ,
 Diverso missum quod tibi ab orbe venit.

Quod quicumque leget (si quis leget) aestimet ante
 Compositum quo sit tempore , quoque loco
 Æquus erit scriptis ; quorum cognoverit esse
 Exsilium tempus , barbariemque locum ;
 Inque tot adversis carmen mirabitur ullum
 Ducere me tristi sustinuisse manu.
 Ingenium fregere meum mala : cuius , & ante
 Fons infæcundus , parvaque vena fuit.
 Sed quæcumque fuit , nullo exercente refugit ,
 Et longo periiit arida facta situ.
 Non hic librorum , per quos inviter , alatque
 Copia , pro libris arcus , & arma sonant.
 Nullus in hac terra , recitem si carmina , cuius
 Intellecturis auribus utar , adest.
 Nec quo secedam locus est , custodia muri
 Submover infestos , clausaque porta Getas.
 Sæpe aliquod quæro verbum ; nomenque , locumque ;
 Nec quisquam est , à quo certior esse queam.
 Dicere sæpe aliquid conanti , turpe fateri ,
 Verba mihi desunt : dedidicique loqui.
 Threicio Scythicoque fere circumsonor ore ,
 Et videor Geticis scribere posse modis.
 Crede mihi , timeo , ne sint immista Latinis ,
 Inque meis scriptis Pontica verba legas.
 Qualemcumque legas , venia dignare libellum :
 Sortis & excusa conditione meæ.

P U B L I I
O V I D I I
 N A S O N I S
 T R I S T I U M
 L I B E R Q U A R T U S .

E L E G I A I .

SI qua meis fuerint, ut erunt, vitiosa libellis:
 Excusata suo tempore lector habe.
 Exul eram: requiesque mihi, nō fama petita est,
 Mens intenta suis ne foret usque malis.
 Hoc est cur cantet vincetus quoque compede fossor,
 Indocili numero cum grave mollit opus.
 Cantat, & innitens limosæ pronus arenæ
 Adverso tardam qui trahit amne ratem.
 Quique refert pariter lentos ad pectora remos,
 In numerum pulsa brachia versat aqua.
 Fessus ut incubuit baculo, saxoque resedit
 Pastor, arundineo carmine mulcet oves.
 Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
 Fallitur ancillæ decipiturque labor.
 Fertur, & abducta Bryseide tristis Achilles
 Hæmonia curas attenuasse lyra.
 Cum traheret silvas Orpheus, & dura canendo
 Saxa, bis amissa conjuge mœstus erat.
 Me quoque Musa levat Ponti loca iussa petentem,
 Sola comes nostræ perstitit illa fugæ.
 Sola nec insidias inter, nec militis enses,
 Nec mare, nec ventos, barbariemque timet.
 Scit quoque, cum petii, quis me deceperit error;
 Et culpam in factō non scelus esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc æqua, quod obsuit ante,
 Cum mecum juncti criminis acta rea est.
 Non equidem vellem, quoniam noxitura fuerunt,
 Pieridum sacris impoluisse manum.

Sed nunc quid faciam? vis me tenet ipse sacrorum:
 Et carmen demens carmine læsus amo.
 Sic nova Dulichio lotos gustata palato,
 Illo quo nocuit, grata sapore fuit.
 Sentit amans sua damna fere; tamen hæret in illis,
 Materiam culpæ persequiturque suæ.
 Nos quoque delectant, quamvis nocuere, libelli:
 Quodque mihi telum vulnera fecit, amo.
 Forsitan hoc studium possit furor esse videri:
 Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
 Semper in obtuitu mentem vetat esse malorum;
 Præsentis casus immemoremque facit.
 Utque suum Bacche non sentit faucia vulnus,
 Dum stupet Ideis exululata jugis.
 Sic, ubi mota calent viridi mea pectora thyrso,
 Altior humano spiritus ille malo est.
 Ille nec exilium, Scythici nec littora Ponti,
 Ille nec iratos sentit habere Deos.
 Utque soporiferæ biberem si pocula Lethes,
 Temporis adversi sic mihi sensus abest.
 Jure Deas igitur veneror mala nostra levantes;
 Sollicitæ comites ex Helicone fugæ.
 Et partim pelago, partim vestigia terra,
 Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.
 Sint precor hæc saltem faciles mihi: namque Deorū
 Cætera cum magno Cæsare turba facit.
 Meque tot adversis cumulat, quot littus arenas,
 Quotque fretum pisces, ovaque piscis habet.
 Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
 Poma per autumnum, frigoribusque nives;
 Quam mala, quæ patior toto jactatus in orbe,
 Dum miser Euxini littora sæva peto.
 Nec tamen, ut veni, levior fortuna malorum est:
 Huc quoque sunt nostras fata secuta vias.
 Hic quoque cognosco natalis flamina nostri:
 Stamina de nigro vellere facta mihi.
 Utque nec insidias, capitisque pericula narrem;
 Vera quidem vidi, sed graviora fide.

Vivere

Vivere quam
 illam, q
 Quam miser
 Vique se
 Apera mi
 Nec nisi
 Nunc fenic
 Canit
 Nam deb
 Indoi
 Hostis
 Sæva
 Utque
 Per
 Sic, si
 Barb
 Aut seq
 Acci
 Hic ege
 He
 Et tamen
 Suffin
 Sed neq
 Auri
 Ipse m
 Tur
 Sape
 An
 Sape
 Hu
 Corq
 Inq
 Cum v
 Et
 Sape
 M
 Atq
 C

Vivere quam miserum est inter Bessosque, Getasque
 illum, qui populi semper in ore fuit!
 Quam miserum est, portā vitam, muroque tueri,
 Vixque sui tutum viribus esse loci.
 Aspera militiæ juvenis certamina fugi,
 Nec nisi lulura movimus arma manu.
 Nunc senior gladioque latus, scutoque sinistram,
 Canitiem galeæ subjicioque meam.
 Nam dedit è specula custos ubi signa tumultus:
 Induimus trepida protinus arma manu.
 Hostis habens arcus, imbutaque tela veneno,
 Sævus anhelanti mœnia lustrat æquo.
 Utque rapax pœcudem, quæ se non texit ovili,
 Per sata, per sylvas, fertque, refertque lupus;
 Sic, si quem nondum portarum sede receptum
 Barbarus in campis repperit hostis, habet.
 Aut sequitur captus, conjèctaque vincula collo
 Accipit: aut telo virus habente perit.
 Hic ego sollicitæ jaceo novus incola sedis.
 Heu nimium fati tempora lenta mei!
 Et tamen ad numeros, antiqua que sacra reverti
 Sustinet in tantis hospita Musa malis.
 Sed neque cui recitem quisquā est mea carmina, nec
 Auribus accipiat verba Latina suis. (qui
 Ipse mihi (quid enim faciam?) scriboque, legoque:
 Tutaque judicio littera nostra suo est.
 Sæpe tamen dixi, Cui nunc, hæc cura laborat?
 An mea Sauromatæ scripta, Getæque legent?
 Sæpe etiam lacrymæ sunt me scribente profusæ,
 Humidaque est fletu littera facta meo.
 Corque vetusta meum tãquam nova vulnera sentit,
 Inque sinum mœstæ labitur imber aquæ.
 Cum vice mutata qui sim, fuerimque recordor,
 Et tulerit me quo casus, & unde, subit.
 Sæpe manus demens studiis irata, sibi que
 Misit in arsfuros carmina nostra focos.
 Atque ea de multis, quoniam non multa supersunt,
 Cum venia facito, quisquis es, ista legas.

Tu quoque non melius, quam sunt mea tēpor a car-
Interdicta mihi consule Roma boni. (men

E L E G I A I I.

JAm fera Cæsaribus Germania, totus ut orbis,
Victa potest flexo succubuisse genu.
Altaque velantur fortasse palatia fertis,
Thuraque in igne sonant, inficiuntque diem.
Candidaque adducta collum percussa securi
Victima purpureo sanguine tingit humum:
Donaque amicorum templis promissa Deorum
Reddere victores Cæsar uterque parant:
Et cui Cæsareo juvenes sub nomine crescunt,
Perpetuo terras ut regat ista domus:
Cumque bonis nuribus pro sospite Livia nato
Munera dat meritis, sæpe datura, Deis.
Et pariter matres, & quæ sine crimine castos
Perpetua servant virginitate focos.
Plebs pia, cumque pia lætatur plebe Senatus,
Parvaque cuius eram pars ego nuper, eques.
Nos procul expulsos communia gaudia fallunt,
Famaque tam longe non nisi parva venit.
Ergo omnis populus poterit spectare triumphos,
Cumque ducum titulis oppida capta leget,
Vinclaque captiva reges cervice gerentes
Ante coronatos ire videbit equos.
Et cernet vultus alii pro tempore versos,
Terribiles aliis, immemoresque sui.
Quorum pars causas, & res: & nomina quæret:
Pars referet, quamvis noverit illa parum
Hic qui Sidonicæ sulget sublimis in ostro,
Dux fuerat belli: proximus ille duci.
Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixis;
Non isto vultu, cum tulit arma, fuit.
Ille ferox, & adhuc oculis hostilibus ardens,
Mortator pugnae consiliumque fuit.
Perfidus hic nostros inclusit fraude locorum,
Squallida prolixis qui tegit ora comis.

Illo,

Illo, qui lo-
sæpe rece-
Hic locus
Pena fu-
Denius in
Quæ bon-
Corribus
Decole
Crimibus
Et d
Collaq
Vinc
Hos su
Pur
Quaque
Undi
Tempo
Mil
Ipse sol
Quadr
Inde pre
Et dab
Hæc eg
Ere
Illa pe
In c
Illa m
In
Inven
Sic
Vera r
Læ
Atmi
Au
Arqu
Qu
Is que
Qu

Illo, qui sequitur, dicunt maestata ministro
 Sæpe recusanti corpora capta Deo.
 Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot amnes,
 Plena feræ cædis, plena cruoris erant.
 Drusus in his meruit quondam cognomina terris,
 Quæ bona progenies digna parente fuit.
 Cornibus hic fractis viridi male tectus ab ulva,
 Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis,
 Et ducis invicti sub pede mœsta sedet:
 Collaque Romanæ præbens animosa securi
 Vincula fert illa, qua tulit arma, manu.
 Hos super in curru Cæsar victore veheris.
 Purpureus populi rite per ora tui.
 Quaque ibis manibus circumplaudere tuorum;
 Undique jactato flore regente vias.
 Tempora Phœbea lauro cingentur: Joque
 Miles Jo magna voce triumphæ canet.
 Ipse sono plausuque simul, fremituque calentes
 Quadrijugos cernes sæpe resistere equos.
 Inde petes arcem, & delubra faventia votis:
 Et dabitur merito laurea vota Jovi.
 Hæc ego summotus qua possum mente videbo;
 Erepti nobis jus habet illa loci.
 Illa per immensas spatietur libera terras:
 In cælum celeri pervenit illa via.
 Illa meos oculos mediam deducit in urbem,
 Immunes tanti nec finit esse boni.
 Invenietque animus, qua curtus spectet eburnos,
 Sic certe in patria per breve tempus ero.
 Vera tamen capiet populus spectacula felix,
 Lætaque erit præsens cum duce turba suo.
 At mihi tingenti tantum, longeque remoto
 Auribus hic fructus percipiendus erit.
 Atque procul Latio diversum missus in orbem
 Qui narret cupido vix erit ista mihi.
 Is quoque jam serû referet veteremque triumphum,
 Quo tamen audiero tempore, lætus ero.

Illa dies veniet; mea qua lugubria ponam,
Causaque privata publica major erit.

ELEGIA III.

Magna, minorque seræ, quarum regis altera Grajas,
Altera Sidonias, utraque sicca, rates:
Omnia cum summo positæ videatis in axe,
Et maris occiduas non subeatis aquas:
Æthereamque suis cingens amplexibus arcem
Vester ab intacta circulus extet humo;
Aspicite illa precor, quæ non bene mœnia quondam
Dicitur Iliades transfussisse Remus.
Inque meam nitidos dominam convertite vultus:
Sitque memor nostri necne, referte mihi.
Hei mihi cur timui? quæ sunt manifesta requiro.
Cur labat ambiguo spes mea mista metu?
Credere quod est, & vis; ac desine tuta vereri;
Deque fide certa sit tibi certa fides.
Quodque polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ,
Non mentitura tu tibi voce refer:
Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est:
Quodque potest, secum nomen habere tuum.
Vultibus illa tuis tanquam præsentibus hæret,
Teque remota procul, si modo vivit, amat.
Ecquid ubi incubuit justo mens ægra dolenti,
Lenis ab admonito pectore somnus abit;
Tunc subeunt curæ, dum te lectusque, locusque
Tangit, & oblitam non sinit esse mei?
Et veniunt æstus, & nox immensa videtur,
Fessaque jaçtati corporis ossa dolent?
Non equidem dubito, quin hæc, & cætera fiant,
Deique tuus mœsti signa doloris amor:
Nec cruciæte minus, quam cum Thebana peremptum.
Hæctora Thessalico vidit ab axe rapi.
Quid tamen ipse precer dubito: nec dicere possum,
Affectum quem te mentis habere velim.
Tristis es: indignor, quod sim tibi causa doloris:
Non es; ut amisso conjugæ digna fleas,

Tu vero tua damna dole mitissima conjux,
Tempus & à nostris exige triste malis.

Fleque meos casus, est quædam flere voluptas:
Expletur lacrymis, egeriturque dolor.

Atque utinam lugenda tibi non vita, sed esset
Mors mea, morte fores sola relicta mea.

Spiritus hic per te patrias exisset in auras:
Sparsissent lacrimæ corpora nostra piæ.

Supremoque die notum spectantia cælum
Texissent digiti lumina nostra tui.

Et cinis in tumulo positus jacuisset avito,
Tactaque nascenti corpus haberet humus.

Denique dum vixi sine crimine, mortuus essem:
Nunc mea supplicio vita pudenda suo est.

Me miserum, tu si, cum diceris exulis uxor,
Avertis vultus, & subit ora rubor!

Me miserum, si turpe putas mihi nupta viderit
Me miserum, si te jam pudet esse meam.

Tempus ubi est illud, quo te jactare solebas
Conjuge, nec nomen dissimulare viri.

Tempus ubi est quo te (nisi non vis illa referri?)
Et dici memini juvit, & esse meam.

Utque proba dignum est, omni tibi dote placebam,
Addebat veris multa faventis amor.

Nec quem præferres (ita res tibi magna videbar)
Quemve tuum malles esse, vir alter erat.

Nunc quoque ne pudeat ut sis mihi nupta: tuusque
Non debet dolor hinc, debet abesse pudor.

Cum cecidit Capaneus subito temerarius ictu,
Non legis Evadnen erubuisse viro.

Nec, quia rex mundi compescuit ignibus ignes,
Ipse sui Phaeton inficiandus erat.

Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,
Quod precibus periiit ambitiosa suis.

Nec tibi, quod sævis ego sum Jovis ignibus ictus
Purpureus molli fiat in ore rubor.

Sed magis in nostri curam consurge tuendi,
Exemplumque mihi conjugis esto bonæ.

Materiamque tuis tristem virtutibus imple,
 Ardua per præceps gloria vadit iter.
 Hæctora quis nosset, felix si Troja fuisset?
 Publica virtutis per mala facta via est.
 Ars tua Tiphys jacet, si non sit in æquore fluctus:
 Si valeant homines, ars tua Phœba jacet.
 Quæ latet, inque bonis cessat non cognita rebus,
 Apparet virtus: arguiturque malis.
 Dat tibi nostra locum tituli fortuna; caputque
 Conspicuum pietas qua tua tollat habet.
 Uttere temporibus, quorum nunc munere frera es,
 Et patet in laudes arca magna tuas.

E L E G I A I V.

Qui nominibus cum sis generosus avitis,
 Exsuperas morum nobilitate genus.
 Cujus inest animo patrii candoris imago,
 Non careat nervis candor ut iste suis.
 Cujus in ingenio est patriæ facundia linguæ,
 Qua prior in Latio non fuit ulla foro.
 Quod minime volui, positus pro nomine signis
 Dicitus es, ignoscas laudibus ipse tuis.
 Nil ego peccavi: tua te bona cognita produnt,
 Si, quod es appares; culpa soluta mea est.
 Nec tamen officium nostro tibi carmine factum
 Principe tam justo posse nocere puto.
 Ipse pater patriæ, (quid enim civilius illo?)
 Sustinet in nostro carmine sæpe legi:
 Nec prohibere potest, qua res est publica, Cæsar:
 Et de communi pars quoque nostra bono est.
 Jupiter ingeniis præbet sua numina vatum,
 Sequæ celebrari quolibet ore sinit.
 Causa tua exemplo superiorum tuta duorum est;
 Quorum hic aspicitur, creditur ille Deus.
 Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habebō;
 Non fuit arbitrii littera nostra tui.
 Nec nova, quod tecum loquor, est injuria nostra;
 Incolumis cum quo sæpe locutus eram.

Quo-

Quo vereare minus ne sim tibi crimen amicus,
 Invidiam, si qua est, autor habere potest.
 Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis
 (Hoc certe noli dissimulare) pater.
 Ingeniumque meum (potes hæc meminisse) probabat:
 Plus etiam quam me iudice dignus eram.
 Deque meis illo referebat versibus ore,
 In quo pars altæ nobilitatis erat.
 Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit,
 Sed prius auctori sunt data verba tuo.
 Nec data sunt, mihi crede, tamè: sed in omnibus actis
 Ultima si demas, vita tuenda mea est.
 Hanc quoque qua peccii, culpam, scelus esse negabis,
 Si tanti series sit tibi nota mali.
 Aut timor, aut error nobis; prius obsuit error,
 Ah sine me fati non meminisse mei!
 Neve retractando nondum coeuntia rumpe
 Vulnera; vix illis proderit ipsa quies.
 Ergo ut iure damus pœnas; sic absuit omne
 Peccato facinus, consiliumque meo.
 Idque Deus sentit: pro quo nec lumen ademptum;
 Nec mihi detractas possidet alter opes.
 Forsitan hanc ipsam, vivat modo, finiet olim,
 Tempore cum fuerit lenior ira, fugam.
 Nunc precor hinc alio jubeat discedere: si non
 Nostra verecundo vota pudore carent.
 Mitius exsilium, pauloque quietius oro,
 Quique sit à sævo longius hoste, locum.
 Tantaque in Augusto clementia; si quis ab illa
 Hæc peteret pro me, forsitan ille daret.
 Frigida me cohibent Euxini littora ponti:
 Dictus ab antiquis Axerus ille fuit.
 Nam neque jaçantur moderatis æquora ventis,
 Nec placidos portus hospita navis habet.
 Sunt circa gentes quæ prædam sanguine quarunt;
 Nec minus infida terra timetur aqua.
 Illi, quos audis hominum gaudere cruore
 Pæne sub ejusdem frigoris axe jacent.

Nec procul à nobis locus est, ubi Taurica dira
 Cæde pharetratae spargitur ara Deæ.
 Hæc prius, ut memorant, non invidiosa nefandis,
 Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.
 Hic pro supposita virgo Pelopeja cerva
 Sacra Deæ coluit qualiacunque suæ.
 Quo postquam, dubium pius, an sceleratus, Orestes
 Exactus furiis venerat ipse suis;
 Et comes exemplum veri Phocæus amoris,
 Qui duo corporibus, mentibus unus erant;
 Protinus evincti tristem ducuntur ad aram,
 Quæ stabat geminas ante cruenta fores.
 Nec tamen hunc sua mors, nec mors sua terruit illū;
 Alter ab alterius funere mæstus erat.
 Et jam constiterat stricto mucrone sacerdos:
 Cinxerat & Grajas barbara vitta comas.
 Cum vice sermonis fratrem cognovit, & illi
 Pro nece complexus Iphigenia dedit.
 Læta Deæ signum crudelia sacra perosæ
 Transtulit ex illis in meliora locis.
 Hæc igitur regio magni pæne ultima mundi,
 Quam fugere homines, Dique, propinqua mihi est.
 Atque meam terram prope sunt funebria sacra,
 Si modo Naloni barbara terra sua est.
 O utinam venti, quibus est ablatas Orestes,
 Placato referant & mea vela Deo!

ELEGIA V.

O mihi dilectos inter fors prima sodales;
 Unica fortunæ ara reperta meis:
 Cujus ab alloquiis anima hæc moribunda revixit;
 Ut vigil infusa Pallade flamma solet,
 Qui veritus non es portus aperire fideles,
 Fulmine, percussæ confugiumque rati:
 Cujus eram censu non me sensurus egentem;
 Si Cæsar patrias eripuisset opes;
 Temporis oblitum dum me rapit impetus hujus,
 Excidit heu nomen quam mihi pæne tuum.

Tu tamen a
 Ille ego
 Certe ego,
 Et taran
 Neceam
 Intempe
 Quod lice
 Meque
 Utque fa
 Dum
 Et rurar
 Quin
 Teque e
 Indec
 Sic ruz p
 Sic op
 Sic æque
 Incid
 Dilig
 Quo p
 Sic juven
 Morib
 Sic facia
 Nec v

T
 E
 Tempo
 Et p
 Tempo
 Nec
 Quæq
 Bel
 Tem
 Vi
 Temp
 Et

Tu tamen agnoscis : tactusque cupidine laudis ,
 Ille ego sum , cuperes dicere posse palam .
 Certe ego , si sineres , titulum tibi reddere vellem ;
 Et raram famæ conciliare fidem .
 Ne noceam grato vereor tibi carmine ; neve
 Intempestivus nominis obstet honor .
 Quod licet & tutum est , intra tua pectora gaude ,
 Meque tui memorem , teque fuisse pium .
 Utque facis remis ad opem luctare ferendam ,
 Dum veniet placido mollior aura Deo :
 Et tutare caput nulli servabile ; si non
 Qui merfit Stygia sublevet illud aqua .
 Teque quod est rarum , præsta constanter ad omne
 Indeclinatæ munus amicitia .
 Sic tua processus habeat fortuna perennes :
 Sic ope non egeas ipse , juvesque tuos .
 Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni ,
 Incidat & vestro rara querela toto :
 Diligat & semper socius te sanguinis illo ,
 Quo pius affectu Castora frater amat :
 Sic juvenis , similisque tibi sit natus , & illum
 Moribus agnoscat quilibet esse tuum .
 Sic faciat foecrum tœda te nata jugali ,
 Nec tardum juveni det tibi nomen avi .

ELEGIA VI.

Tempore rucolæ patiens sit taurus aratri ,
 Præbet & incurvo colla premenda iugo .
 Tempore paret equus lentis animosus habenis ,
 Et placido duros accipit ore lupos .
 Tempore Pœnorum compescitur ira leonum ,
 Nec feritas animo , quæ fuit ante , manet .
 Quæque sui jussis obtemperat Inda magistri
 Bellua , servitium tempore victa subit .
 Tempus , ut extentis tuncat facit uva racemis ,
 Vixque merum capiant grana , quod intus habent .
 Tempus & in canas semen perducit aristas ,
 Et ne sint tristi poma sapore facit .

Hoc tenuat dentem terram fidentis aratri,
 Hoc rigidos silices, hoc adamantata terit.
 Hoc etiam sævas paulatim mitigat iras,
 Hoc minuit luctus, mœstaque corda leuat.
 Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas
 Præterquam curas attenuare meas.
 Ut patria careo; bis frugibus arca trita est:
 Dissiluit nudo pressa bis uva pede.
 Nec quæsitâ tamen spatio patientia longo est,
 Mensque mali sensum nostra recentis habet.
 Scilicet & veteres fugiunt juga sæpe iuuenti,
 Et domitus fræno sæpe repugnat equus.
 Tristior est etiam præsens ærumna priore:
 Ut sit enim sibi par, crevit, & aucta mora est.
 Nec tam nota mihi, quam sunt mala nostra fuerunt:
 Sed magis hoc, quo sunt cognitiore, gravant.
 Est quoque non minimum vires affere recentes,
 Nec præconsumptum temporis esse malis.
 Fortior in fulva novus est luctator arena,
 Quam cui sunt tarda brachia fessa mora.
 Integres est melior nitidis gladiator in armis,
 Quam cui tela suo sanguine tincta rubent.
 Fert bene præcipientis navis modo facta procellas:
 Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus.
 Nos quoque quæ ferimus, tulimus patientius ante
 Quæ mala sunt longa multiplicata die.
 Credite, deficio, nostroque à corpore quantum
 Auguror, accedunt tempora parva malis.
 Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat:
 Vix habeo tenuem quæ tegat ossa cutem.
 Corpore sed mens est ægro magis ægra, malique
 In circumspectu stat sine fine sui.
 Urbis abest facies, absunt mea cura sodales:
 Et, qua nulla mihi carior, uxor abest.
 Vulgus adest Scythicum, braceataque turba Getarum;
 Sic mala, quæ video, non videoque, nocent.
 Una tamen spes est, quæ me solatur in istis;
 Hæc fore morte mea non diuturna mala.

Bl me
 Biloq
 Tempore
 Quam
 Cur tua
 Exigi
 Cur qu
 Ma
 Di fac
 Ser
 Quod
 Go
 Esse c
 A r
 Quado
 Ter
 Sphint
 Ce
 Hec eg
 Mura
 Innum
 Flur
 Mille
 Mi
 Mille
 Ex
 J Ar
 In
 Jam
 Ja
 Nun
 V
 Quæ
 C

ELEGIA VII.

BIs me sol adiit gelidam post frigore brumam,
 Bisque suum tacto pisce peregit iter.
 Tempore tam longo cur non tua dextera versus
 Quamlibet in paucos officiosa fuit?
 Cur tua cessavit pietas, scribentibus illis,
 Exiguus nobis cum quibus usus erat?
 Cur quoties alicui dum chartæ vincula dempsi,
 Illam speravi nomen habere tuum?
 Di faciant, ut sæpe tua sit epistola dextra
 Scripta, sed ex multis reddita nulla mihi.
 Quod precor esse liquet, credam prius ora Medusæ
 Gorgonis anguineis cincta fuisse comis.
 Esse canes utero sub Virginis esse Chimæram,
 A truce quæ flammis separet angue leam.
 Quadrupedesque homines cū pectore pectora iunctos,
 Tergeminumque virum, tergeminumque canem.
 Sphingaque & Harpyias, serpentipedesque Gigantes,
 Centimanumque Gygen, semibovemque virum:
 Hæc ego cuncta prius, quam te carissime credam
 Mutatum, & curam deposuisse mei.
 Innumeri montes inter me teque, viæque,
 Fluminaque, & campi, nec freta pauca jacent.
 Mille potest caussis, à te quæ littéra sæpe
 Missa sit, in nostras rara venire, manus.
 Mille tamen causas scribendo vince frequenter:
 Excussem ne te semper amice mihi.

ELEGIA VIII.

Jam mea cygneas imitantur tempora plumas;
 Inscit & nigras alba senecta comas.
 Jam subeunt anni fragiles, & inertior ætas:
 Jamque parum firmo me mihi ferre grave est.
 Nunc erat, ut posito deberem sine laborum
 Vivere me nullo sollicitante metu.
 Quæque mea semper placuerunt otia menti,
 Carpere, & in studiis molliter esse meis.

Et

Et parvam celebrare domum, veteresque Penates,
 Et quæ nunc domino rura paterna carent.
 Inque sinu dominæ, carisque nepotibus, inque
 Securus patria consenuisse mea.
 Hæc mea sic quondam peragi speraverat ætas:
 Hos ego sic annos ponere dignus eram.
 Non ita Dis visum: qui me terraque, marique
 Actum, Sarmaticis exposuere locis.
 In cava ducuntur quassæ navalia puppes,
 Nec temere in mediis dissoluantur aquis.
 Ne cadat, & multas palmas inhonestet adeptas,
 Languidus in pratis gramina carpit equus.
 Miles, ubi emeritis non est satis utilis armis,
 Ponit ad antiquos, quæ tulit arma, Lares.
 Sic igitur tarda vires minuente senectæ,
 Me quoque donari jam rude, tempus erat.
 Tempus erat nec me peregrinum ducere cælum,
 Nec siccam Getico fonte levare sitim.
 Sed modo, quos habui, vacuos secedere in hor tos
 Nunc hominum visu rursus, & urbe frui.
 Sic animo quondam non divinante futura
 Optabam placide vivere posse senex.
 Fata repugnarunt: quæ, cum mihi tempora prima
 Mollia prabuerint, posteriora gravant.
 Jamque decem lustris omni sine labe peractis,
 Parte premor vitæ deteriore meæ.
 Nec procul à metis, quas pæne tenere videbat,
 Curriculo gravis est facta ruina meo.
 Ergo illum demens in me sævire coegi,
 Mitius immensus quo nihil orbis habet.
 Ipsaque delictis victa est clementia nostris:
 Nec tamen errori vita negata meo est.
 Vita procul patria peragenda sub axe Borco est,
 Quo maris Euxini terra sinistra jacet.
 Hæc mihi si Delphos, Dodonaque diceret ipsa,
 Esse videretur vanus uterque locus.
 Nil adeo validum est, adamas licet alliget illud,
 Ut maneat rapido firmius igne Jovis.

Nil ita sub
 Non sic
 Nam quam
 Plus tan
 At res ad
 Equam

S' vice
 Et
 Nostraq
 Fac m
 Fac mo
 Temp
 Sin min
 In
 Sim licet
 Nostr
 Omnia
 Et sol
 Et patri
 Sæpe J
 Denique
 Perid
 Ut Scy
 Sicc
 Nostra
 Quod
 Ibit ad
 Testi
 Trans
 Et ge
 Nec tua
 Perpe
 Jam fer
 Nec
 Circus
 Taur

Nil ita sublime est, supraque pericula tendit,
 Non sit ut inferius suppositumque Deo.
 Nam quanquam vitio pars est contracta malorum,
 Plus tamen exitii numinis ira dedit.
 At vos admoniti nostris quoque casibus este,
 Æquantem superos emeruisse virum.

ELEGIA IX.

Silicet, & pateris, nomen, facinusque tacebo;
 Et tua Lethæis acta dabuntur aquis:
 Nostraque vincetur lacrymis clementia feris.
 Fac modo te pateat pœnituisse tui.
 Fac modo te damnes, cupiasque eradere vitæ
 Tempora, si possis Tisiphonæa tuæ.
 Sin minus, & flagrant odio tua pectora nostro;
 Induet infelix arma coacta dolor.
 Sim licet extremum, sicut sum, missus in orbem;
 Nostras suas istuc porriget ira manus.
 Omnia, si nescis, Cæsar mihi jura reliquit,
 Et sola est patria pœna carere mea.
 Et patriam, modo sit sospes, speramus ab illo,
 Sæpe Jovis telo quercus adusta viret.
 Denique vindictæ si sit mihi nulla facultas,
 Pierides vires, & sua tela dabunt.
 Ut Scythicis habitem longe summotus in oris,
 Siccaque sint oculis proxima signa meis:
 Nostra per immensas ibunt præconia gentes,
 Quodque querat, notum, qua patet orbis, erit.
 Ibit ad occasum, quidquid dicemus, ab ortu:
 Testis & Hespericæ vocis Eous erit.
 Trans ego tellurem, trans altas audiar undas,
 Et gemitus vox est magna futura mei.
 Nec tua te fontem tantummodo sæcula norint;
 Perpetuæ crimen posteritatis erit.
 Jam feror in pugnas, & nondum cornua sumpsi,
 Nec mihi lumendi causa sit ulla velim.
 Circus adhuc cessat: spargit tamen acer arenam
 Taurus, & in festo jam pede pulsat humum.

Hoc quoque quam volui, plus est, cane Musa recessus,
Dum licet huic nomen dissimulare suum.

ELEGIA X.

Ille ego, qui fueram tenerorum lusor amorum,
Quem legis, ut noris accipe posteritas.
Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis,
Millia qui novies distat ab urbe decem.
Editus hinc ego sum: nec non, ut tempora noris,
Cum cecidit fato consul uterque pari.
Si quid id est, usque à proavis vetus ordinis hæres,
Non modo fortunæ munere factus eques:
Nec stirps prima fui: genito sum fratre creatus,
Qui tribus ante quater mensibus ortus erat.
Lucifer amborum natalibus affuit idem:
Una celebrata est per duo liba dies.
Hæc est armiferae festis de quinque Minervæ,
Qua fieri pugna prima cruenta solet.
Protinus excolimur teneri, curaque parentis
Imus ad insignes urbis ab arte viros.
Fratres ad eloquium viridi tendebat ab ævo;
Fortia verbosi natus ad arma fori.
At mihi jam puero cœlestia sacra placebant,
Inque suum furtim Musa trahebat opus.
Sæpe pater dixit, Studium quid inutile tentas?
Mæonides nullas ipse reliquit opes.
Motus eram dictis: totoque Helicone relicto,
Scribere conabar verba soluta modis.
Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos,
Et quod tentabam scribere, versus erat.
Interea tacito passu labentibus annis,
Liberior fratri sumpta, mihiq; toga est.
Induiturque humeris cum lato purpura clavo:
Et studium nobis, quod fuit ante, manet.
Jamque decem vitæ frater geminaverat annos.
Cum perit: & cœpi parte carere mei.
Cœpimus & teneræ primos ætatis honores,
Deque viris quondam pars tribus una fui.

Curia rebus
Majus ca
Nec pariens
Sollitior
Esperere A
Olea i ju
Temporis
Quorqu
Sæpe luas
Quæq;
Sæpe fut
Iure
Ponticu
Dulci
Et tenti
Dum
Virgiliu
Temp
Successe
Quæ
Utque eg
Notaq;
Camina
Barba
Moverat
Nom
Multa q
Emer
Tū quod
Iratu
Molle,
Cor n
Cū tame
Nomi
Pæne r
Est d
Illi suo
Non

M
 ane Musa recessu
 clare suum.
 A X.
 lusor amorum
 ostentat.
 perimus undis
 decem.
 tempora noris
 e pari.
 us ordinis hæc
 tus eques :
 fratre creatus,
 is ortus erat.
 t idem :
 lies.
 e Minervæ,
 solet.
 que parentis
 ros.
 t ab ævo ;
 ori.
 placebant,
 bat opus.
 utile tentas ?
 es.
 one relicto,
 odis.
 at ad aptos,
 fus erat.
 is,
 ie toga est.
 pura clavo :
 e, manet.
 erat annos.
 mei.
 onores,
 una fui.

Curia restabat : clavi mensura coacta est.
 Majus erat nostris viribus illud onus.
 Nec pariens corpus, nec mens fuit apta laboris,
 Sollicitæque fugax ambitionis eram :
 Et petere Aoniæ suadebant tuta sorores
 Oria ; judicio semper amata meo.
 Temporis illius colui, fovique poetas,
 Quotquot erant vates, rebar adesse Deos.
 Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
 Quæque nocet serpens, quæ juvet herba, Macer.
 Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes ;
 Jure sodalitiî qui mihi junctus erat.
 Ponticus Heroo, Battus quoque clarus Jambo,
 Dulcia convictus membra fuere mei.
 Et tenuit nostras numerosus Horatius aures ;
 Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.
 Virgilium vidi tantum : nec avara Tibullo
 Tempus amicitia fata dedere meæ.
 Successor fuit hic tibi Galle, Propertius illi,
 Quartus ab his serie temporis ipse sui.
 Utque ego majores, sic me coluere minores :
 Notaque non tarde facta Thalia mea est.
 Carmina cum primum populo juvenilia legi ;
 Barba resecta mihi bisve, semelve fuit.
 Moverat ingenium totam cantata per urbem
 Nomine non vero dicta Corinna mihi,
 Multa quidem scripsi : sed quæ vitiosa putavi ;
 Emendaturis ignibus ipse dedi.
 Tū quoque cum fugerem, quædã placitura cremavi,
 Iratus studio, carminibusque meis.
 Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis
 Cor mihi, quodque levis causa moveret, erat.
 Cū tamen hoc essem, minimoque accenderet igne ;
 Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
 Pæne mihi puero, nec digna, nec utilis uxor
 Est data : quæ tempus per breve nupta fuit.
 Illi successit, quamvis sine crimine conjux,
 Non tamen in nostro firma futura toro.

Ultima, quæ mecum seros permansit in annos,
 Sustinuit conjux exfulis esse viri.
 Filia me mea bis prima fœcunda juventa,
 Sed non ex uno conjugè fecit avum.
 Et jam complebat genitor sua fata; novemque
 Addiderat lustris altera lustra novem:
 Non aliter flevi, quam me fleturus ademptum
 Ille fuit, matris proxima busta tuli.
 Felices ambo, tempestiveque sepulti,
 Ante diem pœnæ quod periire meæ.
 Me quoque felicem, quod non viventibus illis
 Sum miser: & de me quod dolere nihil.
 Si tamen extinctis aliquid nisi nomina restant,
 Et gracilis structos effugit umbra rogos.
 Fama parentales si vos mea contigit umbræ,
 Et sunt in Stygio crimina nostra foro:
 Scite precor causam (nec vos mihi fallere fas est)
 Errorem justæ non scelus esse fugæ.
 Manibus hoc satis est, ad vos studiosa revertor
 Pectora, quæ vitæ quæritis acta meæ.
 Jam mihi canities, pulsus melioribus annis,
 Venerat antiquas, miscueratque comas.
 Postque meos ortus Pisæa victus oliva
 Abstulerat decies præmia victor eques.
 Cum maris Euxini positos ad læva Tomitas
 Quærere me læsi principis ira jubet.
 Causa meæ cunctis nimium quoque nota ruinae
 Indicio non est testificanda meo.
 Quid referam comitûque nefas, famulosque nocentes
 Ipseque multa tuli non leviora fuga.
 Indignata malis mens est succumbere: seque
 Præstitit invictam viribus usa suis.
 Oblitusque mei ductæque per otia vitæ,
 Insolita cepi temporis arma manu.
 Totque tuli terra casus, pelagoque; quot inter
 Occultum stellæ, conspicuumque polum.
 Tacta mihi tandem longis erroribus acta
 Junctæ pharetratis Sarmatis ora Getis.

Hic ego,
 Tristia,
 Quod qua
 Sic tan
 Ego quod
 Sic me
 Gœtia Mu
 Tu cur
 Tu dux
 In me
 Tu mihi
 Nom
 Nec, q
 Ulluz
 Nam ru
 Non fi
 Cumque
 Dico
 Si quid
 Proxim
 Sive favo
 Jure tibi

Hic ego, finitimis quamvis circumsonor armis,
 Tristia, quo possum carmine, fata levo.
 Quod quamvis nemo est, cuius referatur ad aures;
 Sic tamen absumo, decipioque diem.
 Ergo quod vivo, durisque laboribus obsto;
 Nec me sollicitæ tædia lucis habent;
 Gratia Musa tibi, nam tu solaria præbes,
 Tu curæ requies, tu medicina venis.
 Tu dux & comes es: tu nos abducis ab Istro,
 In medioque mihi das Helicone locum:
 Tu mihi quod rarum est, vivo sublime dedisti
 Nomen; ab exsequiis quod dare fama solet.
 Nec, qui detractat præsentia livor, iniquo
 Ullum de nostris dente momordit opus.
 Nam tulerint magnos cum sæcula nostra poetas;
 Non fuit ingenio fama maligna meo.
 Cumque ego præponā multos mihi: non minor illis
 Dicor, & in toto pluribus orbe legor.
 Si quid habent igitur vatum præfagia veri;
 Protinus, ut moriar, non ero terra tuus.
 Sive favore tuli, sive hanc ego carmine famam;
 Jure tibi grates candide lector ago.

PUBLII
OVIDII
NASONIS
TRISTIUM
LIBER QUINTUS.

ELEGIA I.

Hunc quoque de Getico, nostri studiose, libellū
Littore, præmissis quatuor adde meis,
Hic quoque talis erit, qualis fortuna poetæ,
Invenies toto carmine dulce nihil.

Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen;
Materiæ scripto conveniente suæ.

Integer, & lætus, læta, & juvenilia lusi:
Illa tamen nunc me composuisse piger.

Ut cecidi, subiti perago præconia casus,
Sumque argumenti conditor ipse mei.

Utque jacens ripa deffere Caystrius ales
Dicitur ore suam deficiente necem:

Sic ego Sarmaticas longe projectus in oras,
Efficio tacitum ne mihi funus eat.

Delicias si quis, lascivaque carmina quaerit,
Præmoneo nunquam scripta quod ista legat.

Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,
Et plures, quorum nomina magna vigent.

Atque utinam numero nos non essemus in isto,
Hei mihi cur unquam Musa locuta mea est!

Sed dedimus pœnas, Sythicique in finibus Isthmū
Ille pharetrati lusor amoris adest.

Quod superest, socios ad publica carmina flexi,
Et memores jussi nominis esse mei.

Si tamen ex vobis aliquis tam multa requiret
Unde dolenda canam: multa dolenda tuli.

Non hæc ingenio, non hæc componimus arte.
Materia est propriis ingeniosa malis.

Et quota fortunæ pars est in carmine nostra ?
 Felix, qui patitur quæ numerare potest.
 Quot frutices silvæ, quot flavas Tybris arenas,
 Mollia quot Martis gramina campus habet ;
 Tot mala pertulimus ; quorum medicina, quiesque
 Nulla, nisi in studio est, Pieridumque mora.
 Quis tibi Naso modus lacrymosi carminis ? inquis :
 Idem, fortunæ qui modus hujus erit.
 Quod querat illa mihi pleno de fonte ministrat :
 Nec mea sunt, fati verba sed ista mei.
 At mihi si cara patriam cum conjuge reddas ;
 Sint vultus hilares, sinque quod ante fui.
 Lenior invicti si sit mihi Cæsaris ira :
 Carmina lætitiæ jam tibi plena dabo.
 Nec tamen ut lusit, rursus mea littera laudet :
 Sit semel illa joco luxuriata meo.
 Quod probet ipse canam pœnæ modò parte levata
 Barbariam, rigidos effugiamque Getas.
 Interea nostri quid agant nisi triste libelli ?
 Tibi funeribus convenit ista meis.
 At poteras, inquis, melius mala ferre silendo,
 Et tacitus casus dissimulare tuos.
 Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur,
 Acceptoque gravi vulnere flere vetas.
 Ipse Perilleo Phalaris permisit in ære
 Edere mugitus, & bovis ore queri.
 Cum Priami lacrymis offensus non sit Achilles ;
 Tunc fletus inhibes durior hoste meos ?
 Cum faceret Nioben orbam Latonia proles ;
 Non tamen & siccas jussit habere genas.
 Est aliquid fatale malum per verba levare :
 Hoc querulam Prognen, Halcyonemque facit.
 Hoc erat in gelido quare Pæantius antro
 Voce fatigaret Lemnia saxa sua.
 Strangulat inclusus dolor, atque exæstuat intus,
 Cogitur & vires multiplicare suas.
 Da veniam potius : vel toros tolle libellos ;
 Si mihi quod prodest, hoc tibi lector obest.

Sed nec obesse potest ulli: nec scripta fuerunt
 Nostra, nisi auctori pernicioſa ſuo.
 At mala ſunt, fateor, quis te mala ſumere cogit?
 Aut quis deceptum ponere ſumpta vetat?
 Ipſe nec hoc mando: ſed ut huc deducta legantur,
 Non ſunt illa ſuo barbariora loco.
 Nec me Roma ſuis debet conferre poetis,
 Inter Sauromatas ingenioſus eram.
 Denique nulla mihi caperetur gloria, quæque
 Ingenio ſtimulos ſubdere fama ſolet.
 Nolumus aſſiduis animum tabeſcere curis:
 Quæ amen irrumpunt, quoque vetantur, eunt.
 Cur ſcribam docui: cur mittam quæritis iſtos?
 Vobiſcum cupio quolibet eſſe modo.

ELEGIA II.

ECquid ut è Ponto nova venit epiſtola, palles,
 Et tibi ſollicita ſolvitur illa manu?
 Pone metum, valeo, corpusque quod ante laborum
 Impatiens nobis, invalidumque fuit;
 Sufficit, atque ipſo vexatum induruit uſu:
 An magis infimo non vacat eſſe mihi?
 Mens tamè ægra jacet, nec tempore robora ſumpſit,
 Affectuſque animi, qui ſuit ante, manet.
 Quæque mora ſpatioque ſuo coitura putavi
 Vulnera; non aliter, quam modo facta, dolent.
 Scilicet exiguis prodeſt annoſa vetuſtas:
 Grandibus accedunt tempore damna malis.
 Pæne decem totis aluit Pœrantius annis
 Peſtiferum tumido vulnus ab angue datum:
 Telephus æterna conſumptus tæbe periſſet;
 Si non quæ nocuit dextra tuliſſet opem.
 Et mea, ſi facinus nullum commiſimus, opto
 Vulnera qui fecit, facta levare velit.
 Contentuſque mei jam tandem parte doloris,
 Exiguum pleno de mare demat aquæ.
 Detrahat ut multum, multum reſtabit acerbi:
 Pariſque metæ pœnæ totiùs inſtar erit.

Littora

Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores,
 Quotve soporiferum grana papaver habet.
 Sylva feras quot alit, quot piscibus unda natatur,
 Quot tenerum pennis aera pulsat avis:
 Tot premor adversis, quæ si comprehendere coner.
 Icarjæ numerum dicere coner aquæ.
 Utque viæ casus, ut amara pericula ponti,
 Ut taceam strictas in mea fata manus.
 Barbara me tellus, orbisque novissima magni
 Sustinet, & sævo cinctus ab hoste locus.
 Hinc ego trajicerer (nec enim mea culpa cruenta est)
 Effet, quæ debet, si tibi cura mei.
 Ille Deus, bene quo Romana potentia nixa est,
 Sæpe suo victor lenis in hoste fuit.
 Quid dubitas, & tuta times? accede, rogaque:
 Cæsare nil ingens mitius orbis habet.
 Me miserum! quid agam, si proxima quæque relinquunt,
 Subtrahis & fracto tu quoque colla jugo?
 Quo se ar? unde petam lapsis solatia rebus?
 Anchora jam nostram non tenet ulla ratem.
 Viderit ipse sacram quamvis invisus ad aram
 Confugiam nullas summover ara manus.
 Alloquar en absens absentia numina supplex:
 Si fas est homini cum Jove posse loqui.
 Arbiter imperii, quo certum est sospite cunctos
 Ausoniæ curam gentis habere Deos.
 O decus, ò patriæ per te florentis imago!
 O vir non ipso, quem regis, orbe, minor!
 Sic habites terras, & te desideret æthær,
 Sic ad pacta tibi sidera tardus eas;
 Parce precor: minimamque tuo de fulmine partem
 Deme, satis pœnæ, quod superabit, erit.
 Ira quidem moderata tua est, vitamque dedisti:
 Nec mihi jus civis: nec mihi nomen abest.
 Nec mea concessa est aliis fortuna: nec exsul
 Edicti verbis nominor ipse tui.
 Omniaque hæc timui, quoniam meruisse videbar:
 Sed tua peccato lenior ira meo est.

Arva relegatum iussisti visere Ponti,
 Et Scythicum profuga scindere puppe fretum.
 Iussus ab Euxini deformia littora veni
 Æquoris, hæc gelido terra sub axe jacet.
 Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cœlum,
 Glebaque canenti semper onusta gelu;
 Nesciaque est vocis quod barbara lingua Latinæ,
 Grajaque quod Getico victa loquela sono est;
 Quam quod finitimo cinctus premor undique Marte,
 Vixque brevis tutum murus ab hoste facit.
 Pax tamen interdum est, pacis fiducia nunquam.
 Sic hic nunc patitur, nunc timet arma, locus.
 Hinc ego dum muter, vel me Zancleæ Charybdis
 Devoret, atque suis ad Styga mittat aquis.
 Vel rapidæ flammis urar patienter in Ætnæ:
 Vel freta Leucadii mittat in alta Dei.
 Quod petimus pena est (neque enim miser esse recuso)
 Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA III.

Illa dies hæc est, qua te celebrare poetæ
 Si modo non fallunt tempora, Bacche solent:
 Festaque odoratis innectunt tempora fertis,
 Et dicunt laudes ad tua vina tuas.
 Inter quos memini, dum me mea fata sinebant,
 Non invisa tibi pars ego sæpe fui.
 Quem nunc suppositum stellis Erimantidos Ursæ
 Juncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.
 Quique prius mollem, vacuumque laboribus egi
 In studiis vitam, Pieridumque choro;
 Nunc procul à patria Geticis circumsonor armis,
 Multa prius pelago, multa que passus humo.
 Sive mihi casus, sive hoc dedit ira Deorum:
 Nubila nascenti seu mihi Parca fuit:
 Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum
 Numine debueras sustinuisse tuo.
 An dominæ fati quidquid cecinere fortes,
 Omne sub arbitrio desinit esse Dei?

Ipse

Ipse quoque æthereas meritis investus es arces :
 Quo non exiguo facta labore via est.
 Nec patria est habitata tibi : sed ad usque nivosum
 Strymona venisti , Marticolamque Geten ,
 Persidaque , & lato spartiantem flumine Gangen ,
 Et quascunque bibit decolor Indus aquas.
 Scilicet hanc legem nentes fatalia Parcæ
 Stamina bis genito bis cecinerè tibi.
 Me quoque , si fas est exemplis ire Deorum ,
 Ferrea fors vitæ , difficilisque premit.
 Illo nec levius cecidi ; quem magna locutum
 Reppulit à Thebis Jupiter igne suo.
 Ut tamen audisti percussum fulmine vatem ;
 Admonitu matris condoluisse potes.
 Et potes aspiciens circum tua sacra poetas ,
 Nescio quis nostris dicere cultor abest.
 Fer bonæ Liber opem : sic altera degravet ulmum
 Vitis , & incluso plena sit uva mero ;
 Sic tibi cum Bacchis Satyrorum gnava juvenus
 Adsit , & attonito non taceare sono.
 Ossa bipenniferi sic sint male pressa Lycurgi :
 Impia nec pœna Pentheos umbra vacet.
 Sic micet æternum , vicinaque sidera vincat
 Conjugis in cœlo clara corona tuæ.
 Huc ades , & casus releves pulcherrime nostros :
 Unum de numero me memor esse tuo.
 Sunt Dis inter se commercia , flectere tenta
 Cæsareum numen numine Bacche tuo.
 Vos quoque consortes studii pia turba poætæ ;
 Hæc eadem sumpto quisque rogare mero.
 Atque aliquis vestrum , Nasonis nomine dicto ,
 Deponat lacrymis pocula mista suis.
 Admonitusque mei , cum circumspexerit omnes ,
 Dicat : Ubi est nostri pars modo Naso chori ?
 Idque ita si vestrum merui candore favorem ,
 Nullaque iudicio littera læsa meo est :
 Si , veterum digne veneror cum scripta virorum ,
 Proxima non illis esse minora reor.

Sic igitur dextro faciatis Apolline carmen ;
 Quod licet , inter vos nomen habere meum.

ELEGIA IV.

Littore ab Euxino Nasonis epistola veni ,
 Lassaque facta mari , lassaque facta via.
 Qui mihi flens dixit , Tu , cui licet , aspice Romam ,
 Heu quanto melior fors tua sorte mea est !
 Flens quoque me scripsit : nec qua signabar , ad os est
 Ante , sed ad madidas gemma relata genas.
 Tristitiæ causam si quis cognoscere querit ;
 Ostendi Solem postulat ille sibi.
 Nec frondem in sylvis , nec aperto mollia prato
 Gramina , nec pleno flumine cernit aquas.
 Quid Priamus doleat mirabitur Hectore raptō ,
 Quidve Philoctetes ictus ab angue gemat.
 Di facerent utinam talis status esset in illo ,
 Ut non tristitiæ causa dolenda foret.
 Fere tamen , ut debet , casus patienter amarus :
 More nec indomiti fræna recusat equi.
 Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram ;
 Conscius in culpa non scelus esse sua.
 Sæpe refert , sit quanta Dei clementia : cuius
 Se quoque in exemplis annumerare solet.
 Nam quod opes teneat patrias , quod nomina civis ,
 Denique quod vivat ; munus habere Dei.
 Te tamen (ò si quid credis mihi) carius ille
 Omnibus in toto pectore semper habet.
 Teque Menetiaden , te qui comitatus Orestem ,
 Te vocat Ægiden , Euryalumque suum.
 Nec patriam magis ille suam desiderat , & quæ
 Plurima cum patria sentit abesse sibi ;
 Quam vultus , oculosque tuos , ò dulcior illo
 Melle , quod in ceris Attica ponit apis !
 Sæpe etiam moerens tempus reminiscitur illud ,
 Quod non præventum morte fuisse dolet.
 Cumque alii fugerent subitæ contagia cladis ,
 Nec vellent ictæ limen adire domus.

Te sibi cum paucis meminit mansisse fidem:
 Si paucos aliquis tresve, duosve vocat.
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia: nec te
 Se minus adversis indoluisse suis.
 Verba solet, vultumque tuum, gemitusque referre:
 Et te flente suos demaduisse sinus.
 Quam sibi præstiteris, qua consolatus amicum
 Sis ope, solandus cum simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memoremque, piumque
 Sive diem videat, sive tegatur humo.
 Per caput ipse suum solitus jurare, tuumque,
 Quod scio non illi vilius esse suo.
 Plena tot, ac tantis referetur gratia factis:
 Nec sinet ille tuos litteus arare boves.
 Fac modo constanter profugum tueare: quod ille,
 Qui bene te novit, non rogat: ipsa roga.

ELEGIA V.

Annuus assuetum dominæ natalis honorem
 Exigit, ite manus ad pia sacra meæ.
 Sic quondam festum Laertius egerat heros
 Forsan in extremo conjugis orbe diem.
 Lingua favens adsit nostrorum oblita malorum:
 Quæ puto dedidit jam bona verba loqui.
 Quaque semel toto vestis mihi sumitur anno,
 Sumatur fatis discolor alba meis.
 Araque gramineo viridis de cespite fiat,
 Et velet tepidos nexa corona focos.
 Da mihi thura puer pingues facientia flammæ,
 Quodque pio fufum stridat in igne merum.
 Optime natalis, quamvis procul absumus, opto
 Candidus huc venias, dissimilisque meo.
 Si quod, & instabat dominæ miserabile vulnus,
 Sit perfuncta meis tempus in omne malis.
 Quæque gravi nuper plus quàm quassata procella est
 Quod superest, tutum per mare navis eat.
 Illa domo, nataque sua, patriaque fruatur:
 Erepta hæc uni sit satis esse mihi.

Quatenus, & non est in caro conjuge felix,
 Pars vitæ tristi cætera nube vacet.
 Vivat, ametque virum; quoniam sic cogitur, absens:
 Consumatque annos, sed diuturna suos.
 Adjicerem, & nostros; sed ne contagia fati
 Corruptant timeo, quos agit ipsa, mei.
 Nil homini certum est, fieri quis posse putaret,
 Ut facerem in mediis hæc ego sacra Getis?
 Aspice ut aura tamen fumos è thure coortos
 In partes Italas, & loca dextra ferat.
 Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis:
 Consilium fugiunt cætera pæne meum.
 Consilio, commune sacrum cum fiat in ara
 Fratribus, alterna qui periere manu.
 Ipsa sibi discors, tanquam manderur ab illis,
 Scinditur in partes atra favilla duas.
 Hoc (memini) quondam fieri non posse loquebar,
 Et me Battiades iudices falsus erat.
 Omnia nunc credo. cum tu non stultus ab Arcto
 Terga vapor dederis, Ausoniamque petas.
 Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,
 Nulla fuit misero festa videnda mihi.
 Edidit hæc mores illis heroibus æquos,
 Quis erat Eurition Icarusque pater.
 Nata pudicitia est, mores, probitasque, fidesque:
 At non sunt ista gaudia nata die.
 Sed labor, & curæ, fortunaque moribus impar,
 Justaque de viduo pæne querela toro.
 Scilicet adversis probitas exercita rebus,
 Tristi materiam tempore laudis habet.
 Si nihil infesti durus vidisset Ulysses;
 Penelope felix, sed sine laude, foret.
 Victor Echionias si vir penetrasset in arces;
 Forsitan Evadnen vix sua nosset humus.
 Cum Pelia tot sint genitæ; cur nobilis una est;
 Nupta fuit misero nempe quod una viro.
 Effice ut Iliacas tangat prior alter arenas:
 Laodamia nihil, cur referatur, erit.

Et

Erat, quo
 Impleten
 Dicitur
 Equar
 Non mihi
 Parcite,

TUO
 Tu quod
 Offici
 Sarcina
 Depo
 Fluctibus
 Ne fu
 Numqu
 Deter
 Quem te
 Promis
 Turpius
 Quæ p
 Nil nisi
 Me
 Si mod
 Muta
 Spiritus
 Quo
 Quam
 Et vi
 Non ad
 Ut m
 Finge
 Dix
 Nec p
 Ma
 Hoc e
 Am

Et tua, quod mallet, pietas ignota maneret,
 Implere ventis si mea vela fui.
 Di tamen, & Cæsar Dis accessure, sed olim
 Æquarint Pylios cum tua fata dies;
 Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi
 Parce, quæ nullo digna dolore dolet.

ELEGIA VI.

TU quoque nostrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi portus eras;
 Tu quoque suscepi curam dimittis amici,
 Officii que pium tam cito ponis onus?
 Sarcina sum fateor, quam si tu tempore nostro
 Depositorus eras; non subeunda fuit.
 Fluctibus in mediis navem Palinure relinquis:
 Ne fuge: neve tua sit minor arte fides.
 Numquid Achilleos inter fera pœlia fidi
 Deseruit levitas Automedontis equos?
 Quem semel excepit, nunquam Podalirius ægro
 Promissam medicæ non tulit artis opem.
 Turpius ejicitur, quam non admittitur hospes,
 Quæ patuit dextræ firma sit ara meæ.
 Nil nisi me solum primo turatus es, at nunc
 Me pariter serva, iudiciumque tuum:
 Si modo non aliqua est in me nova culpa, tuamque
 Mutarunt subito crimina nostra fidem.
 Spiritus hic, Scithica quem non bene dicimus aura,
 Quod cupio, membris exeat ante meis.
 Quam tua delicto stringantur pectora nostro,
 Et videar merito vilior esse tibi.
 Non adeo toti fatis urgemur iniquis,
 Ut mea sit longis mens quoque nota malis.
 Finge tamen moram, quoties Agamemnone natum
 Dixisse in Pyladen verba proterva putas?
 Nec procul à vero est, quod vel pulsavit amicum;
 Mansit in officiis non minus ille suis.
 Hoc est cum miseris solum commune beatis,
 Ambobus tribui quod solet obsequium.

Ceditur, & cæcis, & quos prætexta verendos
 Virgaque cum verbis imperiosa facit.
 Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes.
 Non habet in nobis ullius ira locum.
 Elige nostrorum minimum, minimumque laborum:
 Isto, quo quereris, grandius illud erit.
 Quam multa madidæ celantur arundine fossæ,
 Florida quam multas Hybla tuetur apes;
 Quam multæ gracili terrena sub horrea ferre,
 Limite formicæ grana reperta solent;
 Tam ne circumstat denforum turba malorum:
 Crede mihi, vero est nostra querela minor.
 His, qui contentus non est; in litus arenas,
 In segetem spicas, in mare fundat aquas.
 Intempestivos igitur compeſce timores,
 Vela neque in medio deferere nostra mari.

ELEGIA VII.

Quam legis, ex illa tibi venit epistola terra,
 Latus ubi æquoreis jungitur Ister aquis.
 Si tibi contingit cum dulci vita salute;
 Candida fortunæ pars manet una meæ.
 Scilicet, ut semper, quid agam catissime quæris,
 Quamvis hoc vel me scire tacente potes:
 Sum miser, hæc brevis est nostrorum summa malorū:
 Quisquis & offenso Cæsare viveret; erit.
 Turba Tomitanæ quæ sit regionis, & inter
 Quos habitem mores; discere cura tibi est.
 Mistra sit hæc quamvis inter Græcosque, Getasque,
 A male pacatis plus trahit ora Getis.
 Sarmaticæ major, Geticæque frequentia gentis
 Per medias in equis itque, reditque vias.
 In quibus est nemo, qui non coryton, & arcum,
 Telaque vipereo lurida felle gerat.
 Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago:
 Non coma, non ulla barba reſecta manu.
 Dexterâ non segnis stricto dare vulnera cultro,
 Quem vincitum lateri barbarus omnis habet.

Vivit

Vivit in his heu, non vestrorum oblitus amorum,
 Hos videt, hos vates audit, amice, tuus.
 Atque utinam vivat, & non moriatur in illis:
 Absit ab invisis & tamen umbra locis.
 Carmina quod pleno saltari nostra teatro,
 Versibus & plaudi scribis, amice, meis.
 Nil equidem feci (tu scis hoc ipse) theatris:
 Musa nec in plausus ambitiosa mea est.
 Non tamen ingratum est quodcunque obliuia nostri
 Impedit, & profugi nomen in ora refert.
 Quamvis interdum, quæ me læsisse recordor
 Carmina devoveo, Pieridasque meas.
 Cum bene devovi; nequeo tamen esse sine illis;
 Vulneribusque meis tela cruenta sequor.
 Quæque modo Euboicis lacerata est fluctibus; audet
 Graja Capharea currere puppis aqua.
 Nec tamen, ut lauder vigilo, curamque futuri
 Nominis, utilius quod latuisset, ago.
 Detineo studiis animum, falloque labores:
 Superior curis, & dare verba meis.
 Quid potius faciam desertis solus in oris,
 Quamve malis aliam quærere coner opem?
 Sive locum specto; locus est inamabilis, & quo
 Esse nihil toto tristius orbe potest.
 Sive homines, vix sunt homines hoc nomine digni,
 Quamque lupi, sævæ plus feritatis habent.
 Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum,
 Victaque pugnaci jura sub ense jacent.
 Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis,
 Oraque sunt longis horrida testa comis.
 In paucis extant Græcæ vestigia linguæ:
 Hæc quoque jam Getico barbara facta sono.
 Unus in hoc non est populo, qui fortè Latine
 Quælibet è medio reddere verba queat.
 Ipse ego Romanus vates (ignoscite Musæ)
 Sarmatico cogor plurima more loqui.
 Et pudet, & fateor jam desuetudine longa
 Vix subeunt ipsi verba Latina mihi.

U M
 oratexta verendos
 iosa facit.
 arcere debes.
 ra locum.
 inimumque labore
 us illud erit.
 arundine fossæ,
 a tuetur apes;
 ab horrea ferre,
 ta solent;
 urba malorum:
 querela minor.
 n littus arenas,
 undat aquas.
 imores,
 oftra mari.

VII.

it epistola terra,
 tur lster aquis,
 àlute;
 una mex.
 n carissime quæris,
 ente potes:
 eum summa maloni
 ver; erit.
 is, & inter
 e cura tibi est.
 eosque, Getasque,
 a Getis.
 frequentia genis
 editque via
 oryton, & cum,
 gerat.
 na mortis imago:
 refecta manu.
 vulnera cultro,
 as omnis habet.
 Vivit

Nec dubito, quin sint & in hoc non pauca libello
 Barbara: non hominis culpa, sed ista loci.
 Ne tamen Aufoniae perdam commercia linguae,
 Et fiat patrio vox mea muta sono:
 Ipse loquor mecum, desvetaque verba retracto,
 Et studii repeto signa sinistra mei.
 Sic animum, tempusque traho: meque ipse reduco
 A contemplatu semoveoque mali.
 Carminibus quaero miserarum obliviam rerum,
 Praemia si studio consequar ista; sat est.

ELEGIA VIII.

Non adeo cecidi, quamvis abjectus, ut infra
 Te quoque sim: inferius quo nihil esse potest.
 Quae tibi res animos in me facit improbe? curve,
 Casibus insultas, quos potes ipse pati?
 Nec mala te reddunt mitem placidumve jacenti
 Nostra, quibus possunt illacrymare ferae?
 Nec metuis dubio fortunae stantis in orbe
 Numen, & exosae verba superba Deae?
 Exiget at dignas ultrix Rhamnusia poenas,
 Imposito calcas quod mea fata pede.
 Vidi ego, naufragiumque, viros & in aequore mergi,
 Et nunquam dixi justior unda fuit.
 Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,
 Nunc mendicato pascitur ille cibo.
 Passibus ambiguis fortuna volubilis errat,
 Et manet in nullo certa, tenaxque loco.
 Sed modo lata manet, vultus modo fumit acerbos,
 Et tantum constans in levitate sua est.
 Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus,
 Flammaque de stipula nostra, brevisque fuit.
 Neve tamen tota capias fera gaudia mente;
 Non est placandi spes mihi nulla Dei.
 Vel quia peccavi citra scelus; utque pudore
 Non caret, invidia sic mea culpa caret;
 Vel quia nil ingens ad finem solis ab ortu
 Illo cui parat mitius orbis habet,

non pauca libello
 , sed ista loci.
 nmercia linguar,
 ono :
 e verba retracto ,
 mei.

meque ipse redu
 nali.
 blivia rerum ,
 a ; sat est.

V I I I.

bjectus , ut infra
 o nihil esse pote
 improbe ? curve
 pfe pati ?
 cidumve jacenti
 ymare fera ?
 in orbe
 rba Dea ?
 sia pœnas ,
 a pede.
 & in æquore mergi,
 fuit.

enta negarat ,
 cibo.
 bilis errat ,
 axque loco.
 modo sumit accedet
 e sua est.
 fuit ille cadens,
 , brevisque
 dia menti
 ulla Dei.
 utque pudore
 culpa caret ;
 lis ab ortu
 bet.

L I B E R V.

Scilicet ut per vim non est superabilis ulli ,
 Molle cor ad timidas sic habet ille preces.
 Exemploque Deum , quibus accessurus & ipse est ;
 Cur pœnæ venia plura roganda petam.
 Si numeres anno soles , & nubila toto ,
 Invenies nitidum sæpius ille diem.
 Ergo , ne nimium nostra lætere ruina :
 Restitui quondam me quoque posse puta.
 Posse puta fieri lenito principe , vultus
 Ut videas media tristis in urbe meos :
 Utque ego te videam causa graviore fugatum.
 Hæc sunt à primis proxima vota meis.

E L E G I A I X.

O Tua si sineres in nostris nomina poni
 Carminibus ; positus quàm mihi sæpe fores.
 Te canerem solum meriti memor , inque libellis
 Crevisset sine te pagina nulla meis.
 Quid tibi deberem tota sciretur in urbe ;
 Exul in amissa si tamen urbe legor.
 Te præsens mitem nosset , te senior ætas :
 Scripta vetustatem si modo nostra ferunt.
 Nec tibi cessaret doctus bene dicere lector:
 Hic te servato vate maneret honor.
 Cæsaris est primum munus , quod ducimus auras.
 Gratia post magnos est tibi habenda Deos.
 Ille dedit vitam : tu , quam dedit ille tueris :
 Et facis accepto munere posse frui.
 Cumque perhorreret casus pars maxima nostros ,
 Pars etiam credi pertimuisse velit.
 Naufragiumque meum tumulo spectaret ab alto ,
 Nec dederit nanti per freta sæva manum.
 Seminecem Stygia revocasti solus ab unda.
 Hoc quoque quod memores possumus esse tuum est.
 Di tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos:
 Non potuit vorum plenius esse meum.
 Hæc meus argutis , si tu paterere , libellis
 Poneret in multa luce videnda labor.

Nunc quoq; iam quamvis est iussa quiescere, quin te,
 Nominet invitum, vix mea Musa tenet.
 Utque canem pavidae nocturnæ vestigia ceræ
 Luctantem frustra copula dura tenet.
 Utque fores nondum reſerati carceris acer
 Nunc pede, nunc ipſa fronte laceſſit equus.
 Sic mea lege data vinc̄ta, atque incluſa Thalia
 Per titulum vetiti nominis ire cupit.
 Ne tamen officio memoris lædaris amici;
 Parebo juffis, parce timere, tuis.
 At non parerem, ſi non meminiffe putares;
 Hoc quod non prohibet vox tua; gratus ero,
 Dumque (quod ò breve fit!) lumen vitale videbo:
 Serviet officio ſpiritus iſte tuo.

ELEGIA X.

UT ſumus in Ponto; ter frigore conſtitit Iſter;
 Facta eſt Euxini dura ter unda maris.
 At mihi jam videor patria procul eſſe, tot annis,
 Dardana quot Grajo Troja ſub hoſte fuit.
 Stare putes; adeo procedunt tempora tarde,
 Et peragit lentis paſſibus annus iter.
 Nec mihi ſolſtitium quidquam de noctibus aufert;
 Efficit anguſtos nec mihi bruma dies.
 Scilicet in nobis rerum natura novata eſt,
 Cumque meis curis omnia longa facit.
 An peragunt ſolitos communia tempora motus;
 Suntque magis vitæ tempora dura meæ?
 Quem tenet Euxini mendax cognomine littus,
 Et Scythici vere terra ſiniſtra freti.
 Innumeræ circa gentes fera bella minantur,
 Quæ niſi de raptò vivere turpe putant.
 Nil extra tutum eſt, tumulus defenditur ipſe
 Mœnibus exiguis, ingenioque loci.
 Quod minimè credas; ut avis, denſiſſimus hoſtis
 Advolat, & prædam vix bene viſus, agit.
 Sæpe intra muros clauſis venientia portis
 Per medias legimus noxia tela vias.

U M
illa quiescere, Quint
Musa tenet.
estigia cervæ
ra tenet.
acer
laccessit equus.
inclusa Thalia
cupit.
is amici ;
tuis.
uisse putares ;
ua ; gratus ero,
amen vitale videbo

A X.
ore constitit Ister,
unda maris.
esse, tot annis,
b hoste fuit.
tempora tarde,
is iter.
e noctibus auferr,
na dies.
yata est,
ga facit.
tempora moeris ;
lura meæ ?
gnomine litus,
freti.
a minantur,
e putant.
efenditur ipse
e loci.
densissimus hostis
e visus, agit.
tia portis
a vias.

LIBER V.

231

Est igitur ratus, qui jam colere audeat : isque
Hac arat infelix, hac tenet arma manu.
Sub galea pastor junctis pice cantat avenis,
Proque lupo pavidæ bella verentur oves.
Vix ope castelli defendimur : & tamen intus
Mista facit Grajis barbara turba metum.
Quippe simul nobis habitat discrimine nullo
Barbarus ; & recti plus quoque parte tener.
Quos ut non timeas, possis odisse, videndo
Pellibus ; & longa corpora tecta coma.
Hos quoque qui geniti Graja creduntur ab urbe,
Pro patrio cultu Persica bracca regit.
Exercent illi sociæ commercia linguae :
Per gestum res est significanda mihi.
Barbarus hic ego sum ; quia non intelligor ulli,
Et rident stolidi verba Latina Getæ.
Meque palam de me tuto mala sæpe loquuntur :
Forstian obiciunt exiliumque mihi.
Utque sit, in me aliquid, si quid dicentibus illis
Abnuerim quoties annuerimque, putant.
Adde, quod injustum rigido jus dicitur ense :
Dantur & in medio vulnere sæpe foro.
O duram Lachelim, quæ tam grave sidus habenti
Fila dedit vitæ non breviora meæ !
Quod patriæ vultu, vestroque caremus amici,
Quod sic in Scythicis gentibus esse queror ;
Utraque pœna gravis, merui tamen urbe carere ;
Non merui tali forsitan esse loco.
Quid loquor ah demens ? ipsam quoque perdere vitam,
Cæsaris offenso numine dignus eram.

ELEGIA XI.

Quod te nescio quis per jurgia dixerit esse
Exulis uxorem, littera quæstæ tua est.
Indolui : non tam mea quod fortuna male audit ;
Qui jam consuevi fortiter esse miser ;
Quam quod cui minime vellem sum causa pudoris ;
Teque reor nostris erubuisse malis.

Perfer, & obdura, multo graviora tulisti,
 Eripuit cum me principis ira tibi.
 Fallitur iste tamen, quo iudice nominor exsul:
 Mollior est culpam pœna secuta meam.
 Maxima pœna mihi est, ipsum offendisse: priusque
 Venisset mallet funeris hora mihi.
 Quassa tamē nostra est, nec mersa, nec obruta navis:
 Utque caret portu; sic tamen exstat aquis.
 Nec vitam, nec opes, nec jus mihi civis admittit;
 Qui merui vitio perdere cuncta meo.
 Sed quia peccato facinus non adfuit ullum,
 Nil nisi me patriis iussit abesse focis.
 Utque aliis quorum numerū comprehendere non est,
 Cæsareum numen sic mihi mire fuit.
 Ipse relegati, non exulis utitur in me
 Nomine, tuta suo iudice causa mea est.
 Jure igitur laudes Cæsar pro parte virili
 Carmina nostra tuas qualiacunque canunt.
 Jure Deos, ut adhuc cœli tibi limina claudant,
 Teque velint sine se comprecor esse Deum.
 Optat idem populus, sed ut in mare flumina vastū,
 Sic solet exiguæ currere rivus aquæ.
 At tu fortunam, cujus vocor exul ab ore,
 Nomine mendaci parce gravare meam.

ELEGIA XII.

Scribis, ut oblectem studio lacrymabile tempus;
 Ne pereant turpi pectora nostra situ.
 Difficile est, quod amice mones, quia carmina lætum
 Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.
 Nostra per adversas agitur fortuna procellas:
 Sorte nec ulla mea tristior esse potest.
 Exigis, ut Priamus natorum funere ludat,
 Et Niobe festos ducat ut orba choros.
 Luctibus, an studio video debere teneri,
 Solus in extremos iussus abire Getas?
 Des licet invalido pectus mihi robore fultum,
 Fama refert Anyti quale fuisse rei:

U M
 ravjora tulisti,
 ra tibi.
 ce nominor exsul
 ecuta meam.
 a offendisse: p^{ri}us
 ora mihi.
 erfa, nec obruta
 en exstat aquis.
 mihi civis ademi
 ncta meo.
 adfuit ullum,
 esse focis.
 comprehendere nos
 mire fuit.
 ur in me
 causa mea est.
 parte virili
 cunque canunt.
 limina claudant,
 ecor esse Deum.
 n mare flumina vasti
 us aquae.
 exul ab ore,
 avare meam.

A X I L

o lacrymabile temp
 nostra situ
 ies, quia carmina
 ntis habere voluit.
 ortuna p^{ro}cedit:
 t esse p^{ro}bat
 a funere
 orba choros.
 ebere tenen,
 abire Getas?
 hi robore fulrum,
 fuisse rei:

Eras

Fracta cadet tantæ sapientia mole ruinæ,
 Plus valet humanis viribus ira Dei.
 Ille senex dictus sapiens ab Apolline, nullum
 Scribere in hoc casu sustinisset opus.
 Ut veniant patriæ, veniant oblivia nostri,
 Omnis & admissi sensus abesse queat.
 At timor officio fungi vetat ipse quieto:
 Cinctus ab innumero me tenet hoste locus.
 Adde, quod ingenium longa rubigine læsum
 Torpet, & est multo, quam fuit ante, minus.
 Fertilis, assiduo si non renovetur aratro,
 Nil, nisi cum spinis gramen, habebit ager.
 Tempore, qui longo steterit, male curet, & inter
 Carceribus missos ultimus ibit equus.
 Vertitur in teneram cariem, rimisque dehiscit,
 Si qua diu solitis cymba vacavit aquis.
 Me quoque despero, fuerim cum parvus, & ante,
 Illi, qui fueram, posse redire parem.
 Contudit ingenium patientia longa malorum,
 Et pars antiqui magna vigoris abest.
 Sæpe tamen nobis, ut nunc quoque sūpra tabella est,
 Inque suos volui cogere verba pedes.
 Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis;
 Digna sui domini tempore, digna loco.
 Denique non parvas animo dat gloria vires;
 Et fœcunda facit pectora laudis amor.
 Nominis, & famæ quondam fulgore trahebar,
 Dum tulit antennas aura secunda meas.
 Non adeo est bene nunc, ut sit mihi gloria curæ:
 Si liceat, nulli cognitus esse velim.
 An quia cesserunt primo bene carmina, suades
 Scribere, successus ut sequar ipse meos?
 Pace novem vestra liceat dixisse sorores;
 Vos estis nostræ maxima causa fuga.
 Utque dedit justas tauri fabricator aheni,
 Sic ego do pœnas artibus ipse meis.
 Nil mihi debebat cum versibus amplius esse,
 Sed fugerem merito naufragus omne fretum.

At

At puto, si demens studium fatale retentem,
 Hic mihi præbebit carminis arma locus.
 Non liber hic ullus, non qui mihi commodet aurem,
 Verbaque significant quid mea norit, adest.
 Omnia sunt Getici loca sunt, vocisque ferinæ:
 Omnia sunt Getici plena timore soni.
 Ipse mihi videor jam didicisse Latinè;
 Nam didici Geticè, Sarmaticèque loqui.
 Nec tamen, ut verum fatear tibi, nostra teneti
 A componendo carmine Musa potest.
 Scribimus, & scriptos absumimus igne libellos;
 Exitus est studii parva favilla mei.
 Nec possum, & cupio non ullos ducere versus.
 Ponitur idcirco noster in igne labor.
 Nec, nisi pars casu flammis erepta, dolove,
 Ad vos ingenii pervenit ulla mei.
 Sic utinam, quæ nil metuentem tale magistrum
 Perdedit, in cineres ars mea versa foret.

ELEGIA XIII.

Hanc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem:
 Mittere si quisquam, quo caret ipse, potest.
 Ager enim traxi contagia corpore mentis,
 Libera tormento pars mihi nequa vacet:
 Perque dies multos lateris cruciatibus uror.
 Sed quod non modico frigore læsit hyems.
 Si tamen ipse vales, aliqua nos parte valemus:
 Quippe mea est humeris fulta ruina tuis.
 Qui mihi cum dederis ingentia pignora, cunque
 Per numeros omnes hoc tueare caput;
 Quod tua me raro solatur epistola, peccas:
 Remque piam præstas, & mihi verba negas.
 Hoc precor emenda: quod si correxeris unum,
 Nullus in egregio corpore navus erit.
 Pluribus accusem; fieri nisi posset; ut ad me
 Littera non veniat: missa sit illa tamen.
 Di faciant, ut sit temeraria nostra querela,
 Teque putem falso non meminisse mei.

Quod

Quod precor, esse liquet, neque enim mutabile robur
 Credere me fas est pectoris esse tui.
 Cana prius gelido desint absynthia Ponto,
 Et careat dulci Trinacris Hybla thymo;
 Immemorem quam te quisquam cunvincat amici:
 Non ita sunt fati stamina nigra mei.
 Tu tamen, ut possis falsæ quoque pellere culpæ
 Crimina; quod non es, ne videre, cave;
 Utque solebamus consumere longa loquendi
 Tempora, sermoni deficiente die;
 Sic ferat ac referat tacitas nunc littera voces;
 Et peragant linguæ charta, manusque vices.
 Quod fore ne nimium videar diffidere, sit me
 Versibus hoc paucis, admonuisse satis:
 Accipe, quo semper finitur epistola verbo,
 Atque meis dislent ut tua fata; Vale.

ELEGIA XIV.

Quanta tibi dederim nostris monumenta libellis,
 O mihi me conjux carior, ipsa vides.
 Detrahat auctori multum fortuna licebit;
 Tu tamen ingenio clara ferere meo:
 Dumque legar pariter mecum tua fama legetur:
 Nec potes in mæstos omnis abire rogos:
 Cumque viri casu possis miseranda videri;
 Invenies aliquas, quæ quod es, esse velint:
 Quæ te, nostrorum cum sis in parte malorum,
 Felicem dicant, invideantque tibi.
 Non ego divitias dando tibi plura dedissem.
 Nil feret ad manes divitis umbra suos.
 Perperui fructum donavi nominis; idque
 Quo dare nil potui munere majus; habes.
 Adde, quod & rerum sola es tutela mearum;
 Ad te non parvi venit honoris onus.
 Quod nunquam vox est de te mea muta, tuique
 Judiciis debes esse superba viri.
 Quæ ne quis possit temeraria dicere, persta:
 Et pariter serva, meque, piamque fidem.

Nam

Quod

Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mansit,
 Et tantum probitas irreprehensa fuit.
 Par ea de nostra non est tibi facta ruina.
 Conspicuum virtus hic tua ponat opus.
 Esse bonā facile est, ubi quod vetat esse remotū est,
 Et nihil officio nupta, quod obster, habet.
 Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,
 Id demum est pietas, id socialis amor.
 Rara quidem virtus, quam non fortuna gubernat,
 Quæ maneat stabili, cum fugit illa, pede:
 Si tamen est pretium cui virtus ipsa petitur,
 Inque parum lætis ardua rebus adest;
 Ut tempus numeres, per sæcula nulla tacetur,
 Et loca mirantur, qua patet orbis iter.
 Aspicias, ut longo teneat laudabilis ævo
 Nomen inextinctum Penelopeja fides?
 Cernis ut Admeti cantetur, & Hectoris uxor,
 Aufaque in accensos Iphias ire rogos?
 Ut vivat fama conjux Phylæceja, cujus
 Iliacam celeri vir pede pressit humum?
 At nece nil opus est pro me, sed amore, fideque,
 Non ex difficili fama petenda tibi est.
 Nec te credideris, quia non facis, ista moneri.
 Vela damus, quamvis remige navis eat.
 Qui monet, ut facias, quod jam facis; ille monendo
 Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

P U B L I I
O V I D I I
N A S O N I S
D E P O N T O
L I B E R P R I M U S .
E L E G I A I .

Ad Erutum.

Naso Tomitanę jã nõ novus incola terrę,
Hoc tibi de Getico littore mittit opus.
Si vacat, hospitio peregrinos Brute li-
bellos
Excipe, dumque aliquo, quolibet ab-
de loco.

Publica non audent inter monumenta venire,
Ne suus hoc illis clauserit autor iter.
Ah quoties dixi, Certe nil turpe docetis;
Ite, pater castis versibus ille locus.
Nec tamen accedunt: sed, ut aspicias ipse, latere
Sub Lare privato tutius esse putant.
Quæris, ubi hos possis nullo componere læso:
Qua steterant Artes, pars vacat illa tibi.
Quid veniat novitate roges fortasse sub ipsa:
Accipe, quodcunque est, dummodo non sit amor.
Invenies, quamvis non sit miserabilis index,
Non minus hoc illo triste, quod ante dedi.
Rebus idem, titulo differt: & epistola cui sit
Non occultato nomine missa docet.
Nec vos hoc vultis, sed non prohibere potestis;
Musaque ad invitos officiosa venit.

Quicquid id est, adjuuge meis: nil impedit ortor
 Exule, servatis legibus, urbe frui.
 Quod metuas non est. Antoni scripta leguntur;
 Doctus & in promptu carmina Brutus habet.
 Nec me nominibus furiosus confero tantis.
 Sæva Deos contra non tamen arma tuli.
 Denique Cæsareo, quod non desiderat ipse,
 Non caret è nostris ullus honore liber.
 Si dubitas de me; laudes admitte Deorum,
 Et carmen dempto nomine sume meum.
 Adjuvat in bello pacatæ ramus olivæ:
 Proderit autorem pacis habere nihil?
 Cum foret Æneæ cervix subjecta parenti,
 Dicitur ipsa viro flamma dedisse viam.
 Fert liber Æneaden, & non iter omne patebit:
 At patriæ pater hic; ipsus ille fuit.
 Ecquis ita est audax, ut limine cogat abire
 Jactantem Phœria tinnula sinistra manu?
 Ante Deum matrem cornu tibicen adunco
 Cum canit; exiguæ quis stipis æra neget?
 Scimus ab imperio fieri nil tale Dianæ:
 Unde tamen vivat, vaticinator habet.
 Ipsa movent animos superiorum numina nostros,
 Turpe nec est tali credulitate capi.
 En ego pro sistro, Phrygiique foramine buxi,
 Gentis Juleæ nomina sancta fero.
 Vaticinor, moneoque, locum date sacra ferenti:
 Non mihi, sed magno poseitur ille Deo.
 Nec quia vel merui, vel sensi principis iram;
 A nobis ipsum nolle putate coli.
 Vidi ego linigeræ numen violasse farentem
 Isidis, Isiacos ante sedere focos.
 Alter ob huic similem privatus lumine culpam,
 Clamabat media se meruisse via.
 Talia cœlestes fieri præconia gaudent,
 Ut sua quid valeant numina, teste probent.
 Sepe levant pœnas, ereptaque lumina reddunt,
 Cum bene peccati pœnituisse vident.

Pœni-
 Pœni-
 Camp-
 Estu-
 Ut mi-
 Pœni-
 Mors fa-
 Ne n-
 Non v-
 De
 Estur-
 Æ-
 Rodit-
 Co-
 Sic me-
 Finc-
 Nec pr-
 Quis-
 Hoc m-
 Fort-
 Inque l-
 Plus-
 M-
 Qui na-
 Non-
 Forstir-
 Quis-
 Heu mi-
 Dux-
 Videt-
 Aud-
 Videt-
 Atqu-

Pœnitet ò (si quid miserorum creditur ulli)
 Pœnitet , & facto torqueor ipse meo.
 Cumque sit exilium , magis est mihi culpa dolori :
 Estque pati pœnam , quam meruisse , minus.
 Ut mihi Di faveant , quibus est manifestior ipse ;
 Pœna potest demì , culpa perennis erit.
 Mors faciet certe , ne sim cum veniet exsul :
 Ne non peccarim , mors quoque non faciet.
 Non igitur mirum est , si mens mea tabida facta ,
 De nive manantis more liquescit aquæ.
 Estur ut occulta vitata teredine navis ,
 Æquoreos scopulos ut cavar unda salis.
 Roditur ut scabra positum rubigine ferrum ,
 Conditus ut tineæ carpitur ore liber ;
 Sic mea perpetuos curarum pectora morsus ,
 Fine quibus nullo conficiantur , habent.
 Nec prius hi mentem stimuli , quam vita relinquente
 Quique dolet citius , quam dolor ipse , cadet.
 Hoc mihi si superi , quorum sumus omnia , credent ;
 Forsitan exigua dignus habebor ope.
 Inque locum Scythico vacuum mutabor ab arcu :
 Plus isto duri , si precer , oris ero.

ELEGIA II.

Ad Maximum.

Maxime , qui tanti mensuram nominis imples ,
 Et geminas animi nobilitate genus.
 Qui nasci ut posses , quamvis cecidere trecenti ,
 Non omnes Fabios abstulit una dies ;
 Forsitan hæc à quo mittatur epistola quæras ,
 Quisque locat tecum , certior esse velis.
 Heu mihi quid faciam vereor , ne nomine lecto ,
 Durus , & averfa cætera mente legas.
 Viderit hæc si quis ; tibi me scripsisse fateri
 Audebo , & propriis ingemuisse malis.
 Viderit ; audebo tibi me scripsisse fateri ,
 Atque modum culpæ notificare meæ.

Qui ,

Pœni-

Qui, cum me dignum pœna graviore fuisset
 Confitear; possum vix graviora pati.
 Hostibus in mediis, interque pericula versor:
 Tanquam cum patria pax sit adempta mihi.
 Qui mortis sævo geminent ut vulnere causas,
 Omnia vipereo spicula felle linunt.
 His eques instructus perterrita mœnia lustrat;
 More lupi clausas circumeuntis oves.
 At semel intentus nervo levis arcus equino,
 Vincula semper habens irresoluta manet.
 Tecta rigent fixis veluti vallata sagittis,
 Porta que vix firma summovet arma sera.
 Adde loci faciem, nec fronde, nec arbore tecti,
 Et quod iners hyemi continuatur hyems.
 Hic me pugnantem cum frigore, cumque sagittis,
 Cumque meo fato; quarta fatigat hyems.
 Fine caret lacrymæ; nisi cum stupor obstitit illis,
 Et similis morti pectora torpor habet.
 Felicem Nioben, quamvis tot funera vidit,
 Quæ posuit sensum saxa facta malis!
 Vos quoque felices, quarum clamantia fratrem
 Cortice velavit populus ora novo.
 Ille ego sum, lignum qui non admittor in ullum,
 Ille ego sum; frustra qui lapis esse velim.
 Ipsa Medusa oculis veniat licet obvia nostris,
 Amittet vires ipsa Medusa suas.
 Vivimus, ut nunquam sensu careamus amaro,
 Et gravior longa sit mea pœna mora.
 Sic inconsumptum Tiryi, semperque renascens,
 Non perit, ut possit sæpe perire, jecur.
 At puto, cum requies, medicinaque publica curet,
 Somnus adest, solitis nox venit orba malis.
 Somnia me terrent veros imitantia casus,
 Et vigilant sensus in mea damna mei.
 Aut ego Sarmaticas videor vitare sagittas,
 Aut dare captivas in fera vincla manus.
 Aut ubi decipior melioris imagine somni,
 Aspicio patriæ tecta relicta meæ.

Et modo vobiscum, quos sum veneratus, amici:
 Et modò cum chara conjuge multa loquor.
 Sic, ubi percepta est brevis, & non vera voluptas,
 Pejor ab admonitu fit status ille boni.
 Sive dies igitur caput hoc miserabile cernit,
 Sive pruinosæ noctis aguntur equi;
 Sic mea perpetuis liquefiunt pectora curis,
 Ignibus admotis ut nova cera liquet.
 Sæpe precor mortem, mortem quoq; deprecor idem,
 Nec mea Sarmaticum contegat ossa solum.
 Cum subit, Augusti quæ sit elementia; credo
 Mollia naufragiis littora posse dari.
 Cum video quam sint mea fata tenacia; frangor,
 Spesque levis magno victa timore cadit.
 Nec tamen ulterius quicquam sperove, precorve,
 Quam male mutato posse carere loco.
 Aut hoc, aut nihil est, pro me tentare modestè
 Gratia quod salvo vestra pudore queat.

ELEGIA III.

Ad Maximum.

SUScipe, Romanæ facundia Maxime linguæ,
 Difficilis causæ mite patrocinium.
 Est mala (confiteor) sed te bona fiet agente:
 Lenia pro misera fac modo verba fuga.
 Nescit enim Cæsar, quamvis Deus omnia norit,
 Ultimus hic qua sit conditione locus.
 Magna tenent illud numen molimina rerum:
 Hæc est cælesti pectore cura minor.
 Non vacat, in qua sint positi regione Tomitæ
 Quærere; finitimo vix loca nota Getæ.
 Aut quid Sauromatæ faciant, quid Jazyges acres,
 Cultaque Orestæ Taurica terra Deæ.
 Quæque aliæ gentes, ubi frigore constitit Ister,
 Dura meant celeri terga per amnis equo.
 Maxima pars hominum, nec te pulcherrima curat
 Roma, nec Ausonii militis arma timet.

L Dant

Dant illis animos arcus , plenæque pharetræ ;
 Quamlibet & longis cursibus aptus equus :
 Quodque sitim didicere diu tolerare , famemque ,
 Quodque sequens nullas hostis habebit aquas .
 Ira viri mitis non me misisset in istam ,
 Si satis hæc illi nota fuisset humus .
 Nec me , nec quenquam Romanum gaudet ab hoste ,
 Meque minus , vitam cui dedit ipse , capi .
 Noluit , ut poterat , minimo me perdere nutu .
 Nil opus est ullis in mea fata Getis .
 Sed nequeur morerer , quidquam mihi comperit actû ,
 Nec minus infestus , quam fuit , esse potest .
 Tunc quoque nil fecit , nisi quod facere ipse coegi ,
 Pænè etiam merito parcior ira meo est .
 Di faciant igitur , quorum iustissimus ipse est ;
 Alma nihil majus Cæsare terra ferat .
 Utque diu sub eo , sic sit sub Cæsare terra ,
 Perque manus hujus tradita gentis eat .
 At tu tam placido , quam nos quoque sensimus illû
 Judice , pro lacrymis ora resolve meis .
 Non petis ut bene sit , sed uti male tutius , utque
 Exsilium sævo distet ab hoste meum .
 Quamque dedere mihi præsentia numina vitam ,
 Non adimat stricto squallidus ense Getes .
 Denique si moriar ; subeam pacatius arvum ,
 Ossa nec à Scythica nostra premantur humo .
 Nec male compositos , ut scilicet exule dignum est .
 Bistonii cineres ungula pulset equi .
 Et ne , si superest aliquis post funera sensus ,
 Terreat ut manes Sarmatis umbra meos .
 Cæsaris hæc animum poterant audita movere ,
 Maxime ; movissent si tamen ante tuum .
 Vox precor augustas pro me tua molliat aures ,
 Auxilio trepidis quæ solet esse reis .
 Assuetaque tibi doctæ dulcedine linguæ ,
 Æquandi superis pectora flecte viri .
 Non tibi Theromedon , crudusque rogabitur Atreus ,
 Quique suis homines pabula fecit equis .

Sed

Sed piger
 Cuius
 Cuius
 Clausit
 Malta m
 Et iacet
 Ergo tam
 Ut prop
 Ille ego
 Iner
 Ille ego
 Et ce
 Cuius
 Exce
 Cui tu
 Ille e
 Hanc p
 Est in
 Inque f
 Qu
 Ipsa sea
 Clau
 Nos quo
 Proxi
 Sed de r
 Non
 Confus
 (Jur
 Flen
 Bust

H
 Redd
 Au

Sed piger ad pœnas princeps, ad præmia velox,
 Quique dolet, quoties cogitur esse ferox.
 Qui vincit semper, victis ut parcere possit;
 Clausit & æterna civica bella fera.
 Multa metu pœnæ, pœna qui pauca coercet,
 Et jacet invita fulmine rara manu.
 Ergo tam placidas orator missus ad aures,
 Ut propior patriæ sit fuga nostra, roga.
 Ille ego sum, qui te colui: quem festa solebat
 Inter convivas mensa videre tuos.
 Ille ego, qui duxi vestros Hymenæon ad ignes,
 Et cecini fausto carmina digna thoro.
 Cuius te solitum memini laudare libellos,
 Exceptis, domino qui nocuere suo.
 Cui tua nonnumquam miranti scripta legebas,
 Ille ego, de vestra cui data nupta domo est.
 Hanc probat, & primo dilectam semper ab ævo
 Est inter comites Martia censa suas.
 Inque suis habuit matertera Cæsaris ante:
 Quarum iudicio, si qua probata, proba est.
 Ipsa sua melior fama, laudantibus istis,
 Claudia divina non eguisset ope.
 Nos quoque præteritos sine labe peregimus annos:
 Proxima pars vitæ transilienda mea est.
 Sed de me ut sileam, conjux mea sarcina vestra est,
 Non potes hanc salva dissimulare fide.
 Confugit hæc ad vos, vestrasque amplectitur aras,
 (Jure venit cultos ad sibi quisque Deos.)
 Flensque rogat, precibus lenito Cæsare vestris,
 Busta sui fiant ut propiora viri.

ELEGIA IV.

Ad Rufinum.

Hanc tibi Naso tuus mittit Rufine salutem,
 Qui miser est, ulli si suus esse potest.
 Reddita confusæ nuper solatia menti,
 Auxilium nostris, spemque tulere malis,

Utque Machaoniis præantius artibus heros,
 Lenito medicam vulnere sensit opem:
 Sic ego mente jacens, & acerbo faucibus ictu,
 Admonitu cœpi fortior esse tuo.
 Et jam deficiens, sic ad tua verba revixi,
 Ut solet infuso vena redire mero.
 Nec tamen exhibuit tantas facundia vires.
 Ut mea sint dictis pectora sana tuis.
 Ut multum demas nostro de pectore curæ,
 Non minus exhausto, quod superabit, erit.
 Tempore ducetur longo forasse cicatrix:
 Horrent admotas vulnera cruda manus.
 Non est in medico semper: releverut ut æger,
 Interdum docta plus valet arte malum.
 Cernis, ut è molli sanguis pulmone remissus,
 Ad Strygias certo limite ducat aquas?
 Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas:
 Sanabit nulla vulnera cordis ope.
 Tollere nodosam nescit medicina podagram,
 Nec formidatis auxiliatur aquis.
 Cura quoque interdum nulla medicabilis arte:
 Aut si sit; longa est attenuanda mora.
 Cum bene firmarunt animum præcepta jacentem,
 Sumptaque sunt nobis pectoris arma tui:
 Rursus amor patriæ ratione valentior omni,
 Quod tua fecerunt scripta, retexit opus.
 Sive pium vis hoc, seu vis muliebri vocari;
 Confiteor, misero molle cor esse mihi.
 Non dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat
 Fumum de patriis posse videre locis.
 Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
 Ducit, & immemores non sinit esse sui.
 Quid melius Roma, Scythico quid frigore pejus?
 Huc tamen ex illa barbarus urbe fugit:
 Cum bene sunt clausæ cavea Pandione natæ;
 Nititur in sylvas quæque redire suas.
 Assuetos tauri saltus, assueta leones
 (Nec feritas illos impedit) antra petunt.

Tu tamen
 Fomente
 Effice, vos
 Talibus
 At puro
 In tamen
 Orbis in e
 Fere ubi
 Non age
 Non t
 Neve fr
 Vent
 Quocun
 Vast
 Hostis a
 Vicin
 Altera
 Alter
 I nunc
 Qui
 Et grave
 Non u
 Smyrna
 Smyr
 Non de
 Legi
 Azma
 Arg
 Pulsus
 Inte
 Cede p
 The
 Exul a
 Quo
 Lique
 Por
 Venit
 Et T

artibus heros,
 enit open:
 bo faucibus idu,
 e tuo.
 erba revixi,
 mero.
 undia vires.
 na tuis.
 ectore curæ,
 d superabit, erit.
 alle cicatrix:
 ruda manus.
 levetur ut æger,
 rte malum.
 mone remissus,
 t aquas?
 rius herbas:
 ope.
 na podagram,
 quis.
 medicabilis arte:
 anda mora.
 præcepta jacentem,
 oris arma tui:
 alentior omni,
 retexit opus.
 aliebre vocati;
 or esse mihi.
 i: sed tamen optat
 ere focus.
 edine cunctos
 i finit esse sui.
 o quid frigore p[er]it?
 s urbe fugit:
 Pandione naz:
 edire suas.
 leones
 antra perunt.

Tu tamen exsilii morsus à pectore nostro
 Fomentis speras cedere posse tuis.
 Effice, vos ipsi ne tam mihi sitis amandi,
 Talibus ut levius sit caruisse malum.
 At puto qua fueram genitus tellure carenti,
 In tamen humano contigit esse loco.
 Orbis in extremi jaceo desertus arenis,
 Fert ubi perpetuas obruta terra nives.
 Non ager hic pomum, non dulces educat uvas;
 Non salices ripa, robora monte virent:
 Neve fretum laudes terra magis; aquora semper
 Ventorum rabie, solibus orba, tument.
 Quocumque aspicias, campi cultore carentes,
 Vastaque, quæ nemo vindicet, arva jacent.
 Hostis adest dextra, lævaque à parte timendus,
 Vicinoque metu terret utrumque latus.
 Altera Bistonias pars est sensura sarissas,
 Altera Sarmatica spicula missa manu.
 I nunc, & veterum nobis exempla virorum,
 Qui forti casum mente tulere, refer.
 Et grave magnanimi robur mirate Rutilli,
 Non usi reditus conditione dati.
 Smyrna virum tenuit, non Pontus, & hostica tellus;
 Smyrna minus nullo pæne petenda loco.
 Non doluit patria Cynicus procul esse Sinopeus:
 Legit enim sedes Attica terra tuas.
 Arma Neoclides qui Persica contudit armis,
 Argolica primam sensit in urbe fugam.
 Pulsus Aristides patria, Lacedæmona fugit:
 Inter quas dubium, quæ prior esset, erat.
 Cæde puer facta Patroclus Opunta reliquit,
 Thessalicamque adiit hospes Achillis humum.
 Exul ab Æmonia Pirenida cessit ad undam.
 Quo duce trabs Colcha sacra cucurrit aqua.
 Liquit Agenoridas Sidonia mœnia Cadmus,
 Poneret ut muros in meliore loco.
 Venit ad Adrastum Tydeus, Calydone fugatus,
 Et Teucrum Veneti grata recepit humus.

Quid referam veteres Romanae gentis, apud quos
 Exulibus tellus ultima Tybur erat?
 Persequar ut cunctos, nulli datus omnibus ævis
 Tam procul à patria est, horridiorve locus.
 Quo magis ignoscat sapientia vestra dolenti,
 Quæ facit ex dictis non ita multa tuis.
 Nec tamen inficio, si possent nostra coire
 Vulnera; præceptis posse coire tuis.
 Sed vereor ne me frustra sanare labores,
 Nec juver admota perditus æger ope.
 Nec loquor hæc, quia sit major prudentia nobis,
 Sed sum quam medico notior ipse mihi.
 Ut tamen hoc ita sit, munus tua grande voluntas
 Ad me pervenit, consuluique boni.

E L E G I A V.

Ad Uxorem.

JAM mihi deterior canis aspergitur ætas,
 Jamque meos vultus ruga senilis arat.
 Jam vigor, & quasso languent in corpore vires,
 Nec juveni lusus qui placuere, juvant.
 Nec me, si subito videas, agnoscere possis:
 Ætatis facta est tanta ruina meæ.
 Confiteor facere hoc annos: sed, & altera causa est,
 Anxietas animi, continuusque labor.
 Nam mea per longos si quis mala digerat annos,
 Crede mihi, Pylío Nestore major ero.
 Cernis ut in duris (& quid bove firmius?) arvis
 Fortia taurorum corpora frangat opus?
 Quæ nunquam vacuo solita est cessare novali,
 Fructibus assiduis lassæ senescit humus.
 Occidet, ad Circi si quis certamina semper,
 Non intermissis cursibus, ibit equus.
 Firma sit illa licet, solvetur in æquore navis,
 Quæ nunquam liquidis sicca carebit aquis.
 Me quoque debilitat series immensa laborum,
 Ante meum tempus cogit & esse senem.

Oria

æ gentis, apud que
 bur erat
 datus omnibus ævis
 horridiorve locus,
 vestra dolenti,
 multa tuis.
 nostra coire
 coire
 re labores,
 ager ope,
 or prudentia nobis
 or ipse mihi,
 ua grande volum
 que boni.

rgitur ætas,
 lenilis arat,
 in corpore vires,
 e, iuvant.
 dicere possis:
 nex.
 , & altera causæ
 ue labor.
 a digerat annos,
 major ero.
 e firmius?) arvis
 ngat opus?
 cessare novali,
 rit humus.
 ina semper,
 te equus.
 æquore navis,
 carebit aquis.
 enfa laborum,
 esse senem.

Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis:
 Immodicus contra carpit utrumque labor.
 Aspice in has partes quia venerit Ælone natus,
 Quam laudem à fera posteritate ferat.
 At labor illius nostro leviorque, minorque,
 Si modo non verum nomina magna premunt.
 Ille est in Pontum Pelia mittente profectus,
 Qui vix Thessaliæ sine timendus erat.
 Cæsaris ira mihi nocuit: quem solis ab ortu,
 Solis ad occasus utraque terra tremit.
 Junctior Æmonia est Ponto, quam Roma sit Istro,
 Et brevlus quam nos ille peregit iter.
 Ille habuit comites primos telluris Achivæ:
 At nostram cuncti deseruere fugam.
 Nos fragili ligno vastum sulcavimus æquor:
 Quæ tulit Æloniden firma carina fuit.
 Nec mihi Tiphys erat rector: nec Amintore natus,
 Quam fugerem docuit, quas sequereturque vias.
 Illum tutata est cum Pallade regia Juno:
 Defendere meum numina nulla caput.
 Illum furtivæ juvere Cupidinis artes,
 Quas à me vellem non didicisset Amans.
 Ille domum rediit: nos his moriemur in arvis,
 Perstiterit læsi si gravis ira Dei.
 Durius est igitur nostrum, fidissima conjux,
 Illo quod subiit Ælone natus, onus.
 Te quoque, quam juvenem discedens urbe reliqui,
 Credibile est nostris insensuisse malis.
 O ego, Dî faciant, talem te cernere possim,
 Charaque mutatis oscula ferre comis,
 Amplectique meis corpus non pingue lacertis,
 Et gracile hoc fecit dicere cura mei:
 Et narrare meos flenti flens ipse labores,
 Sperato nunquam colloquioque frui.
 Thuraque Cæsaribus cum conjuge Cæsare digna,
 Dis veris memori debita ferre manu.
 Memnonis hanc utinam lenito Cæsare mater,
 Quam primum roseo provocet ore diem.

E L E G I A VI.

Ad Maximum.

ILle tuos quondam non ultimus inter amicos,
 Ut sua verba legas, Maxime, Naso rogat:
 In quibus ingenium desiste requirere nostrum,
 Nescius exsilii ne videare mei.
 Cernis ut ignavum corrumpant otia corpus,
 Ut capiant vitium, ni moveantur, aquæ:
 Sic mihi si quis erat ducendi carminis usus,
 Deficit, estque minor factus inerte situ.
 Hæc quoque quæ legis, si quid mihi, Maxime, credis,
 Scribimus invita vixque movente manu.
 Non libet in tales animum contendere curas,
 Nec venit in duros Musa vocata Getas.
 Ut tamen ipse vides, luctor deducere versum:
 Sed non sit fato mollior ipse meo.
 Cum relego, scripsisse pudet: quia plurima cerno,
 Me quoque qui feci iudice, digna lini.
 Nec tamen emendo (labor hic quam scribere major)
 Mensque pati durum sustinet ægra nihil.
 Scilicet incipiam lima mordacius uti,
 Et sub iudicium singula verba vocem?
 Torquet enim fortuna parum, nisi Lycus in Hebrum
 Confluat? & frondes Alpibus addat Athos?
 Parcendum est animo miserabile vulnus habenti:
 Subducunt oneri colla perusta boves.
 At puto fructus adest iustissima causa laborum,
 Et sata cum multo sænore reddit ager.
 Tempus ad hoc nobis (repetas licet omnia) nullum
 Profuit, atque utinam non nocuisset, opus.
 Cur igitur scribam miraris? miror & ipse,
 Et tecum quæro sæpe quid inde petam.
 An populus vere sanos negat esse poetas?
 Sumque fides hujus maxima vocis ego?
 Qui sterili toties cum sim deceptus ab arvo,
 Damnosa peristo condere semen humo.

Scilicet

Scilicet est
 Tempus
 Saucius eius
 Immemor
 Nil tibi cum
 Et ducit
 Sic ego cor
 Et repe
 Quid por
 Otia:
 Nec juv
 Nec re
 Cum de
 Quo
 Moris a
 Sarm
 Hoc quo
 Mens
 Cum de
 Attrib
 Consequ
 Hanc
 Gloria v
 Caro
 Quod v
 Et n
 Cur eg
 An
 Forsita
 Inge
 Hoc,
 Inte
 Quid v
 Qu
 Hoc n
 Sic
 Nec re
 Quo

Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum,
 Tempus & assueta ponere in arte iuvat.
 Saucius eiurat pugnam gladiator, & idem
 Immemor antiqui vulneris, arma capit.
 Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus undis,
 Et ducit remos, qua modo navit aqua.
 Sic ego constanter studium non utile servo,
 Et repeto, nollem quas coluisse, Deas.
 Quid potius faciam? non sum qui segnia ducam
 Otia: mors nobis tempus habetur incers.
 Nec iuvat in lucem nimio marcescere vino,
 Nec tenet incertas alea blanda manus.
 Cum dedimus somno, quas corpus postulat, horas,
 Quo ponam vigilans tempora longa modo?
 Moris an oblitus patrii contendere dicam
 Sarmaticos arcus, & trahar arte loci?
 Hoc quoque me studium prohibent assumere vires,
 Mensque magis gracili corpora nostra valet.
 Cum bene quaesieris, quid agam: magis utile nil est
 Artibus his, quæ nil utilitatis habent.
 Consequor ex illis casus obliviosa nostri:
 Hanc messem satis est si mea reddat humus.
 Gloria vos acuat, vos ut recitata probentur
 Carmina, Pieriis invigilate choris.
 Quod venit ex facili, satis est componere nobis;
 Et nimis intenti causa laboris abest.
 Cur ego sollicita poliam mea carmina cura?
 An verear ne non approbet illa Getes?
 Forsitan audacter faciam, sed gloriior Istrum
 Ingenio nullum majus habere meo.
 Hoc, ubi vivendum est, satis est si consequar arvo,
 Inter inhumanos esse poeta Getas.
 Quid mihi diversum fama contendere in orbem?
 Quem fortuna dedit, Roma sit ille locus.
 Hoc mea contenta est infelix Musa theatro:
 Sic merui, magni sic voluere Dii.
 Nec reor hinc istuc nostris iter esse libellis,
 Quo Boreas penna deficiente venit.

Scilicet

Dividuntur cælo, quæque est procul urbe Quirini,
 Aspicias hirsutos cominus urfa Getas.
 Per tantum terræ, tot aquas vix credere possum
 Indicium studii transfuisse mei.
 Finge legi, quodque est mirabile, finge placere:
 Autorem certe res juvat ista nihil.
 Quid tibi si calida prosit laudare Syene,
 Aut ubi Taprobanen Indica tingit aqua?
 Altius ire liber? si te distantia longe
 Plejadum laudent signa, quid inde feres?
 Sed neque pervenio scriptis melioribus istuc,
 Famaque cum domino fugit ab Urbe suo.
 Vosque quibus perii, tunc cum mea fama sepulta est;
 Nunc quoque de nostra morte tacere reor.

E L E G I A VII.

Ad Græcinum.

ECquid ut audisti (nam te diversa tenebat
 Terra) meos casus, cor tibi triste fuit?
 Dissimules, metuasque licet Græcine fateri,
 Si bene te novi, triste fuisse liquet.
 Non cadit in mores feritas inamabilis istos:
 Nec minus à studiis dissidet illa tuis.
 Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
 Pectora mollescunt, asperitasque fugit.
 Nec quisquam meliøre fide complectitur illas,
 Qua sinit officium, militiaque labor.
 Certe ego cum primum potui sentire quid essem,
 (Nam fuit attonito mens mihi nulla diu)
 Hanc quoque fortunam sensi, quod amicus abesses,
 Qui mihi præsidium grande futurus eras:
 Tecum tunc aberant agræ solatia mentis,
 Magnaque pars animi, consiliique mei.
 At nunc, quod superest, ser opem precor eminus unã,
 Alloquioque juva pectora nostra tuo.
 Quæ (non mendaci si quicquam credis amico)
 Stulta magis dici, quam scelerata, decet.

Nec

TO

procul urbe Quirini
ursa Getas.
s vix credere possum
mei.
abile, finge placere
la nihil.
ere Syene,
ra tingit aqua?
ia longe
quid inde feret?
nelioribus istuc,
it ab Urbe suo.
n mea fama sepulta
orte tacere reor.

A VII.

m.
diversa tenebat
tibi triste fuit
Græcinæ fateti,
liquet.
mabilis istos:
t illa tuis.
ibi maxima cura est,
italque fugit.
omplectitur illas,
eque labor.
sentire quid essem,
tibi nulla diu)
quod amicus abesse
futurus eras:
tia mentis,
siliique mei.
n precor eminus
nostra tuo.
am credis amico)
clerata, decet.
No

LIBER I.

Nec breve, nec tutum est, peccati quæ sit origo
Scribere, tractari vulnere nostra timent.
Qualiacunque modo mihi sint ea facta, rogare
Desine, non agites, si qua coire velis.
Quicquid id est, ut non facinus, sic culpa vocanda est,
Omnis an in magnos culpa Deos, scelus est?
Spes igitur menti pœnæ Græcinæ levandæ
Non est ex toto nulla relicta meæ.
Hæc Dea, cum fugerent sceleratas numina terras,
In Dis invisâ sola remansit humo.
Hæc facit, ut vivat fossor quoque compede victus,
Liberaque à ferro crura futura putet.
Hæc facit, ut videat cum terras undique nullas,
Naufragus in mediis brachia jacet aquis
Sæpe aliquem sollets medicorum cura reliquit,
Nec spes huic vena deficiente cadit.
Carcere dicuntur clausi sperare salutem,
Atque aliquis pendens in cruce, vota facit.
Hæc Dea quam multos laqueo sua colla ligantes
Non est proposita passa perire nece!
Me quoque conantem gladio finire dolorem
Arcuit, injecta continuitque manu.
Quidque facis? lacrymis opus est, non sanguine, dixit.
Sæpe per has flecti Principis ira solet.
Quamvis est igitur meritis indebita nostris;
Magna tamen spes est in bonitate Dei.
Qui ne difficilis mihi sit, Græcinæ, precare:
Confer & in votum tu quoque verba meum.
Inque Tomitana jaceam tumulatus arena;
Si te non nobis ista vovere liquet.
Nam prius incipient turres vitare columbæ,
Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas:
Quam male se præstet veteri Græcinus amico.
Non ita sunt satis omnia versa meis.

ELEGIA VIII.

Ad Messalinum.

Littera pro verbis tibi, Messaline, salutem,
 Quam legis, à sævis attulit usque Getis.
 Indicat autorem locus? an nisi nomine lecto,
 Hæc me Nasonem scribere verba latet;
 Ecquis in extremo positus jacet orbe tuorum;
 Me tamen excepto, qui precor esse tuus?
 Di procul à cunctis, qui te venerantur, amantque,
 Hujus notitiam gentis abesse velint.
 Nos satis est inter glaciem, Scythicasque sagittas
 Vivere, si vita est mortis habenda genus.
 Nos premat aut bello tellus, aut frigore cælum,
 Truxque Getes armis, grandine pugnet hyems.
 Nos habeat regio nec pomis sæta, nec uvis,
 Et cujus nullum cessat ab hoste latus.
 Cætera sit sospes cultorum turba tuorum,
 In quibus, ut populo, pars ego parva fui.
 Me miserum, si tu verbis offenderis istis,
 Nosque negas ulla parte fuisse tuos.
 Idque sit ut verum, mentito ignoscere debes.
 Nil demit laudi gloria nostra tuæ.
 Quis se Cæsaribus notum non fingit amicum?
 Da veniam fasso: tu mihi Cæsar eris.
 Nec tamen irrumpo, quo non licet ire: satisque est
 Atria si nobis non patuisse negas.
 Utque tibi fuerit mecum nihil amplius: uno
 Nempe salutaris, quam prius, ore minus.
 Nec tuus est genitor nos inficiatus amicos,
 Hortator studii, causaque, faxque mei.
 Cui nos & lacrymas, supremum in funere munus,
 Et dedimus medio scripta canenda foro.
 Adde, quod est frater tanto mihi junctus amore,
 Quantus, in Atridis Tyndaridisque fuit.
 Is me nec comitem, nec dedignatus amicum;
 Si tamen, hæc illi non nocitura putas.

num.

Messaline, salutem
 tulit usque Getis.
 si nomine lecto,
 verba lateret;
 et orbe tuorum;
 ecor esse tuus?
 nerantur, amanti
 se velint.
 cythicasque sagitta
 labenda genus.
 aut frigore cœlu
 dine pugnet hy
 eta, nec uvis,
 oste latus.
 rba tuorum,
 ego parva fui.
 ndentis istis,
 aisse tuos,
 ignoscere debes.
 ra tuæ.
 i fingit amicum?
 Cæsar eris.
 n licet ire: factisque
 negas.
 amplius: uno
 tius, ore minus.
 latus amicos,
 : faxque mei.
 num in funere
 canenda foro.
 mihi junctus amor,
 daridisque fuit.
 ignatus amicum:
 sigura putas.

Si minus, hac quoque me mendacem parte facebor:
 Clausa mihi potius tota sit illa domus.
 Sed neque claudenda est, & nulla potentia vires
 Præstandi, peccet ne quid amicus, habet.
 Et tamen ut cuperem, culpam quoque posse negari,
 Sic facinus nemo nescit abesse mihi.
 Quod nisi delicti pars excusabilis esset,
 Parva relegati pœna futura fuit.
 Ipse sed hoc vidit, qui prævidet omnia, Cæsar,
 Stultitiam dici crimina posse mea.
 Quaque ego permisi quaque est res passa, pepercit:
 Illus & est modicè fulminis igne sui.
 Nec vitam, nec opes, nec ademit posse reverti:
 Si sua per vestras victa sit ira preces.
 At graviter cecidi, quid enim mirabile, si quis
 A Jove percussus non leve vulnus habet?
 Ipse suas quamvis vires inhiberet Achilles,
 Missa graves ictus Pelias hasta dabat.
 Judicium nobis igitur cum vindicis adsit,
 Non est cur tua me janua nosse neget.
 Cultra quidem (fateor) citra quam debuit illa est:
 Sed fuit in fati hoc quoque (credo) meis.
 Nec tamen Officium sensit domus altera nostrum:
 Hic, illic vestro sub Lare semper eram.
 Quaque tua est pietas, ut te non excolat ipsum,
 Jus aliquod tecum fratris amicus habet.
 Quid? quod, ut emeritis referenda est gratia semper,
 Sic est fortunæ promeruisse tuæ.
 Quod si permittis nobis suadere, quod optas,
 Ut des, quam reddas, plura, precare Deos.
 Idque fati quantunque licet meminisse, solebas
 Officii causa pluribus esse dari.
 Quo libet in numero me Messaline reponere:
 Sim modo pars vestræ non aliena domus:
 Et mala Nasonem, quoniam meruisse videtur,
 Si non ferre doles, at meruisse dole.

E L E G I A I X.

Ad Severum.

A Tibi dilecto missam Nasone salutem,
 Accipe pars animæ magna, Severe, meæ.
 Neve roges, quid agam: si persequar omnia, flebis,
 Summa fati nostri sit tibi nota mali.
 Vivimus assiduis expertes pacis in armis;
 Dura pharetrato bella movente Geta.
 Deque tot expulsis sum miles in exsule solus:
 Tuta (neque invideo) cætera turba later.
 Quoque magis nostros venia dignere libellos
 Hæc in procinctu carmina facta leges.
 Stat vetus urbs, ripæ vicina binominis Istri,
 Mœnibus & positu vix adeunda loci.
 Caspius Ægyptus, de se, si creditur ipsis,
 Condidit, & proprio nomine dixit opus.
 Hanc trux Odrysiis inopino Marte peremptis,
 Cepit, & in regem sustulit arma Getes
 Ille memor magni generis, virtute quod auget,
 Protinus innumero milite cinctus adest.
 Nec prius abscessit, merita quam cæde nocentum
 Se nimis ulciscens, exitit ipse nocens.
 At tibi, Rex ævo detur fortissime nostro,
 Semper honorata sceptræ tenere manu.
 Teq; quod & præstat (quid enim tibi plenius optæ?)
 Martia cum magno Cæsare Roma probet.
 Sed memor unde abii, queror, ò jucunde sodalis,
 Accedant nostris sæva quod arma malis.
 Ut careo vobis Scythicas detrusus in oras,
 Quatuor autumnos Plejas orta facit.
 Nec tu credideris urbanæ commoda vitæ
 Quærere Nasonem, quærir, & illa tamen.
 Nam modo vos animo dulces reminiscor amici,
 Nunc mihi cum chara conjugè nata subit.
 Aque domo rursus pulchræ loca vertor ad urbis,
 Cunctaque mens oculis prævidet illa suis.

Nunc

Nunc fac,
 Nunc sub
 Gramina nu
 Stagna
 At (puro)
 Quolibet
 Non meus
 Ruraqu
 Nec quos
 Specta
 Quos ego
 Ad fat
 Sunt ibi
 Sed no
 Pro quib
 Hic sal
 Ipse ego
 Ipse ve
 Ipse ego
 Ducam
 Et discam
 Assuer
 Ipse man
 Exper
 Nec dub
 Et da
 Unde se
 Disc
 At tibi
 Neru
 Te mod
 Nunc
 Umbria
 Appi
 Fortita
 Cæsa
 Ah nim
 Et ve

Nunc fora, nunc ædes, nunc marmore tecta theatra,
 Nunc subit æquata porticus omnis humo.
 Gramina nunc campi pulchros spectantis in hortos,
 Stagnaque & eutipi, Virgineusque liquor.
 At (puto) sic urbis misero est erepta voluptas,
 Quolibet ut saltem rure frui liceat.
 Non meus amissos animus desiderat agros,
 Ruraque Peligno conspicienda solo.
 Nec quos pomiferis, positos in montibus hortos,
 Spectat Flaminiae Claudia juncta viæ.
 Quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam
 Ad fata fontanas (nec pudet) addere aquas.
 Sunt ibi, si vivunt, nostra quoque constita quædam,
 Sed non & nostra poma legenda manu.
 Pro quibus amissis, utinam contingere posset
 Hic saltem profugo gleba colenda mihi.
 Ipse ego, pendentem (liceat modo) rupe capellas,
 Ipse velim baculo pascere nixus oves.
 Ipse ego ne solitis insistant pectora curis,
 Ducam rucolas sub juga panda boves.
 Et discam Getici, quæ norunt verba juvenci,
 Assuetas illis adjiciamque minas.
 Ipse manu capulum prensi moderatus aratri,
 Experiat mota spargere semen humo.
 Nec dubitem longis purgare ligonibus arva,
 Et dare quas sitiens jam bibat hortus aquas.
 Unde sed hoc nobis, minimum quos inter & hostem
 Discrimen murus, clausaque porta facit?
 At tibi nascenti (quod toto pectore lætor)
 Nerunt fatales fortia fila Deæ.
 Te modo cæpus habet, densa modo porticus umbra,
 Nunc in quo ponis tempora rata, forum.
 Umbria nunc revocat, nec non Albana petentem
 Appia ferventi ducit ab urbe rota.
 Forsitan hic optes, ut justam supprimat iram
 Cæsar, & hospitium sit tua villa meum.
 Ah nimium est quod amice petis: moderatius opta,
 Et voti (quæso) contrahe vela tui.

Terra velim propior, nullique obnoxia bello
 Detur; erit nostris pars bona dempta malis.

E L E G I A X.

Ad Maximum.

Quæ mihi de raptò tua venit epistola Celso,
 Protinus est lacrymis humida facta meis.
 Quodque nefas dictu, fieri nec posse putari,
 Invitis oculis littera lecta tua est.
 Nec quicquam ad nostras pervenit acerbis aures
 Ut sumus in Ponto, perveniatque precor.
 Ante meos oculos tanquam præsentis imago
 Hæret, & extinctum vivere fingit amor.
 Sæpe refert animus lusus gravitate carentes:
 Seria cum liquida sæpe peracta fide.
 Nulla tamen subeunt mihi tempora densius istis,
 Quæ vellem vitæ summa fuisse meæ.
 Cum domus ingenti subito mea lapsa ruina
 Concidit, in domini procubuitque caput.
 Adfuit ille mihi, cum me pars magna reliquit
 Maxime, fortunæ nec fuit ille comes.
 Illum ego non aliter flentem mea funera vidi;
 Ponendus quam si frater in igne foret.
 Hæ sit in amplexu, consolatusque jacentem est,
 Cumque meis lacrymis miscuit usque suas.
 O quoties vitæ custos invisus amaræ,
 Continuit promptas in mea fata manus;
 O quoties dixit: Placabilis ira Deorum est:
 Vive; nec ignosci tu tibi posse nega.
 Vox tamen illa fuit celeberrima: Respice quantum
 Debeat auxilium Maximus esse tibi.
 Maximus incumbet; quaque est pietate, rogabit,
 Ne sit ad extremum Cæsaris ira tenax.
 Cumque suis fratris vires adhibebit, & omnem;
 Quo levius doleas, experietur opem.
 Hæc mihi verba malæ minuerunt tædia vitæ;
 Quæ tu ne fuerint Maxime yana, cave.

Huc

Huc quoque v
 Non mihi re
 Nam tua non a
 Tetrarum d
 Crede mihi
 Non fuit e
 Si modo non
 Sed probie
 Jure igitur
 Cum fug
 Carmina je
 Ut tua v
 Hoc est, e
 Hoc soli
 Funera no
 Atque r
 Quod portu
 Præstitit
 Ille tibi ex
 Fecit, &
 Diluit & lac
 Ollaque v
 Qui quoniam
 Et nos ex

N Afo
 Mitr
 Longus en
 Non par
 Nec dolor
 Sed per
 Os hebes
 Et quer
 Quod ma
 Nil ibi

Huc quoque venturum mihi se jurare solebat ;
 Non nisi te longæ jus sibi dante viæ.
 Nam tua non alio coluit penetralia ritu ,
 Terrarum dominos quam colis ipse Deos.
 Crede mihi , multos habeas cum dignus amicos ;
 Non fuit è multis quolibet ille minor.
 Si modo non census , nec clarum nomen avorum ;
 Sed probitas magnos , ingeniumque facit.
 Jure igitur lacrymas Celso libamus adepto ,
 Cum fugerem vivo quas dedit ille mihi.
 Carmina jure damus raros testantia mores ,
 Ut tua venturi nomina Celse legant.
 Hoc est , quod possum Geticis tibi mittere ab arvis ;
 Hoc solum est istic , quod licet esse meum.
 Funera non potui comitare , nec ungere corpus :
 Atque tuis toto dividor orbe rogis.
 Quod potuit , quem tu pro numine vivus habebas ,
 Præstitit officium Maximus omne tibi.
 Ille tibi exequias , & magni funus honoris
 Fecit , & in gelidos fudit amoma sinus.
 Diluit & lacrymis mœrens unguenta profusus ;
 Ollaque vicina condita texit humo.
 Qui quoniam extinctis , quæ debet , præstet amicis ,
 Et nos extinctis annumerare potest.

ELEGIA XI.

Ad Flaccum.

Naso suo profugus mittit tibi , Flacce salutem ;
 Mittere rem si quis , qua caret ipse , potest.
 Longus enim curis vitiatum corpus amaris ,
 Non patitur vires languor habere suas.
 Nec dolor ullus adest , nec febribus uror anhelis ;
 Sed peragit soliti vena tenoris iter.
 Os hebes est , positæque movent fastidia mensæ ,
 Et queror invisi cum venit hora cibi.
 Quod mare , quod tellus , appone , quod educat aër ;
 Nil ibi , quod nobis esuriatur , erit.

Nectar ,

Nectar, & ambrosiam, latices, epulasque Deorum
 Det mihi formosa gnava Juventa manu;
 Non tamen exacuet torpens sapor ille palatum:
 Stabit & in stomacho pondus inerte diu,
 Hæc ego non ausim, cum sint verissima, cuivis
 Scribere; delicias ne mala nostra vocet.
 Scilicet is status est, ea rerum forma mearum,
 Deliciis etiam possit ut esse locus.
 Delicias illi precor has contingere, si quis
 Ne mihi sit levior Cæsaris ira, timet.
 Is quoque, qui gracili cibus est in corpore, somnus,
 Non alit officio corpus inane suo.
 Sed vigilo, vigilantque mei sine fine dolores,
 Quorum materiam dat locus ipse mihi.
 Vix igitur possis visos agnoscere vultus,
 Quoque jerit, quaras, qui fuit ante, color.
 Parvus in exiles succus mihi pervenit artus,
 Membraque sunt cera pallidiora nova.
 Non hæc immodico contraxi damna Lyæo:
 Scis, mihi quam solæ pene bibantur aquæ.
 Non epulis oneror, quarum si tangar amore,
 Est tamen in Geticis copia nulla locis.
 Nec vires adimit Veneris damnosa voluptas;
 Non solet in mæstos illa venire thoros.
 Unda, locusque nocent, & causa valentior istis
 Anxietas animi, quæ mihi semper adest.
 Hanc nisi tu pariter simili cum fratre levares,
 Vix mens tristitiæ nostra tulisset onus.
 Vos estis fractæ tellus non dura phaselo:
 Quamque negant multi, vos mihi fertis opem.
 Ferte precor semper, quia semper egebimus illa;
 Cæsaris offensum dum mihi numen erit.
 Qui meritam nobis minuat, non finiat iram,
 Suppliciter vestros quisque rogare Deos.

O

DE

H

Jam minus
 Tandem alio
 Vidi: fort
 Nolit ut illa
 Velle po
 Di quoque
 Tristitiam
 Denique q
 Hac ego l
 Jupiter utili
 Mixta ten
 Nos quoque
 Numen,
 Gaudia Cæs
 Sunt mea
 Gratia, Fas
 Inclusio m

PUBLII
 OVIDII
 NASONIS
 DE PONTO

LIBER SECUNDUS.

ELEGIA I.

Ad Germanicum.

Huc quoque Cæsarei pervenit fama triūphi,
 Languida quo fessi vix venit aura Noti.
 Nil fore dulce mihi Scythica regione putavi,
 Jam minus hic odio est, quam fuit ante, locus.
 Tandem aliquid pulsa curarum nube serenum
 Vidi: fortunæ verba dedique meæ.
 Nolit ut illa mihi contingere gaudia Cæsar,
 Velle potest cui vis hæc tamen una dari.
 Di quoque ut à cunctis hilari pietate colantur;
 Tristitiam poni per sua festa jubent.
 Denique quod certus furor est audere fateri,
 Hac ego lætitia, si vetat ipse, fruam.
 Jupiter utilibus quoties rigat imbribus agros,
 Mixta tenax segeti crescere lappa solet.
 Nos quoque frugiferum sentimus inutilis herba
 Numen, & invita sæpe juvatur ope.
 Gaudia Cæsareæ Mentis pro parte virili
 Sunt mea: privati nil habet illa domus.
 Gratia, Fama tibi, per quam spectata triumphi
 Incluso mediis est mihi pompa Getis.

Indice te didici, nuper visenda coisse
 Innumeras gentes ad ducis ora sui.
 Quæque capit vastis immensum mœnibus orbem,
 Hospitiis Romam vix habuisse locum.
 Tu mihi narraſti, cum multis lucibus ante
 Fuderit assiduas nubilus Auster aquas;
 Numine cœlesti solem fulſiſſe ſerenum,
 Cum populi vultu conveniente die.
 Atque ita victorem cum magnæ vocis honore,
 Bellica laudatis dona dedisse viris:
 Claraque sumpturum pietas insignia vestes,
 Thura prius sanctis imposuisse focis:
 Justitiæque sui castos placasse parentes,
 Illo quo templum pectore semper habet.
 Quaquejerit, felix adjectum plausibus omen,
 Saxaque jactatis erubuisse roſis.
 Protinus argento verſos imitantia muros,
 Barbara cum victis oppida lata viris.
 Fluminaque in montes, & in altas profuua ſylvas,
 Armaque cum telis instrue miſta ſuis.
 Deque trophæorum quod sol incenderet auro,
 Aurea Romani tecta fuiſſe fori.
 Totque tulisse duces captivis addita collis
 Vincula; pene hostes quot ſatis eſſe fuit.
 Maxima pars horum vitam, veniamque tulere,
 In quibus & belli ſumma, caputque fuit.
 Cur ego poſſe negem minui mihi Cæſaris iram,
 Cum videam mites hostibus eſſe Deos?
 Pertulit hoc idem nobis Germanice rumor,
 Oppida ſub titulo nominis iſſe tui.
 Atque ea te contra, nec muri mole, nec armis,
 Nec ſatis ingenio tuta fuiſſe loci.
 Di tibi dent annos, à te nam cætera ſumes,
 Sint modo virtuti tempora longa tuæ.
 Quod precor eveniet, ſunt quædam oracula vatum,
 Nam Deus optanti proſpera ſigna dedit.
 Te quoque victorem Tarpejas ſcandere in arces,
 Læta coronatis Roma videbit equis.

Matu-

Maturusque p
 Gaudia per
 Jam nunc hæc a
 Maxime,
 Hunc quoque
 Sufficiat nob
 Induero Scy
 Abſtuleritq
 Quod ſi me ſal
 Quina bis

I Lle domus
 Pulſus ad
 Mittit ab inde
 Quam ſolus
 Hei mihi, ſi
 Qui ſuit,
 Perlege, nec
 Urbe licet ve
 Non ego conce
 Clara mea t
 Nec nos, En
 In rerum c
 Nec quod Ty
 Numina ſu
 Eſt mea culp
 Auſa ſit,
 Nil niſi non ſi
 Hæc duo ſi
 Eſſe quidem ſi
 Difficilem
 Quæque tuæ
 Te lædi,
 Sed licet arm
 Non tamq

Maturoſque pater nati ſpectabit honores,
 Gaudia percipiens, quæ dedit ante ſuis.
 Jam nunc hæc à me, juvenum belloque, togaque
 Maxime, dicta tibi varicinante nota.
 Hunc quoque carminibus referam fortaiſſe triumphū:
 Sufficiat noſtris ſi modo vita malis.
 Induero Scythicas ſi non prius ipſe ſagittas,
 Abſtuleritque ferox hoc caput enſe Getes.
 Quod ſi me ſalvo dabitur tua laurea templis;
 Omnia bis dices vera fuiſſe mea.

ELEGIA II.

Ad Meſſalinum.

ILle domus veſtræ primis venerator ab annis,
 Pulſus ad Euxini Naſo ſiniſtra freti:
 Mittit ab indomitis hanc Meſſaline ſalutem,
 Quam ſolitus præſens eſt tibi ferre, Getis.
 Hei mihi, ſi lecto vultus tibi nomine non eſt
 Qui fuit, & dubitas cætera perlegere.
 Perlege, nec mecum pariter mea verba telega:
 Urbe licet veſtra verſibus eſſe meis.
 Non ego concepi, ſi Pelion Oſſa tuliſſet,
 Clara mea tangi ſidera poſſe manu.
 Nec nos, Enceladi dementia caſtra ſecuti,
 In rerum dominos movimus arma Deos:
 Nec quod Tydide temeraria dextera fecit,
 Numina ſunt telis ulla petita meis.
 Eſt mea culpa gravis, ſed quæ me perdere ſolum
 Auſa ſit, & nullum majus adorſa nefas.
 Nil niſi non ſapiens poſſum, timidusque vocari:
 Hæc duo ſunt animi nomina vera mei.
 Eſſe quidem fateor meritam poſt Cæſaris iram,
 Difficilem precibus te quoque jure meis.
 Quæque tua eſt pietas in totum nomen Juli:
 Te lædi, cum quis læditur inde, putas.
 Sed licet arma feras, & vulnere ſæva mineris;
 Non tamen efficias, ut tuncate mihi,

Puppis

Martia

Puppis Achæmeniden Grajum Troiana recepit :
 Profuit & Myso Pelias hasta Duci.
 Confugit interdum templi violator ad aram ,
 Nec petere offensi numinis horret opem .
 Dixerit hoc aliquis tutum non esse : fatemur :
 Sed non per placidas it mea puppis aquas .
 Tuta petant alii : fortuna miserrima nostra est :
 Nam timor eventus deterioris abest ,
 Qui rapitur fati , quid præter fata requirit ?
 Sæpe creat molles aspera spina rosas .
 Qui rapitur spumante salo , sub brachia cauti
 Porrigit , & spinas , duraque saxa capit .
 Accipitrem metuens pennis trepidantibus ales ;
 Audet in humanos fessa venire sinus :
 Nec se vicino dubitat committere testo ,
 Quæ fugit in festos territa cerva canes .
 Da precor accessum lacrymis , mittissime , nostris ;
 Nec rigidam timidis vocibus obde forem ;
 Verbaque nostra favens Romana ad numina perfer :
 Non tibi Tarpejo culta Tonante minus .
 Mandatique mei legatus suscipe causam ,
 Nulla meo quamvis nomine causa bona est ,
 Jam prope depositus , certe jam frigidus æger ,
 Servatus per te , si modo servor , ero .
 Nunc tua pro rebus nitatur gratia lapsis ,
 Principis æterni quam tibi prestat amor ,
 Nunc tibi , & eloquii nitor ille domesticus adsit ,
 Quo poteras trepidis utilis esse reis .
 Vivit enim in vobis facundi lingua parentis ,
 Et res hæredem repperit illa suam ,
 Hanc ego non , ut me defendere tentet , adoro ,
 Non est confessi causa tuenda rei .
 Num tamen excuses erroris origine factum ,
 An nihil expediat tale monere , vide .
 Vulneris id genus est , quod cum sanabile non sit
 Non contrectari tutius esse puto .
 Lingua sile , non est ultra narrabile quicquam ,
 Posse velim cineres obruere ipse meos .

Sic ignis, quæ
 Verba fac, u
 Cuius scien
 Quæ secum
 Et quam ne me
 Deque solum
 Tempus abest ap
 Quas fecit vit
 Incolonia con
 Promove
 Præterit ipse
 Nec vigor e
 Adde natus,
 Cæteraque
 Adde triumph
 Subdita mo
 Nec dedignata
 Cæsarum fa
 Ipse super cur
 Tempora Ph
 Quem pia vobis
 Digna parent
 Invenibus affum
 Divus ab exc
 Et Messalians
 Primum hæ
 Quicquid ab hi
 Hoc homin
 Hanc colit ant
 Venit hono
 Felices, quib
 Et ducis ore
 At mihi Sauro
 Terraque pa
 Si tamen hoc a
 Si tua muta
 Hoc pater ille
 Si quid habe

ana recepit : Sic igitur, quasi me nullus deceperit error,
 Verba face, ut vita quam dedit ipse, fruatur.
 ad aram, Cumque serenus erit, vultusque remiserit illos,
 et opem. Qui secum terras, impetiumque movent ;
 e : fatemur : Exiguam ne me prædam sinat esse Getarum,
 pis aquas. Detque solum miseræ mite, precare, fugæ.
 na nostra est : Tempus adest aptum precibus, valet ille, viderique
 best. Quas fecit vires, Roma, valere tuas.
 a requirit ? Incolumis conjux sua pulvinaria servat :
 rosas. Promovet Aufonium filius imperium.
 rachia cauti Præterit ipse suos animo Germanicus annos,
 saxa capit. Nec vigor est Drusi nobilitate minor.
 dantibus ales) Adde nurus, nepotesque pias, charosque nepotes,
 sinus : Cæteraque Augustæ membra valere domus.
 tecto, Adde triumphatos modo Pæonas, adde quieti
 a canes. Subdita montanæ brachia Dalmatiæ.
 itissime, nolite Nec dedignata est abjectis Illyris armis
 ode forem : Cæsareum famulo vertice ferre pedem.
 ad numina peripse supercurram placido spectabilis ore,
 e minus. Tempora Phœbea virgine nexa tulit.
 ausam, Quem pia vobiscum proles comitavit euntem,
 usa bona est. Digna parente suo, nominibusque datis.
 rigidus ager, Fratribus assimilis, quos proxima templa tenentes,
 r, cro. Divus ab excelsa Julius æde videt.
 i lapsis, His Messalinus, quibus omnia cedere debent ;
 ar amor. Primum lætitiæ non negat esse locum.
 mesticus adfuit, Quicquid ab his superest, venit in certamen amoris :
 reis. Hoc hominum nulli parte secundus erit.
 parentis, Hanc colit ante diem per quam decreta merenti
 um. Venit honoratis laurea digna comis.
 tentet, adoro, Felices, quibus hos licuit spectare triumphos,
 i. Et ducis ore Deos æquiparante frui.
 ne factum, At mihi Sauromatæ pro Cæsaris ore videndi,
 vide. Terraque pacis inops, undaque vincita gelu.
 sanabile non tamen hoc audis, & vox mea pervenit istuc.
 to. Si tua mutando gratia blanda loco.
 ile quicquam, Hoc pater ille tuus, primo mihi cultus ab ævo,
 e meos. Si quid habet sensus umbra diserta, petit.
 Hoc.

Hoc petit & frater, quamvis fortaſſe veretur
 Servandi noceat ne tibi cura mei.
 Tota domus rogat hoc: nec tu potes ipſe negare
 Et nos in turbæ parte fuiſſe tuæ.
 Ingenii certè, quo nos male, ſenſimus uſos,
 Artibus exceptis, ſæpe probator eras.
 Nec mea ſi tantum peccata noviffima demas,
 Eſſe poteſt domui vita pudenda tuæ.
 Sic igitur veſtræ vigeant penetrabilia gentis.
 Curaque ſit Superis, Cæſaribusque tui.
 Mite, ſed iratum merito mihi numen, adora,
 Eximar ut Scythici de feritate loci.
 Difficile eſt fateor, ſed tendit in ardua virtus,
 Et talis meriti gratia major erit.
 Nec tamen Ætneus vaſto Polyphemus in antro
 Accipiet voces, Antiphateſve tuas:
 Sed placidus facilisque parens, veniæque paratus,
 Et qui fulmineo ſæpe ſine igne tonat.
 Qui cum triſte aliquid ſtatuit, ſit triſtis & ipſe,
 Cuique ſere pœnam ſumere pœna ſua eſt.
 Viſta tamen vitio eſt huius clementia noſtro,
 Venit & ad vires ira coacta ſuas.
 Qui quoniam patria toto ſumus orbe remoti;
 Nec licet ante ipſos procubuiſſe Deos;
 Quos colis, ad Superos perfer mandata ſacerdos;
 Adde ſed & proprias ad mea verba preces.
 Sic tamen hæc tenta, ſi non nocitura putabis,
 Ignoscas, timeo naufragus omne fretum.

E L E G I A I I I.

Ad Maximum.

Maxime, qui claris nomen virtutibus æquat
 Nec ſinis ingenium nobilitate premi:
 Culte mihi (quid enim ſtatus hic à funere differt?)
 Supremum vitæ tempus ad uſque meæ:
 Rem facis, afflictum non averſatus amicum,
 Qua non eſt ævo rarior ulla tuo.

Turpe

Turpe
 Vultu
 Cum quid
 Et cum
 Non facile
 Inter
 Ipſe decore
 Non mo
 Nil, niſi
 Spem
 At redit
 Utile
 Illud am
 Proſta
 Quo ma
 Com
 Diligetur
 Quæ ſi
 En ego
 Dum ſi
 Ut ſera ni
 In medi
 Cumque a
 Vix du
 Quorū tu
 Nec pe
 Te, niſi
 Spont
 Judice te
 Extern
 Turpe pu
 Quodq
 Mitius eſt
 Merget
 Certe qu
 Inſtar
 Pirithou
 A Syg

Turpe quidem dictu, sed (si modo vera fatemur,)
 Vulgus amicitias utilitate probat.
 Cura quid expediat prior est, quam quid sit honestu,
 Et cum fortuna statque, caditque fides.
 Nec facile invenies multis in millibus unum,
 Virtutem pretium qui putet esse sui.
 Ipse decor recti, facti si præmia desint,
 Non movet, & gratis pœnitet esse probum.
 Nil, nisi quod prodest, carum est: en detrahe menti
 Spem fructus avidæ, nemo petendus erit.
 At reditus jam quisque suos amat, & sibi quid sit
 Utile, sollicitis computat articulis.
 Illud amicitie quondam venerabile nomen
 Prostat, & in quæstu pro meretrice sedet:
 Quo magis admiror, non ut torrentibus undis
 Communis vitii te quoque labe trahi.
 Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est,
 Quæ simul insonuit, proxima quæque fugat.
 En ego non paucis quondam munitus amicis,
 Dum flavit velis aura secunda meis;
 Ut fera nimbofo tumuerunt æquora vento,
 In mediis lacera nave relinquer aquis.
 Cumque alii nolint, etiam me nosse, fateri;
 Vix duo projecto, tresve tulistis opem.
 Quorû tu princeps, nequienim comes esse, sed autor es
 Nec petere exemplum, sed dare dignus eras.
 Te, nihil exacto, nisi nos peccasse fatentem
 Sponte sua probitas, officiumque juvat.
 Iudice te mercede caret, per seque petenda est
 Externis virtus incommitata bonis.
 Turpe putas abici, quia sit miserandus, amicum;
 Quodque sit infelix, desinere esse tuum.
 Mitius est lasso digitum supponere mento;
 Mergere quam liquidis ora natantis aquis.
 Cerne quid Æacides post mortem præstet amico,
 Instar & hanc vitam mortis habere puta.
 Pirithoum Theseus Stygias comitavit ad undas:
 A Srygia quantum mors mea distat aqua?

Adfuit infano juvenis Phocæus Orestis :
 Et mea non minimum culpa furoris habet.
 Tu quoque magnorum laudes admitte virorum ;
 Utque facis , lapsò , quam potes , affer opem.
 Si bene te novi , si , qui prius esse solebas ,
 Nunc quoque es , atque animi non cecidere tui.
 Quo fortuna magis sævit , magis ipse resistis :
 Utque decet , ne te vicerit illa , caves.
 Et bene uti pugnes , bene pugnans efficit hostis ;
 Sic eadem prodest causa , nocetque mihi.
 Scilicet indignum , juvenis ratissime , ducis ,
 Te fieri comitem stantis in orbe Deæ.
 Firmus es , & quoniam non sunt hæc qualia velles ,
 Vela regis quassæ qualiacumque ratis.
 Quæque ira concussa est , ut jam casura putetur ,
 Restat adhuc humeris sultra ruina tuis.
 Ira quidem primo fuerat tibi justa , nec ipso
 Lenior , offensus qui mihi jure fuit.
 Quique dolor pectus tetigisset Cæsaris alti ,
 Illum jurabas protinus esse tuum.
 Ut tamen audita est nostræ tibi cladis origo ;
 Diceris erratis ingemuisse meis.
 Tunc tua me primum solari littera cœpit ,
 Et læsum flecti spem dare posse Deum.
 Movit amicitiaë tum te constantia longæ ,
 Ante tuos ortus quæ mihi cœpta fuit.
 Et quod eras aliis factus , mihi natus amicus ,
 Quodque tibi in cunis oscula prima dedi.
 Quod eû vestra domus teneris mihi semper ab annis
 Culta sit , esse vetus nunc tibi cogor onus.
 Me tuus ille pater , Latiaë facundia linguæ ,
 Qui non inferior nobilitate fuit.
 Primus ut auderem committere carmina famæ
 Impulit , ingenii dux fuit ille mei.
 Nec quod sit primo nobis à tempore cultus ,
 Contendo fratrem posse referre tuum.
 Te tamen ante omnes ira sum complexus , ut una
 Quolibet in casu gratia nostra fores.

Ultima

Ultime me
 Euphrate
 Canit qu
 Amalean
 Inter conf
 Hæc dicit
 Exemplo
 Gurra p
 Hæc ingu
 Error
 Respicit
 Fome
 Pro qui
 Tam
 Sed si so
 Ut tibi
 Hæc ego
 Te lo

A Cœp
 An
 Ecquid
 Defe
 Non ita
 Falqu
 Ante
 Et vi
 Seria m
 Nec d
 Sæpe cit
 Sæpe
 Sæpe tu
 Et no
 Quod tu
 Hoc p

Ultima me tecum vidit, mæstisque cadentes
 Except lacrymis Italis ora genis.
 Cum tibi quærenti, num verus nuncius esset,
 Attulerat culpæ quem mala fama mæx;
 Inter confessum medius, dubicque negantem
 Hærebam; pavidas dante timore notas.
 Exemploque nivis, quam mollit aquaticus Auster,
 Gutta per atronitas ibat oborta genas.
 Hæc igitur referens, & quod mea crimina primi
 Erroris venia posse latere vides.
 Respicias antiquum lapsis in rebus amicum,
 Fomentisque juvas vulnera nostra tuis.
 Pro quibus optandi si nobis copia fiat,
 Tam bene promerito commoda mille precor,
 Sed si sola mihi dentur tua vota; precabor,
 Ut tibi sit salvo Cæsare salva parens.
 Hæc ego, cum faceres altaria pingua thure,
 Te solitum memini prima rogare Deos.

E L E G I A I V.

Ad Atticum.

Accipe colloquium gelido Nasonis ab Istro,
 Attice, judicio non dubitate meo
 Equid adhuc remanes memor infelicis amici,
 Deserit an partes languida cura suas?
 Non ita Di mihi sunt tristes, ut credere possim,
 Fasque putem jam te non meminisse mei.
 Ante meos oculos præsto est tua semper imago,
 Et videor vulgus mente videre tuos.
 Seria multa mihi tecum collata recordor,
 Nec data jucundis tempora pauca joci.
 Sæpe citæ longis visæ sermonibus horæ,
 Sæpe fuit brevior, quam mea verba, dies;
 Sæpe tuas venit factum modo carmen ad aures,
 Et nova judicio subdita Musa tuo est.
 Quod tu laudaras, populo placuisse putabam:
 Hoc pretium curæ dulce recentis erat.

Utque meus lima rarus liber esset amici,
 Non semel admonitu facta litura tuo est.
 Nos fora viderunt pariter, nos porticus, omnis,
 Nos via, nos cunctis curva theatra locis.
 Denique tantus amor nobis carissime semper,
 Quantum in Æaciden, Aëtoridenque fuit.
 Non ego, si biberes securæ pocula Lethes,
 Excidere hæc credam pectore posse tuo.
 Longa dies citior brumali sidere, noxque
 Tardior hiberna solstitialis erit.
 Nec Babylon æstus, nec frigora Pontus habebit,
 Calthaque Pæstanas vincet odore rosas;
 Quam tibi nostrarum veniant oblivia rerum,
 Non ita pars fati candida nulla mei est.
 Ne tamen hæc dici possit fiducia mendax,
 Stultaque credulitas nostra fuisse cave:
 Constantique fide veterem tuare sodalem;
 Qua licet, & quantum non ontrosus ero.

E L E G I A V.

Ad Solanum.

Condita disparibus numeris ego Naso Solano
 Præposita mihi verba salute meo.
 Quæ rata sit cupio, rebusque ut comprobet omen
 Te precor à salvo possit amice legi.
 Candor in hoc ævo res intermortua pæne,
 Exigit, ut faciam talia vora, tuus.
 Nam fuerim quamvis modico tibi junctus ab usu,
 Diceris exsiliis ingemuisse meis.
 Missaque ab Euxino legeres cum carmina Ponto;
 Illa tuus juvat qualiacunque favor.
 Optastique brevem fieri mihi Cæsaris iram:
 Quod tamen optari si sciat ipse sinat.
 Moribus ista tuis tam mitia vota dedisti,
 Nec minus idcirco sunt ea grata mihi.
 Quoque magis moveare malis doctissime, nostris,
 Credibile est fieri conditione loci.

Vix

Vix hoc in
 Quam
 Tamen h
 Et legi
 Ingenioq
 Pausis
 Grata quid
 Vix tibi
 Dum vna
 Mart
 Nuper u
 Aufu
 Obvni
 Nec
 Illic,
 Cæte
 Qui si fo
 Tutel
 Hoc tibi
 Acco
 non ego
 Et non
 Mirantq
 Nec la
 Te juve
 Parti
 Tu com
 Inge
 Tedice
 Teq
 Cum tu
 Tecta
 Surgit Ju
 Quali
 Dumqu
 Spem
 Mox ul
 Hoc f

Vix hac invenies, totum (mihi crede) per orbem

Quæ minus Augusta pace fruatur humus.

Tu tamen hic structos inter fera prælia versus

Et legis, & lectos ore favente probas.

Ingenioque meo, vena quod paupere manat,

Plaudis, & è riuo flumina magna facis.

Grata quidem sunt hæc animo suffragia nostro,

Vix sibi cum miseros posse placere putes.

Dum tamen in rebus tentamus carmina parvis,

Materiæ gracili sufficit ingenium.

Nuper ut huc magni pervenit fama triumphi,

Ausus sum tantæ sumere molis onus.

Obruit audentem rerum gravitasque, nitorque,

Nec potui cæpti pondera ferre mei.

Illic, quam laudes, erit officiosa voluntas;

Cætera materia debilitata jacent.

Qui si forte liber vestras pervenit ad aures,

Tutelam mando sentiat ille tuam.

Hoc tibi facturo, vel si non ipse rogarem,

Accedat cumulus gratia nostra levis.

Non ego laudandus, sed tunc tua pectora lacte,

Et non calcata candidiora nive.

Mirarisque alios, cum sis mirabilis ipse,

Nec lateant artes, eloquiumque tuum.

Te juvenum princeps, cui dat Germania nomen,

Participem studiis Cæsar habere solet.

Tu comes antiquus, tu primis junctus ab annis,

Ingenio mores æquiparante, places.

Tedicente prius, sit protinus impetus illi:

Teque habet, elicias qui sua verba tuis.

Cum tu desisti, mortaliaque ora quierunt,

Testaque non longa conticuere mora;

Surgit Juleo juvenis cognomine dignus,

Qualis ab Eois Lucifer ortus aquis.

Dumque silent, astat, status est, vultusque disertus,

Spernque docens doctæ vocis amicus habet.

Mox ubi pulsa mora est, atque os cœleste solutum;

Hoc superos jures more solere loqui.

M 3

Atque

Atque hæc est dicas facundia principe digna ;
 Eloquio tantum nobilitatis inest.
 Huic tu cum placeas , & vertice sidera tangas ,
 Scripta tamen profugi vatis habenda putas.
 Scilicet ingeniis aliqua est concordia junctis ,
 Et servat studii fœdera quisque sui.
 Rusticus agricolam ; miles fera bella gerentem ;
 Rectorem dubiæ navita puppis amat,
 Tu quoque Pieridum studio studiose teneris ,
 Ingenioque faves ingeniose meo.
 Distat opus nostrum , sed fontibus exit ab iisdem :
 Artis & ingenue cultor uterque sumus.
 Thyrsus enim vobis , gestata est laurea nobis ;
 Sed tamen ambobus debet iæsse calor.
 Utque meis numeris tua dat facundia nervos ,
 Sic venit à nobis in tua verba nitor.
 Jure igitur studio confinia carmina vestro.
 Et commilitii sacra tuenda putas.
 Pro quibus ut maneat de quo censeris , amicus ,
 Comprecor ad vitæ tempora summa tuæ :
 Succedatque suis orbis moderatus habentis ,
 Quod mecum populi vota precantur idem.

E L E G I A VI.

Ad Græcinum.

CArmine Græcinū : quem præsens voce solebat ,
 Tristis ab Euxinis Naso salutatur aquis.
 Exsulis hæc vox est : præbet mihi littera linguam ,
 Et si non liceat scribere , mutus ero.
 Corripis , ut debes , stulti peccata sodalis ,
 Et mala me meritis ferre minore doles.
 Vera facis , sed fera , meæ convicia culpæ :
 Aspera confesso verba remitte reo.
 Cum poteram recto transire Ceraunia velo ,
 Ut fera vitarem saxa , monendus eram.
 Nunc mihi naufragio quid prodest dicere factō ,
 Qua mea debuerit currere cymba via ?

Bra-

Brachia
 Nec p
 Iaque d
 Sic r
 Quodq
 Omnia
 Turpe er
 Auxili
 Turpe r
 Turp
 Turpe
 Et n
 Non it
 Non
 Quos p
 In q
 Tu qu
 Dign
 Dignus
 Non
 Crede m
 Carme
 It mod
 Duret
 Quæ tu
 Nil n

E Sic f
 A r
 Proxima
 Et mo
 Nec dub
 Sæpe
 Da veni
 Trans

Brachia de lasso potius prendenda natanti,
 Nec pigeat mento supposuisse manum.
 Idque facis, faciasque precor, sic mater, & uxor,
 Sic tibi sint fratres, totaque salva domus.
 Quodque soles animo semper, quod voce precari,
 Omnia Cæsaribus sic tua facta probes.
 Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico
 Auxilium nulla parte tulisse tuum.
 Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci,
 Turpe laborantem deseruisse ratem.
 Turpe sequi casum, & fortunæ cedere: amicum
 Et nisi sit felix esse negare suum.
 Non ita vixerunt Strophio, atq; Agamemnone nati,
 Non hæc Ægidæ, Pirithoi que fides.
 Quos prior est mirata, sequens mirabitur ætas:
 In quorum plausus tota theatra sonant.
 Tu quoque per durum servato tempus amico,
 Dignus es in tantis nomen habere viris.
 Dignus es, & quoniam laudem pietate mereris,
 Non erit officii gratia furda tui.
 Crede mihi, nostrum si non mortale futurum est
 Carmen; in ore frequens posteritatis eris.
 Fac modo permancas lapsa Græcine fidelis,
 Duret & in longas impetus iste moras.
 Quæ tu cum præstes, remo tamen utar, & aura:
 Nil nocet admisso subdere calcar equo.

ELEGIA VII.

Ad Atticum.

Esse salutatum te vult mea littera primum,
 A male pacatis Attice missa Genis.
 Proxima sublequitur, quid agas audire, voluntas,
 Et modo (quicquid agas) sit tibi cura mei.
 Nec dubito quin sit: sed me timor ipse malorum
 Sæpe supervacuos cogit habere metus.
 Da veniam quæso, nimioque ignosce timori:
 Tranquillas etiam naufragus horret aquas.

M 4

Qui

Qui semel est læsus fallaci piscis ab hamo,
 Omnibus unca cibis æra subesse putat.
 Sæpe canem longe visum fugit agna, lupumque
 Credit, & ipsa suam nescia vitat opem.
 Membra reformidant mollem quoque faucia tactum,
 Vanaque sollicitis incitat umbra metum.
 Sic ego fortunæ telis confixus iniquis,
 Pectore concipio nil nisi triste meo.
 Jam mihi fata liquet captos servantia cursus
 Per sibi consuetas semper itura vias.
 Observare Deos, ne quid mihi cedat amice,
 Verbaque fortunæ vix puto posse dari.
 Est illi turæ me perdere, quæque solebat
 Esse levis, constans, & bene certa nocet.
 Crede mihi, si sum veri tibi cognitus oris,
 Nec numerus nostris casibus esse potest.
 Cinyphiæ segetis citius numerabis aristas,
 Altaque quam multis floreat Hybla thymis:
 Et quot aves motis nitantur in æra pennis,
 Quotque natent pisces aquore certus eris:
 Quam tibi nostrorum statuatur summa laborum,
 Quos ego sum terra, quos ego passus aqua.
 Nulla Getis toto gens est truculentior orbe:
 Sed tamen hi nostris ingemuere malis.
 Quæ tibi si memori coner prescribere versu:
 Ilias est fati longa futura mei.
 Non igitur vereor, quod te rear esse verendum,
 Cujus amor nobis pignora mille dedit.
 Sed quia res timida est omnis miser, & quia longo est
 Tempore lætitiæ janua clausa meæ.
 Jam dolor in morem venit meus, utque caducis
 Percussu crebro saxa cavantur aquis?
 Sic ego continuo fortunæ vulneror ictu,
 Vixque habet in nobis jam nova plaga locum.
 Nec magis assiduo vomer tenuatur ab usu,
 Nec magis à curvis Appia trita rotis.
 Pectora quam mea sunt sexie calcata malorum,
 Et nihil inveni, quod mihi ferret opem.

Arti-

Arr
 Inle
 Vix
 Au
 Culpa
 Om
 Adj
 Ob
 Qu
 A
 Fir
 A
 Sæp
 No
 Rect
 Die
 Mit
 Te
 Est
 Uli
 Præst
 Pon
 Temp
 No
 Temp
 Fri
 Est
 Et
 Omni
 Ille
 Sustin
 At
 Spes
 Vix
 Nec
 Qu
 Cap
 Meg

Artibus ingenuis quaesita est gloria multis :
 Infelix perii dotibus ipse meis.
 Vita prior vitio caret, & sine labe peracta est :
 Auxilii misero nil tulit illa mihi.
 Culpa gravis precibus donatur saepe suorum :
 Omnis pro nobis gratia muta fuit.
 Adjuvat in duris aliquos praesentia rebus :
 Obruit hoc absens vasta procella caput.
 Quem non obrueret taciti quoque Caesaris ira ?
 Addita sunt poenis aspera verba meis.
 Fit fuga temporibus levior : projectus in aequor
 Arcturum subii, Plejadumque minas.
 Saepe solent hyemem placidam sentire carinae :
 Non Ithacae puppi saevior unda fuit.
 Recta fides comitum poterat mala nostra levare :
 Ditata est spoliis perfida turba meis.
 Mirius exilium faciunt loca : tristior ista
 Terra, sub ambobus non jacet ulla polis.
 Est aliquid patriis vicinum finibus esse :
 Ultima me tellus, ultimus orbis habet.
 Praestat & exsulibus pacem tua laurea Caesar :
 Pontica finitimo terra sub hoste jacet.
 Tempus in agrorum cultu consumere dulce est :
 Non patitur verti barbarus hostis humum.
 Temperie caeli corpusque, animusque juvantur :
 Frigore perpetuo Sarmatis ora riget.
 Est in aqua dulci non invidiosa voluptas :
 Aequoreo bibitur cum sale mista palus.
 Omnia deficiunt : animus tamen omnia vincit ;
 Ille etiam vires corpus habere facit.
 Sustineas ut onus, nitendum vertice recto est :
 At flecti nervos si patiare, cades.
 Spes quoque, posse mora mitescere principis iram ;
 Vivere ne nolim, deficiamque, facit.
 Nec vos parva datis pauci solatia nobis,
 Quorum spectata est per mala nostra fides.
 Coepa tene quaeso, nec in aequore desere navem,
 Meque simul serva, iudiciumque tuum.

ELEGIA VIII.

Ad Cottam.

Reditus est nobis Cæsar cum Cæsare nuper,
 Quos mihi misisti maxime Cotta Deos.
 Utque tuum munus numerum, quem debet, habere,
 Est ibi Cæsaribus Livia juncta suis.
 Argentum felix, omnique beatus auto,
 Quod fuerit pretium cum rude, numen habet.
 Non mihi divitias dando majora dedisses,
 Cælitibus missis nostra sub ora tribus.
 Est aliquid spectare Deos, & adesse putare,
 Et quasi cum vero numine posse loqui.
 Quantum ad me, redii, nec me tenet ultima tellus,
 Utque prius media sospes in urbe moror.
 Cæsareos video vultus, velut ante videbam.
 Vix hujus voti spes fuit ulla mihi.
 Utque salutabam, numen cæleste saluto:
 Quod reduci tribuas, nil puto majus habes.
 Quid nostris oculis nisi sola palatia desunt,
 Qui locus, ablato Cæsare, vilis erit.
 Hunc ego cum spectem, videor mihi cernere Romam,
 Nam patriæ faciem sustinet ille suæ.
 Fallor? an irati mihi sunt in imagine vultus,
 Torvaque nescio quid forma minantis habet?
 Parce vir immenso major virtutibus orbe,
 Justaque vindicta: supprime fræna tuæ.
 Parce puer, sæcli decus admirabile nostri,
 Terrarum dominum quem sua cura facit:
 Per patriæ numen quod te tibi carius ipso est,
 Per nunquam surdos in tua vota Deos.
 Perque thori sociam, quæ par tibi sola reperta est;
 Et cui majestas non onerosa tua est.
 Perque tibi similem virtutis imagine natum,
 Moribus agnosci qui tuus esse potest.
 Perque tuos, vel avo dignos, vel patre nepotes,
 Qui veniunt magno per tua jussa gradu.

Parte

Parte leva minima nostras, & conerahe, pœnas,

Daque locum Scythico qui sic ab hoste procul.

Et tua (si fas est) à Cæsare proxima, Cæsar

Numina sint precibus non inimica meis.

Sic fera quamprimum pavido Germania vultu

Ante triumphales serva feratur equos.

Sic pater in Pylios, Cumæos mater in annos

Vivant, & possis filius esse diu.

Tu quoque conveniens ingenti nupta marito,

Accipe non dura supplicis aure preces.

Sic tibi vir sospes, sic sint cum prole nepotes,

Cumque bonis nuribus quas peperere nurus.

Sic, quem dira tibi rapuit Germania, Drusus

Pars fuerit partus sola caduca tui.

Sic tibi mature fraterni funeris ultor

Purpureum niveis filius instet equis.

Annuite ò timidis mitissima numina votis,

Præsentes aliquid prosit habere Deos.

Cæsaris adventu tuta gladiator arena

Exit, & auxilium non leve vultus habet:

Nos quoque vestra juvet quod, qua licet, ora videmus:

Intrata est superis quod domus una tribus.

Felices illi, qui non simulacra, sed ipsos;

Quique Deum coram corpora vera vident.

Quod quoniam nobis invidit inutile fatum,

Quos dedit ars vultus, effigiemque, colo.

Sic homines novere Deos, quos arduus æther

Occulit, & colitur pro Jove forma Jovis.

Denique quæ mecum est & erit sine fine, cavete;

Ne sit in invisio vestra figura loco.

Nam caput è nostra citius cervice recedet;

Et patiar fessis lumen abire genis:

Quam caream vobis, ò publica numina, raptis,

Vos exitis nostræ portus, & aura fugæ.

Vos ego complectar, Geticis si cingar ab armis,

Utique meas aquilas, signa ego vestra sequar.

Aut ego me fallo, nimiaque cupidine ludor,

Aut spes exsilii commodioris adest.

Nam minus & minus est facies in imagine tristis,
 Visaque sunt dictis annuere ora meis.
 Vera precor fiant timidæ præfagia mentis,
 Justaque quamvis est, sit minor ira Dei.

E L E G I A I X.

Ad Coryn.

Regia progenies, cui nobilitatis origo
 Nomen in Eumolpi pervenit usque Cotys;
 Fama loquax vestras si jam pervenit ad aures,
 Me tibi finitimi parte jacere soli.
 Supplicis exaudi, juvenum mitissime, vocem,
 Quamque potes profugo (nam potes) affer opem.
 Me fortunæ tibi (de qua quod non queror, hoc est)
 Tradidit; hoc uno non inimica mihi.
 Excipe naufragium non duro littore nostrum,
 Ne fuerit terra tutior unda tua.
 Regia (crede mihi) res est, succurrere lapsis:
 Convenit & tanto, quantus es ipse, viro.
 Fortunam decet hoc istam, quæ maxima cum sit,
 Esse potest animo vix tamen æqua tuo.
 Conspicitur nunquam meliore potentia causa,
 Quam quoties vanas non sinit esse preces.
 Hoc nitor iste tui generis desiderat: hoc est
 A superis ortæ nobilitatis opus.
 Hoc tibi & Eumolpus generis clarissimus autor,
 Et prior Eumolpo suadet Erichthonius.
 Hoc tecum commune Diis? quod uterque rogati
 Supplicibus vestris ferre soletis opem.
 Nam quid erit, quare solito dignemur honore
 Numina, si demas velle juvare Deos?
 Jupiter oranti surdas si præbeat aures;
 Victima pro templo cur cadat ista Jovis?
 Si pacem nullam pontus mihi præstet eunti,
 Irrita Nepruno cur ego dona feram?
 Vana laborantis si fallant vota coloni,
 Accipiet gravidæ cur suis exta Ceres?

Nec

es in imagine tristis,
ere ora meis,
es agia mentis,
minor ira Dei.

abiliter origo
ervenit usque Cory
pervenit ad aures,
ere soli.

mitissime, vocem,
nam potes) affer ope
d non queror, hoc
imica mihi.

littore nostrum,
tua.

occurrere lapsis:
es ipse, vivo.
e maxima cum li,
aqua tuo.

potentia crudi,
it esse peccet.
erat: hoc est
us.

clarissimus amor,
ethonius.
ad uterque rogat
tis opem.

gnemur honore
re Deos?
aures;
icta Jovis?

praestet eunti,
feram?
coloni,
Ceres?

Nec dabit intonso jugulum caper hostia Baccho,
Musta sub inducto si pede nulla fluant.

Cæsar ut imperii moderetur fræna precamur,
Tam bene quam patriæ consulit ipse suæ.

Utilitas igitur magnos hominesque, Deosque
Efficit; auxiliis quoque favente suis.

Tu quoque fac prosis intra tua castra jacenti,
O Coty, progenies digna parente tuo.

Conveniens homini est, hominem servare, voluptas,
Et melius nulla quæritur arte favor.

Quis non Antiphaten Læstrygona devoverit aut quis
Munifici mores improbat Alcinoi?

Non tibi Cassandra pater est, durusve Caphareus,
Quive repertorem torruit arte sua.

Sed quam Marte ferox, & vinci nescius armis,
Tam nunquam facta pace cruoris amans.

Adde, quod ingenuas didicisse fideliter artes,
Emollit mores, nec sinit esse feros.

Nec regum quisquam magis est instructus ab illis,
Mitibus aut studiis tempora plura dedit.

Carmina testantur, quæ, si tua nomina demas,
Threicium juvenem composuisse negem.

Neve sub hoc tractu vates foret unicus Orpheus,
Bistonis ingenio terra superba tuo est.

Utque tibi est animus, cum res ita postulat, arma
Sumere, & hostili tingere cæde manum.

Atque ut es excusso jaculum torquere lacerto,
Collaque velocis flectere doctus equi;

Tempora sic studiis data sunt ubi iusta paternis,
Atque tuis humeris forte quievit opus.

Ne tua marcescant per inertes otia somnos,
Lucida Picria tendis in astra via.

Hæc quoque res aliquid tecum mihi sordetis affert,
Ejusdem sacri cultor uterque sumus.

Ad vatem vates orantia brachia tendo,
Terra sit exsiliis ut tua fide meis.

Non ego cæde nocens in Ponti littora veni,
Mistave sunt nostra dira venena manu.

Non mea subiecta convicta est gemma tabella ;
 Mendacem ceris imposuisse notam.
 Nec quicquam , quod lege vector committere , feci :
 Est tamen his gravior noxa fatenda mihi.
 Neve roges quæ sit, stultam quam scripsimus Artem,
 Innocuas nobis hæc vetat esse manus.
 Et quid præterea peccarim , quærere noli ;
 Ut pateat sola culpa sub Arte mea.
 Quidquid id est , habuit moderatam vindicis iram :
 Qui nisi natalem nil mihi dempsit humum.
 Hæc quoniam careo ; tua nunc vicinia præstet ,
 Inviso possim tutus ut esse loco.

E L E G I A X.

Ad Macrum.

ECquid ab impressæ cognoscis imagine ceræ ,
 Hæc tibi Nasonem scribere verba Macer ?
 Autorisque sui si non est annulus index ,
 Cognita ne est nostra littera facta manu ?
 An tibi horitiam mora temporis eripit horum ,
 Nec repetunt oculi signa vetusta tui ?
 Sis licet oblitus pariter gemmaque , manusque ;
 Exciderit tantum ac tibi cura mei.
 Quam tu vel longi debes convictibus ævi ,
 Vel mea quod conjux non aliena tibi est.
 Vel studiis , quibus es quam nos sapientius usus ,
 Utque decet nulla factus es arte nocens.
 Tuganis æterno quicquid restabat Homero ,
 Ne careant summa Troica bella manu.
 Naso parum prudens , artem dum tradit amandi ,
 Doctrinæ pretium triste magister habet.
 Sunt tamen inter se communia facta poetis ;
 Diversum quamvis quisque sequamur iter.
 Quorū te memorē (quanquam procul absumus) esse
 Suspicio , & casus velle levare meos.
 Te duce magnificas Asiæ perspeximus urbes :
 Trinacris est oculis te duce visa meis.

Vidi-

Vidimus
 Suppe
 Amaro
 Quæ
 Nox pro
 Tecta
 Hic mihi
 Heu
 Et quæ
 Te
 Seu ra
 Eff
 Sæpe
 Pl
 Sæpe c
 Tar
 Est al
 Jun
 Et mo
 Quo
 Hæc tibi
 Ante
 Ipse qu
 Qui
 Te tar
 Et
 Hic es
 Inq
 Redde
 Istic
 H
 Ut qua
 Scire

Vidimus *Ætnea* cœlum splendescere flamma ;
 Suppositus monti quam vomit ore Gigas.
*Ætne*osque lacus, & olentia stagna *Palici*,
 Quaque suis *Cyanen* miscet *Anapus* aquis.
 Nec procul hinc *Nymphæ*, quæ dū fugit *Elidis* amnē
 Tectâ sub æquorea nunc quoque currit aqua.
 Hic mihi labentis pars anni magna peracta est,
 Heu quantum dispar est locus ille *Getis*!
 Et quora pars hæc sunt rerum, quas vidimus ambo,
 Te mihi jucundas afficiente vias!
 Seu rate cœruleas picta sulcavimus undas,
 Esseda nos agili sive tulere rota ;
 Sæpe brevis nobis vicibus via visa loquendi est,
 Pluraque, si numeras, verba fuere gradu.
 Sæpe dies sermone minor fuit, inque loquendo
 Tarda per æstivos defuit hora dies.
 Est aliquid casus pariter timuisse *marinos*,
 Junctaque ad æquoreos vota tulisse *Deos*,
 Et modò res egisse simul : modò rursus ab illis ;
 Quorum non pudeat posse referre *jocos*.
 Hæc tibi si subeant, hic sim licet omnibus annis,
 Ante tuos oculos, ut modò visus, ero.
 Ipse quidem certe cum sis sub *cardine* mundi,
 Qui semper liquidis altior exstat aquis.
 Te tamen intueor, quo solo pectore possum,
 Et tecum gelido sæpe sub axe loquor.
 Hic es, & ignoras, sed ades celeberrimus absens,
 Inque *Getas* media missus ab urbe venis.
 Redde vicem, & quoniam regio felicior ista est,
 Istic me memori pectore semper habe.

ELEGIA XI.

Ad Rufum.

HOc tibi *Rufe* brevi properatum tempore mittit,
 Naso parum faustæ conditor artis, opus :
 Ut quanquam longe toto sumus orbe remoti,
 Scire tamen possis nos meminisse tui.

Nomi-

Nominis ante mei venient oblivia nobis,
 Pectore quam pietas sit tua pulsa meo.
 Et prius hanc animam vacua reddemus in auras,
 Quam meriti fiat gratia vana tui.
 Grande voco meritū lacrymas, quibus ora rigabas,
 Cum mea concreto sicca dolore forent.
 Grande voco meritum, mæstæ solatia mentis,
 Cum pariter nobis illa, tibi que dares
 Sponte quidem, per seque mea est laudabilis uxor;
 Admonitu melior fit tamen illa tuo.
 Namque quod Hermione Castor fuit, Hector Iulo;
 Hoc ego te lætor conjugis esse meæ.
 Quæ nisi dissimilis tibi sit probitate, laborat,
 Seque tui vita sanguinis esse probat.
 Ergo quod fuerat stimulis factura sine ullis,
 Plenus antorem te quoque nacta facit.
 Acer, & ad palmæ per se cursurus honores,
 Si tamen horteris, fortius ibit equus.
 Adde quod absentis cura mandata fideli
 Perficis, & nullum ferre gravaris onus.
 Ore ferant grates, quoniam non possumus ipsi,
 Di tibi: qui referent, si pia facta vident.
 Sufficiatque diu corpus quoque moribus istis,
 Maxima Fundani gloria Ruse soli.

O

D

L

A

Ecquo

In m

An mi

Inq

Pace tu

Finit

Pace tu

Pars

Te neq

Ta

Nec tib

Cum

Tu gla

Incl

Nec tib

Qui

Rara,

Arbe

Non av

Eq

Tristia

Con

P U B L I I
O V I D I I
N A S O N I S
D E P O N T O

L I B E R T E R T I U S .

E L E G I A I .

Ad Conjungem.

Æ Quor Iasonio pulsatum remige primum,
Quæque nec hoste fero, nec nive terra
caret:

Ecquod erit tempus, quo vos ego Naso relinquam,
In minus hostili iustus abesse loco?

An mihi Barbaria vivendum est semper in ista,
Inque Tomitana condar oportet humo?

Pace tua, si pax ulla est tua, Pontica tellus,
Finistimus rapido quam terit hostis equo.

Pace tua dixisse velim, tu pessima duo
Pars es in exilio, tu mala nostra gravas.

Te neque ver sentis cinctum florente corona,
Tu neque messorum corpora nuda vides.

Nec tibi pampineas autumnus porrigit uvas:
Cuncta sed immodicum tempora frigus habent.

Tu glacie freta vineta tenes, & in æquore piscis
Inclusus tecta sæpe nata vit aqua.

Nec tibi sunt fontes, laticis nisi pæne marini:
Qui potus dubium est, sistat, alatne sitim.

Rara, nec hæc felix, in apertis eminet arvis
Arbor, & in terra est altera forma maris.

Non avis obloquitur: nisi sylvis si qua remotis
Æquoreas rauco gutture potat aquas.

Tristia per vacuos horrent absinthia campos,
Conveniensque suo mellis amara loco est.

Adde

Adde metus, & quod murus pulsatur ab hoste,
 Tinctaque mortifera tabe sagitta mader.
 Quam procul hæc regio est, & ab omni devia cursu,
 Nec pede quo quisquam, nec rate tutus eat!
 Non igitur mirum, finem quærentibus horum,
 Altera si nobis usque rogatur humus.
 Te magis est mirum non hoc evincere conjux,
 Inque meis lacrymas posse tenere malis.
 Quid facias, quæris? quæras hoc scilicet ipsum:
 Invenies vere, si reperire voles.
 Velle parum est, cupias ut re potiaris oportet,
 Et faciat somnos hæc tibi cura breves.
 Velle reor multos; quis enim mihi tam sit iniquus,
 Optet ut exilium pæce carere meum?
 Pectore te toto, cunctisque incumbere nervis,
 Et niti pro me nocte, dicque decet.
 Utque juvent alii, tu debes vincere amicos,
 Uxor & ad partes prima venire tuas.
 Magna tibi imposta est nostris persona libellis,
 Conjugis exemplum dixeris esse bonæ.
 Nec cave degeneres, & sint præconia nostra
 Vera vide; famæ quo tuearis opus.
 Ut nihil ipse querar, tacito me fama queretur
 Quæ debet, fuerit ni tibi cura mei.
 Exposuit memet populis fortuna videndum,
 Et plus notitiæ quam fuit ante, dedit.
 Notior est factus Capaneus de fulminis ictu:
 Notus humo meisis Amphiarus equis.
 Si minus errasset, notus minus esset Ulysses:
 Magna Philoctetæ vulnere fama suo est.
 Si locus est aliquis tanta inter nomina parvis;
 Nos quoque conspicuos nostra ruina facit.
 Nec te nesciri patitur mea pagina, quæ non
 Inferius Coa Battide nomen habes.
 Quicquid ages igitur, scena spectabere magna,
 Et pia non parvis testibus uxor eris.
 Crede mihi, quoties laudaris carmine nostro:
 Qui legit has laudes, an mereare rogat.

Utque

Utque lan
 Sic tu a
 Quam tu
 Hac est
 Cumque e
 Fac tu
 Ad medicu
 Ultime
 Quodque
 Id mihi
 Exigit he
 Morib
 Hoc dom
 Non n
 Cuncta l
 Non p
 Nec sumu
 Debet
 Redditur
 Nec te
 Pro nos
 Ut minus i
 Claudæ
 Magna pe
 Utque
 Nec mihi
 Quod f
 Fortibus
 Dux be
 Nota tua
 Sit virt
 Nec tibi A
 Aut ex
 Numen a
 Sed sit
 Gratia si
 Hac pe

Utque favere reor plures virtutibus istis,
 Sic tua non paucae carpere facta volent.
 Quatum tu praesta, ne livor dicere possit.
 Haec est pro miseri lenta salute viri.
 Cumque ego deficiam, nec possim ducere currum,
 Fac tu sustineas debile sola jugum.
 Ad medicum specto venis fugientibus aeger:
 Ultima pars animae dum mihi restat, ades.
 Quodque ego praestarem, si te magis ipse valerem;
 Id mihi, cum valeas fortius ipsa, refer.
 Exigit hoc socialis amor, foedusque maritum:
 Moribus hoc conjux exigit ipsa tuis.
 Hoc domui debes, de qua censeris, ut illam
 Non minus officiis, quam probitate colas.
 Cuncta licet facias; nisi eris laudabilis, uxor,
 Non poterit credi Martia culta tibi.
 Nec sumus indigni, nec (si vis vera fateri)
 Debetur meritis gratia nulla meis.
 redditur illa quidem grandi cum frenore nobis,
 Nec te, si cupiat laedere, rumor habet.
 Pro nostris ut sit ambitiosa malis.
 It minus in festa jaceam regione, labora,
 Claudae nec officii pars erit ulla tui.
 Iagna peto, sed non tamen invidiosa roganti:
 Utque ea non teneas, tuta repulsa tua est.
 Ecce mihi succense, toties si carmine nostro,
 Quod facis, ut facias, teque imitere, rogo.
 ortibus assuevit tubicem prodesse, suosque
 Dux bene pugnantes incitat ore viros.
 ota tua est probitas, testataque tempus in omne,
 Sit virtus etiam non probitate minor.
 Ecce tibi Amazonia est pro me sumenda securis,
 Aut excisa levi pelta gerenda manu.
 Iumen adorandum est: non ut mihi fiat amicum,
 Sed sit ut iratum, quod fuit ante, minus.
 ira tibi si nulla est, lacrymae tibi gratia fiant,
 Hac potes aut nulla parte movere Deos.

Quae

Utque

Quæ tibi ne defint, bene per mala nostra caverit,
 Deque viro flendi copia dives adest.
 Utque meæ res sunt, omni puto tempore flebis;
 Has fortuna tibi nostra ministrat opes.
 Si mea mors redimenda tua (quod abominor) esset
 Admeti conjux, quam sequereris, erat.
 Æmula Penelopes fieres, si fraude pudica
 Instantes velles fallere nupta procos.
 Si comes extincti manes sequerere mariti:
 Esset dux fati Laodamia tui.
 Iphias ante oculos tibi erat ponenda, volenti
 Corpus in accensos mittere forte rogos.
 Morte nihil opus est, nihil Icarotide tela:
 Cæsaris est conjux ore precanda tuo.
 Quæ præstat virtute sua, ne prisca vetustas
 Laude pudicitiae sæcula nostra premat.
 Quæ veneris formam, mores Junonis habendo,
 Sola est cœlesti digna reperta thoro.
 Quid trepidas, & adire times? non impia Progne
 Filiave Ætææ voce movenda tua est;
 Nec natus Ægypti, nec cæva Argamemnonis uxor
 Scillaque, quæ Siculas inguine terret aquas.
 Telegonive parens vertendis nota figuris,
 Nexaque nodosâs angue Medusa comas.
 Fœmina sed princeps, in qua Fortuna videre
 Se probat, & cœcæ crimina falsa tulit.
 Qua nihil in terris, ad finem solis ab ortu
 Clarius, excepto Cæsare, mundus habet.
 Eligito tempus captatum sæpe roganti,
 Exeat adversa ne tua navis aqua.
 Non semper sacras reddunt oracula sortes,
 Ipsaque non omni tempore sana patent.
 Cum status Urbis erit, qualem nunc auguror esse:
 Et nullus populi contrahet ora dolor;
 Cum domus Augusti, Capitoli more colenda,
 Læra (quod est, & sit) plenaque pacis erit;
 Tum tibi Di faciant adeundi copia fiat.
 Profectura aliquid cum tua verba putes.

Si quid age
 Spem tra
 Nec rufus
 Corpori
 Quia cum
 Per patru
 Cum tibi oc
 Fac sis p
 Nec factu
 Nec nif
 Tūc lacry
 Ad no
 Tu pete m
 Hostem
 Flura qu
 Hæc qu
 Suspicio
 Te maj
 Nec tua
 Interdu
 Lux cœci
 Horaque
 Sed prius
 Thura f
 Equibus
 Proger
 Sunt utin
 Non du
 Quam
 Mill
 Namque r
 Atque
 Cumque
 Tu lace

mala nostra cavens, quid ager majus, differ tua cœpta, caveque
 adest. Spem festinando præcipitare meam.
 o tempore fletu, Nec rursus jubeo, dum sit vacuissima quæras:
 trat opes. Corporis ad cultum vix vacat illa sui.
 od abominor, Curia cum fuerit patribus stipata verendis;
 ereris, erat. Per patrum turbam tu quoque oportet eas.
 laude pudica, Cum tibi contigerit vultum Junonis adire,
 a procos. Fac sis personæ, quam tueare, memor.
 erere mariti: Nec factum defende meum (mala causa silenda est)
 nenda, volenti Nec nisi sollicitæ sint tua verba preces.
 forte rogos. Tûc lacrymis demenda mora est: summissaque terræ
 ariotide tela: Tu pete nil aliud, nisi sævo ut ab hoste recedam:
 anda tuo. Hostem Fortunam sit satis esse mihi.
 rifica verustas Plura quidem subeunt, sed tu turbata timore
 tra premat. Hæc quoque vix poteris voce tremente loqui.
 Junonis habentis Suspicio hæc damno tibi non fore: sentiet illa
 a thoro. Te majestatem pertimuisse suam.
 non impia Progenies tua si fletu scindentur verba, nocebit,
 tua est. Interdum lacrymæ pondera vocis habent.
 gantem non ut Lux etiam facito cœptis bona talibus adsit,
 uine terret aqua Horaque conveniens, auspiciumque favens.
 ta figuris, sed prius imposito sanctis altaribus igni,
 edusa comas. Thura fer ad magnos, vinaque pura Deos.
 Fortune videre quibus ante omnes Augusti numen adora,
 falsa vallis. Progeniemque piam, participemque thori.
 solis ab ortu sunt utinam mites solito tibi more, tuasque
 mundus habet. Non duris lacrymas vultibus aspiciant.
 roganti,
 qua.

ELEGIA II.

Ad Corram.

Quam legis à nobis missam tibi Cotta salutem,
 Missa sit ut vere, perveniatque, precos.
 Namque meis sospes multum cruciatibus auferis,
 Atque sit ut nobis pars bona salva, facis.
 Dumque labent alii, jactataque vela relinquunt:
 Tu lacera remanes anshora sola rati.

Grata

Grata tua est igitur pietas : ignoscimus illis ,
 Qui cum fortuna terga dedere fugæ.
 Cum feriant unum , non unum fulmina terrent ,
 Junctaque percusso turba pavere solet.
 Cumque dedit paries venturæ signa ruinæ ,
 Sollicito vacuus fit locus ille metu.
 Quis non è timidis ægri contagia vitæ ,
 Vicinum metuens ne trahat inde malum ?
 Me quoque amicorum nimio terrore , metuque ,
 Non odio , quidem destituere mei.
 Non illis pietas , non officiosa voluntas
 Defuit : adversos extimuerè Deos.
 Utque magis cauti possunt , timidique vocari ,
 Sic appellari non meruere mali ,
 At meus excusat charos ita candor amicos ,
 Utque habeant de me crimina nulla , facit.
 Sint hi contenti venia , signentque ; licebit
 Purgati factum me quoque teste suum.
 Pars estis pauci melior , qui rebus in arctis
 Ferre mihi nullam turpe putatis opem.
 Tunc igitur meriti morietur gratia vestri ,
 Cum cinis absumpro corpore factus ero.
 Fallor , & illa mea superabit tempora vitæ ,
 Si tamen à memori posteritate legar.
 Corpora debentur mœstis exsanguia bustis :
 Effugiunt structos nomen , honorque rogos.
 Occidit & Theseus , & qui comitavit Ore sten :
 Sed tamen in laudes vivit uterque suas,
 Vos etiam seri laudabunt sæpe nepotes ,
 Claraque erit scriptis gloria vestra meis.
 Hic quoque Sauromatæ jam vos novere , Getæque
 Et tales animos barbara turba probat.
 Cumque ego de vestra nuper probitate referentem
 (Nam didici Geticè , Sarmaticèque loqui)
 Forte senex quidam , cœtu cum staret in illo ,
 Reddidit ad nostros talia verba sonos.
 Nos quoque amicitia nomen bene novimus , hospitem
 Quos procul à vobis , alter & orbis habet.
 Est

Est locust
 Qui Ger
 Hæ ego ju
 Conio
 Tempa ma
 Perque o
 Fama refer
 Quoque
 Araque o
 Decolo
 Formina
 Quæ s
 Sacrifici
 Adver
 Regna T
 Nec fu
 Scepta te
 Nescio
 Quam lev
 Crediu
 Prefacrat
 Invita pe
 Cum duo v
 Plessert
 Par fuit hi
 Alter e
 Protinus i
 Evinch
 spargit aq
 Ambiat
 Dumque p
 Dum tar
 Non ego cr
 Sacta suo
 Ritus is est
 Quodve
 dicit , & a
 Consorte

Est locus in Scythia, (Tauros dixere priores,)
 Qui Getica longe non ita distat humo?
 Hac ego sum terra (patriæ nec pœnitet) ortus.
 Confortem Phœbi gens colit illa Deam.
 Tempa manent hodie vastis innixa columnis,
 Perque quater denos itur in illa gradus.
 Fama refert illic signum cœleste fuisse,
 Quoque minus dubites, stat basis orba Dea,
 Araque quæ fuerat natura candida saxi,
 Decolor affuso tincta cruore rubet.
 Fœmina sacra facit tæda non nota jugali,
 Quæ superat Scythicas nobilitate nurus.
 Sacrifici genus est (sic instituere parentes)
 Advena virginco cæsus ut ense cadat.
 Regna Thoas habuit Mæoride clarus in ora;
 Nec fuit Euxinis notior alter aquis.
 Sceptra tenente illo, liquidas fecisse per auras,
 Nescio quam dicunt Iphigeneia iter.
 Quam levibus ventis sub nube per aëra vectam
 Creditur his Phœbe deposuisse locis.
 Præfuerat templo multos ea rite per annos,
 Invita peragens tristia sacra manu.
 Cum duo velifera juvenes venere carina,
 Presseruntque suo littora nostra pede.
 Par fuit his ætas, & amor: quorum alter Orestes,
 Alter erat Pylades: nomina fama tenet.
 Protinus immitem Triviæ ducuntur ad aram,
 Evincti geminas ad sua terga manus.
 Spargit aqua captos lustrali Graja sacerdos,
 Ambiat ut fulvas infusa longa comas.
 Dumque parat sacrum, dum velat tempora vittis;
 Dum tardæ causas invenit ipsa moræ;
 Non ego crudelis, juvenes ignoscite, dixit;
 Sacra suo facio barbariora loco.
 Ritus is est gentis, qua vos tamen urbe venitis,
 Quodve parum fausta puppe petistis iter?
 Dixit, & audito patriæ pia nomine virgo,
 Consortes urbis comperit esse suæ.

Alter

Alter ut è vobis , inquit , cadat hostia factis ,
 Ad patrias sedes nuncius alter eat.
 Ire jubet Pylades charum periturus Orestem :
 Hic negat : inque vicem pugnat uterque mori.
 Exstitit hoc unum , quo non convenerat illis.
 Cætera pars concors , & sine lite fuit.
 Dum peragunt juvenes pulchri certamen amoris ;
 Ad fratrem scriptas exarat illa notas.
 Ad fratrem mandata dabat ; cuique illa dabantur ,
 (Humanos casus aspice) frater erat.
 Nec mora , de templo rapiunt simulacra Dianæ ,
 Clamque per immensas puppe feruntur aquas.
 Mirus amor juvenum , quamvis abjere tot anni ,
 In Scythia magnum nunc quoque nomen habent.
 Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo ,
 Laudarunt omnes facta , piamque fidem.
 Scilicet hic etiam ; qua nulla ferocior ora est ,
 Nomen amicitiaë barbara corda movet.
 Quid facere Ausonia geniti deberis in urbe ,
 Cum tangeant diros talia facta Getas ?
 Adde quod est animus semper tibi mitis , & altæ
 Indicium mores nobilitatis habent.
 Quos Volesus patrii cognoscat nominis autor ,
 Quos Numa maternus non neget esse suos.
 Adjectique probent genitiva agnomina Cottæ ,
 Si tu non esses , interitura domus.
 Digne vir hac serie , lapsa succurrere amico
 Conveniens istis moribus esse puta.

E L E G I A III.

Ad Maximum.

SI vacat exiguum profugo dare tempus amico
 O sidus Fabiæ Maxime gentis , ades.
 Dum tibi quæ vidi refero , seu corporis umbra ,
 Seu veri species , seu fuit ille sopor.
 Nox erat , & bifores intrabat Luna fenestras ,
 Mense fere medio quanta nitere solet.

Publica

Publica me requies curarum somnus habebat,
 Fulsque erant toto languida membra thoro:
 Cum subito pennis agitatus inhorruit aër,
 Et gemuit parvo mota fenestra sono.
 Territus in cubitum relevo mea membra sinistrum;
 Pulsus & è trepido pectore somnus abit.
 Stabat Amor vultu non quo prius esse solebat,
 Sceptra tenens læva tristis acerua manu.
 Non torquem collo, nec habens crinale capillis,
 Nec bene dispositas comptus, ut ante, comas.
 Horrida pendebant molles super ora capilli,
 Et visa est oculis horrida penna meis.
 Qualis in aëriæ tergo solet esse columbæ,
 Tractatam multæ quam tetigere manus.
 Hunc, simul agnovi, (neque enim mihi notior alter)
 Talibus effata est libera lingua sonis.
 O puer, exilii decepto causa magistro,
 Quem fuit utilius non docuisse mihi;
 Huc quoque venisti, pax est ubi tempore nullo,
 Et coit adstrictis barbarus Ister aquis?
 Quæ tibi causa viæ, nisi uti mala nostra videres?
 Quæ sunt, si nescis, invidiosa tibi.
 Tu mihi dictasti juvenilia carmina primum:
 Apposui senis te duce quinque pedes.
 Nec me Mæonio consurgere carmine, nec me
 Dicere magnorum passus es astra ducum.
 Forsitan exiguas, aliquas tamen, arcus & ignis
 Ingenii vires comminuerè mei.
 Namque ego dum canto tua regna, tuæque parentis,
 In nullum mea mens grande vacavit opus.
 Nec satis hoc fuerat: stultus quoque carmina feci,
 Artibus ut posses non rudis esse meis.
 Pro quibus exilium misero mihi reddita merces,
 Id quoque in extremis, & sine pace locis.
 At non Chionides Eumolpus in Orphea talis,
 In Phryga nec Satyrum talis Olympus erat.
 Præmia nec Chiron ab Achille talia cepit.
 Pythagoræque serunt non nocuisse Numam.

Nomina neu referam longum collecta per ævum,
 Discipulo perii solus ab ipse meo.
 Dum damus arma tibi, dum te lascive docemus:
 Hæc de discipulo dona magister habet.
 Scis tamen, & liquido juratus dicere possis,
 Non me legitimos sollicitasse thoros.
 Scripsimus hæc illis, quarum nec vitta pudicos
 Contingit erines, nec stola longa pedes.
 Dic precor, ecquando didicisti fallere nuptas,
 Et facere incertum per mea iussa genus?
 An sit ab his omnis rigidè summora libellis,
 Quam lex furtivos arcet habere viros?
 Quid tamen hoc prodest vetiti si lege severa
 Credor adulterii composuisse notas?
 At tu sic habeas ferientes cuncta sagittas,
 Sic nunquam rapido lampades igne vacent;
 Sic regat imperium, terrasque coerceat omnes
 Cæsar, ab Ænea est qui tibi fratre nepos;
 Effice sic nobis non implacabilis ira,
 Meque loco plecti commodiorem velit.
 Hæc ego visus eram puero dixisse volucris,
 Hos visus nobis ille dedisse sonos.
 Per mea tela faces, & per mea tela sagittas,
 Per matrem juto; Cæsareumque caput;
 Nil, nisi concessum nos te didicisse magistro,
 Artibus & nullum crimen inesse tuis.
 Utque hoc, sic utinam defendere cætera posses:
 Scis aliud quod te læserit esse magis.
 Quicquid id est (neque enim debet dolor ille referri)
 Non potes à culpa dicere abesse tua.
 Tu licet erroris sub imagine crimen obumbres;
 Non gravior merito vindicis ira fuit.
 Ut tamen aspicerem, consolarerque jacentem,
 Lapsa per immensas est mea penna vias.
 Hæc loca tum primum vidi, cum matre rogante,
 Phasias est telis fixa puella meis.
 Quæ nunc cur iterum post sæcula longa revisam,
 Tu facis, ò castris miles amice meis.

Pone me
 Et ven
 Nov
 Cuncta
 Dum do
 Dum g
 Dum lib
 Omnia
 Dum p
 Spec
 Dixit
 Cæp
 Si dub
 Men
 Sed ne
 Nec
 Conve
 Pect
 Livor
 Utq
 Mens ta
 Gran
 Ergo a
 Tin
 At tua
 In

H
 Ueque
 In
 Est og
 Qu
 Firm
 Ad

Pone metus igitur : mitescet Caesaris ira ,
 Et veniet votis mollior hora tuis .
 Neve moram timeas , tempus quod quaerimus instat ,
 Cunctaque lætitiæ plena , triumphus habet .
 Dum domus , & nati , dum mater Livia gaudet ,
 Dum gaudes patriæ magne ducisque pater .
 Dum sibi gratatur populus , totamque per urbem
 Omnis odoratis ignibus ara calet .
 Dum præbet faciles aditus venerabile templum ,
 Sperandum est nostras posse valere preces .
 Dixit , & aut ille est tenues delapsus in auras ,
 Cœperunt sensus aut vigilare mei .
 Si dubitem , faveas quin his ò Maxime dictis ;
 Memnonio cygnos esse colore purem .
 Sed neque mutatur nigra pice lacteus humor :
 Nec quod erat candens fit terebinthus ebur .
 Conveniens animo genus est tibi nobile , namque
 Pectus & Herculeæ simplicitatis habes .
 Livor iners vitium mores non exit in istos ,
 Utque latens ima vipera serpit humo .
 Mens tua sublimis supra genus eminet ipsum :
 Grandius ingenio nec tibi nomen inest .
 Ergo alii noceant miseris , optentque timeri ,
 Tinctaque mordaci spicula felle gerant .
 At tua supplicibus domus est assueta juvandis ;
 In quorum numero me precor esse velis .

ELEGIA IV.

Ad Rufinum .

HÆc tibi non vanam portantia verba salutem ,
 Naso Tomitana mittit ab urbe tuus .
 Utque suo faveas mandat Rufine Triumpho ,
 In vestras venie si tamen ille manus .
 Est opus exiguum , vestrisque paratibus impar .
 Quale tamen cunque est , ut tuare rogo .
 Firma valët per se , nullumque Machaona quaerunt :
 Ad medicam dubius confugit æger opem .

N 2

Non

Non opus est magnis placido lectore poetis :
 Quemlibet invitum , difficilemque tenent.
 Nos , quibus ingenium longi minuere labores ,
 Aut etiam nullum forsitan ante fuit.
 Viribus infirmi , vestro candore valemus ,
 Quem mihi si demas , omnia rapta putem.
 Cunctaque cum mea sint propenso nixa favore ,
 Præcipuum veniæ jus habet ille liber.
 Spectatum vates alii scripsere triumphum ,
 Est aliquid memori visa notare manu.
 Nos ea vix avidam vulgi captata per aurem
 Vidimus , atque oculi fama fuere mei.
 Scilicet affectus similes , aut impetus idem ,
 Rebus ab auditis conspicuisque venit ?
 Nec nitor argenti , quem vos vidistis , & auri ,
 Quod mihi defuerit , purpuraque illa , queror :
 Sed loca , vel gentes formatae mille figuris ,
 Nutrissent carmen præliaque ipsa meum.
 Et regum vultus certissima pignora mentis ,
 Juvissent aliqua forsitan illud opus.
 Plausibus ex ipsis populi , lætoque favore
 Ingenium quodvis incaluisse potest.
 Tamque ego sumpsissem tali clangore vigorem ,
 Quam rudis audita miles ad arma tuba.
 Pectora sint nobis nivibus , glacieque licebit ,
 Atque hoc , quem patior frigidiora loco :
 Illa Ducis facies in curru stantis eburno ,
 Excuteret frigus sensibus omne meis.
 Hic ego defectus , dubiisque auroribus usus ,
 Ad vestri venio jure favoris opem.
 Nec mihi nota ductum , nec sunt mihi nota locorum
 Nomina : materiam non habuere manus.
 Pars quora de tantis rebus , quam fama referre ,
 Aut aliquis nobis scribere posset , erat ?
 Quo magis ò lector debes ignoscere , si quid
 Erratum est illic , præteritumve mihi.
 Adde quod assiduam domini meditata querelam
 Ad lætum carmen vix mea musa venit.

Vix bona
 Et gau
 Uique refo
 Sic ad la
 Et quoque
 Gratiq
 Cetera ce
 Jam pr
 Illa bibo
 Illa v
 Non eg
 Ultim
 Dum v
 Fact
 Nec mi
 An se
 Quid m
 Si du
 Deprec
 Dicta
 Sunt mi
 In ves
 Magnaq
 Hac e
 Sint ig
 Carr
 Scripta
 Livo
 Si genu
 Et d
 Deniqu
 Offi
 Ut desin
 Hac
 Hæc f
 Et
 Res qu
 En

o lectore poetis :
 icilemque tenent.
 gi minuere labores,
 n ante fuit.
 dore valemus,
 ania rapta putem.
 openso nixa favos,
 et ille liber.
 e triumphum,
 orare manu.
 tata per aurem
 ma fuere mei.
 t impetus idem,
 uisque venit?
 os vidistis, & auri,
 rporaque illa, que
 x mille figuris,
 que ipsa mecum.
 gnora mentis,
 ud opus.
 etoque favore
 isse potest.
 clangore vigorem,
 ad arma tuba.
 glacieque licet,
 frigidiora son-
 antis eburno,
 omne meis.
 : autoribus usus,
 ris opem.
 sunt mihi nota loco
 habuere manus.
 quam fama referret
 : posset, erat?
 gnoscere, si quid
 eumve mihi.
 i meditata quereret
 a musa venit.

Vix bona post tanto quærenti verba subibant,
 Et gaudere aliquid res mihi visa nova est.
 Urque reformidant insuetum lumina solem,
 Sic ad lætitiã mens mea segnis erat.
 Est quoque cunctorum novitas gratissima rerum.
 Gratiaque officio, quod mora tardat, abest.
 Cætera certatim de magno scripta triumpho
 Jam pridem populi suspicor ore legi.
 Illa bibit sitiens lector, mea pocula plenus:
 Illa recens pota est, nostra tepabit aqua.
 Non ego cessavi, nec fecit inertia serum:
 Ultima me vasti sustinet ora freti.
 Dum venit huc rumor, properataque carmina fiunt,
 Factaque eunt ad vos; annus abisse potest.
 Nec minimum refert intacta rosaria primus,
 An sera carpas pæne relicta manu.
 Quid mirum lectis exhausto floribus horto,
 Si duce non facta est digna corona suo?
 Deprecor, hæc vatum conera sua carmina ne quis
 Dicta putet; pro se Musa locuta mea est.
 Sunt mihi vobiscum communia sacra poetæ,
 In vestro miseris si licet esse choro.
 Magnaque pars animi, mecum vixistis amici:
 Hac ego vos absens nunc quoque parte colo.
 Sint igitur vestro mea commendata favore
 Carmina, non possum pro quibus ipse loqui.
 Scripta placent à morte ferè, quia lædere vivos
 Livor, & injusto carpere dente solet.
 Si genus est mortis male vivere; terra moratur,
 Et defunt fati sola sepulera meis.
 Denique opus nostræ culpetur ut undique curæ,
 Officium nemo qui reprehendat, erit.
 Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas,
 Hac ego contentos auguror esse Deos.
 Hæc facit ut veniat pauper quoque gratus ad aras,
 Et placeat cæso non minus agna bove.
 Res quoque tanta fuit, quantæ subsistere summo:
 Æncidos vati grande fuisset onus.

Ferre etiam molles elegi tam vasta triumphii
 Pondera, disparibus non potuere rotis,
 Quo pede nunc utar, dubia est sententia nobis:
 Alter enim de te Rhene triumphus adest.
 Irrita verorum non sunt praesagia vatum:
 Danda Jovi laurus, dum prior illa viret.
 Nec mea verba legis, qui sum summotus ad Istri
 Non bene pacatis flumina pota Getis.
 Ista Dei vox est, Deus est in pectore nostro,
 Hoc duce praedico, varicinorque Deo.
 Quid cessas currum, pompamque parare triumphis
 Livia, dant nullas jam tibi bella moras.
 Perfida damnatas Germania projicit hastas,
 Jam pondus dices omen habere meum.
 Crede, brevique fides aderit; geminabit honorem
 Filius, & junctis, ut prius, ibit equis.
 Prome, quod injicias humeris victoribus, ostrum;
 Ipsa potest solitum nosse corona caput.
 Scuta sed, & galeae gemmis radientur, & auro,
 Stentque super victos trunca trophaea viros.
 Oppida turritis cingantur eburnea muris,
 Fictaque res vero more putetur agi.
 Squallidus immittat fracta sub arundine crines
 Rhenus, & infectas sanguine potet aquas.
 Barbara jam capti poscunt insignia reges,
 Textaque fortuna divitiora sua.
 Et quae praeterea virtus invicta tuorum
 Saepa parata tibi, saepe paranda facit.
 Di quorum monitu sumus eventura locuti,
 Verba precor celeti nostra probate fide.

E L E G I A V.

Ad Cottam.

Q Uam legis, unde tibi mittatur epistola, quaeris?
 Hinc, ubi caeruleis jungitur Ister aquis.
 Ut regio dicta est, succurrere debet, & autor,
 Laxus ab ingenio Naso poeta suo.

Qui

Qui tibi, qua
 Mirab
 Legimus, o ju
 Dicit tibi p
 Quae quamq
 Lecta faris m
 Mora sed hae
 Hac mihi
 Cumque sua
 Viribus it
 Felices quib
 Et tam f
 Nam quam
 Gratus
 Et magis
 Quam
 At nisi pec
 Quod le
 Utique sui
 De cen
 Major, &
 Dum tra
 Quem quon
 Inter in
 Quod licet
 Saepa pr
 Exemploq
 Utere,
 Namque e
 Ingenio
 Redde vice
 Accipia
 Dic tamen
 Ecquid
 Equibus
 Aut, q
 Interdum
 Nescio

Qui tibi, quam mallet præsens afferre salutem,
 Mittit ab hirsutis; Maxime Cotta, Getis.
 Legimus, ò juvenis, patrii non degener oris,
 Dicta tibi pleno verba diserta foro.
 Quæ, quamquã lingua mihi sunt properãte per horas
 Lecta satis multas; pauca fuisse queror.
 Plura sed hæc feci relegendo sæpe, nec unquam
 Hæc mihi, quam primo, grata fuere magis.
 Cumque sua toties nihil è dulcedine perdant,
 Viribus illa suis non novitate, placent.
 Felices quibus hæc ipso cognoscere in actu,
 Et tam facundo contigit ore frui!
 Nam quamquam sapor est allata dulcis in unda,
 Gratus ex ipso fonte bibuntur aquæ;
 Et magis adductis pomum decerpere ramo,
 Quam de exalta sumere lance juvat.
 At nisi peccassem, nisi me mea Musa sugasset,
 Quod legi, tua vox exhibuisset opus.
 Utque sui solitus, sedissem forsitan unus
 De centum iudex in tua verba, viris.
 Major, & impleffet præcordia nostra voluptas,
 Dum traheret dictis, annueremque tuis.
 Quem quoniam fatum, vobis, patriaque relicto,
 Inter inhumanos malluit esse Getas;
 Quod licet, ut videar tecum magis esse legendo,
 Sæpe precor studii pignora mitte tui.
 Exemploque meo, nisi dedignaris id ipsum,
 Utere, quod nobis rectius ipse dares.
 Namque ego, qui perii jam pridem Maxime vobis;
 Ingenio nitor non periisse meo.
 Redde vicem, nec rara tui monumenta laboris
 Accipiam nostræ grata futura manus.
 Dic tamen, ò juvenis studiorum plene meorum;
 Equid ab his ipsis admoneate mei?
 Equibus aut recitas factum modo carmen amicis,
 Aut, quod sæpe soles, exigis ut recitent?
 Interdum queritur tua mens oblita quid absit:
 Nescio quid certe sentit abesse sui.

Utque loqui multum de me præsentē solebas ;
 Nunc quoque Nafonis nomen in ore tuo est.
 Ipse quidem Getico peream violatus ab arcu ,
 (Et sit perjuri quam prope pœna vides.)
 Te nisi momentis video pœne omnibus absens ,
 (Gratia Dis , menti quolibet ire licet.)
 Hanc ubi perveni , nulli cernendus , in urbem ,
 Sæpe loquor tecum , teque loquente fruor.
 Tunc mihi difficile est , quam sit bene , dicere , quamq ;
 Candida judiciis illa sit hora meis.
 Tunc me , si qua fides , cœlesti sede receptum
 Cum fortunatis suspicor esse Deis.
 Rursus ubi huc redii , cœlum , superosque relinquo ;
 A Stryge nec longe Pontica distat humus.
 Unde ego si fato nitor prohibente reverti ;
 Spem sine profectu Maxime tolle mihi.

ELEGIA VI.

Ad Sodalem.

NAso suo , posuit nomen cui pœne , sodali ,
 Mittit ab Euxinis hoc breve carmen aquis.
 At si cauta parum scripsisset dextra quis esses ;
 Forsitan officio parta querela foret.
 Cur tamen hoc aliis tutum credentibus unus
 Appellent ne te carmina nostra rogas ?
 Quanta sit in media clementia Cæsaris ira ,
 Si nescis ; ex me certior esse potes.
 Huic ego quam patior nil possem demere pœnæ ,
 Si iudex meriti cogeret esse mei.
 Non vetat ille sui quemquam meminisse sodalis ,
 Nec prohibet tibi me scribere , teque mihi.
 Nec scelus admittas , si consoletis amicum ,
 Mollibus & verbis aspera fata leves.
 Cur dum tuta times , facis ut reverentia talis
 Fiat in Augustos invidiosa Deos ?
 Fulminis afflatus interdum vivere telis
 Vidimus , & refici non prohibente Jove.

Nec

Nec quia Me
 Leucobio
 Crede mihi
 Nec sem
 Principe nec
 Justitia v
 Nuper eam
 Jam prid
 Jupiter in
 Qui pe
 Obruere
 Ex illi
 Cum pe
 Judicio
 At si for
 Qui se
 Adde qu
 Nulla
 Restitu
 Cæsar
 An tu , c
 Alloqu
 Forsitan
 Aut s
 Desine r
 Sæva
 Ipse ego
 Vix
 Sed pav
 Cesse
 Fortuna
 Terre
 Hactenu
 Ponat
 Turpe e
 Si nu
 Ne tam
 Non

Nec quia Neptunus navem lacerarat Ulyssis,
 Leucothoe nanti ferre negavit opem.
 Crede mihi, miseris cœlestia numina parcunt;
 Nec semper læsos, & sine fine premunt.
 Principe nec nostro Deus est moderatior ullus:
 Justitia vires temperat ille suas.
 Nuper eam Cæsar facto de marmore templo,
 Jam pridem posuit mentis in æde suæ.
 Jupiter in multos temeraria fulmina torquet,
 Qui pœnam culpa non meruere pati.
 Obruerit cum tot lævis Deus æquoris undis,
 Ex illis mergi pars quota digna fuit?
 Cum pereant acie fortissima quæque, vel ipso
 Judice, delectus Martis iniquus erit.
 At si forte velis in nos inquirere; nemo est
 Qui se quod patitur, commeruisse neget.
 Adde quod extinctos vel aqua, vel Marte, vel igni;
 Nulla potest iterum restituïsse die.
 Restituit multos, aut pœnæ parte levavit
 Cæsar, & in multis me velit esse precor.
 An tu, cum tali populus sub principe simus;
 Alloquio profugi credis inesse metum?
 Forsitan hæc domino Busiride jure timeres,
 Aut solito clausos urere in ære viros.
 Desine mitem animum vano infamare timore:
 Sæva quid in placidis saxa vereris aquis?
 Ipse ego quod scripsi primo sine nomine vobis,
 Vix excusari posse mihi videor.
 Sed pavor attonito rationis ademerat usum:
 Cesserat omne novis consiliumque malis.
 Fortunamque meam metuens, non vindicis iram,
 Terrebat titulo nominis ipse mei.
 Hactenus admonitus memori concede poetæ,
 Ponat ut in chartis nomina chara suis.
 Turpe erit ambobus, longo mihi proximus usu,
 Si nulla libri parte legare mei.
 Ne tamen iste metus somnos tibi rumpere possit,
 Non ultra quam vis officiosus ero.

Teque tegam, qui sis, nisi cum permiseris ipse.
 Cogetur nemo munus habere meum.
 Tu modò quem poteras vel aperte tutus amare,
 Si res est anceps illa, latenter ama.

E L E G I A VII.

Ad Amicos.

Verba mihi defunt eadem tam sæpe roganti :
 Jamque pudet vanas sine carere preces.
 Tædia consumili fieri de carmine vobis,
 Quidque petam, cunctos edidicisse reor.
 Nostra quid apportet jam nostis epistola, quamvis
 Charta sit à vinclis non labefacta suis.
 Ergo muteatur scripti sententia nostri,
 Ne toties contra, quam rapit annis, eam.
 Quod bene de vobis speravi, ignoscite amici,
 Talia peccandi jam mihi finis erit.
 Ne gravis uxori dicar : quæ scilicet in me
 Quam proba, tam timida est, experiensque parum.
 Hoc quoque Naso feres : etenim pejora tulisti :
 Jam tibi sentiri sarcina nulla potest.
 Ductus ab armento taurus detrecter aratrum,
 Subtrahat & duro collæ novella iugo :
 Nos, quibus assuevit farum crudeliter uti,
 Ad mala jam pridem non sumus ulla rudes.
 Venimus in Geticos fines : moriamur in illis,
 Parcaque ad extremum, qua mea cœpit, eat.
 Spem juvat amplecti, quæ non juvat irrita semper
 Et fieri cupias, si qua futura putes.
 Proximus huic gradus est, bene desperare salutem,
 Seque semel vera scisse perisse fide.
 Curando fieri quædam majora videmus
 Vulnera quæ melius non terigisse fuit.
 Mitius ille perit subita qui mergitur unda,
 Quam sua qui liquidis brachia lassat aquis,
 Cur ego concepi Scythicis me posse carere
 Finibus, & terra prosperiore fui ?

Cus

Cur alig
 An for
 Torqueat
 Exiliu
 Est tamen
 Quam
 Magna e
 Sed G
 Dum m
 Fort

Q
 Dignu
 Sed
 Nec ra
 Hoff
 Purpur
 Sed
 Velle
 Ar
 Fæmi
 Sup
 Non
 Nu
 Trist
 Te
 Nil i
 Qu
 Clau
 H
 Hos
 H
 Qua
 T

O
permiseris ipse.
neum.
e tutus amare,
ama.

VII.

n sæpe roganti;
arere preces.
vobis,
dicisse reor.
epistola, quamvis
ra suis.

ostri,
amnis, eam.
noscite amici,
erit.
et in me
periculisque patrum.
pejora tulisti;
potest.
ter aratum,
la iugo:
deliter uti,
aus ulla rudes.
amur in illis,
mea coepit, est.
juvat irrita semper
pures.
e desperare salutem
e fide.
videmus
gisse fuit.
gitur unda,
ia lassat aquis,
osse carere
fui?

LIBER III.

299

Cur aliquid de me speravi lenius unquam?
An fortuna mihi sic mea nota fuit?
Torqueor en gravius, repetitaque forma locorum
Exilium renovat triste, recensque facit.
Est tamen utilius studium cessare meorum,
Quam, quas admorint, non valuisse preces.
Magna quidem res est, quam non audetis amici:
Sed si quis peteret, qui dare vellet, erat.
Dum modo non nobis hoc Cæsaris ira negarit;
Fortiter Euxinis immoremur aquis.

ELEGIA VIII.

Ad Maximum.

Quæ tibi quærebam memorem testantia curam,
Dona Tomitanus mittere posset ager.
Dignus es argento, fulvo quoque dignior auro:
Sed te, cum donas, ista juvare solent.
Nec tamen hæc loca sunt ullo pretiosa metallo,
Hostis ab agricola vix finit illa fodi.
Purpura sæpe tuos fulgens protexit amictus:
Sed non Sarmatico tingitur illa mari.
Vellera dura ferunt pecudes, & Palladis uti
Arte Tomitanæ non didicere nurus.
Fœmina pro lana Cerealia munera frangit:
Suppositoque gravem vertice portat aquam.
Non hic pampineis amicitur visibus ulmus:
Nulla premunt ramos pondere poma suos.
Tristia deformes pariunt absinthia campi,
Terraque de fructu quam sit amara docet.
Nil igitur tota Ponti regione sinistri,
Quod mea sedulitas mittere posset erat.
Clausa tamen nisi Scythica tibi tela phætrea:
Hoste precor fiant illa cruenta tuo.
Hos habet hæc calamos, hos hæc habet ora libellos,
Hæc viget in nostris Maxime Musa locis.
Quæ quamquam misisse pudet, quia parva videntur,
Tu tamen hæc, quæso, consule missa boni.

N 6

E L E.

ELEGIA IX.

Ad Brutum.

Quod sit in his eadem sententia Brute libellis,
 Carmina, nescio quem, carpere nostra refers.
 Nil nisi me terra fruatur ut propiore, rogare,
 Et quam sim denso cinctus ab hoste, loqui.
 O quam de multis vitium reprehendimur unum!
 Hoc peccat solum si mea Musa, bene est.
 Ipse ego librorum video delicta meorum;
 Cum sua plus iusto carmina quisque probet.
 Autor opus laudat; sic forsitan Accius olim.
 Therpsiten facie dixerat esse bona.
 Judicium tamen hic nostrum non decipit error,
 Nec quicquid genui, protinus illud amo.
Cur igitur si me video delinquere, peccem;
 Et patiar scripto crimen inesse, rogas?
 Non eadem ratio est, sentire, & demere morbos:
 Sensus inest cunctis, tollitur arte malum.
 Sæpe aliquod verbum cupiens mutare relinquo:
 Judicium vires destituuntque meum.
 Sæpe piget (quid enim dubitem tibi vera fateri?)
 Corrigere, & longi ferre laboris onus.
 Scribentem iuvat ipse favor, minuitque laborem,
 Cumque suo crescens pectore servet opus.
 Corrigere at res est tanto magis ardua, quanto
 Magnus Aristarcho major Homerus erat.
 Sic animum lento curarum frigore lædit.
 Ut cupidi si quis fræna retentet equi.
 Atque ita Di mites minuant mihi Cæsaris iram;
 Ossaque pacata nostra tegantur humo.
 Ut mihi conanti nonnunquam intendere curas,
 Fortunæ species obstat acerba meæ.
 Vixque mihi videor, faciam quod carmina, sapius;
 Inque feris curem corrigere illa Getis.
 Nil tamen est scriptis magis excusabile nostris;
 Quam sensus cunctis patens quod unus inest.

IX.

Lata fere latus cecini, cano tristia tristis:
 Conveniens operi tempus utrumque suo est,
 Quid, nisi de vitio scribam regionis amarae?
 Utque solo moriar commodiore, precor?
 Cum toties eadem dicam, vix audior ulli,
 Verbaque profectu dissimulata caret.
 Et tamē hęc eadem cum sint: non scribimus iisdem,
 Unaque per plures vox mea tentat opem.
 Anne bis ut sensum lector reperiret eundem,
 Unus amicorum Brute rogandus erat?
 Non fuit hoc tanti, confesso ignoscite docti;
 Vilior est operis fama salute mea.
 Denique materia, quam quis sibi finxerit ipse,
 Arbitrio variat multa poeta suo.
 Musa mea est index nimium quoque vera malorum,
 Atque incorrupti pondera testis habet.
 Non liber ut fieret, sed uti sua cuique daretur
 Littera, propositum, curaque nostra fuit.
 Postmodo collectas utcunque sine ordine, junxi:
 Hoc opus electum ne mihi forte putes.
 Da veniam scriptis, quorum non gloria nobis
 Causa, sed utilitas, officiumque fuit.

P U B L I I
O V I D I I
 N A S O N I S
D E P O N T O

L I B E R Q U A R T U S .
 E L E G I A I .

Ad Sex. Pompejum.

Accipe Pompei deductum carmen ab illo,
 Debitor est vitæ qui tibi Sexte suæ.
 Qui si non prohibes à me tua nomina poni,
 Accedet meritis hæc quoque summa tuis.
 Sive trahis vultus; equidem peccasse fatebor,
 Delicti tamen est causa probanda mei.
 Non potuit mea mens, esset quin grata, teneri:
 Sit, precor, officio non gravis ira pio.
 O quoties ego sum libris mihi visus in istis
 Impius, in nullo quod legerere loco!
 O quoties, alii vellem cum scribere, nomen
 Rettulit in ceras inscia dextra tuum.
 Ipse mihi placuit mendis in talibus error,
 Et vix invita est facta litura manu.
 Viderit ad summum dixi, licet ipse queratur:
 Ah pudet offensam non meruisse prius.
 Da mihi, si quid ea est, hebetantem pectora Lethen;
 Oblitus potero non tamen esse tui.
 Idque sinas oro, nec fastidita repellas
 Verba, nec officio crimen inesse putes.
 Et levis hæc meritis referatur gratia tanti:
 Si minus; invito te quoque gratus ero.
 Nunquam pigra fuit nostris tua gratia rebus,
 Nec mihi munificas arca negavit opes.
 Nunc quoque nil subitis clementia territa fatis,
 Auxilium vitæ fertque, refertque meæ.

Unde

Unde rogas forsan fiducia tanta futuri
 Sit mihi? quod fecit quisque tuerur opus.
 Ut venus artificis labor est, & gloria Coi,
 Æquoreo madidas quæ premit imbres comas.
 Arcis ut Ætææ vel eburna, vel ærea custos,
 Bellica Phidiaca stat Dea facta manu;
 Vendicat ut calamis laudem, quos fecit, equorum,
 Ut similis veræ vacca Myronis opus.
 Sic ego sum rerum non ultima Sexte tuarum,
 Tutelæque feror manus, opusque tuæ.

ELEGIA II.

Ad Severum.

Quod legis ò vates magnorum maxime vatum,
 Venit ab intonsis usque Severe Getis.
 Cujus adhuc nomen nostros tacuisse libellos,
 Si modo permittis dicere vera, pudet.
 Orba tamen numeris cessavit epistola nunquam
 Ire per alternas officiosa vices.
 Carmina sola tibi memorem testantia curam,
 Non data sunt: quid enim, quæ facis ipse, darem?
 Quis mel Aristæo, quis Baccho vina Falerna,
 Triptolemo fruges, poma det Alcinoos?
 Fertile pectus habes, interque Heliconæ colentes
 Uberius nulli provenit ista seges.
 Mittere ad hunc carmen, frondes erat addere silvis,
 Nec mihi cunctandi causa Severe fuit.
 Nec tamen ingenium nobis respondet, ut ante,
 Sed sic cum sterili vomere luttus aro.
 Scilicet ut limus venas excæcat in undis,
 Læsaque suppresso fonte resistit aqua.
 Pectora sic mea sunt limo vitata malorum,
 Et carmen vena pauperiore fluit.
 Si quis in hac ipsum terra posuisset Homerum;
 Esset, crede mihi, factus & ille Getes.
 Da veniam falso, studiis quoque fræna remissi,
 Dycitur & digitis littera rata meis.

Imperus

Unde

Impetus ille facer, qui vaturn pectora nutrit,
 Qui prius in nobis esse solebat, abest.
 Vix venit ad partes, vix sumptæ Musa tabellæ
 Imponit pigras pæne coacta manus.
 Parvaque, ne dicam, scribendi nulla voluptas
 Est mihi: nec numeris necere verba iuvat.
 Sive quod hinc fructus adeo non cepimus ullos:
 Principium nostri res sit ut ista mali.
 Sive quod in tenebris numerosus ponere gestus,
 Quodque legas nulli, scribere carmen idem est.
 Excitat auditor studium, laudataque virtus
 Crescit, & immensum gloria calcar habet.
 Hic mea cui recitem, nisi flavis scripta Corallis,
 Quasque alias gentes barbarus Ister habet?
 Sed quid solus agam? quaque infelicia perdam
 Otia materia, surripiamque diem?
 Nam neque me vinum, nec me tenet alea fallax;
 Per quæ clam taciturnum tempus abire solet.
 Nec me, quod cuperem, si per fera bella liceret;
 Oblectat cultu terra novata suo.
 Quid, nisi Pierides, solatia frigida restant,
 Non bene de nobis quæ meruere, Deæ?
 At tu, cui bibitur felicius Aonius fons,
 Utiliter studium quod tibi cedit, ama:
 Sacraque Musarum merito cole, quodque legamus
 Huc aliquid curæ mitte recentis opus.

E L E G I A III.

Ad amicum instabilem.

CONquerat, an taceam? ponam sine nomine crimem?
 An notum qui sis omnibus esse velim?
 Nomine non utar, ne commendere querela;
 Quæratunque tibi carmine fama meo.
 Dum mea puppis erat valida fundata carina;
 Qui mecum velles currere, primus eras.
 Nunc, quia contraxit vultum fortuna, recedis;
 Auxilio postquam scis opus esse tuo,

Dissi-

Dissim
 Quis
 Ille ego
 Pante
 Ille ego
 Qui
 Ille ego
 Ille e
 Ille ego
 Cui
 Sive fi
 Sei
 Aut a
 Na
 Quod
 An
 Si mi
 Ve
 Vix e
 Te
 Quid
 Nau
 Hac D
 Qu
 Quod
 Pa
 Om
 E
 Divi
 N
 Ille
 V
 Qui
 S
 Cui
 I
 Ille
 C

Dissimulas etiam, nec me vis nosse videri,
 Quisque sit audito nomine, Naso rogas.
 Ille ego sum, quanquam non vis audire, vetusta
 Pæne puer puero junctus amicitia.
 Ille ego, qui primus tua seria nosse solebam,
 Qui tibi jucundis primus adesse jocis.
 Ille ego victor, densoque domesticus usu:
 Ille ego judiciis unica Musa tuis.
 Ille ego sum, qui nunc an vivam, perfide, nescis;
 Cura tibi de quo quærere nulla fuit.
 Sive fui nunquam carus, simulasse fateris:
 Seu non fingebas, inveniære levis.
 Aut age dic aliquam quæ te mutaverit iram:
 Nam nisi justa tua est, justa querela mea est.
 Quod te nunc crimen similem vetat esse priori?
 An crimen, cœpi quod miser esse, vocas?
 Si mihi rebus opem nullam, factisque ferebas:
 Venisset verbis charta notata tribus.
 Vix equidem credo, sed & insultare jacenti
 Te mihi, nec verbis parcere, fama refert.
 Quid facis ah demens? cur si fortuna recedat;
 Naufragio lacrymas eripis ipse tuo?
 Hac Dea non stabili quam sit levis orbe fateretur;
 Quæ summum dubio sub pede semper habet.
 Quolibet est folio, quavis incertior aura:
 Par illi levitas improbe facta tua est.
 Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,
 Et subito casu, quæ valere, ruunt.
 Divitis audita est cui non opulentia Cræsi?
 Nempe tamen vitam captus ab hoste tulit.
 Ille Syracusia modo formidatus in urbe,
 Vix humili duram reppulit arte famem.
 Quid fuerat Magno majus? tamen ipse rogavit
 Summissa fugiens voce clientis opem.
 Cuique viro totus terrarum paruit orbis,
 Indigus effectus omnibus ipse magis.
 Ille Jugurthino clarus, Cimbroque triumpho;
 Quo victrix toties Consule Roma fuit.

In cœno Marius jacuit, cannaque palustri,
 Pertulit & tanto multa pudenda viro.
 Ludit in humanis divina potentia rebus,
 Et certam præfens vix habet hora fidem.
 Littus ad Euxinum, si quis mihi diceret, ibis,
 Et metues arcu ne feriare Getæ.
 I, bibe, dixissem, purgantes pectora succos,
 Quicquid & in tota nascitur Anticyra.
 Sum tamen hæc passus; nec si mortalia possem,
 Et summi poteram tela cavere Dei.
 Tu quoque fac timeas, & quæ tibi læta videntur,
 Dum loqueris, fieri tristitia posse puta.

E L E G I A I V.

Ad Sex. Pompejum.

Nulla dies adeo est australibus humida nimbis,
 Non intermissis ut fluat imber aquis.
 Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo,
 Mistra fere duris utilis herba rubis.
 Nil adeo fortuna gravis miserabile fecit,
 Ut minuant nulla gaudia parte malum.
 Ecce domo, patriaque carens, oculisque mebrum;
 Naufragus in Getici littoris ætus aquas;
 Qua tamen inveni vultum diffundere causa
 Possim, fortunæ nec meminisse meæ.
 Nam mihi cum fulva tristis spatia ret arena,
 Visa est à tergo penna dedisse sonum.
 Respicio: nec corpus erat, quod cernere possem;
 Verba tamen sunt hæc aure recepta mea.
 En ego lætarum venio tibi nuncia rerum,
 Fama per immensas aëre lapsa vias.
 Consule Pompejo, quo non tibi charior alter,
 Candidus & felix proximus annus erit.
 Dixit, & ut læto Pontum rumore replevit,
 Ad gentes alias hinc Dea vertit iter.
 At mihi dilapsis inter nova gaudia curis,
 Excidit asperitas hujus iniqua loci.

Ergo

Ergo ubi
 Pulsu
 Purpura
 Ne rit
 Cerner
 Et pop
 Templac
 Et fier
 Colla b
 Quos
 Cumqu
 Esse
 Curia t
 Inter
 Hos ub
 Urqu
 Egeris &
 Qui c
 Inde do
 Offici
 Me mis
 Nec pe
 Quod lic
 Aspici
 Di facia
 Nomi
 Hæc tua
 Protin
 Te lev
 Verb
 Longa v
 Teda
 Cum ge
 Et ma

Ergo ubi, Jane biceps, longum reseraveris annum,
 Pulsus & à sacro mense December erit;
 Purpura Pompejum summi velabit honoris,
 Ne titulis quicquam debeat ille suis.
 Cernere jam video rumpi pæne atria turba,
 Et populum lædi deficiente loco.
 Templaque Tarpejæ primum tibi sedis adire,
 Et fieri faciles in tua vota Deos.
 Colla boves niveos certe præbere securi,
 Quos aluit campis herba Falisca suis.
 Cumque Deos omnes, tum quos impensius æquos
 Esse tibi cupias, cum Jove Cæsar erit.
 Curia te excipiet, patresque ex more vocati
 Intendent aures ad tua verba suas.
 Hos ubi facundo tua vox hilaraverit ore,
 Urque solet, tulerit prospera verba dies;
 Egeris & meritas superis cum Cæsare grates,
 Qui causam, facias cur ita sæpe, dabit?
 Inde domum reperes toto comitante Senatu;
 Officium populi vix capiente domo.
 Me miserum! turba quod non ego cernor in illa,
 Nec poterunt istis lumina nostra frui!
 Quod licet, absentem qua possum mente videbo:
 Aspiciet vultus Consulis illa sui.
 Di faciant, aliquo subeat tibi tempore nostrum
 Nomen, & Heu, dicas, quid miser ille facit?
 Hæc tua protulerit si quis mihi verba, fatebor
 Protinus exsilium mitius esse meum.

ELEGIA V.

Ad eundem jam Consulem.

ITe leves elegi doctas ad Consulis aures;
 Verbaque honorato fertè legenda viro.
 Longa via est, nec vos pedibus proceditis æquis;
 Tectaque brumali sub nive terra latet.
 Cum gelidam Thracen, & opertum nubibus Æmū,
 Et maris Jonij transieritis aquas.

Luce

Luce minus decima dominam venietis in urbem ;
 Ut festinatum non faciatis iter.
 Protinus inde domus vobis Pompeja petatur ,
 Non est Augusto junctior ulla foro.
 Si quis , ut in populo , qui sitis , & unde requirat ;
 Nomina decepta quælibet aure ferat.
 Ut sit enim tutum , sicut reor esse , fateri ;
 Verba minus certe ficta timoris habent.
 Copia nec vobis ullo prohibente videndi
 Consulis , ut limen contigeritis , erit.
 Aut reget ille suos , dicendo jura Quirites ;
 Conspicuum signis cum premet altus ebur.
 Aut populi reditus positam componet ad aulam ;
 Et minui magnæ non sinet urbis opes :
 Aut ut erunt patres in Julia templa vocati ;
 De tanto dignis consule rebus ager.
 Aut feret Augusto solitam , natoque salutem ;
 Deque parum noto consulat officio.
 Tempus ab his vacuum Cæsar Germanicus omne
 Auferet , à magnis hunc colit ipse Deis.
 Cum tamen à turba rerum requieverit harum ;
 Ad vos mansuetas porrigit ille manus :
 Quidque parens ego vester agam , fortasse requireret ;
 Talia vos illi reddere verba volo :
 Vivit adhuc , vitamque tibi debere fatetur ;
 Quod prius à miti Cæsare munus habet.
 Te sibi , cum fugeret , memori solet ore referre ;
 Barbariæ tutas exhibuisse vias.
 Sanguine Bistonium quod non tepescerit enses ;
 Effectum cura pectoris esse tui.
 Addita præterea vitæ quoque multa tuendæ
 Munera , ne proprias attenuaret opes.
 Pro quibus ut meritis referatur gratia , jurat ;
 Se fore mancipium tempus in omne tuum.
 Nam prius umbrosa carituros arbore montes ;
 Et freta velivolæ non habitura rates.
 Fluminaque in fontes cursu reditura supino ;
 Gratia quam meriti possit abire tui.

Hæc ubi dixeritis, seruet sua dona, rogate,
Sic fuerit vestrae causa peracta viæ.

ELEGIA VI.

Ad Brutum.

OUam legis, ex illis tibi venit epistola Brute,
Nasonem nolles in quibus esse locis.
Sed quod tu nolles, voluit miserabile fatum,
Hei mihi plus illud, quam tua vota, valet!
In Scythia nobis quinquennis Olympias acta est:
Jam tempus lustræ transit in alterius.
Perstat enim fortuna tenax, votisque malignum
Opponit nostris insidiosa pedem.
Certus eras pro me, Fabiæ laus maxima gentis,
Numen ad Augustum supplice voce loqui.
Occidis ante preces, causamque ego Maxime mortis,
Nec fueram tanti, me reor esse tuæ.
Jam timeo nostram cuiquam mandare salutem:
Ipsam morte tua concidit auxilium.
Cæperat Augustus deceptæ ignoscere culpæ,
Spem nostram, terras deseruitque simul.
Quale tamen potui de cælitæ Brute recenti
Vestra procul positus carmen in ore dedi.
Quæ prosit pietas utinam mihi, sitque malorum
Jam modus, & factæ mitior ira domus!
Te quoque idem, liquido possum jurare, precari
O mihi non dubia cognite Brute fide!
Nam cum præstiteris verum mihi semper amorem,
Hic tamen adverso tempore crevit amor.
Quique tuas pariter lacrymas, nostrasque videret;
Passuros pœnam crederet esse duos.
Lenem te miseris genuit natura, nec ulli
Mitius ingenium, quam tibi, Brute dedit.
At qui, quid valeas, ignoret Marto forensi;
Possè tuo peragi vix putet ore reos.
Scilicet ejusdem est, quàmvis pugnare videtur,
Supplicibus facilem, fontibus esse trucem.

Cum

Cum tibi suscepta est legis vindicta severæ ;
 Verba velut tinctum singula virus habent.
 Hostibus eveniat, quam sis violentus in armis
 Sentire, & linguæ tela subire tuæ.
 Quæ tibi tam tenui cura limantur, ut omnes
 Istius ingenium corporis esse negent.
 At si quem lædi fortuna cernis iniqua,
 Mollior est animo fœmina nulla tuo.
 Hoc ego præcipue sensi, cum magna medrum
 Notitiam pars est inficiata mei.
 Immemor illorum, vestri non immemor unquam,
 Qui mala sollicite nostra levatis, ero.
 Et prius his nobis nimium conterminus Ister,
 In caput Euxino de mare vertet iter.
 Utque Thyestæ redeant si tempora mensæ,
 Solis ad Eoas currus agetur aquas :
 Quam quisquam vestrum, qui me doluistis adæptum,
 Arguat ingratum non meminisse sui.

E L E G I A VII.

Ad Vestalem.

Missus es Euxinas quoniam Vestalis ad oras,
 Ut positis reddas jura sub axe locis ;
 Aspicias en præsens quali jaceamus in arvo,
 Nec me testis eris falsa solere queri.
 Accedet voci per te non irrita nostræ,
 Alpinis juvenis regibus orbe, fides.
 Ipse vides certe glacie concresecere Pontum,
 Ipse vides rigido stantia vana gelu:
 Ipse vides onerata ferox ut ducat Jazis
 Per medias Istri plaustra bubulcus aquas.
 Aspicias & mitti sub adunco toxica ferro,
 Ac telum causas mortis habere duas.
 Atque utinam pars hæc tantum spectata fuisset,
 Non etiam proprio cognita Marte tibi.
 Tenditis ad primum per densa pericula pilum,
 Contigit ex merito qui tibi nuper honor.

Sit

Sit licet
 Ipsa
 Non ne
 Pun
 Non ne
 Scuti
 Nam
 Urbs
 Sithoni
 Host
 Donec
 Intu
 At tibi
 Veni
 Nec mo
 Fortia
 Ingentiq
 Saxaq
 Nec te n
 Nec qu
 Spicula cu
 Parsque
 Nec corpu
 Sed mi
 Talis apu
 Dicitu
 Ut propit
 Resque
 Dicere di
 Quotq
 Ense tuo f
 Imposi
 Pagnat ad
 Multaq
 Sed tantun
 Ante ci
 Vincitur
 Sunt tu

Sit licet hic titulus plenis tibi fructibus ingens,
 Ipsa tamen virtus ordine major erit.
 Non negat hoc Ister, cujus tua dextera quondam
 Puniceam Getico sanguine fecit aquam.
 Non negat Ægyptos, quæ te subeunte recepta,
 Sensit in ingenio nil opis esse loci.
 Nam, dubium est positu melius defensa, manuæ;
 Urbs erat in summo nubibus æqua jugo.
 Sithonio regi ferus interceperat illam
 Hostis, & creptas victor habebat opes.
 Donec fluminea devecta Vitellius unda,
 Intulit exposito milite signa Getis.
 At tibi progenies alti fortissima Donni,
 Venit in adversos impetus ire viros.
 Nec mora conspicuus longe fulgentibus armis,
 Fortia ne possint facta latere, caves.
 Ingentique gradu contra ferrumque, locumque,
 Saxaque brumali grandine plura subis.
 Nec te missa super jaculorum turba moratur,
 Nec quæ vipereo tela cruore madent.
 Spicula cum pictis hærent in casside pennis,
 Parsque fere scuti vulnere nulla vacat.
 Nec corpus cunctos feliciter effugit ictus,
 Sed minor est acri laudis amore dolor.
 Talis apud Trojam Danais pro navibus Ajax
 Dicitur Hectoreas sustinuisse faces.
 Ut propius ventum est, admotaque dextera dextræ,
 Resque fero potuit cominus ense geri:
 Dicere difficile est, quid Mars tuus egerit illic,
 Quotque neci dederit, quosque, quibusque modis.
 Ense tuo factos calcabas victor acervos,
 Impositoque Getes sub pede multus erat.
 Pugnat ad exemplum primi minor ordine pili,
 Multaque fert miles vulnera, multa facit.
 Sed tantum virtus alios tua præterit omnes,
 Ante citos quantum Pegasus ibat equos.
 Vincitur Ægyptos, testataque tempus in omne,
 Sunt tua, Vestalis, carmine facta meo.

ELEGIA VIII.

Ad Suillum.

Littera fera quidem, studiis exculte Suilli,
 Huc tua pervenit, sed mihi grata tamen.
 Qua, pia si posset superos lenire rogando
 Gratia, laturum te mihi dicis opem.
 Ut jam nil præstes, animi sum factus amici
 Debitor, & meritum, velle juvare, voco.
 Impetus iste tuus longum modo duret in ævum,
 Neve malis pietas sit tua lassa meis.
 Jus aliquod faciunt affinia vincula nobis,
 Quæ semper maneant illabefacta precor.
 Nam tibi quæ conjux, eadem mihi filia pæne est:
 Et quæ te genetum, me vocat illa virum.
 Hei mihi si lectis vultum tu versibus istis.
 Ducis, & affinem te pudet esse meum.
 At nihil hic dignum poteris reperire pudore;
 Præter fortunam, quæ mihi cæca fuit.
 Seu genus excutias, equites, ab origine prima,
 Usque per innumeros inveniemur avos.
 Sive velis, mores qui sint inquirere nostri,
 Errorem misero detrahe: labe careat.
 Tu modo, si quid agi sperabis posse precando,
 Quos colis exora supplice voce Deos.
 Di tibi sunt, Cæsar juvenis, tua numina placata,
 Hac certè nulla est notior ara tibi.
 Non sinit illa sui vanas antistitis unquam
 Esse preces, nostris hinc pete rebus opem.
 Quamlibet exigua si nos ea juverit aura,
 Obruta de mediis cymba resurget aquis.
 Tunc ego thura feram rapidis solemnia flammis,
 Et quantum valeant numina, testis ero.
 Nec tibi de Pario statuam Germanice templum
 Marmore, carpit opes illa ruina meas.
 Tempa domus facient vobis, urbesque beatæ:
 Naso suis opibus, carmine gratus erit.

diis exultet Sullis,
 mihi grata tamen
 venire rogando
 ai dicis opem.
 sum factus amici
 velle iuvare, vos
 modo duret in zeta
 a lassa meis.
 vincula nobis,
 labefacta precor.
 dem mihi filia pen
 ne vocat illa virum.
 u versibus istis.
 det esse meum.
 reperite pudor;
 mihi caeca fuit.
 s, ab origine pu
 veniemur avos.
 inquirere nostri,
 e: labe careat.
 tabis posse precande
 ter voce Deos.
 nis, tua numina par
 or ara tibi.
 tritibus unquam
 ne pere rebus opem
 ca juverit aura;
 sa resurget aquis.
 pidis solemnna fl
 sumina, testis em
 m Germanice temp
 pes illa ruina mens
 vobis, urbesque de
 unius gratas est.

Parva quidem fateor pro magnis munera reddi,
 Cum pro concessa verba salute damus.
 Sed qui, quā potuit, dat maxima, gratus abunde est,
 Et finem pietas contigit illa suum.
 Nec quæ de parva pauper Dis libar acerra,
 Thura minus grandi quam data lance valent.
 Agnaque tam lactens, quam gramine pasta Falisco;
 Victima Tarpejos inficit ieta focos.
 Nec tamen officio vatū per carmina factō,
 Principibus res est aptior ulla viris.
 Carmina vestrarum peragunt præconia laudum;
 Neve sit astorum fama caduca cavent.
 Carmine fit vivax virtus, expersque sepulchri,
 Notitiam feræ posteritatis habet.
 Tabida consumit ferrum, lapidemque vetustas,
 Nullaque res majus tempore robur habet.
 Scripta ferunt annos; scriptis Agamemnona nosse,
 Et quisquis contra, vel simul arma tulit.
 Quis Thebas, septemque duces sine carmine nosset:
 Et quicquid post hæc, quicquid, & ante fuit?
 Di quoque carminibus (si fas est dicere) fiunt:
 Tantaque majestas ore canentis eget.
 Sic Chaos ex illa naturæ mole prioris
 Digestum partes scimus habere suas.
 Sic affectantes cælestia regna Gigantes
 Ad Styga nubifero vindicis igne datos.
 Sic victor laudem superatis Liber ab Indis.
 Alcides capta traxit ab Oecalia.
 Et modo Cæsar avum quem virtus addidit astris,
 Sacrarunt aliqua carmina parte tuum.
 Si quid adhuc igitur vivi Germanice nostro
 Restat in ingenio, serviet omne tibi.
 Non potes officium vatis contemnere vates:
 Iudicio pretium res habet ista tuo.
 Quod nisi te nomen tantum ad majora vocasset,
 Gloria Pieridum summa futurus eras.
 Sed dare materiam nobis quam carmina, mavis,
 Nec tamen ex toto deserere illa potes.

Nam modo bella geris, numeris modo bella coerces,
 Quodque aliis opus est, hoc tibi lusus erit.
 Utque nec ad citharā, nec ad arcū segnis Apollo est,
 Sed venit ad sacras nervus uterque manus.
 Sic tibi nec docti defunt, nec principis artes,
 Mistā sed est animo cum Jove Musa tuo.
 Quæ quoniam nec nos unda submovit ab illa,
 Ungula Gorgonii quam cava fecit equi.
 Profit, opemque ferat communia sacra tueri,
 Atque iisdem studiis imposuisse manus.
 Littora pellitis nimium subjecta Corallis,
 Ut tandem sævos effugiamque Geras.
 Clausaque si misero patria est, ut ponar in illo,
 Qui minus Ausonia distet ab urbe loco.
 Unde tuas possim laudes celebrare recentes,
 Magnaque quam minima facta referre mora.
 Tangat ut hoc votum cœlestia, care Suilli,
 Numina, pro focero pæne precare tuo.

E L E G I A IX.

Ad Gracinum.

U^Nde licet, non unde juvat, Græcine salutem
 Mittit ab Euxinis hanc tibi Naso vadis.
 Misique Di faciant auroram occurrat ad illam,
 Bis senos fasces quæ tibi prima dabit.
 Et quoniam sine me ranges Capitolia Consul,
 Et fiam turbæ pars ego nulla tuæ.
 In domini subeat partes; & præstet amici
 Officium jussu littera nostra die.
 Atque ego si fatis genitus melioribus essem,
 Et mea sincero curreret axe rota.
 Quo nunc nostra manus per scriptum fungitur, esset
 Lingua salutandi munere functa tui.
 Gratulusque darem cum dulcibus oscula verbis,
 Nec minus ille meus, quam tuus esset honor.
 Illa (confiteor) sic essem luce superbus,
 Ut caperet fastus vix domus ulla meos.

Dupl-

Dumque latus sancti cinget tibi turba Senatus,
 Consulis ante pedes ire juberet eques.
 Et quanquam cuperem semper tibi proximus esse,
 Gauderem lateris non habuisse locum,
 Nec querulus, turba quamvis elideret, essem,
 Sed foret à populo tum mihi dulce premi.
 Prospicerem gaudens, quantus foret agminis ordo,
 Denaque quam longum turba teneret iter.
 Quoque magis noris quam me vulgaria tangant,
 Spectarem, qualis purpura te tegeret.
 Signa quoque in sella nossem formata curuli,
 Et torum Numida sculptile dentis opus.
 At cum Tarpejas esses deductus in arces,
 Dum caderet jussu victima sacra tuo;
 Me quoque secreto grates sibi magnus agentem
 Audisset media qui sedet æde Deus,
 Thuraque mente magis, plena quam læce dedissem;
 Ter quater imperii lætus honore tui.
 Hic ego præsentem inter numerarer amicos;
 Mihi jus urbis si modo fata darent.
 Quaque mihi sola capitur nunc mente voluptas,
 Tunc oculis etiam percipienda foret.
 Non ita cœlitibus visum est, & forsitan æquis:
 Nam quid me pœnæ causa negata juvet?
 Mente tamén, quæ sola loco non exulat, utar:
 Prætextam, fasces aspiciamque tuos.
 Hæc modò te populo reddentem jura videbit,
 Et se secretis finget adesse tuis.
 Nunc longi reditus hastæ supponere Iustri
 Credet; & exacta cuncta locare fide.
 Nunc facere in medio sacundum verba Senatu,
 Publica quærentem quid petat utilitas.
 Nunc pro Cæsaribus superis decernere grates,
 Albave opimorum colla ferire boum.
 Atque utinam, cum jam fueris potiora precatus,
 Ut mihi placetur principis ira, roges.
 Surgat ad hanc vocem plena pius ignis ab ara,
 Derque bonum vqto lucidus omen apex.

Interea qua parte licet, ne cuncta queramur,
 Hic quoque te festum Consule tempus agam.
 Altera lætitia est, nec cedens causa priori:
 Successor tanti frater honoris erit.
 Nam tibi finitum summo Græcine Decembri
 Imperium Jani suscipit ille die.
 Quæque est in vobis pietas, alterna feretis
 Gaudia, tu fratris fascibus, ille tuis.
 Sic tu bis fueris Consul, bis Consul & ille,
 Inque domo binus conspicietur honor.
 Qui quanquam est ingens, & nullum Martia summo
 Altius Imperium Consule Roma videt;
 Multiplicat tamen hunc gravitas auctoris honorem:
 Et majestatem res data dantis habet.
 Judiciis igitur liceat Flaccoque, tibi que,
 Talibus Augusti tempus in omne frui.
 Cum tamen à rerum cura propiore vacabit;
 Vota precor votis addite vestra meis.
 Et si qua dabit aura sinum, jactate rudentes,
 Excet è Stygiis ut mea navis aquis.
 Præfuit his Græcine locis modo Flaccus, & illo
 Ripa ferox Istri sub duce tuta fuit.
 Hic tenuit Mylas gentes in pace fideli,
 Hic arcu filios terruit ense Getas.
 Hic raptam Trœzen celeri virtute recepit,
 Infecitque fero sanguine Danubium.
 Quære loci faciem, Scythicique incommoda cœli,
 Et quam vicino terreat hoste, roga.
 Sintne litæ tenues serpentis felle sagittæ:
 Fiat an humanum victima dira caput.
 Mentiar, an coeat duratus frigore Pontus,
 Et teneat glacies jugera multa freti.
 Hæc ubi narrarit, quæ sit mea fama, require,
 Quoque modo peragam tempora dura, roga.
 Non sumus hic odio, nec scilicet esse meremur,
 Nec cum fortuna mens quoque versa mea est.
 Illa quies animi est, quam tu laudare solebas,
 Ille vetus solito perstat in ore pudor.

Sic ego sum longe, sic hic ubi barbarus hostis,
 Ut fera plus valeant legibus arma, facit.
 Rem queat ut nullam tot jam Græcine per annos;
 Fœmia de nobis virve, puerve queri.
 Hoc facit, ut misero faveant, adsintque Tomitæ:
 Hæc quoniam tellus testificanda mihi est.
 Illi, me qui velle vident, discedere malunt:
 Respectu cupiunt hic tamen esse sui.
 Nec mihi credideris: extant decreta, quibus nos
 Laudat, & immunes publica cera facit.
 Conveniens miseris & quanquam gloria non est,
 Proxima dant nobis oppida munus idem.
 Nec pietas ignota mea est: videt hospita terra,
 In nostra sacrum Cæsaris esse domo.
 Stant patiter natusque pius, conjuxque sacerdos,
 Numina jam factio non leviora Deo.
 Non desit pars ulla domus; stat uterque nepotum:
 Hic aviæ lateri proximus, ille patris.
 His ego doctores cum thure precantia verba,
 Eoo quoties surgit ab orbe dies.
 Tota, licet quaras, hoc me non fingere dicet
 Officii testis Pontica terra mei.
 Pontica me tellus quantis hæc possumus ora,
 Natalem ludis scit celebrare Dei.
 Nec minus hospitibus pietas est cognita talis,
 Misit in has si quos longa Propontis aquas.
 Is quoque, quo levior fuerat sub Præside Pontus,
 Audierit frater forsitan ista tuis.
 Fortuna est impar animo, talique libenter
 Exiguas carpo munere pauper opes.
 Nec vestris damus hæc oculis, procul orbe remoti:
 Contenti tacita sed pietate sumus.
 Et tamen hæc tangent aliquando Cæsaris aures,
 Nil illum toto quod fit in orbe latet.
 Tu certe scis hæc superis adscite, videsque
 Cæsar; & est oculis subdita terra tuis.
 Tu nostras audis inter convexa locatus
 Sidera sollicito quas damus ore preces.

Pervenient istuc & carmina forsitan illa,
 Quæ de te nisi cœlite facta novo.
 Auguror his igitur flecti tua numina, nec tu
 Immerito nomen mite parentis habes.

E L E G I A X.

Ad Albinovanum.

HÆc mihi Cimmerio bis tertia ducitur æstas
 Littore; pellitos inter agenda Getas.
 Et quos tu silices, & quod, carissime ferrum
 Duritiæ confers Albinovane meæ?
 Gutta cavat lapidem, consumitur annulus usu,
 Et teritur pressa vomer aduncus humo.
 Tempus edax igitur, præter nos, omnia perdit.
 Cessat duritia mors quoque victa mea.
 Exemplum est animi nimium patientis Ulysses,
 Jactatus dubio per duo lustra mari.
 Tempora solliciti, sed non tamen omnia, fati
 Pertulit, & placidæ sæpe fuere mores.
 An grave sex annis pulchram fovisse Calypso,
 Æquoreæque fuit concubuisse Deæ?
 Excipit Hipporades, qui dat pro munere ventos,
 Curvet ut impulsos utilis aura sinus.
 Nec bene cantantes labor est audire puellas,
 Nec degustanti lotos amara fuit.
 Hos ego, qui patriæ faciant obliviam, succos
 Parte meæ vitæ, si modo dentur, emam.
 Nec tu contuleris urbes Læstrygonis unquam
 Gentibus, obliqua quas obit Ister aqua.
 Nec vincet Cyclops sævum feritate Phycem
 Qui quota terroris pars solet esse mei!
 Scylla feris truncos cum latret ab inguine monstros;
 Heniochæ nobis plus nocuere rates.
 Nec potes infestis conferre Charybdi Achæis,
 Ter licet epotet, ter vomat illa fretum.
 Qui quanquam dextra regione licentius errant;
 Securum latus hoc non tamen esse sinunt.

Hic

Hic agri in frondes, hic spicula tecta venenis,

Hic freta vel pediti pervia reddit hyems.

Ut qua remus iter pulsus modo fecerat undis,

Siccus contempta naue viator eat.

Qui veniunt istinc, vix vos ea credere dicunt

Quam miser est, qui fert asperiora fide?

Crede tamen, nec te causas nescire sinemus,

Horrida Sarmaticum cur mare duret hyems.

Proxima sunt nobis plaustrum præsentia formam,

Et quæ præcipuum sidera frigus habent.

Hinc oritur Boreas, oræque domesticus huic est,

Et sumit vires à propiore loco.

At notus, adverso tepidus qui spirat ab axe,

Est procul, & rarus, languidiorque venit.

Adde quod hic clauso miscentur flumina Ponto,

Vimque fretum multo perdit ab amne suam.

Huc Lycus, huc Sagaris, Peniusq; Hispanisq; Cratesq;

Influit, & crebro vortice tortus Halys.

Partheniusque rapax, & volvens saxa Cynapes

Labitur, & nullo tardior amne Tyras.

Et tu femineæ Thermodon cognite turmæ,

Et quondam Grajis Phasi petite viris.

Cumque Borysthenio liquidissimus amne Dyraspes,

Et tacite peragens lene Melanthus iter.

Quique duas terras, Asiam, Cædmiq; sororem

Separat, & cursus inter utramque facit.

Innumerique alii, quos inter maximus omnes

Cedere Danubius se tibi Nile negat.

Copia tot laticum, quas auget, adulterat undas,

Nec patitur vires æquor habere suas.

Quin etiam stagno similis, pigraque paludi

Cæruleus vix est, diluiturque color.

Innatat unda fæto dulcis, leviorque marina est,

Quæ proprium misto de sale pondus habet.

Si roget hæc aliquis, cur sint narrata Pedoni,

Quidve loqui certis juverit ista modis;

Detinui, dicam, curas, tempusque sefelli:

Hunc fructum præsens attulit hora mihi.

Absumimus solito, dum scripsimus ista, dolori,
 In mediis nec non sensimus esse Getis.
 At tu non dubito, cum Thesea carmine laudes;
 Materiae titulos quin tuare tuæ.
 Quemque refers, imitare virum, vetar ille profecto
 Tranquilli comitem temporis esse fidem.
 Qui quanquam est factis ingens, & conditus à te,
 Vix tantus, quanto debuit ore cani.
 Est tamen ex illo nobis imitabile quiddam,
 Inque fide Theseus quilibet esse potest.
 Non tibi sunt hostes ferro, clavaque domandi,
 Per quos vix illi pervius Isthmos erat:
 Sed præstandus amor, res non operosa volenti.
 Quis labor est puram non temerasse fidem?
 Hæc tibi qui perstas indeclinatus amico;
 Non est quod lingua dicta querente putes.

E L E G I A X I.

Ad Gallionem.

Gallo, crimen erit vix excusabile nobis,
 Carmine te nomen non habuisse meo.
 Tu quoque enim (memini) cœlesti cuspide facta,
 Fovisti lacrymis vulnera nostra tuis.
 Atque utinam rapti jactura læsus amici,
 Sensisses ultra, quod quererere, nihil.
 Non ita Dis placuit, qui te spoliare pudica
 Conjuge crudeles non habuere nefas.
 Nuncia nam luctus mihi nuper epistola venit.
 Lectaque cum lacrymis sunt tua damna meis.
 Sed neque solari prudentem stultior ausim,
 Verbaque doctorum nota referre tibi:
 Finitumque tuum, si non ratione, dolorem,
 Ipsa jam pridem suspicor esse mora.
 Dum tua pervenit, dum littera nostra recurrens:
 Tot maria, & terras permeat, annus abit.
 Temporis officium est solatia dicere certi,
 Dum dolor in cursu est, dum petit æger opem.

At

At cum longa dies sedavit vulnera mentis,
 Intempesive qui monet, illa novat.
 Adde quod (atque, utinam verum tibi venerit omen)
 Conjugio felix jam potes esse novo.

ELEGIA XII.

Ad Tuiticanum.

Quo minus in nostris ponaris amice libellis,
 Nominis efficitur conditione tui.
 At ego non aliū prius hoc dignarer honore:
 Est aliquis nostrum si modo carmen honor.
 Lex pedis officio, fortunaque nominis obstat,
 Quaque meos adeas est via nulla modos.
 Nam pudet in geminos ita nomen scindere versus;
 Desinat ut prior hoc, incipiatque minor.
 Et pudeat, si te qua syllaba parte moratur,
 Arctius appellem, Tuiticanumque vocem.
 Et potes in versum Tuiticani more venire,
 Fiat ut è longa syllaba prima brevis.
 Aut ut ducatur, quæ nunc correptius exit,
 Et sit porrecta longa secunda mora.
 His ego si vitiiis ausim corrumpere nomen,
 Ridear, & merito pectus habere neger.
 Hæc mihi causa fuit dilati muneris hujus,
 Quod meus adjecto sœnore reddet ager.
 Teque canam quacunque nota: tibi carmina mittam
 Pæne mihi puero cognite pæne puer:
 Perque tot annorum seriem, quot habemus uterque,
 Non mihi quam fratri frater amate minus.
 Tu bonus hortator, tu duxque, comesque fuisti,
 Cum regerem tenera frena novella manu.
 Sæpe ego correxi sub te censore libellos,
 Sæpe tibi admonitu facta litura meo est.
 Dignum Mæoniis Phæacida condere chartis,
 Cum te Pierides perdocuere Deæ.
 Hic tenor, hæc viridi concordia cæpta juventa
 Venit ad albentes illabefacta comas.

Quæ nisi te moveant, duro tibi pectora ferro
 Esse, vel invicto clausa adamante putem.
 Sed prius huic desint & bellum, & frigora terræ,
 Invisus nobis quæ duo Pontus habet,
 Et tepidus Boreas, & sit præfrigidus Auster,
 Et possit fatum mollius esse meum;
 Quam tua sint lapsa præcordia dura sodali.
 Hic cumulus nostris absit; abestque malis.
 Tu modo per superos, quorum certissimus ille est,
 Quo tuus assidue principe crevit honor,
 Effice, constanti profugum pietate tuendo,
 Ne sperata ræam deserat aura ratem.
 Quid mandem, quæris? peream: nisi dicere vix est,
 Si modo, qui perit, ille perire potest.
 Nec, quid agam invenio, nec quid nolimve, velimve,
 Nec satis utilitas est mea nota mihi.
 Crede mihi, Miseros prudentia prima relinquit,
 Et sensus cum re, consiliūque fugit.
 Ipse precor quæras qua sim tibi parte juvandus,
 Quoque viam facias ad mea vota vado.

E L E G I A XIII.

Ad Carum.

O Mihi non dubios inter memorande sodales,
 Qui quod es, id vere Care vocaris, ave.
 Unde saluteris, color hic tibi protinus index,
 Et structura mei carminis esse potest.
 Non quia mirifica est, sed quod non publica certet;
 Qualis enim cunque est, non latet esse meam.
 Ipse quoque ut chartæ titulum de fronte revellas,
 Quod sit opus videor dicere posse tuum.
 Quamlibet in multis positus noscere libellis,
 Perque observatas inveniere notas.
 Prodent autorem vires, quas Hercule dignas
 Novimus, atque illi, quem canis ipse, pares.
 Et mea Musa potest proprio deprensa colore,
 Insignis vitis forsitan esse suis.

Tam

tibi pectora fetto
 damante putem.
 um, & frigora
 ontus habet,
 refrigeridus Austri,
 esse mecum;
 dia dura sodali.
 t; abestque malis
 orum certissimus ille
 e crevit honor,
 u pietate tuendo,
 a aura ratem.
 ream: nisi dicere tunc
 e perire potest.
 e quid nolimve, velim
 nota mihi.
 raia prima relinquit
 umque fugit.
 bi parte iuvandus,
 vora vado.

X I I I.

memorande sodales
 late vocaris, ave.
 bi protinus index,
 esse potest.
 quod non publica
 non latet esse mon
 am de fronte re
 e posse tuum.
 e molere libellis,
 ere notas.
 as Hercule dignas
 uem canis ipse, p
 deprenta coler,
 e suis.

LIBER IV.

Tam mala Therpsiten prohibebat forma latere,
 Quam pulchra Nireus conspiciendus erat.
 Nec te mirari, si sunt vitiosa, decebit
 Carmina, quæ faciam pæne poeta Getes.
 Ah pudet, & Getico scripsi sermone libellum,
 Structaque sunt nostris barbara verba modis.
 Et placui (gratare mihi) cœpique poetæ
 Inter inhumanos nomen habere Getas.
 Materiam quæris? laudes de Cæsare dixi:
 Adjuta est novitas numine nostra Dei.
 Nam patris Augusti docui mortale fuisse
 Corpus; in ætherias numen abisse domos.
 Esse parem virtute patri, qui fræna rogatus
 Sæpe recusati cepit imperiū.
 Esse pudicarum te Vestam Livia matrum,
 Ambiguam nato dignior, anne viro.
 Esse duos juvenes firma adjumenta parentis,
 Qui dederint animi pignora certa sui.
 Hæc ubi non patria per legi scripta Camæna,
 Venit & ad digitos ultima charta meos.
 Et caput, & plenas omnes movere pinnetras,
 Et longum Getico murmur in ore fuit.
 Atque aliquis, Scribas hæc cum de Cæsare, dixit:
 Cæsaris imperio restituendus eras.
 Ille quidem dixit, sed me jam Care nivali
 Sexta relegarum bruma sub axe viro.
 Carmina nil profunt: nocuerunt carmina quondam:
 Primaque tam miseræ causa fuere fugæ.
 At tu per studii comarunia fœdera sacri,
 Per non vile tibi nomen amicitia.
 Sic capto Latius Germanicus hoste carenis,
 Materiam vestris præbeat ingeniis.
 Sic valeat pueri; votum commune duorum,
 Quos laus formandos est tibi magna datus.
 Quanta pores præbe nostræ monumenta salutis:
 Quæ nisi murato nulla futura loco est.

ELEGIA XIV.

Ad Tuticanum.

HÆc tibi mittuntur, quæ sum modo carmine que-
 Non aptum numeris nomen habere meis. (Istus
 In quibus excepto quod adhuc utcumque valemus,
 Nil me præterea, quod juvet, invenies.
 Ipsa quoque est inuisa ialus, suntque ultima vota,
 Quolibet ex istis scilicet ire locis.
 Nulla mihi cura est, terra quo mittar ab ista:
 Hac quia, quam video, gratior omnis erit.
 In medias Syrtis, mediam mea vela Charybdin
 Mittite, præsentidum careamus humo.
 Styx quoque, si quid ea est, bene commutabitur Isthos:
 Si quid & inferius, quam Stygia, mundus habet.
 Gramina cultus ager, frigus minus odit hirundo:
 Proxima Marticolis quam loca Naso Getis.
 Talia succensent propter mihi verba Tomitæ;
 Iraque carminibus publica mora meis.
 Ergo ego cessabo nunquam per carmina lædi,
 Plectar & incauto semper ab ingenio?
 Ergo ego ne scribam: digitos incidere cunctor?
 Telaque adhuc demens, quæ nocuere, sequor?
 Ad veteres scopulos iterum divertor, & illas,
 In quibus offendit naufraga puppis, aquas.
 Sed nihil admisi: nulla est mea culpa, Tomitæ,
 Quos ego, cum loca sim vestra perosus, amo.
 Quilibet excutiat nostri monumenta laboris;
 Littera de vobis est mea quæstæ nihil.
 Frigus, & incursum omni de parte timendos,
 Et quod pulsetur murus ab hoste, queror.
 In loca, non homines, verissima crimina dixi:
 Culpatis vestrum vos quoque sæpe solum.
 Effet perpetuo sua quam vitabilis Aëra,
 Ausa est agricolæ Musa docere senis.
 At fuerat terra genitus, qui scripsit in illa:
 Intumuit yati non tamen Aëra suo.

Quis

Quis patriam solerte magis dilexit Ulysse?

Hoc tamen asperitas indice dicta loci est.

Non loca, sed mores scriptis vexavit amaris.

Sextius Aufonius, actaque Roma rea est.

Falsa tamen passa est æqua convicia mente,

Obfuit auctori nec fera lingua suo.

At malus interpret, populi mihi concitat iram,

Inque novum crimen carmina nostra vocat.

Tam felix utinam, quam pectore candidus essem,

Exstat adhuc nemo saucius ore meo:

Adde quod Illyrica si jam pice nigrior essem,

Non mordenda mihi turba fidelis erat.

Molliter à vobis mea fors excepta Tomitæ,

Tam mites Grajos indicat esse viros.

Gens mea Peligni, regioque domestica Sulmo,

Non potuit nostris lenior esse malis.

Quem vix incolumi cuiquam salvoque daretis,

Is datus à vobis est mihi nuper honor.

Solus adhuc ego sum vestris immunis in Otis;

Exceptis, si qui munera legis habent.

Tempora sacrata mea sunt velata corona,

Publicus invito quam favor imposuit.

Quam grata est igitur Latonæ Delia tellus;

Eiranti tutum quæ dedit una locum.

Tam mihi cara Tomus, patria quæ sede fugatis;

Tempus ad hoc nobis hospita fida manet.

Di modo fecissent placidæ spem posset habere

Pacis, & à gelido longius axe foret.

ELEGIA XV.

Ad Sex. Pompejum.

SI quis adhuc usquam nostri non immemor extat,
Quidve relegatus Naso, requirat, agam.

Cæsaribus vitam, Sexto debere salutem

Me sciat; à superis, hic mihi primus erit.

Tempora nam miseræ complectar ut omnia vitæ;

Ameritis ejus pars mihi nulla yacat,

Quæ numero tot sunt, quot in horto fertilis arvi
 Punica sub lento cortice grana rubent.
 Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos,
 Quot Sicyon baccas, quot parit Hybla favos.
 Confiteor, testere licet, signate Quirites:
 Nil opus est legum viribus: ipse loquor.
 Inter opes, & me, rem parvam, pone paternas,
 Pars ego sum census quantulacunque tui.
 Quam tua Trinacria est, regnataque terra Philippo,
 Quam domus Augusto continuata foro.
 Quam tua res oculis domini Campania gratum,
 Quaque relicta tibi Sexte, vel empta teues:
 Tam tuus en ego sum, cuius te munere tristi,
 Non potes in Ponto dicere habere nihil.
 Atque utinam possis, ut detur amicis arvum,
 Remque tuam ponas in meliore loco.
 Quod quoniam in Dis est, tenta lenire precando,
 Numina, perpetua quæ pierate colis.
 Erroris nam tu, vix est decernere, nostri
 Sis argumentum majus an auxilium.
 Nec dubitans oro, sed flumine sæpe secundo
 Augetur remis cursus euntis aquæ.
 Et pudet, & metuo semperque, eademque precari,
 Ne subeant animo tædia iusta tuo.
 Verùm quid faciam? res immoderata cupido est,
 Da veniam vitio, mitis amice, meo.
 Scribere sæpe aliud cupies, delabor eodem:
 Ipsa locum per se littera nostra rogat.
 Se u tamen effectus habitura est gratia; seu me
 Dura jubet gelido Parca sub axe mori:
 Semper inoblita repetam tua munera mente,
 Et mea me tellus audiet esse tuum.
 Audiet & cælo posita est quæcunque sub ullo:
 Transit nostra feros si modo Musa Getas.
 Teque meæ causam, servatoremque salutis,
 Me que tuum libra norit, & ære magis.

I Nvic
 No
 famac
 Tu
 Cum
 Ili
 Et qu
 Ju
 Quiq
 Et
 Quiq
 Sif
 Et qu
 E
 Quiq
 Des
 Ingen
 Gall
 Quiqu
 Qu
 Veliv
 Can
 Quiqu
 Et M
 Trinac
 Tan
 Et qui
 Pind
 Musaq
 Et t
 Cum V
 Call
 Tytirus
 Apta

ELEGIA XVI.

Ad Invidum.

INvide quid laceras Nasonis carmina rapti?
 Non solet ingeniis summa nocere dies.
 Famaque post cineres major venit, & mihi nomen
 Tunc quoque, cum vivis annumerarer, erat.
 Cum foret & Marfus, magnique Rabirius oris,
 Iliacusque Macer, sidereusque Pedo.
 Et qui Junouem læsisset in Hercule, Carus;
 Junonis si jam non gener ille foret.
 Quique dedit Latio carmen regale Severus,
 Et cum subtili priscus uterque Numa.
 Quique vel imparibus numeris, Montane, vel æquis
 Sifficis, & gemino carmine nomen habes.
 Et qui Penelope referibere jussit Ulysssem,
 Errantem savo per duo lustra mari.
 Quique suam Træzen, imperfectumque dierum
 Deseruit celeri morte Sabinus opus.
 Ingeniique sui dictus cognomine Largus,
 Gallica qui Phrygium ducit in arva senem.
 Quique canit domito Camerinus ab Hectore Trojã.
 Quique sua nomen Phyllide Tuscus habet.
 Velivolique maris vates, cui credere posses
 Carmina cæruleos composuisse Deos;
 Quique acies Libicas, Romanaque prælia dixit,
 Et Marius, scripti dexter in omne genus.
 Trinacriusque suæ Perseidos autor, & actor,
 Tantalidæ reducis, Tyndaridosque Lupus.
 Et qui Mæonidæ Phæacida vertit, & una
 Pindaricæ fidicen tu quoque Rufe lyræ.
 Musaque Turrani Tragicis innixa cothurnis:
 Et tua cum focco Musa Melisse levis.
 Cum Varius, Gracchusque darēt fera dicta tyranni,
 Callimachi Proculus molle teneret iter.
 Tytirus antiquas & erat qui pasceret herbas,
 Aptaque venanti Gratius arma daret.

Najadas

Najadas à Satyris caneret Fontanus armatas ,
 Clauderet imparibus verba Capella modis.
 Cumque forent alii , quorum mihi cuncta referre
 Nomina longa mora est , carmina vulgus habet ;
 Essent & juvenes , quorum quod inedita causa est ,
 Appellandorum nil mihi juris adest ;
 Te tamen in turba non ausim Cotta silere ,
 Pieridum lumen , præsidiumque fori.
 Maternos Cottas cui , Messalasque paternos
 Maxima nobilitas ingeminata dedit.
 Dicere si fas est , claro mea nomine Musa ,
 Atque inter tantos , quæ legeretur , erat.
 Ergo summorum patria proscindere livor
 Desine : neu cineres sparge cruenta meos.
 Omnia perdidimus , tantummodo vita relicta est ,
 Præbeat ut sensum , materiamque malis.
 Quid juvat extinctos ferrum demittere in artus ?
 Non habet in nobis jam nova plaga locura.

PUBLII
 OVIDII
 NASONIS
 IN IBIN.

Tempus ad hoc lustris mihi jam bis quinque
 peractis

Omne fuit Musæ carmen inerte meæ:
 Nullaq; quæ possit scriptis tot millibus, exstat,
 Littera Nasonis sanguinolenta legi.
 Nec quemquam nostri, nisi me, læsete libelli:
 Artificis periit cum caput arte sua.
 Unus (& hoc ipsum est injuria magna) perennem
 Candoris titulum non sinit esse mei.
 Quisquis is est (nam nomen adhuc utcumque tacebo)
 Cogit inassuetas sumere tela manus.
 Ille relegatum gelidos Aquilonis ad ortus,
 Non sinit exsilio delituisse meo:
 Vulneraque immitis requiem quærentia vexat:
 Jactat & in tuto nomina nostra foro.
 Perpetuoque mihi sociatam fœdere lecti
 Non patitur miseri funera flere viri.
 Cumque ego quassa meæ complectar mœbꝫ carinæ;
 Naufragii tabulas pugnat habere mei.
 Et qui debuerat subitas extinguere flammæ;
 Hic prædam medio raptor ab igne petit.

Niti-

Nititur ut profugæ desint alimenta senectæ.
 Heu quanto est nostris dignior ille malis!
 Di melius: quorum longè mihi maximus ille est,
 Qui nostras inopes noluit esse vias.
 Huic igitur meritas grates, ubicumque licebit,
 Pro tam mansucto pectore semper agam.
 Audiet hoc Pontus: faciet quoque forsitan idem,
 Terra sit ut propior testificanda mihi.
 At tibi calcasti qui me, violente, iacentem,
 Quam licet & misero debitus hostis ero.
 Desinet esse prius contrarius ignibus humor,
 Junctaque cum luna lumina solis erunt:
 Parsque eadem cæli Zephyros emittet & Euros,
 Et tepidus gelido flabit ab axe Notus:
 Et nova fraterno veniet concordia fumo,
 Quam vetus accensa separat ira pyra.
 Et Ver Autumnò, Brumæ miscbitur Æstas,
 Atque eadem regio vesper & ortus erit:
 Quam mihi sit tecum positus, quæ sumpsimus, armis
 Gratia commissis improbe rupta tuis.
 Pax erit hæc nobis, donec mihi vita manebit,
 Cum pecore infirmo quæ solet esse lupis.
 Prima quidem cæpto committam prælia versu:
 Non soleant quamvis hoc pede bella geri.
 Utque petis primò plenum flarentis arenæ
 Nondum calfacti velitis hasta solum;
 Sic ego te nondum ferro jaculabor acuto:
 Protinus invisum nec petet hasta caput.
 Et neque nomen in hoc, nec dicam facta libello:
 Teque brevi qui sis, dissimulare sinam.
 Postmodo, si perges, in te mihi liber Jambus
 Tineta Lycambeo sanguine tela dabit.
 Nunc quo Battiades inimicum devovet Ibin,
 Hoc ego devoveo teque tuosque modo.
 Utque ille, historiis involuam carmina cæcis:
 Non soleam quamvis hoc genus ipse sequi.
 Illius ambages imitatus in Ibide dicar,
 Oblitus moris, iudicii que mei.

Et quoniam qui sis, nondum quaerentibus edo,
 Ibidis interea tu quoque nomen habe.
 Utque mei versus aliquantum noctis habebunt,
 Sic vitæ series tota sit atra tuæ.
 Hæc tibi natali facito Janique Kalendis,
 Non mentituro quilibet ore legat.
 Di maris & terræ, quique his meliora tenentis
 Inter diversos cum Jove regna polos;
 Huc precor, huc vestras omnes advertite mentes,
 Et finite optatis pondus inesse meis;
 Ipsaque tu tellus, ipsum cum fluctibus æquor,
 Ipse meas æther accipe summe preces:
 Sideraque, & radiis circumdata Solis imago,
 Lunaque quæ numquam, quo prius orbe, micat;
 Noxque tenebrarum specie reverenda tuarum,
 Quæque ratum triplici pollice netis opus.
 Quique per infernas horrendo murmure valles
 Imperjuratæ laberis amnis aquæ:
 Quasque ferunt torto vittatis angue capillis
 Carceris obscuras ante sedere fores:
 Vos quoque plebs superum, Fauni, Satyrique, Laresque;
 Fluminaque, & Nymphæ, Semideumque genus:
 Denique ab antiquo diui veteresque novique
 In nostrum cuncti tempus, adeste Chao.
 Carmina dum capiti malefido dira canuntur,
 Et peragunt partes ira dolorque suas.
 Annuite optatis omnes ex ordine nostris,
 Et si pars voti nulla caduca mei.
 Quæque præcor, fiant: ut non mea dicta, sed ille
 Pasiphaes generi verba fuisse putet.
 Quasque ego transiero pœnas patriatur & illas,
 Plenius ingenio sit miser ille meo.
 Ibe minus noceant fœdum execrantia nomen
 Vota, minus magnos commoveant ve deos:
 Illum ego devoveo, quem mens intelligit, Ibin;
 Qui fecit factis has meruisse preces.
 Nulla mora est in me, peragam rata vota sacerdos,
 Quisquis ades sacris ore favete meis.

Quisquis ades sacris, lugubria dicite verba,
 Et fletu madidis Ibin adite gentis:
 Ominibusque malis pedibusque occurrite lævis:
 Et nigrae vestes corpora vestra tegant.
 Tu quoque, quid dubitas ferales sumere vittas?
 Jam stat, ut ipse vides, funeris ara tui:
 Pompa parata tibi est: voris mora tristibus ablit.
 Da jugulum cultris hostia dira, meis.
 Terra tibi fruges, amnis tibi deneget undas?
 Deneget afflatus ventus & aura suos.
 Nec tibi iol clarus, nec sit tibi lucida Phœbe:
 Destituant oculos sidera clara tuos.
 Nec se Vulcanus, nec se tibi præbeat aër,
 Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
 Exsul, inops erres, alienaque limina lustres:
 Exiguumque petas ore tremente cibum.
 Nec corpus querulo, nec mens vacet ægra dolore
 Noxque die gravior sit tibi, nocte dies.
 Sisque miser semper, nec sis miserabilis ulli,
 Gaudeat adversis femina, virque tuis.
 Accedat lacrymis odium; dignusque puteris;
 Qui mala cum tuleris plurima; plura feras.
 Sitque quod est rarum, solito defecta favore
 Fortunæ facies invidiosa tuæ.
 Causaque non desit, desit tibi copia mortis:
 Optatam fugiat vita coacta necem.
 Lustatusque diu cruciatos spiritus artus
 Deserat: & longa torqueat ante mora.
 Evenient, dedit ipse mihi modò signa fœueri
 Phœbus: & à læva mæsta volavit avis.
 Certè ego quæ voveo, superos motura putabo:
 Speque tuæ mortis, perfide, semper alar.
 Finiet illa dies, quæ te mihi subtrahet olim:
 Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.
 Et prius hanc animam, nimium tibi sæpè petitam
 Auferet illa dies, quæ mihi sera venit;
 Quam dolor hic umquam spatio evanescere possit
 Leniat aut odium tempus & hora meum.

Pugnabunt jaculis dum Thraces, Jazyges arcu,
 Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit.
 Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
 Dum Tyberus liquidas Tuscus habebit aquas?
 Bella geram tecum: nec mors mihi finiet iras,
 Sæva sed in manes manibus arma dabo.
 Tunc quoque cum fuero vacuus dilapsus in auras,
 Exanimis mores oderit umbra tuos.
 Tunc quoque factorum veniam memor umbra tuorum
 Insequar & vultus ossæ forma tuos.
 Sive ego, quod nollem, longis consumptus ab annis,
 Sive manu facta morte solutus ero:
 Sive per immensas jactabor naufragus undas,
 Nostraque longinquus viscera piscis edet:
 Sive peregrinæ carpent mea membra volucres,
 Sive meo tingent sanguine rostra lupi;
 Sive aliquis dignatus erit supponere terræ,
 Et dare plebejo corpus inane rogo;
 Quidquid ero, Stygiis erumpere nitat ab oris,
 Et tendam gelidas ultor in ora manus.
 Me vigilans cernes: tacitis ego noctis in umbris
 Executiam somnos visus adesse tuos.
 Denique quidquid ages, ante os oculosque volabo,
 Et querar, & nulla sede quietus eris.
 Verbera sæva dabunt sonitum; nexæque colubris
 Conscia fumabunt semper ad ora faces.
 His vivus furiis agitabere: mortuus iisdem,
 Et brevior pœna vita futura tua est.
 Nec tibi continget funus lacrymæque tuorum:
 Indeploratum proiicere caput.
 Carnificisque manu populo plaudente traheris,
 Infixusque tuis ossibus uncus erit.
 Ipsæ te fugient, quæ carpunt omnia, flammæ:
 Respuet invisum iusta cadaver humus.
 Unguibus & rostro tardus trahet ilia vultur,
 Et scindent avidi perfida corda canes.
 Deque tuo fiet (licet hæc sis laude superbus)
 Infatiabilibus corpore rixa lupis.

In loca ab Elysiis diversa fugabere campis,
 Quasque tenet sedes noxia turba, coles,
 Sisyphus est illic saxum volvensque petensque,
 Quique agitur rapidæ vincetus ab orbe rotæ:
 Quæque gerunt humeris perituras Belides undas;
 Exsulis Ægypti, turba cruenta, nurus:
 Poma pater Pelopis præsentia quærit, & idem
 Semper eget liquidis, semper abundat aquis:
 Jugeribusque novem qui summus distat ab imo,
 Visceraque assidue debita præbet avi,
 Hic tibi de Furiis scindet latus una flagello,
 Ut sceleris numeros confiteare tui:
 Altera Tartareis sectos dabit unguibus artus:
 Tertia fuman tes incoquet igne genas.
 Noxia mille modis lacerabitur umbra, tuasque
 Æacus in pœnas ingeniosus erit.
 In te transcribet veterum tormenta virorum:
 Manibus antiquis causa quietis eris.
 Sisyphæ cui tradas revolubile pondus habebis:
 Versabunt celeres nunc nova membra rotæ.
 Hic erit & ramos frustra qui captet & undas:
 Hic inconsumpro viscere pascet aves,
 Nec mortis pœnas mors altera finiet hujus.
 Horaque erit tantis ultima nulla malis.
 Inde ego pauca canam: frondes ut si quis in Ida,
 Et summam Libyco de mare carpat aqua m.
 Nam neque quot flores Sicula nascantur in Hybla
 Quotve ferat dicam terra Cilissa crocos;
 Nec cum tristis hyems Aquilonis inhorruit alis,
 Quàm multa fiat grandine canus Athos:
 Nec mala voce mea poterunt tua cuncta referri,
 Ora licet tribuas multiplicata mihi.
 Tot tibi vix misero veniant talesque ruinae:
 Ut cogi in lacrymas me quoque posse putem.
 Illæ me lacrymæ facient sine fine beatum:
 Dulcior hic risu tunc mihi fletus erit.
 Natus es infelix (ita Di voluere,) nec ulla
 Commodo nascenti stella levisve fuit.

Non Venus affulsit, non illa Juppiter ora,
 Lunaque non apto Solve fuere loco.
 Nec satis utiliter positos tibi præbuit ignes,
 Quem peperit magno lucida Maja Jovi.
 Te fesa, nec quidquam placidum spondentia Martis
 Sidera presserunt, falciferique senis.
 Lux quoque natalis, ne quid, nisi triste, videres,
 Turpis, & inductis nubibus atra fuit.
 Hæc est, in fastis cui dat gravis Allia nomen,
 Quæque deis Ibin publica damna tulit.
 Qui simul impuræ matris prolapsus ab alvo,
 Cinyphiam sædo corpore pressit humum;
 Sedit in adverso nocturnus culmine bubo,
 Funereoque graves edidit ore sonos.
 Protinus Eumenides lavère palustribus undis,
 Qua cava de Stygiis fluxerat unda vadis;
 Pectoraque unxerunt Erebeæ felle colubræ:
 Terque cruentatas increpuere manus:
 Gutturæque imbuerunt infantia lacte canino:
 Hic primus pueri venit in ora cibus:
 Ebibit inde suæ rabiem nutriticis alumnus,
 Latrat & in toto verba canina foro.
 Membraque vinxerunt tinctis ferrugine pannis
 A male deserto quos rapuere rogo:
 Et, ne non sultum nuda tellure jaceret,
 Molle super silices imposuere caput.
 Namque recessuræ viridi de stipite factas
 Admorunt oculis usque sub ora faces.
 Flebat, ut est infans sumis contactus amaris:
 De tribus est cum sic una locuta soror.
 Tempus in immensum lacrymas tibi movimus istas,
 Quæ semper causa sufficiente cadent.
 Dixerat, & Clotho jussit promissa valere:
 Nevit & infesta stamina pulla manu,
 Ut ne longa suæ prælagia diceret ore,
 Fata canet vates qui tua, dixit, erit.
 Ille ego sum vates, ex me tua vulnere disces.
 Dent modò di vires in mea verba suas:

Carminibusque meis accedant pondera rerum,
 Quæ rata per luctus experiere tuos.
 Neve sine exemplis ævi cruciari prioris,
 Sint tua Trojanis non leviora malis.
 Quantaque clavigeri Præantius Hercules heres;
 Tanta venenato vulnera crure geras.
 Nec levius doleas, quàm qui bibit ubera cervæ;
 Armatusque tulit vulnus inerme potens.
 Quique ab equo præceps alienis decidit arvis:
 Exitio facies cui sua penè fuit.
 Id, quod Amyntorides videas, trepidumque ministro
 Præterentes baculo luminis orbus iter.
 Nec plus aspicias, quàm quem sua filia rexit:
 Expertus scelus est cuius uterque parens.
 Qualis erat postquam est iudex de lite jocosa
 Sumptus Apollinea clarus in arte senex.
 Qualis & ipse fuit, quo præcipiente columba
 Est data Palladiæ prævia duxque rati.
 Quique oculis caruit, per quos malè viderat aurum
 Inferias nato quos dedit orba parens:
 Pastor ut Ætneus, cui casus ante futuros
 Telemus Eurymedes varicinatus erat.
 Ut duo Phineidæ, quibus idem lumen ademit,
 Qui dedit: & Thamyræ, Demodocique caput.
 Sic aliquis tua membra secet, Saturnus ut illas
 Sublecuat partes, unde creatus erat.
 Nec tibi sit tumidis melior Neptunus in undis,
 Quam cui sunt subitæ frater & uxor aves.
 Sollertique viro, lacera quem fracta tenentem
 Membra ratis Semeles est miserata soror.
 Vel tua, ne pœnæ genus hoc cognoverit unus,
 Viscera diversis scissa ferantur equis:
 Vel quæ, qui redimi Romano turpe putavit,
 A duce Punico pertulit, ipse feras.
 Nec tibi subsidio præsens sit numen: ut illi,
 Cui nihil Hercæi profuit ara Jovis.
 Utque dedit saltus è summa Theſſalus Oſſa;
 Tu quoque saxoſo præcipitere jugo.

Aut velut Euryali, qui sceptrum cepit ab illo,
 Sint artus avidis anguibus esca tui.
 Vel tua maturet, sicut Minoia fata,
 Per caput infusæ fervidus humor aquæ.
 Utque parum mitis, sed non impune, Prometheus,
 Aereas volucres sanguine fixus alas.
 Ac velut Etracides magno ter ab Hercule quintus
 Cæsus in immensum projiciare fretum.
 Aut ut Amyntiadem turpi dilectus amore
 Oderit, & sævo vulneret ense puer.
 Nec tibi fida magis misceri pocula possint,
 Quàm qui cornigero de Jove natus erat.
 More vel intereas capti suspensus Achæi,
 Qui miser aurifera triste pependit aqua.
 Aut ut Achilleiden cognato nomine clarum
 Opprimat hostili tegula jacta manu.
 Nec tua quàm Pyrrhi, felicius ossa quiescant:
 Sparsa per Ambracias quæ jacuere vias.
 Nataque ut Æacidæ jaculis moriaris adaectis:
 Non licet hoc Cereri dissimulare nefas.
 Utque nepos dicti nostro modo carmine regis
 Cantharidum succos dante parente bibas:
 Aut pia te casu dicatur adultera: sicut
 Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia est.
 Inque pyram tecum carissima corpora mittes;
 Quem finem vitæ Sardanapalus habet.
 Utque jovis Libyci templum violare parantes,
 Acta noto vultus condat arena tuos.
 Utque necatorum Darcæ fraude secundi,
 Sic tua succedens devoret ora cinis.
 Aut ut olivifera quondam Sicyone profecto,
 Sit frigus mortis causa, famelque tuæ.
 Aut ut Acharnides insutus pelle juvenci,
 Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
 Inque tuo thalamo ritu jugulere Pheræi:
 Qui datus est letho conjugis ense suæ.
 Quosque putas fidos ut Larissæus Alebas,
 Vulnere non fidos experiare tuo.

Utque Miso sub quo cruciata est Pyssa tyranno,
 Vivus in occultas præcipiteris aquas.
 Quæque in Adimantum Philesia regna tenentem
 A Jove venerunt, te quoque tela petant.
 Aut ut Amastriacis quondam Lenæus ab oris
 Nudus Achillea destituaris humo.
 Utque vel Eurydamas ter circum busta Thrasylli
 Est Larissæis raptus ab hoste rotis:
 Vel qui quæ fuerat tutatus mœnia sæpè,
 Corpore lustranti non diuturna suo:
 Urque novum passa est genus Hippomeneja pœnæ,
 Tractus in Aetæa fertur adulter humo:
 Sic, ubi vita tuos invisâ reliquerit artus;
 Ultiores rapiant turpe cadaver equi.
 Viscera sic aliquis scopulis tua figat, ut olim
 Fixa sub Euboico Graja fuere sinu.
 Utque ferox periit & fulmine, & æquore raptor,
 Sic te merulas adjuvet ignis aquas.
 Mens quoque sic Furiis vecors agiteretur, ut illi
 Unum qui toto corpore vulnus habet.
 Utque Dryantiadæ Rhodopeja regna tenenti,
 In gemino dispar cui pede cultus erat.
 Ut fuit Oetæo quondam, generoque draconum,
 Tisamenique patri, Callithoesque viro.
 Nec tibi contingat matrona pudicior illa,
 Qua potuit Tydeus erubisse nuru.
 Quæque sui Venerem junxit cum fratre mariti,
 Locris in ancillæ dissimulata necem.
 Tam quoque Di faciant possis gaudere fideli
 Conjuge, quam Talai, Tyndareique gener.
 Quæque parare suis lethum patruelibus ausæ
 Belides assidua colla premuntur aqua.
 Byblidos & Canaces sic ut facis ardeat igne:
 Nec nisi per crimen, sit tibi fida soror.
 Filia si fuerit; sit quod Pelopeja Thyesti,
 Myrrha suo patri, Hyætimeneque suo.
 Neve magis pia sit, captique parentis amica,
 Quam tua Pterela vel tibi Nise fuit.

Infamemque locum sceleris quæ nomine fecit,
 Pressit & inductis membra paterna rotis.
 Ut juvenes pereas, projecta cadavera quorum
 Oraque Piscæ sustinuerent fores.
 Ut qui perfusam miserorum cæde procorum,
 Ipse suo melius sanguine tinxit humum.
 Proditor ut sævi petiit auriga tyranni,
 Qui nova Myrtæ nomina fecit aquæ.
 Ut qui velocem, frustra petiere puellam;
 Dum facta est pomis tardior illa tribus.
 Ut qui testæ novi formam celantia monstri
 Intrarunt cæcæ non redeunda domus.
 Ut quorum Æacides misit violentus in altum
 Corpora cum senis altera sena rogam.
 Ut quos obscuri victos ambagibus oris,
 Legimus infandæ Sphingæ dedisse neci.
 Ut qui Bistonæ templo occidere Minervæ,
 Propter quod facies nunc quoque versa deæ est,
 Ut qui Threicii quondam præsepia regis
 Fecerunt dapibus sanguinolenta suis.
 Therodamanteos ut qui sensere leones:
 Quique Thoantæ Taurica sacra deæ.
 Ut quos Scylla vorax, Scyllæque adversa Charybdis,
 Dulichix pavidos eripuerunt rati.
 Ut quos demisit vastam Polyphemus in alvum:
 Aut Læstrygonias qui subicere manus.
 Ut quos dux Pœnus mersit putealibus undis,
 Et jactæ canas pulvere fecit aquas.
 Et velut Icaridos famulæ perire procique,
 Inque caput domini qui dabat arma procis.
 Ut iacet Aonio luctator ab hospite susus,
 Qui (mirum) victor, cum cecidisset, erat.
 Ut quos Antæi fortes pressere lacerti,
 Quosque feræ morti Lemnia turba dedit.
 Ut qui post longum sacri monstrator iniqui
 Elicuit pluvias, victima cæsus aquas.
 Frater ut Antæi, quo sanguine debuit aras,
 Tinxit, & exemplis occidit ipse suis.

Ut qui terribiles pro gramen habentibus herbis
 Impius humano viscere pavit equos.
 Ut duo diversis sub eodem vindice caesi
 Temporibus Nessus, Dissimanique gener.
 Ut pronepos Saturne tuus: quem reddere vitam
 Ipse Coronides vidit ab urbe sua.
 Ut Scinis, & Sciron, & cum Polypemone natus,
 Quique homo parte sui, parte juveneus erat:
 Quique trabes pressas ab humo mittebat in auras,
 Æquoris aspiciens hujus & hujus aquas.
 Quæque Ceres vidit læro pereuntia vultu
 Corpora Thesea Cercyonea manu.
 Hæc tibi, quem precibus justis mea devovet ira,
 Eveniant, aut his non leviora, malis.
 Qualis Achæmenides Sicula desertus in Ætna,
 Troica cum vidit vela venire, fuit.
 Qualis erat nec non fortuna binominis Iri,
 Quique tenet pontem, qui tibi major erit.
 Filius & Cereris frustra tibi semper ametur:
 Destituarque tuas usque petitus opes.
 Utque per alternos unda labente recursum
 Subtrahitur pressò mollis arena pede;
 Sic tua nescio qua semper fortuna lique scat:
 Lapsaque per medias effluat usque manus.
 Utque pater solitæ varias mutare figuras
 Plenus inexstincta conficiare fame.
 Nec dapis humanæ tibi erunt fastidia, quaque
 Parte potes, Tydeus temporis hujus eris.
 Atque aliquod facias, à vespere solis ad ortus,
 Cur exsternati rursus agantur equi.
 Fœda Lycaoniæ repetes convivia mensæ,
 Tentabisque cibi fallere fraude Jovem.
 Teque aliquis posito, tentet vim numinis opto:
 Tantalides tu sis, Threiciusque puer.
 Et tua sic latos spargantur membra per agros;
 Tamquam quæ patrias detinere vias.
 Ære Perilleo veros imitere juvencos;
 Ad formam tauri conveniente sono:

Utque

Utque ferox Phalaris lingua prius ense resecta,
 More bovis, Paphio clausus in ære gemas.
 Dumque redire voles ævi melioris in annos,
 Ut vetus Admeri decipiare focer.
 Atque eques in mediis mergare voragine cœni,
 Dummodo sint facti nomina nulla tui.
 Atque utinam pereas, veluti de dentibus orti
 Sidonia iactis Graja per arva manu:
 Et quæ Pentheides fecit, fraterque Medusæ,
 Eveniant capiti vota sinistra tuo.
 Et quibus exiguo volucris devora libello est,
 Corpora projecta quæ sua purgat aqua.
 Vulnere totque feras, quor dicitur ille tulisse.
 Cujus ab inferiis culter abesse solet.
 Attonitusque feces, ut queis Cybeleja mater
 Incitat ad Phrygios vilia membra modos.
 Deque viro fias nec vir, nec femina, ut Attys:
 Et quatiâ molli tympana rauca manu.
 Inque pecus magnæ subito vertare parentis:
 Victor ut est celeri victaque versa pede.
 Solaque Limone pœnam ne senserit illam,
 Et tua dente fero viscera carpat equus.
 Aut, ut Cassandri dominus, non mitior illo
 Saucius ingesta contumuleris humo.
 Aut, ut Abantiades, aut ut Lyrnesius heros,
 Cæsus, in æquoreas præcipiteris aquas.
 Victima vel Phœbo facras maisteris ad aras,
 Quam talit à sævo Teudotus hoste necem.
 Aut te devoteat certis Abdera diebus,
 Saxaque devotum grandine plura petant.
 Aut Jovis infesti telo feriare trifulco:
 Ut satus Hipponoo, Dosithoesque pater.
 Ut soror Autonoes, ut cui matertera Maja est:
 Ut temerè opratos qui malè rexit equos
 Ut ferus Æolides, & sanguine natus eodem,
 Quo genita est liquidis quæ caret Arctos aquis.
 Ut Macedo rapidis icta est cum conjuge flammis;
 Sic precor ætherici vindicis igne cadas.

Prædaque sis illis quibus est Latonia Delos
 Ante diem rapto non adeunda Thraſo.
 Quique verecunda ſpeculantem labra Dianæ,
 Quique Crotopiaden diripuere Linum.
 Neve venenato levius feriaris ab angue,
 Quàm ſenis Oeagi, Colliopesque nurus:
 Quam puer Hypſipyles quam qui cava prima acuta
 Cuſpide ſulpecti robora fixit equi.
 Neve gradus adeas Elpenore cautius altos:
 Vimque ſerus vini, quo tulit ille modo.
 Tãq; cadas domitus, quàm quiſquis ad arma vacante
 Juvit inhumanum Thiodamanta Dryops.
 Quam ſerus ipſe ſuo periit maſtæus in antro
 Protinus incluſe Cacus ab ore bovis.
 Quam qui dona tulit Lernæo tinctæ veneno,
 Euboicasque ſuo ſanguine tinxit aquas.
 Vel de præcipiti venias in Tartara ſaxo,
 Ut qui Socraticum de nece legit opus.
 Ut qui Theſeæ fallaciæ vela carinæ
 Vidit, ut Iliaca miſſus ab arce puer.
 Ut teneri nutrix, eadem matertera Bacchi
 Ut cui cauſa necis ſerra reperta fuit.
 Lydia ſe ſcopulis ut virgo miſit ab altis,
 Dixerat invito quæ mala verba Deo.
 Fæta tibi occurrat patrio popularis in arvo,
 Sitque Paphagæ cauſa læna necis.
 Quique Lycurgiden laceravit ab arbore natum,
 Iamonaque audacem, te quoque rumpat aper:
 Iſque vel exanimis faciat tibi vulnus, ut illi
 Ora ſuper fixi quem cecidere ſuis.
 Atque idem ſimili pinus quem morte peremit
 Venator Phrygias ſiſque Berentiades.
 Si tua contigerit Minoas puppis arenas,
 Te Corcyræum Creſſia turba putet.
 Lapsuramque domum ſubeas, ut ſanguis Alebæ,
 Stella Lycoriðæ cum fuit aqua viro.
 Utque vel Evenus torrenti ſtumine merſus
 Nomina des rapidæ, vel Tyberinus, aquæ.

Hyrtacidaque modo defixa cadavera trunco,
 Digna feras, hominis sit caput esca tuum.
 Quodque ferunt Broteum fecisse cupidine mortis,
 Des tua succensæ membra cremanda pyræ.
 Inklususque necem cavea patiaris, ut ille
 Non profecturæ conditor historiae:
 Utque repertori nocuit pugnacis Jambi,
 Sic sit in exitium lingua proterva tuum.
 Utque parum stabili qui carmine læsit Athenas,
 Invisus percas deficiente cibo.
 Utque lyrae vates fertur periisse severæ:
 Causa sit exitii dextera læsa tui.
 Utque Agamemnonio vulnus dedit anguis Orestis,
 Tu quoque de morsu virus habente cadas.
 Sit tibi conjugii non prima novissima vitæ,
 Eupolis hoc periit & nova nupta modo.
 Utque cothurnatum periisse Lycophtrona narrant:
 Hæreat in fibris fixa sagitta tuis.
 Aut lacer in silvis manibus spargare tuorum:
 Sparsus ut est Thebis angue creatus avo.
 Perque feros montes rau ro rapiente traharis:
 Ut tracta est conjux imperiosa Lyci.
 Quodque suæ passa est pellex invita sorori,
 Excidat ante pedes lingua resecta tuos:
 Cognitor ut tardè læsus cognomine Myrrhae,
 Orbis in innumeris inventare locis.
 Inque tuis opifex, vati quod fecit Achæo,
 Noxia luminibus spicula condat apis.
 Fixus & in duris carparis viscera saxi:
 Ut cui Pyrrha sui filia fratris erat.
 Ut puer Harpadiæ referas exempla Thyestæ,
 Inque tui cæsus viscera patris eas.
 Trunca geras sævo mutilatis partibus ense,
 Qualia Mycerni membra fuisse ferunt.
 Vtve Syracusio præstrieta fauce poetæ,
 Sic animæ laqueo sit via clausa tuæ.
 Nudaque direpta pateant tua viscera pelle;
 Ut Phrygium cuius nomina flumen habet.

Saxificæ videas infelix ora Medusæ,
 Cephenum multos quæ dedit una neci.
 Potniadum morsus subeas, ut Glaucus, equarum:
 Inque maris salias, Glaucus ut alter, aquas.
 Utque duobus idem dictis modò nomen habenti
 Præfoceat animæ noxia mella viam.
 Sollicitoque bibas, Anyti doctissimus olim
 Imperturbato quod bibit ore reus.
 Nec tibi si quid amas felicius Æmone cedit:
 Utque sua Maccus, tu potiare tua.
 Vel videas, quod jam, cum flammæ cuncta tenerent:
 Hectoreus patria vidit ab urbe puer.
 Sanguine probra luas, ut avo genitore creatus:
 Per facinus soror est, cui sua facta parens.
 Ossibus inque tuis teli genus hæreat illud,
 Traditur Icarii quo cecidisse gener.
 Utque loquax in equo est elisus guttura acerno,
 Sic tibi claudatur pollice vocis iter.
 Aut ut Anaxarchus pila minuaris in alta,
 Jactaque pro solitis frugibus, ossa sonent.
 Utque patrem Pfamatis condat te Phœbus in ima
 Tartara, quod natæ fecerat illa suæ.
 Inque tuos ea pestis eat, quam dextra Choræbi
 Vicit, opem miseris Argolicisque tulit.
 Utque nepos Æthræ, Veneris moriturus ob iram
 Exsul ab attonitis excutiariis equis.
 Propter opes magnas ut perdidit hospes alumnum,
 Perdat ob exiguas te tuus hospes opes
 Utque serunt fratres sex cum Damascithone cæcos:
 Intereat tecum sic genus omne tuum.
 Addidit ut fidicen miseris sua funera natus;
 Sic tibi sint vitæ tædia justa tuæ.
 Viue soror Pelopis saxo dureris oborto;
 Et læsus lingua Battus ab ipse sua.
 Aera si misso vacuum jaculabere disco;
 Quo puer Oebalides ictus ab orbe cadas.
 Si qua per alternos pulsabitur unda lacertos,
 Omnis Abydena sit tibi peior aqua.

Comicus ut mediis perit, dum nabat, in undis,
 Et tua sic Stygius strangulet ora liquor.
 Aut ubi ventosum superaris naufragus æquor,
 Contacta pereas, ut Palinurus, humo.
 Utque; cothurnatum vatem tutela Dianæ,
 Dilaniet vigilum te quoque turba canum.
 Aut ubi Trinacrii salias super ora Gigantis,
 Plurima qua flammis Sicanis Ætna vomit.
 Diripiantque tuos insanis unguibus artus
 Strymonicæ matres, Orpheon esse rata.
 Natus ut Althææ flammis absentibus arsit,
 Sic tuus ardescat stipitis igne rogas.
 Ut noua Phasiaca comprehensa est nupta corona,
 Utque; pater nuptæ cumque parente domus:
 Ut cruor Herculeos abiit diffusus in artus;
 Corpōra pestiferum sic tua virus edat.
 Qua sua Pentheiden proles est ulta Lycurgum,
 Hæc maneat teli te quoque plaga novi.
 Utque; Milo robur deducere fissile tentes,
 Nec possis captas inde referre manus;
 Muneribusque tuis lædaris, ut Icarus, in quem
 Intulit armatas ebria turba manus.
 Quodque dolore necis patriæ pia filia fecit,
 Vincula per laquei fac tibi guttur eat.
 Obsticulusque famem patiaris limine tecti,
 Ut legem pœnæ cui dedit ipsa parens.
 Illius exemplo violes simulacra Minervæ,
 Aulidis à portu qui leve vertit iter.
 Nupliadæque modo ficto pro crimine pœnas
 Morte luas, nec te non meruisse iuret.
 Ethalen ut vita spoliavit Ifidius hospes,
 Quem memor à sacris nunc quoque pellit Jo,
 Utque; Melantheum tenebris à cæde latentem
 Prodidit officio luminis ipsa parens;
 Sic tua coniectis fodiantur corpora telis;
 Sic precor auxiliis impediare tuis.
 Qualis equos pacto, quos fortis agebat Achilles,
 Asta Phrygi timido est: nox tibi talis eat.

Nec tu quam Rhesus somno meliore quiescas ;
 Quam comites Rhesi, tum necis, ante viæ ;
 Qua quos cum Rutulo morti Rhamnete dederunt
 Impiger Hyrtacides, Hyrtacidaeque comes.
 Cliniadaeque modo circumdatus ignibus attris
 Membra feras Stygiae semicremata neci.
 Utque ; Remo muros auso transire recentes,
 Noxia sint capiti rustica tela tuo.
 Denique Sarmaticas inter Geticasque sagittas,
 His precor ut vivas, & moriari locis.
 Hæc tibi tantisper subito sunt missa libello ;
 Inmemores ne nos esse querare tui.
 Pauca quidem, fateor, sed di dent plura rogaris,
 Multiplicentque suo vota favore mea.
 Post modo plura leges, & nomen habentia verum.
 Et pede quo debent atria bella geri.

BIN.
e quiescas ;
s, ante viæ ;
inere dederunt
que comes.
ibus attris
ta neci.
recentes ,
e sagittas ,
locis.
libello ;
tui.
t plura rogaris
mea.
habentia verum.
eri.

C. PEDONIS
ALBINOVANI
CONSOLATIO
AD LIVIAM.

Visa diu felix mater modò dicta Neronum ,
Jam tibi dimidium nominis hujus adest.
Jam legis in Drusū miserabile Livia carmen:
Unum, qui dicat jam tibi mater, habes.
Nec tua te pietas distendit amore duorum :
Nec posito filii nomine, dicis, uter ?
Et quisquam leges audet tibi dicere flendi ?
Et quisquam lacrymas temperat ore tuas ?
Hei mihi, quā facile est (quamvis hoc contigit omnes)
Alterius luctu fortia verba loqui !
Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu ;
Fortior ut possis cladibus esse tuis.
Occidit exemplum juvenis venerabile morum =
Maximus ille armis, maximus ille toga.
Ille modò eripuit latebrosas hostibus Alpes,
Et titulum belli dux duce fratre tulit
Ille genus Suevos acere, indomitosque Sicambros
Conrudit, inque fugam barbara terga dedit.
Ignotumque tibi meruit Romane triumphum,
Protulit in terras imperijque novas.
Solvere vota Jovis fatorum ignara tuorum
Mater, & armiferæ solvere vota deæ,

Gradivumque patrem donis implere parabas,
 Et quoscumque coli est jusque piumque deos:
 Maternaque sacros agitabas mente triumphos:
 Forsitan & curæ jam tibi curus erat.
 Funera pro sacris tibi sunt ducenda triumphis,
 Et tumulus Drusum pro Jovis arce manet.
 Fingebas reducem præceptaque mente fovebas
 Gaudia, & ante oculos jam tibi victor erat.
 Jam veniet: jam me gratantem turba videbit:
 Jam mihi pro Druso dona ferenda meo.
 Obvia progrediar, felixque per oppida dicar,
 Collaque & os oculosque illius ore premam.
 Talis erit: sic occurret: sic oscula junget;
 Hoc mihi narrabit: sic prior ipsa loquar.
 Gaudia magna foves: spem pone miserima falsam,
 Desine de Druso læta referre tuo.
 Cæsaris illud opus veluti pars altera vestri
 Occidit indignas Livia solve comas.
 Quid tibi nunc mores profunt, actumque pudicè
 Omne ævum, & tanto tam placuisse viro?
 Quidque pudicitia tantum inviolata bonorum,
 Ultima sit laudes inter ut illa tuas?
 Quid tenuisse animum contra sua sæcula rectum,
 Altius & vitis exseruisse caput?
 Nec nocuisse ulli, & fortunam habuisse nocendi?
 Nec quemquam nervos extimuisse tuos.
 Nec vires errasse tuas campoque foroque,
 Quamque libet citra constituisse domum?
 Nempe per hos etiam fortunæ injuria mores
 Regnat, & incerta est hic quoque nixa rota:
 Hic quoque sentitur, ne quid non improba carpat,
 Sævitur; & injustum jus sibi ubique facit.
 Scilicet immunis si luctus una fuisset
 Livia: fortunæ regna minora forent;
 Quid si non habitu sic se gessisset in omni,
 Ut sua non essent invidiosa bona?
 Cæsaris adde domum; quæ certè funeris expers
 Debuit humanis altior esse malis,

Ille vigil, summa facer ille locatus in arce,
 Res hominum ex tuto cernere dignus erat:
 Nec fieri ipse suis, nec quemquam flere suorum,
 Nec quæ nos patimur vulgus, & ipse pati.
 Vidimus erepta mœrentem stirpe sororis;
 Luctus ut in Drusu publicus ille fuit.
 Condidit Agrippam quo te, Marcelle, sepulcro,
 Et cœpit generos jam locus ille duos.
 Vix posito Agrippa tumuli bene janua clausa est:
 Perficit officium funeris ecce soror.
 Ecce ter ante datis, jactura novissima Drusus.
 A magno lacrymas Cæsare quartus habet.
 Claudite jam, Parcæ, nimium referata sepulcra:
 Claudite: plus justo jam domus ista patet.
 Cedis, & in cassum tua nomina, Druse, levantur,
 Ultima sit fati hæc summa querela tui.
 Iste potest implere dolor vel sæcula tota,
 Et magni luctus obtinuisse locum.
 Multi in te amissi: nec tu tot verba bonorum,
 Omnis cui virtus contigit, unus eras.
 Nec genitrice tua fecundior ulla parentum:
 Tot bona per partus quæ dedit una duos
 Heu par illud ubi est, toridem virtutibus æquum?
 Et concors pietas? nec dubitatus amor?
 Vidimus attonitum fraterna morte Neronem,
 Pallida promissa flere per ora coma.
 Dissimilemque sui vultu profitente dolorem.
 Hei mihi quàm toto luctus in orbe fuit!
 Tu tamen extremo moriturum tempore fratrem
 Vidisti, lacrymas vidit & ille tuas:
 Affigique suis moriens tua pectora sensit,
 Et tenuit vultu lumina fixa tuo:
 Lumina cærulea jam jamque nutantia morte,
 Lumina fraternas jam subitura manus.
 At miseranda parens, suprema neque oscula sūxit,
 Frigida nec movit membra tremente sinu.
 Non animam apposito fugientem excepit hiatu,
 Nec traxit cæcas per tua membra comas.

Raptus

Raptus es absenti dum te fera bella morantur ;
 Utilior patriæ quàm tibi , Druse , tuæ .
 Liquitur : ut quondam , Zephyris & solibus iætæ
 Solvuntur teneræ , vere repente niues .
 Te queritur , casusque malos , irrisaque talos ,
 Accusatque annos , ut diuturna , suos .
 Talis in umbrosis , mitis nunc denique , silvis
 Dessel Threicium Daulias ales Iryn :
 Alcyonum tales ventosa per æquora questus
 Ad surdas tenui voce sonantur aquas .
 Sic plumosa novis plangentes pectora pennis ;
 Oeniden subitæ concinuistis aves .
 Sic flevit Clymene : sic & Clymeneides altæ ,
 Cùm juvenis patriis excidit ictus equis .
 Congelat interdum lacrymas duratque tenetque ,
 Suspensasque oculis fortior ictus agit .
 Erumpunt , iterumque gravant , gremiūque sinusque ,
 Effusæ gravidis uberibusque genis .
 In vires abiit flendi mora plenior unda
 Desluit , exigua si qua retenta mora .
 Tandem ubi per lacrymas lieuit sic flebilis orsa est ,
 Singulu medios impediēte sonos :
 Nate brevis fructus duplicis fors altera partus ,
 Gloria consecræ , nate , parentis , ubi es ?
 Sed neque jam duplicis nec jam fors altera partus ,
 Gloria consecræ nunc quoque matris , ubi es ?
 Heu modò tantus ubi es ? tumulo portaris , & ignis
 Hæc sunt in reditus dona paranda tuos ?
 Siccine dignus eras oculis occurrere matris ?
 Sic ego te reducem digna videre fui ?
 Cæsaris uxori si talia dicere fas est :
 Jam dubito magnos an rear esse deos ?
 Nam quid ego admisi ? quæ non ego numina cultu ,
 Quos ego non potui demeruisse deos ?
 Hæc pietatis honos ? artus amplector inaneis ;
 Et vocat hos ipsos flamma , rogusque suos .
 Tene ego sustineo positum scelerata videre ,
 Tene mea poteru ut ungeret nate manus ?

Nunc ego te infelix summum teneoque, tuoque,
 Affigoque manus? ora que ad ora fero?
 Nunc primum aspiceris consul victorque parenti?
 Sic mihi, sic miseræ nomina tanta referes?
 Quo primum vidi, fasces in funere vidi.
 Et vidi everfos, judiciumque mali.
 Quis credat? matri lux hæc carissima venit,
 Qua natum in summo vidit honore suum.
 Iamne ego non felix? jam pars mihi rapta Neronum,
 Materni celebrer nomine Drusus avi?
 Iamne meus non est, nec me facit ille parentem?
 Iamne sui Drusi mater? & ipse fuit?
 Nec cum victorem referatur adesse Neronem,
 Dicere jam poterò, major, an alter, adest?
 Ultima contigimus jus matris habemus ab uno,
 Unius est munus quod tamen orba negor.
 Me miseram, extimui, frigusque per ossa cucurrit,
 Nil ego jam possum certa vocare meum.
 Hic meus ecce fuit, jubet hic de fratre vereri:
 Omnia jam metuo: fortior ante sui.
 Sospite te saltè moriar Nero: tu mea condas
 Lumina, & excipias hanc animam ore pio.
 Atque; utinam Drusi manus altera & altera fratris
 Formarent oculos comprimerentque meos.
 Quod licet, hoc certè tumulo ponemur in uno
 Druse: neque ad veteres condirus ibis avos.
 Miscebor cinerique cinis atque ossibus ossa:
 Hanc lucem celeri turbine Parca neat.
 Hæc & plura refert: lacrymæ sua verba sequuntur,
 Oraque nequidquam per modò quæsta fluunt,
 Quin etiam corpus matri vix vixque remissum,
 Exsequiis caruit Livia pene suis.
 Quippe ducem arsuris exercitus omnis in armis
 Inter quæque ruit ponere certus erat.
 Abstulit in vitis corpus venerabile frater,
 Et Drusum prunæ, quod licuitque dedit.
 Funera ducuntur Romana per oppida Drusi;
 Heu facinus per quæ victor iturus erat!

Per quæ deletis Rhætorum venerat armis.
 Hei mihi quàm dispar huic fuit illud iter?
 Consuluit fractis mœrentem fascibus urbem.
 Quid faceret victus, sic ubi victor inivit?
 Mœsta domus plangore sonat: cui figere lætus
 Parta sua dominus voverat arma manu.
 Urbs gemit, & vultum miserabilis induit unum.
 Gentibus adversis forma sit illa precor.
 Incerti clauduntq; domos, strepitantque; per urbem:
 Hic illic pavidi clamque palamque dolent.
 Jura silent, mutæque tacent sine vindice leges,
 Adspicitur toto purpura nulla foro.
 Dique latent templis: neque iniqua ad funera vultus
 Præbent: nec poscunt thura ferenda rogo.
 Obscuros delubra tenent: pudet ora colentum
 Adspicere, invidiæ quam metuere metu.
 Atque aliquis de plebe pius pro paupere nato
 Sustulerat timidæ sidera ad alta manus:
 Jamque precaturus, Quid ego jam credulus, inquit,
 Suscipiam in nullos irrita vota deos?
 Livia, non illos pro Druso, Livia, movit,
 Nos erimus magno maxima cura Jovi?
 Dixit, & iratus vota in suscepta reliquit:
 Duravitque animum, destituitque preces.
 Obvia turba ruit: lacrymisque rigantibus ora
 Consulit erepti publica damna refert.
 Omnibus iidem oculi, par est concordia flendi,
 Funeris exsequiis adlumus omnis eques.
 Omnis adest ætas, mœrent juvenesque, senesque;
 Ausoniæ matres, Ausoniæque nurus.
 Auctorisque sui præfertur imagine mœsta,
 Quæ victrix templis debita laurus erat.
 Certat onus luctu generosa subire juvenus;
 Et studet officio sedula colla dare.
 Et voce & lacrymis laudasti, Cæsar alumnum;
 Tristia cùm medius rumpere orsa dolor.
 Tu lethum optasti, dis adversantibus omen;
 Par tibi si sinerent te tua fata mori.

Sed cibi
 Accip
 Quid pen
 Magna
 Armato
 Et ped
 Te clam
 At vo
 Ipse pau
 Sustu
 Tum fa
 Cæru
 Uberib
 Vix o
 Jamque
 Corp
 Sustenta
 Ut p
 Sed Ma
 Tor
 Quamq
 Non t
 Ille me
 Et du
 Quod p
 Auct
 Quond
 Polli
 Ut Ren
 Effug
 De Trib
 Mur
 Hic tibi
 Hos
 Sic ceci
 Irrit
 Nec ju
 Vade

Sed cibi debetur cælum : te fulmine pollens

Accipiet cupidi regia magna Jovis.

Quid petiit ? vult ille tibi ut sua facta placerent ;

Magnaque laudatus præmia mortis habet.

Armatæque rogum celebrant de more cohortes :

Et pedes exsequias reddit , equesque duci.

Te clamore vocant iterumque iterumque supremo ,

At vox adversis collibus ista redit.

Ipse pater flavis Tyberinus adhorruit undis :

Sustulit è medio nubilus amne caput.

Tum salice implexum , muscoq; & arundine crinem

Cæruleum magna legit ab ore manu :

Uberibusque oculis lacrymarum flumina misit :

Vix capit adjectas alveus altus aquas.

Jamque rogi flammam extinguere fluminis ictu ,

Corpus & intactum tollere , certus erat.

Sustentabat aquas , cursusque inhibebat equorum ,

Ut posset toto proluere amne rogum.

Sed Mavors templo vicinus & accola campi ,

Tot dixit siccis verba neque ipse genis.

Quamquã amnes decet ira, tamen Tyberine, quiescas,

Non tibi, non ullis vincere fata datur.

Iste meus perii: periique arma inter & enses :

Et dux pro patria ; funere causa latet.

Quod potui tribuisse , dedi , victoria parta est ,

Auctor abit operis , sed tamen exstat opus.

Quondam ego tentavi Clothoque duasque sorores ,

Pollice quæ certo pensa severa trahunt ,

Ut Remus Iliades & frater conditor urbis

Effugerent aliqua stagna profunda via.

De Tribus una mihi, Partem accipe, quæ datur, inquit,

Muneris ex istis , quod petis alter erit.

Hic tibi mox Veneri Cæsar promissus uterque.

Hos debet solos Martia Roma deos.

Sic cecinere dexæ : nec tu Tyberine repugna

Irrita , nec flammam amne morare tuo.

Nec juvenis posui supremos destrue honores :

Vade age , & admissis labere pronus aquis.

Paret :

Paret : & in longum spatiosas explicat undas ,
 Structaque pendenti pumice testa subit.
 Flamina diu cunctata caput contingere sanctum ,
 Erravit posito lenta sub usque toro.
 Tandē uti complexa est sylvas, alimentaque sumpsit,
 Æthera subiectis lambit & astra comis.
 Qualis in Herculeæ colluxit collibus Octæ ,
 Cum sunt imposito membra cremata deo.
 Uritur heu decor ille viri , generosaque forma ,
 Et facilis vultus , uritur ille vigor ,
 Victricesque manus , facundaque principis ora ,
 Pectoraque ingenii magna , capaxque domus.
 Spes quoque multorum flammis uruntur in isdem ,
 Iste rogus miseræ viscera matris habet.
 Facta ducis vivent , operosaque gloria rerum.
 Hæc manet , hæc avidos effugit una rogos.
 Pars erit historiæ , toroque legetur in ævo :
 Seque opus ingeniis carminibusque dabit.
 Stabis & in rostris tituli speciosus honore ,
 Causaque dicemur nos tibi , Druse , necis.
 At tibi jus veniæ superest Germania nullum.
 Postmodo tu pœnas , barbare , morte dabis.
 Adspiciam regum liventia colla catenis ,
 Duraque per sævas vincula nexa manus :
 Et tandem trepidos vultus : inque ; illa ferocum
 Invitis lacrymas decidere ora genis.
 Spiritus ille minax & Drusi morte superbus ,
 Carnifici in mæsto carcere dandus erit.
 Consistam , lætisque oculis , lætusque videbo
 Strata per obscenas corpora nuda vias.
 Hunc Aurora diem spectacula tanta ferentem
 Quamprimū croceis roseida portet equis.
 Adiice Ledaos concordia sidera statres ,
 Templaque Romano conspicienda foro.
 Quam parvo numeros implevit principis ævo ,
 In patriam meritis occubuitque senex !
 Nec sua conspiciet (miserum me) munera Drusus
 Nec sua præ templi nomina fronte leget.

Sæpè Nerò in lacrymas submissâ voce loquetur,
 Cur adeò frattes, heu sine fratre, deos?
 Certus eras nunquam, nisi victor, Druse reverti,
 Hæc te debuerant tempora: victor eras.
 Consule nos, duce nos duce jam victore caremus:
 Invenit tota mæror in urbe locum.
 At comitum squalent immixtis ora capillis,
 Infelix, Druso, sed pia turba suo.
 Quorum aliquis tendens in te sua brachia dixit,
 Cur sine me? cur sic incomitatus abis?
 Quid referam de te dignissima conjuge Druso,
 Atque eadem Drusis digna parente nurus?
 Par bene compositum, juvenum fortissimus alter,
 Alter jam forti mutua cura viro.
 Femina tu princeps: tu filia Cæsaris illi,
 Nec minor es magni conjuge visa Jovis.
 Tu concessus amor tu solus & ultimus illi,
 Tu requies fesso grata laboris eras.
 Te moriens per verba novissima questus abesse:
 Et mota in nomen frigida lingua tuum.
 Infelix recipis non quem promiserat ipse:
 Nec qui missus erat, nec tuus ille redit.
 Nec tibi deletos poterit narrare Sicambros,
 Ensibus & Suevos terga dedisse suis.
 Fluminaque & montes, & nomina magna locorum:
 Et si quid miri vidit in orbe novo.
 Frigidus ille tibi, corpusque refertur inane:
 Quemque premat sine te, sternitur ecce torus.
 Quo raperis, laniata comas, similisque furenti?
 Quo ruis? attonita quid peris ora manu?
 Hoc fuit Andromache, cum vir relegatus ad axes
 Tertuit admissos sanguinolentus equos.
 Hoc fuit Evadne, nunc cum ferienda coruscis
 Fulminibus Capaneus impavida ora dedit.
 Quid mortem tibi mœsta rogas? amplexaque nato?
 Pignora de Druso sola relicta tenes?
 Et modò per somnos agitaris imagine falsa,
 Teque tuo Drusum credis habere sinu?

Et

Et subito tentasque manu sperasque receptum,
 Quæris & in vacui parte priore tori?
 Ille pio, si non temerè hæc creduntur, in arvo
 Inter honoratos excipietur avos.
 Magnaque maternis majoribus, æqua paternis
 Gloria, quadrijugis aureus ibit equis:
 Regalique habitu, currtique superbus eburno;
 Fronde triumphali tempora victus erit.
 Accipient juvenem Germanica signa ferentem
 Consulis imperio, conspicuumque decus.
 Gaudebuntque suæ merito cognomine gentis;
 Quod solum domito victor ab hoste tulit.
 Vix eredent tantum rerum cepisse tot annos.
 Magna viri latum quærere facta locum.
 Hæc ipsum sublime ferent: hæc, optima mater;
 Debuerant luctus attenuare tuos.
 Femina digna illis, quos aurea condidit atas,
 Principibus natis, principe digna viro.
 Quid deceat Drusi matrem, matremque Neronis,
 Adspice, quo surgas adspice mane toro.
 Non eadem vulgusque decent & lumina rerum;
 Est quod præcipuum debeat ista domus.
 Imposuit te alto, fortuna, locumque teneri
 Jussit honoratum: Livia, perfer onus.
 Ad te oculos auresque trahis, tua facta notamus:
 Nec vox missa potest principis ore, tegi.
 Alta mane, supraque tuos exsurge dolores.
 Infragilemque animum, quo potes, usque tene.
 An melius per te virtutum exempla petemus,
 Quàm si Romanæ principis edis opus?
 Fata manent omneis, omneis exspectat avarus
 Portitor: & turbæ vix satis una ratis.
 Tendimus huc omnes: metam properamus ad unã,
 Omnia sub leges mors vocat atra suas.
 Ecce necem intentam cælo, terræque, fretoque,
 Casurum triplex vaticinatur opus.
 I nunc, & rebus tanta impendente ruina,
 In te solam oculos & tuã damna refer.

Maxim
 Et,
 Sed m
 Fo
 Vita da
 Mut
 Fortun
 Illa
 Quæq
 Ful
 Regna
 Solli
 Quæ t
 Sæp
 Nota q
 Quo
 Quod
 Gest
 Quod
 Quo
 Rhenu
 Deco
 Danub
 Apu
 Arme
 Sum
 Et moc
 Afr
 Adde c
 Sem
 Qui do
 Acc
 Præve
 Tu t
 Non e
 Sed
 Iuppit
 Fla

Maximus ille quidem, juvenum spes publica, vixit;
 Et, qua natus erat, gloria summa domus.
 Sed mortalis erat: nec tu secuta fuisti,
 Fortia progenie bella gerente tua,
 Vita data est utenda: data est sine fœnore nobis
 Mutua, nec certa per soluenda die.
 Fortuna arbitriis tempus dispensat ubique.
 Illa rapit juvenes: sustulit illa senes.
 Quæque ruit, furibunda ruit, totumque per orbem
 Fulminat, & cæcis cæca triumphat equis.
 Regna deæ immitis parce irritare querendo:
 Sollicitare animos parce potentis heræ.
 Quæ tamen hoc uno tristis tibi tempore venit.
 Sæpè eadem rebus favit amica tuis.
 Nota quod es altè, quod fœtibus aucta duobus;
 Quodque etiam magno consociata Jovi:
 Quod semper domito rediit tibi Cæsar ab orbe,
 Gessit & invicta prospera bella manu:
 Quod spes implerunt maternaque vota Neronis,
 Quod pulsus toties hostis utroque duce:
 Rhenus, & Alpinæ valles & sanguine nigro
 Decolor infecta testis Itargus aqua:
 Danubiusque capax, & Dacius orbe remoto
 Apulus huic hosti per breve Pontus iter:
 Armeniusque fugax, & tandem Dalmata supplex,
 Summæque dispersi per juga Pannonii.
 Et modo Germani Romanis cognitus orbis,
 Aspice quam meritis culpa sit una minor.
 Adde quod est absens fletus, nec cernere natæ
 Semineces oculos sustinere tui.
 Qui dolor & menti lenissimus influit ægræ,
 Acciperes luctus aure coacta tuos.
 Prævertitque metus per longa pericula luctum;
 Tu quibus auditis anxia mentis eras.
 Non ex præcipiti dolor in tua pectora venit,
 Sed per mollitos antè timore gradus.
 Iuppiter antè dedit fati mala signa cruenti:
 Flammifera petiit cum tria templa manu.

Iunonisque gravi nocte impavidæque Mineræ,
 Sanctæque & immensi Cæsaris icæta manus.
 Sidera quin etiam cælo fugisse feruntur,
 Lucifer & solitas destituisse vias.
 Lucifer in toto nulli comparuit orbe,
 Et venit stella non præeunte dies.
 Sideris hoc obitus terris instare monebat,
 Et mergi Stygia nobile numen aqua.
 At tu qui superes mœstæ solatia matri,
 Comprecor illi ipsi conspiciare senex.
 Perque e annos diuturnus eas, fratrisque tuosque,
 Et viuat nato cum sene mater anus.
 Eventura precor, deus excusare priora
 Dum volet; à Druso cetera læta dabit.
 Tu tamen ausa pores tanto indulgere dolori:
 Longius ut nolis, heu male fortis, ali.
 Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,
 Obtulit invitæ cum tibi Cæsar opem:
 Admovitque preces, & jus immiscuit illis:
 Aridaque affusa guttura cinxit aqua.
 Nec minor est nato servandi cura parentis:
 Hic adhibet blandas nec sine jure preces:
 Conjugis & nati meritum pervenit ad omnes:
 Conjugis & nati, Livia, sospes ope es.
 Supprime iam lacrymas, non est revocabilis istis
 Quem semel umbrifera navita lintre tulit.
 Hæciora tot fratres, tot dessevere sorores,
 Et pater, & conjux Astyanaxque puer;
 Et longæva parens: tamen ille redemptus ad ignes,
 Nullaque per Stygias umbra renavit aquas.
 Contigit hoc etiam Thetidi: populatur Achilles
 Illaca ambustis ossibus arva premit.
 Illi cæruleum Panope matertera crinem
 Solvit, & immensas fletibus auxit aquas.
 Consortesque deæ centum, longævaque magni
 Oceani conjux, Oceanusque pater.
 Et Thetis ante omnes: sed nec Thetis ipsa, neq; omnes
 Mutarunt ayidi tristia jura dei.

Prisca quid huc repero? Marcellum Octavia flevit,
 Et flevit populo Cæsar utrumque palam.
 Sed rigidum jus est & inevitabile mortis.
 Stant rata non ulla fila tenenda manu.
 Ipse tibi emissus nebulosum littus Averni,
 Si liceat, forti verba tot ore sonet.
 Quid numeras annos? vixi maturior annis.
 Acta senem faciunt: hæc numeranda tibi.
 His ævum fuit implendum, non seignibus annis,
 Hostibus eveniar longa senectæ metu.
 Hoc atavi monuere mei, proavique Neronæ.
 Fregerunt ambo Punica bella duces.
 Hoc domus ista docet per te mea Cæsaris alti:
 Exitus hic mater debuit esse meus;
 Nec meritis quidquam illa juvant: magis affuit illis,
 Mater honos, titulis nomina plena vides.
 Consul, & ignoti victor Germanicus orbis,
 Qui fuit heu mortis publica causa, legor.
 Cingor Apollinea victricia tempora lauro,
 Et sensi exsequias funeris ipse mei.
 Decursusque virum notos mihi, donaque regum,
 Cunctaque per titulos oppida læta suos.
 Et quo me officio portaveris illa juvenus,
 Quæ fuit ante meum tam generosa torum.
 Denique laudari sacro Cæsaris ore
 Et merui, lacrymas elicuique deo.
 Et cuiquam miserandus ero, jam comprime fletus:
 Hoc ego, qui stendi sum tibi causa, rogo.
 Hæc sentit Drusus, si quid modo, sentit in umbra:
 Nec tu de tanto crede minora viro.
 Est tibi, sitque precor, multorum filius instar:
 Parsque tui partus sit tibi salva prior.
 Est conjux tutela hominum: quo sospite vestram,
 Livia, funestam dedecet esse domum.

KALENDARIIUM

Ex L. G. Giraldo, & aliis compilatum: in quo præter ortum, & occasum signorum cœlestium, quæ in sex Lib. Fastorum notantur, ludi item, & templorum dedicationes Romanorum, & Græcorum, per seriem integri anni habentur.

JANUARIUS.

- A 1 K. Jan. **J**ani & Junonis. Jovi & Esculap. in inf. Tyb. Ovid. Gamelia: Junoni hoc mense celebrabantur, unde, & mensi nomen.
- b 2 4 Dies ater.
- c 3 3 Cancer occidit. Tertia mensis cujusque Minervæ facta. Pausan.
- d 4 Pr. Non. *Forum pro salute principis.* C. Tacitus.
- e 5 Nonæ. Lyra oritur, tempestatem significat,
- f 6 8 Isidis & Osiris, id est, accessus. Plut.
- g 7 7 Octavus cujusque mensis dies Neptuno sacer est apud Atheniens. Plut.
- A 8 6 *Sacrificium Jani.* Vetus Kal.
- b 9 5 *Agonalia.* Ovid. Delphinus oritur.
- c 10 4 Media hyems.
- d 11 3 *Carmenalia.* Internæ ædes dic. in campo Mart.
- e 12 Prid. Id. *Compitalia* Gell. & Macrobi.
- f 13 Idus. *Jovi Octavius Augustus dicitur.* & pro-
- g 14 19 K. F. vinciæ in formam redactæ. Ovid. & tibicines habitu muliebri urbem lustrabant. Plut.
- A 15 18 *Carmenalia relata, & Porrimæ, & Postvertæ.*

b 16

c 17

d 18

e 19

f 20

g 21

A 22

b 23

c 24

d 25

e 26

f 27

g 28

A 29

b 30

c 31

d 1

e 2

f 3

g 4

A 5

b 6

c 7

d 8

e 9

f 10

g 11

A 12

b 13

c 14

b 16

b	16	17	<i>Concordiæ</i> templum à Camillo positum.
c	17	16	Sol in Aquario.
d	18	15	
e	19	14	
f	20	13	
g	21	12	
A	22	11	
b	23	10	Lyra occidit.
c	24	9	Leonis quæ est in pectore clara stella
d	25	8	occidit, <i>Sementina feriæ</i> . Ovid. Var-
e	26	7	ro. Fest. Macrob. non statæ, quidem, sed
			indictæ.
f	27	6	Castori, & Polluci temp. ad Juturnæ
g	28	5	stagnum.
A	29	4	<i>Equiria</i> in campo Mart. Vet. Kal.
b	30	3	Pac.
c	31	Pr. Kal.	<i>Sacr. deis penat.</i> Vet. Kal. qui Patrii, &
			Urbani dicuntur.

F E B R U A R I U S.

d	1	Kal. Feb.	S ospite templi dic. <i>Lucaria</i> , Ab
			Afyli luco. Ovid. Fest. item <i>Jovi</i>
			<i>Sacr.</i> de bidente. Dianæ Sacra fie-
			bant, à cervis elaphobolia nūcupata.
e	2	4	Lyra, & medius Leo occidunt.
f	3	3	Delphinus occidit.
g	4	Pr. Non.	
A	5	Nonis.	<i>Aug. Diff. P. P.</i> Ovid. Aquarius oritur.
b	6	8	Zephyrus flare incipit.
c	7	7	
d	8	6	
e	9	5	Veris initium.
f	10	4	
g	11	3	<i>Arctophyla</i> oritur.
A	12	Prid. Id.	
b	13	Idus.	<i>Fauni fest. & Jovis.</i> Fabiorum cedes.
c	14	K. M. 16	<i>Corvus</i> , <i>Crater</i> , & <i>Anguis</i> oriuntur.

d 15	15	<i>Lupercalia.</i> Plut. Ovid. Varr.
c 16	14	Sol in Piscibus. Venti per sex dies vehementius flant.
f 17	13	
g 18	12	<i>Quirinaliorū stultorū ser.</i> Fest. Ovi. Varro. Et <i>Fornacaliū</i> indictio deæ Fornacali, quæ & Fornax dicta fuit, à quo indicta. Pl. Ov. & D. <i>Manibus sacra feral.</i>
A 19	11	<i>Dæ musæ.</i>
b 20	10	<i>Charistia.</i> Val. Max. Ovid. id est, sacra cognatorum. Ver. Kal.
c 21	9	<i>Terminalia.</i> Ovid. Bedas vero vii. Kal.
d 22	8	& <i>Regifugium.</i> v. Kal. Mart. cui convenit locus bissexti.
e 23	7	<i>Regifugium.</i> Ovid. Quidam vi. Kal.
f 24	6	
g 25	5	
A 26	4	
b 27	3	<i>Equiria</i> in cæpo Mart. Varr. Fest. & Ov.
c 28	Pri. Kal.	<i>Tarquinii superati.</i> Plut.

MARTIUS.

d 1	K. Mar.	M <i>Astronorum dies festus.</i> Fest. Porp. Serv. Ovid. <i>Matronalia.</i> Junonis. Lucinæ. Martis. <i>Ancyliorū festum,</i> nec nubere bonū quousque condantur. Porph. aliam causam adfert. Munichia sacra Deæ Munichia, id est, Dianæ.
c 2	6	
f 3	5	Alter è piscibus occidit.
g 4	4	
A 5	3	<i>Arctophylax</i> occidit. <i>Vindemiator</i> oritur.
b 6	Pr. Non.	<i>Aug. Pont. Max. Sac. Vestæ.</i> Ovid.
c 7	Nonæ.	<i>Pegasus</i> oritur. <i>Veiovis</i> templum ad duos lucos <i>Afyli</i> Ovid.
d 8	8	<i>Corona</i> oritur.
c 9	7	
f 10	6	
g 11	5	

- A 12 4
 b 13 3
 c 14 Prid. Id. *Equiria altera* apud Tyberim, vel si
 aquis increverit; in Cælio Monte.
 Ovid. Fest.
 d 15 Idus. *Anna Perenna*. Parricidium, id est, cæ-
 des C. Cæf. Plin. & Suet.
 e 16 17 K. A. *Scorpius* medius occidit. *Lysander*
 Athenis poturus. Plut.
 f 17 16 *Liberalia*. Varro quo die virilem tog-
 gam pueri ingenui sumebant. Ovid.
Agonia. Varro. Milvius oritur.
 g 18 15 Sol in Ariete.
 A 19 14 *Quinquatria*. Minervæ natalis, & Mi-
 nerval Magistris solvebatur.
 b 20 13 *Quinquatria*. Alter *Quinquatriū* dies,
 quo natus est *Pub. Ovidius Naso*, elo-
 quentiæ, & poetæc idea: cujus nara-
 lem, ortumque Elegia, ad Fastorum
 characterem cōscripta, quæ in iō hu-
 jus voluminis legitur, Calendario
 Romano, in gratiam poetæ ingenio-
 sissimi, adjecit Daniel Heinsius.
 c 21 12 *Quinquatr.* Primus dies sæculi, quidam
 VIII. Bedas,
 d 22 11 *Quinquatr.*
 e 23 10 *Quinquatr. Tubilustrium*. Sacrorum
 tubæ lustrantur. Varro.
 f 24 9
 g 25 8 *Æquinoctium vernum. Hilaria. Matris*
 A 26 7 *Deum festa*. Lamprid. Macrob.
 b 27 6 *Matris Deum*. Ammian. Marc. Herod.
 c 28 5 *Megalesia*. Varro.
 d 29 4
 e 30 3 *Jani, Concordiæ, Salutis, Pacis.*
 f 31 Prid. *Luna*, id est, *Diana in Aventino*. Ovid.

A P R I L I S.

- g 1 Kal. Ap. **S**corpius occidit. *Veneris sacrum*
 cum floribus, & myrto. Plut. Ovid.

Q 2 Item

Item *Fortunæ virili*. Tergelia sacra Apollini, & Dianæ. Mensis hic Græcis auspiciatissimus.

- A 2 4 Plejades occidunt.
- b 3 3
- c 4 Pr. Non.
- d 5 Nonæ. *Megalesia matri deum*. K. V. Ovid.
- e 6 8 *Fortunæ publicæ primigeniæ*, in colle Quir. Ovid. Varr. *Dianæ natiuitas*.
- f 7 7 *Appolinis dies natalis*, qui dies quoque Socrat. & Platon. sunt Laert.
- g 8 6 *Ludi*, ob *Victoriam Cæs.* Libra occidit dies pluuius. Orion occidit.
- A 9 5 *Cerealia*, *ludi Circen.* instaurationis dies
- b 10 4 *Circensibus additus*. Macrobr.
- c 11 3
- d 12 Prid. Id. *Magna Mater Romæ adduct.* Ti. Li. xxx.
- e 13 Idus. *Jovi Victori, & Libertati*. Ovid.
- f 14 K. M. 18
- g 15 17 *Fordicidia*, vel *Fordicalia*, de forda bove. Varro. Ovid.
- A 16 16 *Augustus Imper. salutatus*. Hyades occidunt.
- b 17 15
- c 18 14 *Equiria* in circo max. & *Vulpium combustio*. Ovid.
- d 19 13 Sol in Tauro.
- e 20 12
- f 21 11 *Palilia*. Romæ natalis. Varro. Ovid. Fest. Plutarch. alii. Falluntur multi.
- g 22 10 *Agonia altera*, Ovid. quæ & *Agonalia* dicuntur.
- A 23 9 *Vinalia priora* Jovi, & Veneri, Ovid. Plut. Varr. Plin. Fest.
- b 24 8 Ilii destructio.
- c 25 7 *Medium Ver.* Aries occidit tempestat. signif. Canis oritur. *Robigalia*. Plin. Fest. Ovid. Varro. alii.
- d 26 6 *Latine ferie* in sacro monte. T. Liv.

I U M.
Tergelia sacra
Mensis hic Gra-

K. V. Ovid.
igenia, in colle
iana natiuitas.
qui dies quoque
ant Laert.
Cas. Libra occidit.
nstitutionis de
s. Macrob.

duct. Ti. Li. xxv.
ertati. Ovid.

lia, de fonda bo-

atus. Hyades or-

& Vulpium or-

is. Varro. Ovid.
Falluntur mui
quæ & Agena-

& Veneri, Ovid.
iff.

occidit tempore
Robigalia. Plin.
lii.
monte. T. Lit.
c 27

K A L E N D A R I U M. 365

c 27 5 Apaturia etiam hoc mense agebantur,
à Venere dicta. Tribus diebus cele-
brantur, prima $\delta\delta\rho\theta\epsilon\iota\sigma\alpha$ secunda
 $\nu\alpha\rho\upsilon\upsilon\iota\varsigma$ tertia $\chi\alpha\rho\epsilon\omega\tau\iota\varsigma$, quarta verò
 $\epsilon\prime\theta\prime\beta\epsilon\alpha$ Simplicius in Physicis. Suidas
alii. Quidam Pyanepsione agi dicunt.

f 28 4 *Floralia*. Plin. K. v. Ovid.
g 29 3
A 30 Pri. Kal. *Feste Palatina*. Ovid. Hoc mense ut
Plut. in Romulo, & Probl. *Laurentia-*
lia. & distinguit à *Laurentilibus*. Quæ
mense Decemb. celebrantur.

M A J U S.

b 1 K. Maii. **C**Apella oritur. *Larib. præstitib.* ara
posita. Ov. & *Bona dea sac.* Macr.
Plut. Var. Lactant. Ov. alii & *Florales*
Iudi triduo V. Kl. Umbraculorū festū,
quæ $\sigma\kappa\iota\alpha$ dicuntur $\Sigma\kappa\iota\alpha$'s Pallas.

c 2 6 Argestes flare incipit. Hyades oriun-
d 3 5 tur. Centaurus oritur.

e 4 4
f 5 3 Lyra oritur.

g 6 Pr. Non. Scorpius medius occidit.

A 7 Nonæ.

b 8 8

c 9 7 *Lemuria*, quæ noctu agebantur, & tri-
d 10 6 duo. Ovid. Var. Porph. Malum nubé-
re, & *Luminaria*.

e 11 5 *Lemuria*, Vet. Kl. Orion occidit.

f 12 4 *Marsis Ultoris*. Bultorem ait. Ovid.
alii. Post. Lem. Vet. Kl.

g 13 3 Plejades oriuntur, Æstatis initium.
Lemuria. Vet. Kl.

A 14 Prid. Id. Taurus oritur.

b 15 Idus. Argeorum simulæra scirpea de ponte

c 16 K. Ju. 17 in Tyberim dejiciebantur. Dionys.

Q. 3 d 17

366 KALENDARIIUM.

- d 17 16 Euseb. Plut. Ovi. Macrob. alii. Et Mer-
 catorii dies festus. Fest. Ovid. Mercuriū
 hoc die natum Martialis ait. Ædes
 dedic. T. Liv. & fer. Jovi. Vet. Kl.
 f 19 14 Sol in Geminis.
 g 20 13
 A 21 12 *Agonia* seu *Agonalia* Jani. Ovid. Varr.
 b 22 11 *Vejovi*. Vet. Kl. alii superioribus die-
 bus. Canis oritur.
 c 23 10 *Volcani ferie*. Vet. Kl. Volcanalis fla-
 men rem di. Majæ faciebat. Macr. *Tu-
 bilustrinum* Varr. Ovid. alii x. Kal. Vet.
 Kl. Ovid. alii xi. 11.
 d 24 9 *Regifug*. alterū. Vet. Kl. Ovi. alii aliter.
 e 25 8 *Templum Fortunæ datum*. Vet. Kl.
 Ovid. Aquila oritur.
 f 26 7 *Arctophylax* oritur.
 g 27 6 Hyades oriuntur.
 A 28 5
 b 29 4
 c 30 3
 d 31 Prid. Kal.

JUNIIUS.

- e 1 K. Junii. **J** *Unonis monete ædes*. Macrob. Bedas.
Carnæ deæ in Celio monte. *Marti
 sacr.* extra port. Capenam. Tempe-
 stati delubrum, Ovid. Fabariæ Kl.
 Macr. Aquila oritur. Hecatombæ hoc
 mense plures, unde & illi nomen.
 Anni initium apud Athenienses vel
 quod Sol Hecatombæus diceretur.
 f 2 4 Hyades oriuntur, dies pluvius.
 g 3 3 *Bellonæ sacr.*
 A 4 Pr. Non. Herculis ædes in Circo.
 b 5 Nonæ. Templū Fidei. *Spōsoris Jovis*. Dion. alii.
Sacrum Fidio Semipatri. Vet. Kal. Ov.
 c 6 8 Vestæ Templum.

Macro. alii. Et Mercurius
Fest. Ovid. Mercurius
Martialis ait. *Ædificatus*
et. Jovi. Vet. Kl.

Ædificatus Jani. Ovid. Var.
alii superioribus diebus
oritur.

Kl. Volcanalis *Ædificatus*
faciebat. Macr. *Ædificatus*
Ovid. alii x. Kal. Vet.

11.
et Kl. Ovi. alii aliter
Ædificatus datum. Vet. Kl.

oritur.
ar.

S.

Ædificatus. Macrob. *Ædificatus*
Caelio monte. *Ædificatus*
Capenam. Tempus
Ovid. Fabatiz *Ædificatus*

oritur. Hecatombe habetur
inde & illi nomen
ad Athenienses vocatur.

Ædificatus diceretur.
dies pluvius.

Circus.

Ædificatus Jovis. Dionysius
Ædificatus patri. Vet. Kal. Ovi.

- d 7 7 *Piscatoriū ludi* in camp. Mart. Ovid. Fest.
c 8 6 *stium Mentis templum* die. Ovid. Vet.
Kal. *Arctophylax occidit.*
f 9 5 *Vestæ*. Vet. Kal. Ovid. *Asini coronantur.* Ara Jovis *Pistoris.*
g 10 4 *Delphin vesperi oritur.* *Matralia.*
A 11 3 *Fortis Fort.* *Concordiæ ædes.* *Matris*
b 12 Pri. Kal. *Matralia.* Vet. K. Ovid.
c 13 Idus. *Jovis invicti. Minuscula Quinquatrus*
d 14 K. Jul. 18 *Minervæ.* Var. Fest. *Censorinus.*
c 15 17 *Stercus ex æde Vestæ defertur.* Fest. Var.
Ovid. *Hyades oriuntur.*
f 16 16 *Zephyrus flat.* *Orion. oritur.*
g 17 15 *Delphinus totus apparet.* *Æqui, &*
A 18 14 *Volsci à Posthumo fugati.*
b 19 13 *Sol in Canc.* *Minervæ in Avent.* Vet. Ka.
c 20 12 *Ophiucus oritur.* *Sumani sacrum ad*
d 21 11 *Circum Max.* Vet. Kal. Ovid.
e 22 10
f 23 9 *Flaminius victus à Pœnis.* Ovid.
g 24 8 *Fortis Fortunæ.* Vet. K. Ovid. Var.
A 25 7 *Naves coronatæ per Tyberim convivia*
ducebant.
b 26 6 *Orionis zona oritur.* *Solstitium.*
c 27 5 *Jovis Statoris & Laris.* Ovid.
d 28 4 *Quirini templum in coll.* *Quirin.* Ovid.
e 29 3 *Vet. Kl. 111. Kal.*
f 30 Prid. K. *Herculis & Musarum.* Ovid. *Populi*
fuaxia in Junio dies. Varro.

JULIUS.

- g 1 K. Julii. **H**oc die apud Rom. fiebant mi-
A 2 6 grationes ex ædibus in alienas
b 3 5 ædes, ut hoc tempore in festo D. Mi-
c 4 4 chaelis : id quod ex Cicer. Sucto-
d 5 3 nio, & Mart. colligunt docti.
e 6 Pr. Non. *Capitol. incensum tempore Sillæ.*
f 7 Nonæ. *Romulus non apparuit.* *Lamp. in Com-*

g	8	8	modo. Plut. <i>Caprosine</i> . Juno Capro-
A	9	7	tina. <i>Ancillarum festum</i> . Macr. Plut.
b	10	6	Ovid. Varro.
c	11	5	<i>Ludi Apollinares</i> . T. Liv. Vet. Kl. Var-
			ro. Liv. alio loco tertio Non. ait.
d	12	4	<i>Jul. Cæs. natalis</i> , unde mensis N.
e	13	3	Anton. Consule legem ferente.
f	14	Pri. Id.	Macr. <i>Fortunæ mulieb. dedic.</i> Dion. Liv.
g	15	Idus.	<i>Cast. & Poll. Equites</i> Rom. ab æde Ho-
			noris in equis in Capit.
A	16	K. A. 17	Plin. Vet. Kal. Dion.
b	17	16	<i>Alliensis dies atra</i> . Sera. Plin. Tacit.
c	18	15	xv. 11. Kal. Plut. xv. 1. Kal. in Ca-
d	19	14	millo.
e	20	13	
f	21	12	Mundi natalis. Solinus ex Ægyptio-
g	22	11	rum sacerd. sententiam,
A	23	10	
b	24	9	
c	25	8	Hoc mense rutilæ canes caniculæ sa-
d	26	7	crificabantur. Vide Festum.
e	27	6	
f	28	5	<i>Neptunalia</i> etiam hoc mense. Vet. Kl.
g	29	4	& Varro.
A	30	3	
b	31	Prid. Kal.	

AUGUSTUS.

c	1	K. Aug.	S pei ad forum olitorium. Vet. Kal.
			Consecratio templi Martis. Dion.
			in Histor. Boëdromia celebritas, hoc
			mense agebatur, unde & mensis di-
			ctus. Apollo etiam Boëdromius vo-
			catus. Plut. Pauf. Harpocr. alii. Xer-
			ses victus. Plut.
d	2	4	<i>Feriæ</i> quod Cæs. Hisp. citeriorem vi-
e	3	3	cit. Vet. Kl.
f	4	Pr. Non.	

D A R I U M.

Caprina. Juno Caprina
larum festum. Macr. Plu.

eres. T. Liv. Vet. Kl. Va

o loco tercio Non. ac

alis, unde mensis N.

ule legem ferent.

e mulieb. dedic. Dion. L.

Equites Rom. ab ulc. in

is in Capit.

l. Dion.

atra. Sera. Plin. Te

Plut. xv. 1. Kal. in C

s. Solinus ex Aegypti

sententiam.

illa canes canicula

Vide Festum.

la hoc mense. Vel

m olitorium. Vel

io templi Martis. D

drōmia celebrat.

ur, unde & mensis

etiam Boedromia

Paul. Harpocr. alii

ut.

f. Hisp. citiorum

K A L E N D A R I U M. 369

g 5	Nonæ.	Salmi in colle Quirin. Vet. Kl. & Spci.
A 6	8	
b 7	7	
c 8	6	Solis indigetis in colle Quir. Vet. Kl.
d 9	5	
e 10	4	Aræ Opis, & Cereris in vico Jugario. Vet. Kl.
f 11	3	Herculi magno custodi in Circo flam.
g 12	Prid. Id.	Vet. Kal.
A 13	Idus.	Dianæ sacra. Martial. Currebant in nemus Aricinum. Item natalis Augusti. Porph. Dies festus servorum & ancillarum. Plut. Et Vertumno in Loreto majore, V. Kl.
b 14	K.S. 19	
c 15	18	
d 16	17	
e 17	16	Fortunalia ad pontem Amyl. Vet. Kl. & Varr. Jano ad theat. Marcelli. Vet. Kl.
f 18	15	Consualia. Plut. in Numa. vel seq. die Sabinarum raptus.
g 19	14	Augusti mors. Dion. Hist. Suet.
A 20	13	Vinalia secunda. Plin.
b 21	12	Vinalia rustica. Varr. Festus vero xiv. Kal. Idem & Vet. Kl. Mystera magna. Plut. & Liber pater ex urbe in Eleusinem transferebatur.
c 22	11	
d 23	10	Volcanalia in Circo Flam. Vet. Kl.
e 24	9	
f 25	8	Opiconseva in Capitolio. Vet. Kl. Varr.
g 26	7	10.
A 27	6	Volturnalia. Vet. Kl. Varr. cujus feriae mensæ Octob. Fortumnalia.
b 28	5	Harpocratis festum hoc mense fiebat ab Aegyptiis. Plut.
c 29	4	Volcanalia. Festus.
d 30	3	Mundus Cereris patet.
e 31	Pri. Kal.	Nat. C. Cas. Germanici. Vet. Kl.

S E P T E M B E R.

f 1 K. Sept. **V**olcani tutela. Septemb. V. Kl. Ma-
mactes Jupiter, & inde mensis,
Harp. & alii. Q 5 g 2

370 KALENDARIVM.

g	2	4	<i>Augusti victoria navalis ex M. Ant. &</i>
A	3	3	<i>Cleop. Dion.</i>
b	4		Pr. Non.
c	5		Non.
d	6	8	
e	7	7	
f	8	6	<i>Hierosolyma à Tito Vespaf. capta. Jo-</i>
g	9	5	<i>sephus.</i>
A	10	4	
b	11	3	
c	12		Prid. Id.
d	13		Idus. <i>Prætor Max. clavum pangit. Tit. Liv. &</i>
e	14	18	<i>Capitolii dedic. ab Horatio. Plut. Tit.</i>
f	15	17	<i>Ludi. Vet. K. qui Romani & Magni.</i>
g	16	16	<i>Ludi. Vet. K. Parentatio eorum, qui</i>
A	17	15	<i>contra Persas pugnando occubue-</i>
b	18	14	<i>runt. Plut.</i>
c	19	13	<i>Ludi. Vet. Kal.</i>
d	20	12	<i>Thorh, id est, Mercurio Ægyptii sa-</i>
e	21	11	<i>crificant. Plut.</i>
f	22	10	<i>Romuli Natalis. Plut.</i>
g	23	9	
A	24	8	<i>Natalis Augusti. Dion. hist. Suet.</i>
b	25	7	
c	26	6	<i>Veneri. Vet. Kal.</i>
d	27	5	
e	28	4	
f	29	3	
g	30		<i>Prid. Kl. Epulum Minervæ. Vet. Kl. Medicinæ</i>
			<i>hoc mense celebrabantur, &</i>
			<i>Métrina Dea, quo die primum, mu-</i>
			<i>stum bibebant. Fest. Yarr.</i>

Tito Vespaf. capti

um pangis. Tit. Liv.
ic. ab Horatio. Plut.

Kal.
qui Romani & Alp

parentatio eorum,
pugnando occidit

Mercurio Aegypti
Plut.

Dion. hift. Suet.

z. Vet. Kl. Medice
e celebrabantur,
quo die primum,
Fest. Varr.

- A 1 Kal. Oct. **M** *Aris tutela.* Octob. Vet. Kl. Pya-
b 2 6 neptia hoc mense celebrantur.
c 3 5
d 4 4 *Mundus Cereris patet.* Fest.
e 5 3
f 6 Pr. Non.
g 7 Nonæ
A 8 8 Panopsia Apollini imo Pyanepsia.
b 9 7 Erefione plectitur.
c 10 6 Ofcophoria, id est, Ramalia cele-
d 11 5 brabantur. Plut. Suid. Comment. in
e 12 4 Nicand.
f 13 3
g 14 Prid. Id.
A 15 Idus. *Mercatores Mercurio.* Virgilio Nazalis.
b 16 K. N. 17 Martial. October. Equus Marti im-
c 17 16 molatur. Fest. Plut.
d 18 15
e 19 14
f 20 13
g 21 12
A 22 11 Chalcea Minervæ solemnitas, vel ut
b 23 10 Phanodemus, ait, Volcani. Hy-
c 24 9 perides. Harpocr.
d 25 8
e 26 7
f 27 6
g 28 5 Myfteria minora hoc mense ageban-
tur. Plutarch. Galenus.
A 29 4 Sacrum hoc mense Libero fiebat. Vet.
b 30 5 Kl. *Versumni feria.* Varr.
c 31 Prid. Kl.

NOVEMBER.

- d 1 K. Nov. **H** Oc mense Jovis epulum celebra-
batur. Vet. Kal. Anthefteria

372 K A L E N D A R I U M.

e	2	4	hoc mense agebantur, quæ & Bac-
f	3	3	chanalia. Theoph. Suid. Harp.
g	4		Prid. Non.
A	5		Nonæ.
b	6	8	
c	7	7	<i>Mundum patere.</i> Fest.
d	8	6	
e	9	5	
f	10	4	Limma Baccho: Thucyd.
g	11	3	Maria clauduntur. Veget. alii, usque in vi. Id. Mart.
A	12		Prid. Id. Choes. Suid
b	13		Idus. Pithægia.
c	14	K.D. 18	Chytra. Alii in Lenæone mense con- stituunt. Comam. in Hesiod. Harpocr.
d	15	17	Ludi plebei per hos dies. Suct.
e	16	16	
f	17	15	
g	18	14	
A	19	13	
b	20	12	
c	21	11	
d	22	10	
e	23	9	
f	24	8	<i>Bruma</i> , quæ & <i>Brumalia</i> , festum Ro- manor. Constant. in re rust.
g	25	7	
A	26	6	
b	27	5	Hic mensis fuit in tutela Dianæ. Vet.
c	28	4	Kal. & inferiæ fiebant Gallis defossis, & Græcis in foro Boario. Plut.
d	29	3	
e	30		Prid. Kl.

D E C E M B E R.

f	1	K. Dec.	F ortunæ Muliebris festum, quoniam hac die bellum sublatum. Postea translatum prid. Non. Quintil. Dion.
g	2	4	
A	3	3	Haliçar, in γ. 111. Posidonia à certa

bantur, quæ & Bo
oph. Suid. Harp.

Fest.

Thucyd.

ur. Veget. alii, ubi

Lenæone mense
in Hesiod. Harp
hos dies. Suct.

rumalia, festum
t. in re rust.

tutela Dianæ. V
ebant Gallis de
Boario. Plur.

B E R.

is festum, quoniam
n sublatum. Post
Non. Quiril. Dian
i. Posidonia à cer
b +

KALENDARIUM. 373

b	4	Pr. Non.	mine Pallad. & Neptuni.	<i>Faunalia.</i>
c	5	Nonæ.	Porphyr.	
d	6	8		
e	7	7		
f	8	6		
g	9	5		
A	10	4		
b	11	3	Alcyonii dies.	
c	12	Prid. Id.		
d	13	Idus.		
e	14	K. Jan.	Brumalia festum hoc mense, & Am-	
f	15	18	brofia. Proclus in Hesiod.	
g	16	17		
A	17	16	<i>Saturnalia</i> incipiunt, & per tres dies	
b	18	15	durant: quibus adduntur <i>Sigillaria</i> ,	
			quæ septem dies complent. Macr.	
c	19	14	<i>Opalia</i> , & <i>Saturnalia</i> Macr. Varr.	
d	20	13		
e	21	12	<i>Angeronalia</i> . <i>Angeronæ</i> Deæ. Macrob.	
			Herculi, & <i>Cereri</i> de <i>Mulso</i> . Macrob.	
f	22	11	<i>Feria Larib dicata</i> . Macrob. <i>Compita-</i>	
			<i>lia Ludi Laribus</i> . Plin.	
g	23	10	<i>Feria Jovis</i> . <i>Larentinalia</i> vel <i>Lauren-</i>	
			<i>sinalia</i> . Plut. Varr. Ovid.	
A	24	9	<i>Juvenalis dies</i> VII. Saturn. additus.	
b	25	8	Suct. unde & <i>Juvenales ludi</i> .	
c	26	7		
d	27	6		
e	28	5		
f	29	4		
g	30	3	December Saturno Sacer. Macrob. <i>Tu-</i>	
A	31	Prid.	<i>tela</i> veter. <i>Festa</i> . Vet. Kl.	

PUBLII
 OVIDII
 NASONIS
 VITA,

EX LILII GREG. GYRALDI
 De Poetarum Historia Libro quarto.

P*Ub. Ovidius Naso, patriam habuit Sulmonem; tertiam Pelignorum civitatem. Nam, ut ex Plinio colligimus, Peligni, in Gorfynienses, in Super æquanos, & Sulmonenses distincti sunt. Unde illud ex ipsius Poeta Elegiis.*

Me Pars Sulmo tenet Peligniter-
 ria ruris;

Parva, sed irriguis ora salubris
 aquis.

*Ex ordine Equestri fuit, ut idem pluri-
 bus locis ostendit. Ingenio fuit ut mihi
 quidem*

quidem videtur, parato, facilique, sed
 qui nimium sibi aliquando indulgeret. De
 cujus vita quædam tantū libabo, quæ non
 in jucunda fore arbitror. Fuit itaque Ovi-
 dius, cum omni vita, atque victu excul-
 tus, atque expolitus; tum tenui & vesco
 corpore, nervisque compacto. Id quod
 vel ex ejus ipsius Ovidii carmine liquet,
 cum ait:

Pondere, non nervis, corpora no-
 stra carent.

Item alibi.

Aptaque subducto pondere mem-
 bra dedit.

Suo pte naturæ instituto, puer ad poeti-
 cam ferebatur, verū parentis monitioni-
 bus oratoricæ facultati operam dare com-
 pulsus est. In qua si Senecæ credimus,
 egregiè profecit, forensesque causas, &
 centumviralia judicia exercuit. Mox vi-
 ta defuncto patre, totum se mansuetio-
 ribus Musis restituit, foro relicto. Fra-
 trem uno anno natu majorem habuit; fo-
 rensi eloquentiæ deditum, qui XX. an-
 num agens, diem obiit. Filias duas ipse
 habuit.

habuit. Sunt qui alteram privignam di-
 cant, altera certè aberat cum ipse rele-
 gatus est. Tres verò subinde duxit uxores,
 duas quidem, factò divortio, repudiavit:
 tertiam vero, quam singulari charitate
 ac dilectione prosecutus est, ad mortem
 usque retinuit. Hanc, ut puto perperam,
 Perillam vocitatam quidem existimant.
 Nam si Perilla uxor fuisset, id profectò in
 iis, quæ ad uxorem multæ scribuntur,
 Elegiis, alicubi significasset. Fuit autem
 Perilla, ut ipsemet ostendit Poeta, puel-
 la valde docta, atque imprimis Poetria,
 ad quam extat Poetæ ipsius nobilis Ele-
 gia. Romæ verò Ovidius secundum Ca-
 pitolium habitavit: ut ipsemet testatur.
 Hortos habuit prope viam Flaminiam,
 qua Cassiæ juncta fuit. Mortuus est in
 exilio, ut notat Eusebius, CXCIX.
 Olympiade: sepultusque est juxta Tom. &
 (ut Pontanus è Georgio Trapezantio nec
 semel se audivisse scribit in eo qui est de
 magnificentia ad Attilium) collata è pu-
 blico pecunia, à Tomitanis civibus; tym-
 bo, id est monumento, ante oppidi por-
 tam

*tam in loco maximè celebri, magnifice
 structo, iis scilicet pluris facientibus pe-
 regrini poetæ ingenii nobilitatem, quàm
 Imperatoris Rom. proscriptionem. Exiliū
 verò ipse variè causa traditur, tametsi
 ipse non se exulem, sed relegatum, ait.
 Eam ipse certe triplicem innuit, qua de
 re multi multa. Illam ipse prætulit, qua
 & ceteras (ut opinor) prætexuit Augu-
 stus: quod suo scilicet carmine De Aman-
 di arte Romanam corrupisset iuventu-
 tem. Ego omnes quadam ex parte veras
 fuisse puto: eam tamen potissimum, quam
 & Sidonius Apollinaris de Corinna suis
 versibus attigit, quod videlicet eo ficto
 nomine Juliam bis versibus significaret.*

*Nec te (inquit) carmina per libi-
 dinosa*

*Notam, Naso, tener, Tomosque
 missum;*

Quondam Cæsareæ nimis puellæ

Fictio carmine subditum Corin^{ine}.

*Quam opinionem cum aliis, tum suo
 carmine in Nutritia Politianus secutus
 est. Tradunt quidam, quod cum filia
 Au.*

Augustum parum honeste jacentem vidisset, quod & illo ipsius poetæ versiculo significari volunt,

Cur aliquid vidi? cur conscia lumina feci?

Nam & de C. Caligula Suetonius ita tradit: C. Agrippæ se nepotem neque credi, neque dici, ob ignobilitatem ejus volebat. Succensebatque, si qui vel oratione, vel carmine, imaginibus eum Cæsarum insererent. Prædicabat autem, Matrem suam ex incesto, quod Augustus cum Julia filia admisisset, procreatam. Hæc Suetonius. Sunt qui rem hanc in puerum ineptius referant. Sed in re hujusmodi, conjectura potius quam certa aliqua ratione ducuntur. Sunt & qui de Mœcenate nihil non suspicentur: quem, quod nunquam nominavit, nescio quid de Julia confingunt. Extant Cæciliæ Minutianæ Apuleji fragmenta in quibus de Ovidio poeta hæc fere produntur: eum scilicet Calendis Januarii, quo die T. quoque Livius decesserit, anno sui exilii septimo, hominem esse desisse: structumque illi
tymbon

tymbon à barbaris ante suarum ædium
 januam. Idem Minutianus ait Item,
 quem Ibin simulato nomine appellarat,
 Corvinum fuisse: qui exulantis poetæ ux-
 orem sollicitasset. Relegationis causam fuis-
 se, quod Augusti incestum vidisset. Cæ-
 terum de Ovidii ingenio sic alicubi An-
 næus Seneca: Declamabat inquit, raro
 Naso controversias; sed non nisi et hicas: li-
 bentius dicebat suasorias. Molesta illi erat
 omnis argumentatio. Verbis minime licen-
 ter usus, nisi in carminibus. In quibus non
 ignoravit vitia sua, sed amavit. Manifestū
 potest esse, quod rogatus aliquando ab ami-
 cis suis, ut tolleret tres versus; in vicem pe-
 tit, ut ipse tres exciperet in quibus nihil
 illis liceret. Æqua lex visa est. Scripse-
 runt illi quos tolli vellent: & Ovidius,
 quos tres exciperent. In utrisque codicil-
 lis iidem versus erant. In quibus primum
 fuisse enarrabat Albinovanus Rhetor qui
 inter arbitros fuit.

Semibovem virum, semivirumque
 bovem. Et,
 Egelidū Borean, egelidumq; notū.

Ex

Ex quo apparet, summi ingenii viro, iudicium non defuisse ad compescendam suorum carminum licentiam, sed animum. Aiebat interim, decentiorem faciem esse, in qua nævus aliquis fuisset. Et hæc quidem Seneca: qui & partem declamationis ejus soluta oratione attulit, in ea controversia, cujus hoc est argumentum: Vir & uxor juraverunt, ut, si quid alteri obtigisset, alter moreretur. Vir peregrè profectus misit nuntium ad uxorem, qui diceret, decessisse virum: uxor se præcipitavit. Recreata, jubetur à patre relinquere virum, non vult, abdicat. Hanc certe controversiam; ait Seneca, ante Arel- lium Fuscum, magistrum suum, declamavit Ovidius, ut mihi videbatur, longe ingeniosus; excepto eo, quod sine certo ordine per locos discurrebat, &c. Extat & Cassii, ejus ætatis viri doctissimi, de Ovidio testimonium Cum enim Alfius Flavus in declamatione quadam banc sententiam dixisset.

Ipse sui, & alimentum erat, & damnum.

Alfius

genii viro, ju-
pescendam suo
sed animam
rem faciem esse
t. Et hæc qui
em declamatio
tulit, in eaco
gumentum: Vt
quid alteri ob
Vir peregrè p
uxorem, qui d
xor se præcipit
à patre relinque
licat. Hanc ca
neca, ante d
suum, declama
ebatur, longe
quod sine certor
, &c Extat
pētissimi, de O
m Alfius Fla
m banc senten
tum erat,

Alfius

Alfius objurgavit, Apparet (inquit) te
poetas studiose legere. Iste sensus est ejus
qui hoc sæculum amatoris non artibus
tantum, sed sententiis implevit. Ovidius
enim in libris Metamorph. dixit.

Ipse suos artus lacero divellere
morsu

Cœpit, & infelix minuendo cor-
pus alebat.

Hæc ille. Quæ verò ingeniosissimi hujus
Poetæ opera supersint, breviter colligam.
Elegiæ Amorum, vel de, sine titulo: de
quibus sunt Grammaticorum controver-
sæ. Epistolæ, quarum nonnullæ tanta ar-
te, & elegantia conscriptæ sunt, ut in eo
genere absolutius quidam nihil fieri posse
existiment. Tres libri De arte, duo De re-
medio amoris. De Tristibus quinque. De
Ponto quatuor; in Ibin; de Nuce; ad Li-
viam consolatio; sex Fastorum: & præcla-
rissimum ut ait Lactantius, Metamorpho-
seon opus. Quæ verò perierunt temporum
injuria, hæc sunt: Sex fastorum ultimi, Me-
dea tragedia, quæ Fabio, & Tacito, aliis-
que commendatur plurimum. Quæ hoc
tempo-

*tempore inventa dicitur, sed falsò, ut
 puto. Scripsit & alteram tragœdiam ex
 Virgilio, de qua sic Tertullianus Septimius
 quodam suo libello: Denique inquit,
 Ovidius etiam Medeam tragœdiam ex
 Virgilio plenissimè expressit: quo loco agit
 de his, qui ex aliis autoribus centones, &
 nova opera concinnarent. Reliquit item
 Ovidius inchoatum opusculum, De pisci-
 bus: ex quo multos Plinius enumerat. Pe-
 riere & Ovidii Epigrammata, quæ tum
 Prisciano Grammatico, tum Martiano,
 & Martiali citantur. Item Phænomenon
 libellus: ut ex Lactantii, & Probi sen-
 tentia constat. Item liber, quem in ma-
 los poetas ediderat, ut ex Fabio colligi-
 mus. Perierunt & Vaticinia quæ uno li-
 bro complexus erat. Item triumphus Au-
 gusti Cæsaris, & de Gestis Imperatoris
 lingua Getica. Bellum item Adiacum:
 quod ad Tib. Cæsarem libris duobus in-
 choaverat. Atque ut hæc quidem, quan-
 tum in præsentia recordor, deperdita:
 ita quæ subjungam, supposititia, & adul-
 terina, falsoque Ovidio adscripta. De
 Vetula,*

Vetula, in quo de magnis siderum conjunctionibus, & de Christiana lege miranda leguntur. Item De Culice, De Philomela, De Medicamine faciei. Quae de re licet in Arte se scripsisse asseveret, id tamen quod in manibus habetur, poema illegitimum, & translaticium, aliquibus doctis viris putatur.

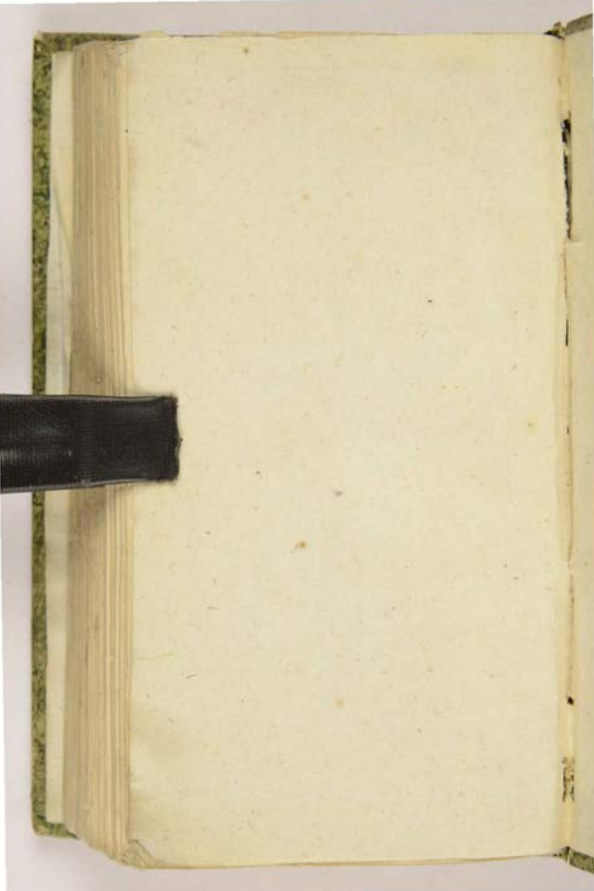
F I N I S.

x 11912

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

TT

I

k

144

OPUSCOLI

VARI

5391

PUBLI

x-rite

colorchecker

MSCPPCC0613

